STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 05688

DI NESHOME FUN DER RUSISHER REVOLUTSYE

Moissaye J. Olgin

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol
of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from
a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights
in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain
or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.
If you hold an active copyright to this work – or if you know who does –
please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מ. אָלגין.

די נשמה פון דער רוסישער רעוואָלוציע

ערשטער באַנד.

פון ענגלישען איבערזעצט
פון מ. אַשעראָוויטש.

מ. גורעוויטש'ס פערלאַג.
1921

Copyright 1921
By M. Gurewitch

אינהאַלטס־פאַרצייכנים.

ערשטער טייל.

	זייטע
1טער קאַפּיטעל: אינדוסטריע — — — — — — — — — — —	7
2טער קאַפּיטעל: ארבייט — — — — — — — — — — — —	19
3טער קאַפּיטעל: די דאָרפישע רוסלאנד — — — — — — —	39
4טער קאַפּיטעל: דער רעוואָלטירענדער פויער — — — — — —	56
5טער קאַפּיטעל: די „אינטעליגענציע" — — — — — — — —	67
6טער קאַפּיטעל: קאפּיטאל — אַבסאָלוטיזם אין דער טעאָריע —	84
7טער קאַפּיטעל: אַבסאָלוטיזם אין דער פּראַקטיק — — — —	

צווייטער טייל.

די גרויסע דראמע אין 1905־06.

8טער קאַפּיטעל: דער פּראָלאָג — — — — — — — — — —	119
9טער קאַפּיטעל: אונטער'ן שאָטען פון דער מלחמה — — — —	132
10טער קאַפּיטעל: דער ערשטער אַקט: דער 9טער יאַנואר —	144
11טער קאַפּיטעל: אַ כאָר פון אַ סך שטימען — — — — — —	160
12טער קאַפּיטעל: דער כאָר פון אַ סך שטימען (פאַרטזעצונג) —	171
13טער קאַפּיטעל: דער צווייטער אַקט: דער 17טער אָקטאָבער —	182
14טער קאַפּיטעל: דער באזיגטער קעניג — — — — — — —	195
15טער קאַפּיטעל: דער דריטער אַקט: מאָסקווע אין פלאַמען —	211
16טער קאַפּיטעל: דער פיערטער אַקט: די גאָסודאַרסטווענע דומא	227
17טער קאַפּיטעל: דער פינפטער אַקט: די מהומה — — — —	240
18טער קאַפּיטעל: „איך בין דיין צאַר און דיין גאָט" — — — —	251
	זייטע
19טער קאַפּיטעל: דריי פוהרלאך מיט ריטער — — — — — —	267
20טער קאַפּיטעל: דער אַדמיניסטראַטאָר אונטער אַ האָגעל פון קוילען — — — — — — — — — — — — — — — —	277

די נשמה פון דער רוסישער רעוואָלוציע.

ערשטער קאַפּיטעל

אינדוסטריע

אַריינפאָהרענדיג אין אַ גרויסער רוסישער שטאָדט מיט צוואַנציג יאָהר צוריק, האָט אַ רייזענדער געדאַרפט אויפשטעלען מויל און אויערען און זיך חידוש'ען זעהענדיג פאַר זיך אַזוי פיעל זאַכען, וואָס פּאַסען זיך ניט איינס צום אַנדערן. ער האָט געקענט זעהן ווי גרויסאַרטיגע מאָדערנע אַפּאַרטמענט הייזער שיינען אַרוים פון צווישען איינגעפאַלענע קליינע, נידעריגע שטיבעלעך, וואָס זיינען האַלב־פאַרזונקען אין דער ערד. ער האָט אין אַ גאַנץ באַקוועמען עלעקטרישען טראַמוואַי געקענט פאָהרען איבער אומגעברוקירטע גאַסען, וואָס זיינען פול מיט שמוץ און בלאָטיגע לוזשעס. ער האָט אין די הויפּט־גאַסען געקענט באַגעגענען רייך־אויסגעפּוצטע דאַמען און הערען, אָנגעטאָן נאָך דער לעצטער פּאַריזשער מאָדע, זייט ביי זייט מיט באָרפוסע פויערים, מענער און פרויען, וועלכע טראָגען זומער און ווינטער דיזעלבע שווערע פעלצען. ער האָט געקענט איינשטעהן אין אַ גרויסאַרטיג שעהנעם האָטעל מיט די אַלע היינטיגע באַקוועמליכקייטען, און אין דערזעלבער צייט געוואָהר ווערען, אַז אין שטאָדט איז קיין וואַסערלייטונג ניטאָ. ער האָט געקענט אויספיהרען צו קלאַפּען אַ טעלעגראַמע קיין פּאַריז אָדער לאָנדאָן, אָדער אַ דעפּעשע קיין סאַן־פראַנציסקאָ, און אין דערזעלבער צייט אָבער ניט געקענט אויספיהרען זיך צו שטעלען אין אַ פאַרבינדונג מיט אַ שטעדטעל, וואָס איז דוקא ניט ווייט פון דאַנען. וואָרום עס האָט געקענט פּאַסירען אַזאַ זאַך, אַז עס זאָל גראַדע ניט זיין קיין טעלעגראַף־סטאַנציע און קיין פּאָסט־קאָנטאָר.

און ווען דער רייזענדער האָט זיך אַביסעל מעהר צוגעקוקט אַן די דאָזיגע ווידערשפּרוכען, האָט ער געקענט זעהן, אַז זיי זיינען

זעהר כאַראַקטעריסטיש פאַר דעם רוסישען לעבען בכלל. אז לעבען קליינע דערפלעך, צו וועלכע די ציוויליזאַציע האָט זיך נאָך אפילו ניט צוגעריהרט און וואו אַלט־פרענקישע מנהגים האָבען ווי מיט אַ שפּינוועבס באַדעקט די מוחות פון מענשען, האָט מען געקענט זעהן געוואַלדיג גרויסע שטאָל־פאַבריקען, אָדער פּאַפּיר־זאַוואָדען אָדער באַוועל־ווערקשטאַטען. אייזענבאַהן־רעלסען האָבען זיך געצויגען איבער פעלדער און וועלדער, וואָס זיינען נאָך אַלץ בעאַרבייט געוואָרען אויף דעם אַלטען פאַרשימעלטען שטייגער. דער אָפּקלאַנג פון די ווייטע-ווייטע וועלטען האָט קוים געגרייכט די האַלב־ווילדע דאָרפישע פויערים, צווישען וועלכע עס זיינען געוועזען גוטע אַכציג פּראָצענט אַזעלכע, וואָס האָבען ניט געקענט לעזען און שרייבען.

דאָס איז געוועזען דאַן ווען רוסלאַנד האָט זיך גענומען ענדערען און באַקומען אַנ׳אַנדער פנים שנעל, האַסטיג, כמעט פיבעריש. אַ נייער מעכטיגער הערשער האָט זיך מיט אימפּעט אַ לאָז געטאָן איבער די ברייטע פעלדער פון דער מדינה, און ער האָט אויסגעטשובעט דאָס פאָלק פון די פוילע חלומות, געמאַכט אַ תל פון די אַלטע, פאַרשימעלטע איינפיהרונגען, און געשאַפען אַ שפּאָגעל נייע לעבען אין שטילע, פאַרוואָרפענע ווינקלעך — אַ לעבען, וואָס האָט געמאַכט אַ גערודער, צוגעגעבען מוט און ווי מיט אַ מאַגנעט געצויגען צו זיך. דאָס איז געוועזען דער גייסט פון קאַפּיטאַליזם. דאָס איז געוועזען די נייע אינדוסטריעלע ענטוויקלונג, וועלכע האָט אויף זיך גענומען די עובדא צוצוברעכען די וואַנט צווישען רוסלאַנד און דער מערב וועלט און פטור ווערען פון די אַלטע געטשקעס.

דער הויפּט פּונקט פון געזעלשאַפטליכער וויכטיגקייט האָט זיך פון דער דאָרפישער רוסלאַנד פאַרקליבען אין די שטעדט, פון די פּאַלאַצען פון די געבילדעטע פריצים — אין די אינדוסטריעלע צענטרען. די שטאָדטישע באַפעלקערונג האָט האַסטיג גענומען וואַקסען, ספּעציעל אין מערב און אין דרום. די שטאָדט יעקאַטערינאָסלאַוו האָט אין 1867 געהאַט אַ באַפעלקערונג פון 19,908 נפשות; מיט דרייסיג יאָהר שפּעטער איז שוין די באַפעלקערונג באַשטאַנען פון 121,216 נפשות. אין 1867 איז די באַפעלקערונג

פון לאָדז באַשטאַנען פון 32,437 נפשות; אין 1897 איז שוין די באַפעלקערונג געווען פון 315,209 נפשות, דאָס הייסט, אַ צו־וואוקס פון 872 פראָצענט. באַקו האָט אין 1867 געהאַט 13,992 איינוואוינער; אין 1897 האָט די צאָהל אַ שפּרונג געטאָן ביז 112,253 איינוואוינער. איינינגע שטעדט זיינען געוואַקסען אויף אַן עכט אַמעריקאַנער שטייגער. איוואַנאָווא־וואָזנעסענסק איז אין 1876 געווען אַ קליין שטעדטעל מיט אַ באַפעלקערונג פון 1,350 נפשות; און נאָכדעם ווי זי איז געוואָרען אַ צענטער פון דער וועבּ־אינדוסטריע, האָט זי אין 1897 שוין געצעהלט אַ באַפעלקערונג פון 53,949 נפשות, דאָס הייסט, אַ צו־וואוקס פון איבער 3,896 פּראָ־צענט. אין 1867 זיינען בלויז געווען צוועלף שטעדט, וואו די באַפעלקערונג האָט זיך געצעהלט פון 50,000 ביז 100,000 נפשות; און אין 1897 זיינען שוין געווען זיבען און דרייסיג אַזוינע שטעדט; די באַפעלקערונג פון די דאָזיגע שטעדט האָט זיך צעוואַקסען פון 839,000 נפשות ביז 2,401,000 נפשות.

די דאָרפישע רוסלאַנד האָט זיך אָנגעהויבען איבערפּעקלען פון די דערפלעך אין דער גרויסער שטאָדט, ווייל דאָ האָט מען געהאַט מעהר געלעגענהייט צו פאַרדינען. די אינדוסטריע און דער האַנדעל זיינען געוואַקסען ווי אויף הייוועז. „דער אינדוסט־ריעלער גייסט האָט אריינגעדרונגען אין אַלע קלאַסען פון דער באַ־פעלקערונג אין דרום רוסלאַנד", ווערט געזאָגט אין'ם אָפיציעלען „פינאַנץ קוריער" אין 1897. אַלע אַנדערע אינטערעסען זיינען אוועקגעשטעלט געוואָרען אין דער צווייטער שורה. דער וואוקס פון דער אינדוסטריע מערקט זיך, ניט אין אַ משך פון צעהנדליגער יאָהרען, נאָר אין אַ משך פון צוויי—דריי יאָהר. אין די לעצטע צוויי יאָהר האָט זיך דאָס געשטאַלט פון דרום רוסלאַנד אינגאַנצען געביטען".

אייזען און שטאָל זיינען דער יסוד פון'ם אינדוסטריעלען סיסטעם אויף דער גאַנצער וועלט. דער וואוקס פון דער אינדו־סטריע פון אייזען און שטאָל אין רוסלאַנד, באַווייזט די ריזיגע ענטוויקלונג פון'ם גאַנצען אינדוסטריעלען בנין. צווישען 1850

און 1877 האָט מען אַרויסגעגעבען 6,500 טאָן אייזען יעדען יאָהר; צווישען 1887 און 1897 האָט מען שוין אין דורכשניט אַרויסגע־געבען 125,000 טאָן אייזען אַ יאָהר. דעם שנעלען וואוקס פון דער שטאָל און אייזען אינדוסטריע צווישען 1887 און 1897 קען מען זעהן פון פאָלגענדער טאַבעלע:

דער סך הכל פון דער פּראָדוקציע פון שטאָל און אייזען אין רוסלאַנד

	געגאָסענע אייזען		אייזען		שטאָל (אין פּראָדוקטען)	
יאָה־רען	טאָן	די ווערט אין רובעלס	טאָן	די ווערט אין רובעלס	טאָן	די ווערט אין רובעלס
1887	594,000	25,405,000	362,000	35,338,000	157,000	22,094,000
1897	1,848,000	77,731,000	499,000	50,033,000	920,000	125,942,000
1898	2,199,000	93,969,000	488,000	48 930,900	1,145,000	156,742,000

די ווערטה פון דעם שמעלץ־אייזען, וואָס איז פּראָדוצירט געוואָרען אין 1898 איז געווען כמעט 3.75 מאָל גרעסער ווי די ווערטה וואָס מען האָט אַרויסגעגעבען אין 1887. די ווערטה פון שטאָל פּראָדוקטען, וואָס מען האָט געמאַכט אין רוסלאַנד האָט געוואקסען אויף מעהר ווי זיעבען מאָל אַזוי פיעל. אין׳ם משך פון די יאָהרען האָט דער בוי פון מאַשינען געמאַכט אַ גאַנץ באַדייטענדען פאָרטשריט. מען האָט אין רוסלאַנד אָנגעהויבען מאַכען דאַמפּף־קעסלען, דאַמפּף־מאַשינען, וואַסער־רעדער, קעראָסין־מאָטאָרס, וועב־שטולען, בראַנפען־ברויזען (גראַלניעס) און ביער־ברויזען. די קאָנסטרוקציע פון דינאַמאָ־עלעקטרישע מאַשינען, עלעקטרישע מאָטאָרס און טעלעגראַפישע מאַשינען האָט זיך אויך גאַנץ שנעל ענטוויקעלט.

די הויפּט קונים פון אייזען און שטאָל־פּראָדוקטען זיינען געווען די אייזענבאַהנען. קיין זאַך שטרייכט אַזוי ניט אונטער דעם איבערגאַנג פון׳ם אַלטען „נאַטירליכען שטייגער" צו דער נייער צייט פון גרויסע אונטערנעמונגען און געוואַלדיגע ענדערונגען ווי

דאָס בויען פון אייזענבאהנען. אין יענע צייטען האָט גאָר קיין רעדע ניט געקענט זיין וועגען אַן אייזענבאהן-סיסטעם, אָדער וועגען אַן אייזענבאַהן-נעץ אין רוסלאַנד. בלויז דאָ און דאָרט האָבען זיך געצויגען געצעהלטע רעלסען און אויף זיי האָבען זיך פּאַמעלאַך געשלעפּט וואַגאַנטשיקלעך, וואָס זיינען געפאָהרען אין עפּעס אזעלכע פארשלאָפענע, פארוואָרפענע ווינקלען, וואו קיינער האָט זיך ניט געאיילט, און וואו מען האָט געגלויבט אין דעם ווערטעל, אז „ארבייט איז ניט קיין וואָלף און וועט אין וואלד אריין ניט אנטלויפען". אָבער וואָס אמאָל האָבען זיך די רעלסען גענומען פארשפּרייטען אַלץ ווייטער און ווייטער, מיט אַ באַזונדער מין עקשנות האָבען זיי זיך איבער פעלדער און וועלדער אויסגעקרייצט. באַזונדערס גרויס איז געוואָרען דאָס מזל ברכה אויף אייזענבאהנען אין'ם לעצטען צעהנדליג פונ'ם נײַנצעהנטען יאָהרהונדערט.

נייע ליניעס אויסגעבויט אין רוסלאַנד אין 1892—1901

1892	453
1893	1,584
1894	1,825
1895	1,886
1896	2,801
1897	1,937
1898	2,892
1899	4,914
1900	2,756
1901	3,338

דער שטח פון די רוסישע אייזענבאַהן-ליניען איז פארדאָפּעלט געוואָרען צווישען 1890 און 1897. די צאָהל פון לאָקאָמאָטיווען, פּאַסאַזשיר און פראַכט וואַגאָנען איז פארגרעסערט געוואָרען. אויך דער פארקעהר אויפ'ן וואַסער האָט זיך געהאַלטען אין איין ענטוויקלען. צווישען 1890 און 1895 האָט מען אויסגעבויט 715 דאַמפּף-שיפען פאר די טייכען און אָזערעס; צווישען 1896 און 1899 האָט מען אויסגעבויט 631 דאַמפּף-שיפען. און „דאָס, צו-

זאמען מיט דער שנעלער קאָנסטרוקציע פון דער פלאָטע, האָט גע־שאַפען אַ גרויסע נאכפראגע אויף פּראָדוקטען פון דער אייזען־אינדוסטריע, און די דאָזיגע נאכפראגע האָט זיך אָפּגערופען אויף די שאכטען, וואו מען גראָבט אייזען־הרודעס און קויהלען. צו די אַלטע מאשינען און אינסטרומענטען, צו די אַלטע שמעלץ־אויווענס האָט מען אָנגעהויבען צו בויען נייע. דער געהיליץ־האַנדעל, די פּראָדוקציאָן פון ציגעל, צעמענט, גלאָז האָט זיך שנעל ענטוויקעלט. חוץ דעם האָט האַסטיג אַ וואקס געטאָן די אויל־אינדוסטריע און דערגרייכט אַזא שטופע, אַז זי האָט שוין געקענט פארזאָרגען מיט אויל ניט נאָר דעם מארק אין לאַנד גופא, נאָר אויך אין אויסלאַנד, און דאָס האָט געבראַכט דערצו, אַז די בוי־אינדוסטריע זאָל ווערען גרעסער. מען האָט זיך אַ נעם געטאָן מאכען אויל־קוואלען, אויל־פאַבריקען; אויפ'ן קאספּישען ים האָט מען אויסגעבויט אַ גאַנץ היבשע פלאָטע פון אויל־פיהרער; אויך אויף דער וואָלגא האָבען זיך גענומען ווייזען די אויל־שיפלאך. די מעכאַנישע און כעמישע מאשינען, וואָס זיינען געוועזען נויטיג פאַר דער אויל־אינדוסטריע, האָט מען פארגרעסערט אָדער אויף ס'נייע איבערגעבויט. איבער דעם וואָס אין די גרויסע שטעדט, באַזונדערס אין דעם דרום טייל פון רוסלאַנד, זיינען צוגעקומען אַזוי פיעל מענשען, האָט מען גע־מוזט אויסבויען אַ סך נייע הייזער און איבערבויען די אַלטע; מען האָט אויסגעבויט טראַמוואַיען, מען האָט אייגגעפיהרט טעלע־פאָנען און עלעקטרישע באַלייכטונג, מען האָט אויך איינגעפיהרט אַ וואַסערלייטונג. איבער דעם וואָס מען האָט זיך מיט אַזא אימ־פּעט אַ נעם געטאָן בויען, האָט זיך די ענטוויקלונג פון די פּראָדוק־ציאָנס־מיטלען אויך אַ יאָג געטאָן שנעל. און אין דערזעלבער צייט האָט די פּראָדוקציאָן פון סחורה אויך געמאַכט אַ גאַנץ באַ־דייטענדען פאָרטשריט".*)

דער „שווארצער דימענט" האָט זיך אין זיין זיעג־וועגעלע אַ

---

*) אַ. פינן־יענאָטאַיעווסקי, „דאָס עקאָנאָמישע לעבען פון דער מאָדערנער רוסלאַנד", זייטען 49—50.

לאַז געטאָן איבער אַ לאַנד, וואָס איז אויף מיילען און מיילען באַדעקט מיט וועלדער. דאָ האָט איהר איינינע ציפערען, וואָס באַווייזען ווי שנעל עס האָט זיך ענטוויקעלט דער אַריבערפיהר פון קויהלען.

וויפיעל קויהלען מען האָט אין רוסלאַנד אַרויסגעגעבען.

יאָהרען	טאָן	די ווערט אין רובעלס
1887 . . .	4,534,000	13,839,000
1897 . . .	11,203,000	38,945,000
1898 . . .	12,219,000	44,760,000

דער דורכשניטליכער צו־וואוקס אין דער קויהלען־פּראָדוקציאָן צווישען 1855 און 1877 איז געווען אַן ערך 74,00 טאָן; צווישען 1887 און 1897 איז שוין דער צו־וואוקס געווען 667,000 טאָן. אָבער עס איז אַלץ געווען ווענינ, די נאָכפראַגע אויף קויהלען איז געווען אַ סך גרעסער, און מען האָט געמוזט אָנהויבען באַציהען קויהלען פון אַנדערע לענדער. אין 1887 האָט מען קיין רוסלאַנד אימפּאָרטירט 1,638,000 טאָן קויהלען, אין 1897 האָט מען קיין רוסלאַנד אריינגעפיהרט 2,719,000 טאָן קויהלען, און דאָס איז געווען עטוואָס ווענינער ווי 25 פּראָצענט פון די קויהלען, וואָס מען האָט אַרויסגעקראָגען אין רוסלאַנד גופא.

אַ עהנליכע ענטוויקלונג איז פאָרגעקומען אין דער אויל־אינדוסטריע.

אויל וואָס רוסלאַנד האָט אַרויסגעגעבען.

יאָהרען	טאָן	די ווערט אין רובעלס
1887 . . .	2,733,000	5,006,000
1897 . . .	7,831,000	36,558,000
1898 . . .	8,304,000	49,686,000

אויך אין דער וועב־אינדוסטריע געפינען מיר אַ גאַנץ באַדייטענדען פאָרטשריט, ספּעציעל אין דער פּראָדוקציאָן פון באַוועל־

שטאָף. צווישען 1887 און 1897 האָט זיך די פּראָדוקציאָן פון באוועל־שטאָף אין רוסלאנד א הויב געטאָן פון 231.7 מיליאָן רובעל ביז 430.2 מיליאָן רובעל. און ניט נאָר אין דער קוואליטעט (איכות) איז די ענטוויקלונג פאָרגעקומען, נאָר אויך אין דער קוואנטיטעט (כמות). די רוסישע שפּין־פאבריקען זיינען שוין אזוי גוט איינגעאָרדענט, אז זיי קענען אויסגעבען גאנץ פיינע פעדים אין באוועל און מיט ערפאָלג אָנפיהרען א קאָנקורענץ מיט די ענג־לישע פאבריקאנטען. רוסלאנד האָט שוין זאָגאר אָנגעהויבען עקס־פּאָרטירען באוועל־שטאָף פאר איהרע אזיאטישע שכנים. אָבער דער הויפּט מארק פאר דעם מין סחורה איז דאָס רוסישע דאָרף, וואו דער פּויער בייט גערן אוים זיין קאָלירטע רויהע וואָל און לייוועגט פאר ביליגער „באיקע“ (אזא באוועל שטאָף, וואָס איז גלאט ווי סאמעט) און פאר ציץ.

ווען מיר באטראכטען גוט אלע צווייגען פון דער רוסישער אינדוסטריע קענען מיר זיך שאפען א מיינונג וועגען די געוואלדיג־גרויסע ענדערונגען, וואָס זיינען אין איהר פאָרגעקומען אין סוף פון׳ם ניינצעהנטען יאָהרהונדערט. אין 1887 איז די פּראָדוקציאָן פון דער רוסישער אינדוסטריע און מינען־ארבייטען צוגעפיהרט געוואָרען צו א סך הכל פון 1.3 ביליאָן רובעל; אין 1897 איז שוין דער סך הכל געווען 2.8 ביליאָן רובעל. דער דורכשניטליכער יעהרליכער צו־וואוקס צווישען 1887 און 1890 איז געווען 56 מי־ליאָן, צווישען 1893 און 1897 איז שוין דער דורכשניטליכער יעהרליכער צו־וואוקס געווען 276 מיליאָן רובעל. אין פארגלייך מיט ענגלאנד אָדער אמעריקא קען דאָס אויסקומען ניט אזוי גרויס. אָבער פאר רוסלאנד איז דאָס געווען א ריעזיג גרויסער שפּאַן פאָר־אוים. דאָס זיינען געווען רעוואָלוציאָנערע צייטען אין׳ם רוסישען עקאָנאָמישען לעבען. אין אנדערע לענדער האָט דאן געשטראָמט א כוואליע פון ענערגיע, און דער גייסט פון געוואגטע אונטערנע־מונגען האָט קיין מינוט ניט גערוהט. פון אלע זייטען, פון דייטש־לאנד, בעלגיען און אנדערע לענדער האָט זיך דער קאפּיטאל א לאָז געטאָן אין איילענים אפּצולעקען א ביינדעל. אין דער אינדוסטריע

פון מעטאַל־שמעלצונג איז געווען אַ גאַנץ געוועהנליכע זאַך צו מאַכען הונדערט פּראָצענט ריוח. אַקציען־געזעלשאַפטען האָבען גאַנץ אָפט געצאָהלט אַזוי גרויס ווי 70 פּראָצענט אין דיווידענדס. אונטערנעמער־ספּעקולאַנטען האָבען ווי די ביהגען געאַרבייט אַר־מעדום, פון דער צפון־פאַרכמורעטער פּעטערבורג ביז דער הייסער זון־געקושטער אָדעס. די ענטוויקלונג פון דער דאָזיגער אונטער־נעמונגס־פאָרמע קען מען זעהן פון דער טאַבעלע, וואָס מיר גי־בען דאָ.

אַקציען־געזעלשאַפטען אין רוסלאַנד.

יאָהרען	די צאָהל פון נייע געזעלשאַפטען	קאַפּיטאַל אַקציעס (אין מיליאָן רובעלס)
1893	55	56.6
1894	64	57.6
1895	78	77.6
1896	127	180.7
1897	136	187.5
1898	204	236.1
1899	305	341.4

די צאָהל פון אַקציען־געזעלשאַפטען, איינגעשלאָסען די איי־זענבאַהנען, איז אין 1900 געווען 1,700, און אַלע צוזאַמען האָבען פאַרמאָגט אַ קאַפּיטאַל פון 2.1 ביליאָן רובעל; פון די דאָזיגע קאָמפּאַניעס האָבען זיך 1,450 אָפּגעגעבען מיט אינדוסטריעלע אונ־טערנעמונגען און 250 מיט האַנדעל, באַנק־געשעפטען, פאַרזיכע־רונג (אינשורענס) און טראַנספּאָרטאַציע.

און איצט, לאָמיר איבערריסען אונזער איבערבליק אויף די עקאָנאָמישע ענטוויקלונגען — אַן איבערבליק, וואָס איז אָנגע־וואָרפען געוואָרען אין קורצע שטריכען און ניט פאָלשטענדיג — און זיך אָליין שטעלען די פראַגע, וואָס אָט דאָס אַלעס האָט גע־מיינט פאַר דעם סאָציאַלען בנין פון׳ם רוסישען פאָלק. „אינדוסט־ריע״, „מינען־אַרבייטען״, „האַנדעל״, „באַנק־געשעפטען״, — דאָס

זיינען דאָך ניט בלויז אָבסטראַקטע באגריפען. דאָס זיינען דאָך
ניט קיין הימעל־זאַכען. מענשען זיינען דאָך אין זיי פאַרטאָן.
אָט די אַלע אויסגערעכענטע זאַכען שאַפען באַציהונגען צווישען
מענש און מענש. זיי האָבען אַ ווירקונג אויפ'ן כאַראַקטער פון אַ
מענשען און אויף זיינע אידעען. זיי זיינען די כוחות, וואָס גיבען
דער געזעלשאַפט אַ געוויסען געשטאַלט.

דער וואוקס פון קאַפּיטאַליזם אין רוסלאַנד האָט געמוזט ברענ־
גען דערצו, אַז עס זאָלען אויסוואַקסען נייע סאָציאַלע גרופּען.
דער מאָדערנער גרויסער געשעפטסמאַן, דער היינט־וועלטיגער באַנ־
קיר, דער גרויסער ספּעקולאַנט־אונטערנעהמער, דער אייזענבאַהן
מאַגנאַט האָט אָנגעהויבען שפּיעלען גאָר אַ וואַזשנע ראָלע אינ'ם
רוסישען לעבען. אין די פאַבריקען און זאַוואָדען האָט מען גע־
דאַרפט האָבען אינזשעניערען, מעכאַניקער, פאַרוואַלטער, בוכהאַל־
טערס און נאָך און אָהן אַ שיעור פּראָפעסיאָנעלע מענשען,
וועלכע האָבען זיך געפונען לרוב אין די שטעדט. אין דער קאָ־
מערץ האָט זיך דער נייער געשעפטסמאַן, וועלכער איז פעהיג אין
האַנדעלס־מעטאָדען, זוכענדיג גרויסע מאַרקען, גאַנץ פעסט איינגע־
פונדעוועט. אָט די אַלע גרופּען האָבען שוין אויפ'ן לעבען מיט
גאָר אַנדערע אויגען געקוקט, זיי זיינען שוין געווען פון אַן אַנדער
גייסט באַהערשט, זיי האָבען זיך פאַרלאָזט אויף זייערע אייגענע
כחות און זיך געהאַלטען מיט אַזאַ זעלבסט־ווירדע, וואָס די גע־
שעפטסלייט פון די אַלטע צייטען האָבען גאָר קיין אָהנונג ניט
געהאַט. דער אַמאָליגער סוחר אָדער פאַבריקאַנט איז זיך געווען
אַ גאַנץ באַשיידען מענשעל. ער האָט ביי זיך גע'פועל'ט, אַז דער
גרויסער פריץ און דער טשינאָווניק דאַרפען שטעהן העכער פאַר
איהם. גאָר אַנדערש אָבער איז דער היינטוועלטיגער קאַפּיטאַ־
ליסט, וואָס פיהרט די גרויסע געשעפטען; ער איז שוין דוקא
ניט קיין באַשיידען מענשעל, און עס איז ביי איהם גאָר קיין ספק
ניט, אַז ער איז די זאַלץ פון דער ערד, דאָס אויבערשטע פונ'ם
שטויסעל. דער קלאַסען־באַוואוסטזיין הויבט אָן
פאַראייניגען די יחידים פון די פאַרשידענע קאַפּיטאַליסטישע

גרופּען. בײ׳ם הײנטװעלטיגען געשעפטסמאַן איז דער רײכער פּאָמעשטשיק שױן ניט אַזאַ גרױסער פּריץ, און ער איז בײ זיך פּונקט אַזאַ יחסן װי יענער. דער שײן פון מיליאָנען איז אין זײנע אױגען אַ סך חשוב׳ער פון דעם גלאַנץ פון אַן אַלטען טיטול. די אַדמיניסטראַטיװע מאַשין איז בײ איהם ניט קײן סוף אַן און פאַר זיך, נור בלױז אַ מיטעל אױף אָנצוהאַלטען דאָס געזעץ און די אָרדנונג, כדי דאָס עקאָנאָמישע לעבען זאָל זיך קענען ענט־װיקלען. דער הײנטיגער געשעפטסמאַן איז זאָגאַר גענײגט צו דענקען, אַז ע ר איז די הױפּט פיגור אין לעבען, אַז אױף איהם שטעהט די װעלט. ער זאַמעלט אָן עשירות; ער שאַפט מעגליכ־קײטען פאַר מיליאָנען; ער דערהױבט אַ לאַנד צו דער העכסטער מדרגה צװישען פעלקער. איהם דאַרף מען העלפען, איהם קומט כבוד, איהם קומט אַלעס.

דורך די נײע סאָציאַלע גרופּען האָט רוסלאַנד אױפגעהערט צו זײן פּראָװינציעל. װאָרים דער גרױסער געשעפטסמאַן איז אַ װעלטסמענש, און ער קוקט שױן אױף דער װעלט מיט גאָר אַנדערע אױגען. דער באַראָמעטער פון דער בערזע אין פּעטערבורג אָדער מאָסקװאַ לאָזט זיך גאַנץ שטאַרק פיהלען אין קאַװקאַז, אין קרים און אױף די אוראַלער בערג. די פּאָליטישע שטרײט־פראַגען, אינ־לענדישע און אינטערנאַציאָנאַלע, װאָס פאַראורזאַכען אַ װאַקלעניש אין דעם באַראָמעטער פון דער בערזע, זײנען איהם שטאַרק נוגע. דער געשעפטסמאַן באַטראַכט דאָס גאַנצע לאַנד אַלס זײן מאַרק, אַלס אַ פאַרמעגען, װאָס געהערט אָדער װעט געהערען צו איהם. אין דעם איבערשטײגט ער דעם לאַנדבאַזיצער, װאָס איז נױט־װענדיגערװײזע צוגעבונדען צו אײן פּלאַץ און װעמעס האָריזאָנט איז באַגרעניצט.

עס האָט געמוזט קומען דערצו, אַז דער אינדוסטריעלער קלאַס זאָל פריהער אָדער שפּעטער קומען אין אַ צוזאַמענשטױס מיט דער אַלטער פּאָליטישער אָרדנונג. די אינדוסטריע האָט זיך צו־װאַקסען, זיך פאַרשפּרײט. די אינדוסטריע האָט געמוזט האָבען „פּלאַץ, פּלאַץ זיך אױסצוקירעװען, צו אָטהעמען און זײן פרײ.“

און אונטער'ן אַלטען רעזשים האָט זי אַזאַ פּלאַץ ניט געקענט האָבען. די אינדוסטריע האָט געוואָלט, אַז די געשעפטען זאָלען געהן גלאַט, און די שטרענגע ביוראָקראַטישע מאַשין האָט דערצו קיין מעגליכקייט ניט גענעבען.

און דאָס איז איינע פון די אורזאַכען פון דער גרויסער רעוואָלוציע.

צווייטער קאַפּיטעל

אַרבייט.

אין די פאַלבען פון דער נייער עקאָנאָמישער אָרגאַניזאַציע האָט געגומען אויסוואַקסען אַ נייער קלאַס, וואָס האָט זיך ביסלעכ־ווייז אַנגעהויבען פאַרשפּרייטען אַלץ ווייטער און ווייטער; און פּונקט ווי נאָך אַ מענשען געהט נאָך אַ שאָטען, אַזוי האָבען זיך נאָך דעם דאָזיגען קלאַס נאָכגעשלעפּט בונטען און סאָציאַלע אומ־רוהען. דאָס איז געווען דער קלאַס פון אינדוסטריעלע אַרבייטער. אין די פריהערדיגע צעהנדליג־יאָהרען איז דער פאַבריק אַרבייטער אין רוסלאַנד געווען אַ האַלבער לוין־אַרבייטער און אַ האַלבער זעלבסטשטענדיגער פּויער, וואָס איז צוגעבונדען צו זיין שטיקעל נחלה און צום דאָרף, וואו זיינע עלטערען זיינען געבאָרען. אין דער נייער צייט אָבער האָט מען שוין געקענט זעהן ווי אַ סך פּויערים זיינען אינגאַנצען אָפּגעריסען געוואָרען פון דער ערד, וואוינענדיג אין די שטעדט, וואו זיי האָבען זייער חיונה געצויגען בלויז פון אינדוסטריעלער אַרבייט. אייניגע פון זיי האָבען נאָך אפילו אַלץ געהאַט די געוואוינהייט צו פאַרלאָזען די פאַבריקען ווען דער זומער קומט און געהן אין דאָרף אריין אַרבייטען אויף די פעלדער. אָבער דאָס האָט פּשוט געהייסען אויסבייטען איין סאָרט געדונגענע אַרבייט אויף אַן אַנדער סאָרט. אין עיקר האָ־בען די אַרבייטער זיך אַליין באַטראַכט אַלס שטאָדט־מענשען, זיי האָבען שנעל איבערגענומען די שטאָדטישע מנהגים און גאָר גע־פיהלט אַ מין פאַראַכטונג צו׳ם „סיערי מוזשיק״.

לויט דעם צענזוס פון 1897 זיינען 3,000,000 אַרבייטער געווען באַשעפטיגט אין אינדוסטריע, מינען־אַרבייטען און טראַנס־פּאָרטאַציע. מיט אַ פּאָר יאָהר שפּעטער איז שוין די צאָהל געווען

א סך גרעסער. די קאָנצענטראַציע פון ארבייט אין דער איני־דוסטריע איז אָנגעגאַנגען זעהר שנעל. אין 1890 זיינען אין רוס־לאַנד געווען ניט מעהר ווי 108 פאַבריקען, וואו עס האָבען, אין יעדער איינער פון זיי, געאַרבייט 1,000 ארבייטער אָדער מעהר, מיט א סך הכל פון 226,200 ארבייטער. ריעזיגע זאַוואָדען, וואו עס זיינען באשעפטיגט 10,000 ארבייטער זיינען שוין אין רוס־לאַנד איצט קיין זעלטענהייט ניט. פון דעם שניט זיינען געווען די יוזאָווער און פאסטוכאָוו'ס שטאָהל־זאַוואָדען און אַנדערע אין דעם דאָנעצער ראַיאָן, און אייניגע וועב מאַנופאַקטורען. אין 1879 איז געווען בלויז איין וועב־מאַנופעקטור, וואו עס זיינען געווען באשעפטיגט איבער 5,000 ארבייטער; אין 1894 זיינען שוין געווען 8 אזעלכע מאַנופאַקטורען.

אין פעטערבורג, מאָסקווא, יעקאטערינאָסלאַוו, איוואַנאָוואָ־וואָזנעסענסק, לאָדז איז דער נייער טיפ ספעציאַליזירטער ארביי־טער געוואָרען א וויכטיגע טייל פון דער שטאָדטישער באפעל־קערונג. ער האָט שוין געדאַרפט האָבען א סך מעהר פאַר דעם פרימיטיוועו פויער, זיינע באדירפניסע זיינען שוין געווען גרעסער. זיינע אנשויאונגען זיינען שטאַרק בעאיינפלוסט געוואָרען פון דעם גייסט, וואָס האָט אין דער גרויסער שטאָדט געהערשט. ער האָט שוין געהאַט גרעסערע השגות און געוואָלט לעבען שעהנער. ער האָט שוין פארמאָגט אזא זאַך ווי זעלבסטווירדע — און דאָס איז אפשר געווען דער וויכטיגסטער פארמעגען זיינער. ער האָט שוין געקענט לעזען און שרייבען — און אויב ער האָט דאָס נאָך ניט געקענט, האָט ער זיך געלערענט צו קענען. ער האָט געהאַט א פארלאַנג זיך אָנצוטאָן שעהנער און אויסקוקען „לייטיש". ער האָט געהאַט דעם וואונש צו פארברענגען זיין פרייע צייט אין א ריינער און געזונטער סביבה. אָבער אָט די אלע השגות און פארלאַנגען זיינען געווען פונקט דער היפוך פון די באדינגונגען, אין וועלכע ער האָט געאַרבייט, און די שכירות, וואָס ער האָט פאַר זיין שווע־רער ארבייט געקראָגען, איז פשוט געווען א חוזק פון זיינע טרוימען וועגען א בכבוד'ען לעבען.

אין דעם יאָהר 1900—1901 האָבען פאַבריק אינספּעקטאָרס געזאַמעלט פאַקטען וועגען דעם לעבען פון 1,275,102 ארבייטער, וועלכע זיינען געווען אָנגעשטעלט אין 12,702 אינדוסטריעלע פאַבריקען, און אין די גאַנגעזאַמעלטע פאַקטען ווערט באוויעזען, אז אין דורכשניט האָט יעדער דערוואַקסענער מאַן־ארבייטער פאַרדיענט ניט מעהר ווי 242 רובעל א יאָהר, אָדער 20 רובעל א חודש, — קוים $2.50 א וואָך. די דאָזיגע געזאַמעלטע פאַקטען ווייזען, אז אפילו די אריסטאָקראַטיע פונ'ם ארבייטער־קלאַס, די מעטאַל ארבייטער און די מאַשיניסטען האָבען געקראָגען ניט מעהר ווי 342 רובעל א יאָהר, אָדער $3.30 א וואָך, און אן ערך 600,000 ארבייטער אין דער וועב־אינדוסטריע קריגען פון 140 ביז 180 רובעל א יאָהר, אָדער פון $1.35 ביז $1.73 א וואָך. אָבער דאָס איז נאָך ניט אַלעס, עס איז פאַראַן נאָך ערגערס. אינ'ם באריכט פון די פאַבריק־אינספּעקטאָרס ווערט דערצעהלט, אז מיידלאך ארבייטען אין גילזען־פאַבריקען פאַר 2 און 4 רובעל א חודש, אָדער אין טאַבאַק־פאַבריקען פאַר 2 רובעל מיט 5 קאָפּיקעס א חודש. לויט דעם דאָזיגען באריכט זיינען די שכירות פון א פּאַפּיראָסניק קיינמאָל ניט געווען גרעסער ווי 9 רובעל א חודש, אָדער $1.10 א וואָך.

דאָס איז געווען דער עקאָנאָמישער פונדאַמענט פון דעם ארבייטער'ס לעבען. און ווען מיר וואַרפען א בליק אויף זיין געזעצליכער לאַגע, זעהען מיר, אז זי איז אויך זעהר א שלימע. קאָלעקטיווע פאַרהאַנדלונגען זיינען לויט'ן געזעץ געווען פאַרבאָטען. סטרייקען האָט מען ניט געטאָרט, דאָס איז געווען א פאַרברעכען. פאַר אנטייל נעמען אין א סטרייק האָט מען געקענט באַשטראָפען ווערען מיט צוויי אָדער פיער חדשים טורמע; פאַר אָנפיהרען אן אגיטאַציע פאַר א סטרייק האָט מען געקענט ארייינבאַפּען פון פיער ביז אַכט חדשים טורמע. אויב אן ארבייטער האָט געבראָכען א קאָנטראַקט, האָט מען איהם דערפאַר געקענט אריינזעצען אויף א חודש אין טורמע, בעת ווען א בעל הבית האָט געבראָכען א קאָנטראַקט מיט אן ארבייטער, איז ער אָפּגעקומען מיט א קליינער

געלדשטראָף. דאָס געזעץ פונ'ם 2טען יוני, 1897, האָט דעם ארבייטס־טאָג פאַר דערוואַקסענע מענער־ארבייטער באשרענקט אויף 11 און א האלב שטונדען, אָבער עס איז געווען ערלויבט צו ארבייטען עקסטרא נאָך דער באשטימטער צייט. דאָס געזעץ איז ניט געווען פעסט גענוג, און דער ארבייטס־טאָג איז געווען צוועלף שטונדען, אויב ניט מעהר. די אָנגעשטעלטע האָבען אפילו געהאט דאָס רעכט צו ברענגען קלאַגעס פאַר די פאַבריק־אינספעקטאָרס. אָבער די קלאַגעס האָבען קיין ווערט ניט געהאַט, מחמת די אינספעקטאָרם אליין זיינען דאָך געווען טשינאָווניקעס, וועלכע קימערען זיך וועניג וואָס פאַר די ארבייטער, און די ארבייטער האָבען זיך ניט געקענט העלפען, ווייל זיי האָבען ניט געהאט קיין פארטרעטענדע אָרגאַניזאַציע, וואָס זאָל פעסט באשטעהן אויף זייערע פאָדערונגען. און חוץ דעם איז גלאַט געווען ריזיקאַליש פאַר אַן ארבייטער צו ברענגען א קלאַגע, וואָרים אזוי שנעל ווי ער האָט געבראַכט א קלאַגע, האָט מען איהם אָפגעזאָגט פון דער ארבייט, און אבי מען האָט איהם אָפגעזאָגט איבער אזא חטא, האָט ער שוין געהאט וועניג האָפנונג צו געפינען ארבייט ערגיץ אנדערש.

דאָס לעבען אין די פאַבריקען איז געווען שרעקליך. די סאַניטאַרע באַדינגונגען זיינען, מילד גערעדט, געווען זעהר צרה'דיגע. לויט'ן געזעץ האָט דער בעל הבית דעם ארבייטער געמוזט פאַרזאָרגען מיט מעדיצינישער הילף, און דאָס איז געווען זעהר וויכטיג אין די פאַבריקען, וואָס זיינען געשטאַנען ווייט פון שטאָדט. אָבער דער באריכט פון 1899 באווייזט, אז פון 19,292 פאַבריקען, וואָס זיינען געשטאַנען אונטער'ן קאָנטראָל פון פאַבריק אינספעקציע, האָבען 15,804 פאַבריקען קיין מעדיצינישע הילף לחלוטין ניט געהאַט, און די איבעריגע 3,488 פאַבריקען, וועלכע האָבען יאָ געהאלטען בארמהערציגע שוועסטער (נוירסעם) אָדער דאָקטוירים, האָבען אויך פאַר די ארבייטער כמעט גאָר ניט געטאָן. און וואָס שייך געזונדס־פארזיכערונג אָדער א ספעציעלען געזעץ צו באַלוינען די ארבייטער ווען זיי ווערען געשעדיגט, האָט מען אין רוסלאַנד וועגען דעם גאָר ניט געוואוסט.

אויב דער געזעצליכער מצב פון די אַרבייטער איז געווען שלעכט, איז זייער פּראַקטישער צושטאַנד געווען שלים. אין יענע צייטען איז אין דער רוסישער פאַבריק געווען אַן אמת'ע שקלאַפעריי. מיט אַ צוואַנציג יאָהר צוריק איז מיר אַליין אויסגעקומען זיך צוצוקוקען צו דעם לעבען פון די אַרבייטער אין די פּאַפּיער־זאַוואָדען, פּאָרצעלאַי־זאַוואָדען, צוקער־זאַוואָדען און אויך גלאַז־פאַבריקען אין דעם דרום־מערב טייל פון רוסלאַנד. די בעלי בתים האָבען געקוקט אויף זייערע אַרבייטער פּונקט ווי אַ בעל־צדקה קוקט אויף אַ קבצן, וועמען ער שענקט אַ נדבה. די אַרבייטער האָט מען באַטראַכט ווי בעטלער, וועלכע דאַרפען דאַנקען דערפאַר וואָס מען גיט זיי. יעדער פּריצ'על האָט מיט אַן אַרבייטער גערעדט שטרענג, גראָב, באַליידיגענד. אויספּאַטשען אַן אַרבייטער איז ניט געווען קיין זעלטענהייט; און עס איז געווען אַ גאַנץ געוועהנליכע זאַך צו באַזוכען די אַרבייטער אין די קעשענעס איידער זיי געהען אַרויס פון דער פאַבריק, כאָטש דאָס איז געווען פאַרבאָטען לויט'ן געזעץ. אין יענע צייטען האָבען זיך די בעלי בתים מיט'ן געזעץ ווייניג וואָס גערעכענט. זיי האָבען געטאָן, וואָס זיי האָבען געוואָלט. אַז די לאָקאַלע פּאָליציי און די לאָקאַלע טשינאָווניקעס זיינען מיט די בעלי בתים אַלע מאָל געווען חבר־לאַפּ, און זיי האָבען זיך ניט אַזוי געאיילט איינצופיהרען אַזעלכע געזעצען, וואָס לוינען זיך ניט פאַר די בעלי־בתים.

ס'פאַרשטעהט זיך, אַז מען מוז דאָ האָבען אין זינען איין זאַך: די פּרייזען אויף לעבענס־מיטעל זיינען פאַרהעלטניסמעסיג געווען זעהר ניעדעריג און די באַדירפניסען פון די רוסישע אַרבייטער זיינען אָהן צווייפעל געווען ווייט ניט אַזעלכע ווי די באַדירפניסען פון די ענגלישע אָדער אַמעריקאַנער אַרבייטער. אָבער אפילו פונ'ם שטאַנדפּונקט פון דעם רוסישען לוין־אַרבייטער איז די לאַגע געווען ממש אונערטרעגליך. לויט אָפיציעלע ציפערען זיינען אינ'ם יאָהר 1900 אין רוסלאַנד געווען 715,497 מינען־אַרבייטער. אין קיין איינער פון די מינעס האָט מען ווייניגער ווי צוועלף שטונדען אַ טאָג ניט געאַרבייט, און די סאַניטאַרע באַדינגונגען זיינען געווען

שרעקליך. קיין ליטישע ווענטילאציע, קיין ריכטיגע וואסער־פאמפעס און קיין איינריכטונג צו טריקענען די קליידער פון די ארבייטער. דורכגעווייקט ביז׳ן ביין, פארטשאדעט פונ׳ם רויך פון די קעראסין־לעמפלאך און פון די אונטעראירדישע גאזען, האבען די מינען־ארבייטער מיט׳ן בלוטיגען שוויים געפראצעוועט פאר גראשענדיגע שכירות. רעטונגס־מיטלען זיינען כמעט ניט געווען. אין א סך אוראלער מינעס זיינען אפילו קיין „עלעוויטארס" ניט געווען, און די ארבייטער האבען געמוזט קלעטערען אויף לייטערס. היינט די דירות, וואו די מינען־ארבייטער האבען פארבראכט זייערע פרייע שטונדען! זיי האבען קוים פארדיענט דעם נאמען וואס מען האט זיי געגעבען.

פארשאלטען זאל זיין דאס לעבען פון די מינען־ארבייטער!
מיר הארעוועו און ליידען בייטאג און ביינאכט,
פונקט ווי פארברעכער אין תפיסה.
מיר טראגען דעם טויט אויף אונזערע פלייצעס,
און דאס לעמפעל טשאדעט אונז טשאדעט בייטאג און ביינאכט".

דאס איז א טייל פון א ליעדעל, וואס איז שטארק פארשפרייט צווישען די מינען־ארבייטער אין דרום.

לעבען די פאבריקען, וואס שטעהען אויסער דער שטאדט, און אפילו לעבען די פאבריקען, וואס זיינען אין שטאדט, געפינען זיך אזוינע באראקען, וואס מען האט אויסגעבויט ספעציעל פאר די ארבייטער. אין 1903 איז מיר אויסגעקומען צו באזוכען די באראקען פונ׳ם אויל־זאוואד פון די ברידער נאבעל אין באקו, קאווקאז. דער דירעקטאר פונ׳ם זאוואד איז געווען שטאלץ מיט די דאזיגע באראקען, ווי זיי ווערען געהאלטען ריין און אין ארדנונג. אין דער אמת׳ען אבער איז געווען א שרעק אנצוקוקען וואס אינ־וועניג טוט זיך. דונקעלע חושך׳ע צימערלאך מיט נידעריגע סטעליעס, הילצערנע „נארעס" אנשטאט בעטען; הויכע גרויע ווענט, באדעקט מיט סאזשע פון די קעראסין־לעמפלאך, וואס האלטען אין איין טשאדען; די לופט פארדומפפעו. די פאדלאגעס שמוציג, אויף די נארעס קויטיגע קישעלאך, און אין דער נאז אריין האט

געזעצט אַן אונערטרעגליכער גערוך פון די פאַרשווייסיגטע און שמוציגע וואַש־קעסלען, — אָט דאָס זיינען געווען די „מוסטער באַראַקען” פון אַ גרויסען מאָדערנעם זאַוואָד. אין אַנדערע פּלע־צער זיינען די באַדינגונגען געווען נאָך ערגער.

„די סאַניטאַרישע און היגיעניִשע באַדינגונגען פון די רוסישע פאַבריקען זיינען שוידערליך”, זאָגט פּראָפעסאָר טוגאַן באַראַנאָוו־סקי. „בלויז אַ פּאָר פאַבריקען האָבען שלאָף־צימערען פאַר זייערע אַרבייטער. און וואָס פאַר שלאָף־צימערען! מענער, פרויען און קינדער שלאָפען זייט ביי זייט אויף הילצערנע נאַרעס אין פאַר־שטיקטע, דושנע און געפּאַקטע באַראַקען, אַמאָל אין די קעלערס און זעהר אָפט אין צימערען אָהן פענסטער. די מעהרסטע פאַב־ריקען האָבען אינגאַנצען ניט קיין שלאָף־פּלעצער פאַר די אַרביי־טער. נאָך אַ שווערען טאָג אַרבייט פון צוועלף, דרייצעהן אָדער פיערצעהן שטונדען, לעגען זיך די אַרבייטער אוועק שלאָפען אין דער פאַבריק אויף וואָס עס מאַכט זיך נור — אויף די ווערק־שטאַט, אויף די בענק, אויף דער פּאָדלאָגע, און צוקאָפּענס לעגען זיי אונטער שמאַטעס. דאָס קומט פאָר גאַנץ אָפט זאָגאַר אין אַזעלכע פאַבריקען, וואו מען געברויכט אַזוינע פאַרבען און כעמישע שטאָפען, וואָס שאַדען אַן אַרבייטער צום געזונד אפילו אין דער צייט ווען ער אַרבייט.” *)

די אַרבייטער, וועלכע האָבען געוואוינט אין די באַראַקען אָדער אין די זאַוואָדען, זיינען געווען מעהר אָפּהענגיג אַן זייערע בעלי בתים ווי די אַרבייטער, וועלכע האָבען געקענט אויספיהרען צו וואוינען אין באַזונדערע צימערען אָדער דירות. זייערע שכירות האָבען זיי ניט געקראָגען אין געלד, נור זיי האָבען דאָס אָפּגע־נומען אין דעם קלייטעל און אין דער יאַטקע, וואָס האָט אויך באַלאַנגט צום בעל הבית. און אויב דער בעל הבית האָט אויף

*) מ. טוגאַן־באַראַנאָווסקי, „די רוסישע פאַבריק”, דריטע אויפ־לאַגע, זייט 407.

זיי געוואָרפען אַן אום חן, האָט ער זיי גאַנץ לייכט געקענט ארויס־וואַרפען פון די וואוינונגס־פּלעצער.

אָבער אפילו די ארבייטער, וועלכע האָבען געוואוינט אויסער די גרעניצען פון די פאַבריקען, האָבען אויך קיין האָניג ניט געלעקט, זייערע וואוינונגען זיינען געווען זעהר ווייט פון באקוועמ־ליכקייט. אין 1899 האָט די מאָסקווער שטאָדט־אדמיניסטראַציע געזאַמעלט פאַקטען וועגען 15,922 דירות אין דעם ארבייטער־קוואַרטאַל פון שטאָדט, וואו מען פאַרדינגט צימערען צו שכנים און אויך „ווינקלען" פון צימערען צו מיט־שכנים. די באַפעלקע־רונג פון די דאָזיגע דירות האָט דערגרייכט די צאָהל פון 174,622 נפשות, אָדער 11 נפשות אין אַ דירה, בעת 12,650 פון די דאָזיגע דירות אומשטיינס געזאָגט זיינען באַשטאַנען פון ניט מעהר ווי איין צימער! די שכנים האָבען פאַרדונגען „ווינק־לען", דאָס הייסט, טיילען פון דעם צימער, וואָס מען האָט אָפּ־געזונדערט מיט אַ פאָרהאַנג אָדער מיט אַזאַ ווענטעל, וואָס האָט אפילו ניט געגרייכט ביז דער סטעליע; זיי האָבען פאַרדונגען „ווינקלען", איינציגע בעטלאַך און גלאַט יעדער שטיקעל פּלאַץ, וואו מען האָט נור ווי עס איז געקענט דעם קאָפּ צושפּאַרען. פאַר אַ „ווינקעל" האָט מען אין דורכשניט געצאָהלט 5 רובעל מיט 93 קאָפּיקעס אַ חודש; און פאַר אַ בעטעל האָט מען אין דורכשניט געצאָהלט 2 רובעל מיט 22 קאָפּיקעס אַ חודש. פון די באַמער־קונגען פון די אונטערזוכער קענען מיר זיך שאַפען אַ לעבעדיגע בילד ווי די „דירות" האָבען אויסגעקוקט. „די לופט איז דאָרטען היים און פאַרשטיקט", לעזען מיר אין איין באַריכט, „די צימערען זיינען שרעקליך געפּאַקט. די דירה איז פייכט און שרעקליך שמו־ציג. צוויי צימערען זיינען אינגאַנצען פינסטערע. די סטעליע איז זעהר נידעריג; אַ הויכער מענש קען זיך דאָרטען קוים אוועק־שטעלען. דער גערוך שטיקט..." „עס איז אַ שרעק צו קוקען אויף דער וואוינונג", שרייבט אַ צווייטער אונטערזוכער; די ליים איז אָפּגעלישעט, די ווענט זיינען פול מיט לעבער און פאַרשטאָפּט מיט שמאַטעס. אַלעס איז שמוציג, שטויביג. דער אויווען קוקט אויס

ווי א חורבה. טאראקאנעס און וואנצען — גאנצע לעגיאָנען. עס איז קאַלט. אין די וואש־פלעצער איז א סכנה אריינצוגעהן, און קינדער לאָזט מען אהין ניט אריין. און אזוי זיינען אלע דירות פונ׳ם גאנצען הויז״... „די לופט איז דאָרטען אזוי פארשטיקט, אז מען קען דעם אָטעם ניט כאפּען״, שרייבט א דריטער אונטער־זוכער. „די לופט איז פול מיט מענשען־שוויים און דער ריח פון געפּארעטער וועש זעצט אין דער נאָז אריין. די וועגט זיינען נאַס. קאַלטע צוגלופטען בלאָזען פון אלע זייטען. און ווען עס געהט א רעגען, רינט אריין אזוי פיעל וואסער, אז אויף דער פּאָד־לאָגע איז זי צוויי אינטשעס די טיעף״. *)

אין אַט די דירות האָבען ניט געוואוינט קיין אויסוואורפען, קיין בראָדיאגעס, קיין בעטלער, נור מענשען, וועלכע האָבען געהאט א שטענדיגע באשעפטיגונג; אַט די דירות האָבען זיי געדונגען אלס זייערע געצעלטען אויף א שטיקעל צייט, כדי צו האָבען א ווינקעלע, וואו די מיעדע ביינער אויסצורוהען. אין אַט די דירות האָבען דאַס געוואוינט ארבייטער, קליינע סוחרים׳לאך, פּריקאַז־שטשיקעס, הויז־דיענער, אייזענבאהן־אַנגעשטעלטע און די פאמי־ליעס פון אַט די אלע מענשען. אין אַט די געפּאַקטע דירות האָבען ניט געוואוינט קיין פּוסט און פּאַסניקעס. דאָרטען האָבען גע־וואוינט פליסיגע, ארבייטסזאמע מענשען, וועלכע זיינען געווען גרייט צו האָרעווען מיט׳ן בלוטיגען שוויים טרוימענדיג וועגען א באקוועמען „לייטישען״ לעבען.

אָבער ווי האָבען זייערע טרוימען געקענט פארווירקליכט ווע־רען קריגענדיג אין דורכשניט 20 רובעל א חודש און צאָהלענדיג 5 רובעל מיט 93 קאָפּיקעס דירה געלד פאר א פינסטערער „קאָ־נורע״?

---

*) בולעטין פונ׳ם מאָסקווער שטאָדט־ראַט, אָקטאָבער 1902. צו־נויפגעשטעלט פון פּאַשיטקאָוו, „דער ארבייטער קלאס אין רוסלאנד״, זייטען 127—130.

די אינדוסטריעלע ארבייטער זיינען געווען אומרוהיג.
טראָץ די געזעצליכע שטראָפען, טראָץ די שטרענגע פארפאָלגונגען, האָבען זיך די ארבייטער גאַנץ אָפט דאָך געבונטעוועט. אמאָל האָבען די בונטען אָנגענומען דעם כאראקטער פון ווילדע אויסברוכען פון א ווילדען המון. די צובונטעוועטע ארבייטער פלעגען אמאָל אויסקלאפען די שויבען פון דער פאבריק, אָדער כאפען דעם אויפפאסער, וועמען אלע האָבען פיינט געהאט, איהם אריינוואַרפען אין א „טאטשקע" און אונטער א „הורא" איהם ארויספיהרען פון דער פאבריק. אמאָל זיינען זיי געגאַנגען אזוי ווייט, אז זיי האָבען צובראָכען די מאשינען פון דער פאבריק. אָבער דאָס איז פארהעלטניסמעסיג געווען א זעלטענע ערשיינונג. דער געוועהנליכער אויסדרוק פון אומצופריעדענהייט איז געווען א פריעדליכער סטרייק.

עס איז א גרויסער ספק צי די לאַגע פון די ארבייטער וואָלט זיך ראדיקאל געענדערט ווען זיי וואָלטען יאָ געהאט פאָליטישע פרייהייט און דאָס רעכט זיך צו אָרגאַניזירען. וואָרים דער נידעריגער מצב, אויף וועלכען זיי זיינען געשטאַנען, איז געווען א רעזולטאט פון די צוריקגעשטאַנענע באדינגונגען פון לאַנד, פון דער אומענטוויקעלטער אינדוסטריע, פון דער פרימיטיווקייט פון דעם לעבען אין די דאָרפישע געגענדען, פון וואַנען די אינדוסטריעלע ארבייטער האָבען געשטאַמט. עס איז אויך א גרויסער ספק צי די ארבייטער אין די נייַנציגער יאָהרען האָבען געהאט א קלאָרען באַגריף וועגען דער שייכות פון זייער לאַגע מיט דער פאָליטישער אָרדנונג פון לאַנד. עס איז אָבער קיין שום ספק ניט אין דעם, אז די ארבייטער זיינען געווען אומצופריעדען, אז זיי האָבען דאָך ווידער אמאָל און אָבער אמאָל געסטרייקט, און אז די דאָזיגע סטרייקס, ווי שלעכט זיי זיינען ניט געווען אָרגאַניזירט, האָבען דער רוסישער אדמיניסטראַציע זעהר ניט געשמעקט.

ווי ניט אָרגאַניזירט די סטרייקס זיינען געווען, האָבען זיי דאָך געבראַכט דערצו, אז די רעגיערונג זאָל אָפט מאָל איינ־

פיהרען ארבייטער־געזעצען און זעהר באשרענקען די הפקר־מאכט פון די בעלי בתים. אין 1886 האָבען אויסגעבראָכען סטרייקס אין די פראָווינצען פון מאָסקווא און וולאדימיר. דער מיניסטער פון אינלענדישע ענינים, גראף טאָלסטאָי, האט אויף זיך דאן גענומען די איניציאטיווע אוועקצושטעלען קאָנטראקט־באציהונגען צווישען די בעלי בתים און זייערע ארבייטער. אין א מעמאָראנדום, וואָס ער האט צוגעשטעלט צום פינאנץ מיניסטער, זאָגט ער אזוי: „די אונטערזוכונג וואָס די לאָקאלע אדמיניסטראציע האט געמאכט וועגען די אורזאכען פון די אויבענדערמאָנטע סטרייקס, באווייזט אז ס'איז דאָ א געפאהר דאָס זיי זאָלען אָננעמען דעם כאראקטער פון גאנץ ערנסטע אויסברוכען, און אז זיי קומען פאָר הויפּטזעכליך איבער דעם וואָס אין אונזער געזעצגעבונג פעהלען אלגעמיינע כללים וועגען געמיינזאמע באציהונגען צווישען בעלי בתים און ארבייטער. דער דאָזיגער לאָך אין אונזער געזעצגעבונג, איבער וואָס עס פעהלען גלייכע ארבייטס־כללים אין די פאבריקען, גיט די בעלי בתים די מעגליכקייט איינצופיהרען אזעלכע הפקר־כללים, וואָס זיינען א רעה פאר די ארבייטער, און דאָס שטעלט אוועק די לעצטע אין זעהר ניט קיין גינסטיגער לאגע".

אויסגעפילט דעם „לאָך" האט מען דורך די געזעצען, וואָס מען האט ארויסגעגעבען דעם 3טען יוני, 1886, אוועקשטעלענדיג דאָס רעכט צו שליסען און איבעררייסען א קאָנטראקט, באשטימענדיג טעג ווען צו צאָהלען די שכירות א. אז. וו. אָבער די געזעצען זיינען געבליבען אויפ'ן פאפּיער, דורכגעפיהרט האט מען זיי ניט, און די ארבייטער האבען זיך ניט געקענט העלפען. זיי האָבען ווידער געמוזט סטרייקען.

אין 1896 האט א כוואַליע פון סטרייקס א פלייץ געטאָן איבער פעטערבורג. די גרעסטע וועב־מאנופאקטורען, וואו עס האָבען געארבייט איבער 30,000 ארבייטער, האָבען זיך געשלאָגען. דער סטרייק איז, ביז א געוויסען גראד, געווען אָרגאניזירט. הונדערט סטרייק־פיהרער האָבען אין געהיים אָפּגעהאלטען א מיטינג און אויסגעארבייט פאָדערונגען, וועלכע זיינען צוגעשטעלט געוואָ־

רען צו די בעלי בתים. נאָך א קאמפף פון דריי וואָכען האָט מען דעם סטרייק פארלאָרען, אָבער די רעגיערונג איז דאָך געוואָרען זעהר אומרוהיג. די ארבייטער פון פעטערבורג און פון אנדערע אינדוסטריעלע צענטרען זיינען שוין געוואָרען מעהר זיכער אין זייערע כחות און אין זייער באוואוסטזיין. זיי האָבען איינגעזעהן, אז נאָך אלעמען זיינען זיי דאָך א מאכט און זיי האָבען אָנגעהויבען אָפּשאצען די ווערט פון א קאָנצענטרירטער האנדלונג. זיי האָבען זיך שוין מיט מעהר חשק אָנגעהויבען צוצוהערען צו די רעדעס פון די סאָציאַל־דעמאָקראטישע אגיטאטאָרס, זיי האָבען שוין מעהר אויפמערקזאמקייט אָנגעהויבען שענקען דער פּאָרפּאגאנדע פון די גרופּעס און קרוזשאָקען, וועלכע האָבען אין רוסלאנד פליסיג גע־ארבייט זינט די אכציגער יאָהרען. אין 1898 האָבען זיך די פאר־שיעדענערליי גרופּעס פאראייניגט אונטער'ן נאָמען „די רוסישע סאציאל־דעמאָקראטישע ארבייטער פּארטיי”, וועלכע האָט ארויס־געגעבען א גאנץ היבש ביסעל ליטעראטור אין געהיים און וואָס אמאָל געוואונען אַלץ מעהר איינפלוס איבער די ארבייטער.

דער אדמיניסטראציע האָט זעהר ניט געשמעקט די פאר־אייניגונג פון דער ארבייטער־באוועגונג מיט דער סאָציאל־דעמאָ־קראטישער פּראָפּאגאנדע. דעם 2טען יוני, 1897, האָט די רע־גיערונג ארויסגעגעבען א נייעם אוקאז, וואָס האָט געלויטעט, אז מעהר ווי 11 און א האלב שטונדען א טאָג טאָר מען ניט ארבייטען, אָבער ניט קוקענדיג דארויף האָט מען נאָך מעהר אָנגעהויבען סטרייקען. די כונה פון דער אדמיניסטראציע איז געווען צו מאַ־כען דעם אָנשטעל פאר די ארבייטער, אז זי שפּיעלט די ראָלע פון א באשיצערין, דאָס הייסט, אז זי באשיצט די ארבייטער געגען דער עקספּלואטאציע פון די בעלי בתים. אָבער עס איז געווען זעהר שווער צו שפּיעלען אזא ראָלע און אין דער זעלבער צייט זיין קוצעניר־מוצעניו מיט די בעלי בתים און ניט לאָזען די ארבייטער מאכען דעם מינדסטען פּארזוך זיך צו אָרגאניזירען. דער נייער אוקאז האָט ניט קלענער געמאכט די אומרוהיגקייט פון די אר־בייטער.

דעם 10טען יוני, 1903, האָט די רעגיערונג ערלויבט די אַר־בייטער צו האָבען זייערע אייגענע פאָרשטעהער אין די פאַבריקען. די דאָזיגע פאָרשטעהער האָט מען גערופען „אויפפּאַסער" און זייער עובדא איז געווען צו האַנדלען מיט די בעלי בתים. די מאָטיווען פאַר דעם דאָזיגען נייעם געזעץ ווערען קלאָר אויסגעדריקט אין דעם באַריכט פונ'ם קייזערליכען ראַט פאַר 1902־03. עס ווערט אין דעם באַריכט געזאָגט אַזוי: „ווייל די ארבייטער האָבען ניט קיין רעכט פאַר געמיינזאַמער האַנדלונג, האָבען זיי אויסגעפונען, אַז קיין געזעצליכען וועג אויסצודריקען זייערע נויטען האָבען זיי ניט. און דאַריבער איז דאָס טאַקי ניט מעהר ווי נאַטירליך, אַז ווען דער שלום ווערט געשטערט איבער אָט די נויטען, ווי למשל די גרויס פון די שכירות אָדער די לענג פונ'ם אַרבייטס־טאָג, טרע־טען אַרויס אין פאָדערגרונד די פּערזאָנען, וועלכע זיינען אַם מעהר־סטען אויפגערודערט, און די פּאָליטישע אַגיטאַציע באַנוצט זיך דערווייל מיט דער געלעגענהייט פאַר איהרע אייגענע צוועקען. נעמענדיג אין אַכט די דאָזיגע פאַקטען, האָט דאָס פינאַנץ מיניס־טעריום באַשלאָסען צו גרינדען אַ פאַרטרעטערשאַפט פון אַרביי־טער אין דער פּערזאָן פון ספּעציעלע אויפפּאַסערס."

אָבער די פאַרטרעטערשאַפט האָט זיך געווענדעט אָן דער הסכמה פונ'ם בעל הבית. די אַרבייטער האָבען געהאַט אַ רעכט צו ערוועהלען אויפפּאַסער בלויז אין אַזעלכע פאַבריקען, וואו דער בעל הבית האָט גאָר ניט געהאַט געגען דעם. מען האָט דעם אויס־דערוועהלטען אויפפּאַסער געקענט אַרויסוואַרפען פון דער פאַבריק פונקט אַזוי גוט ווי אַן אַרבייטער, וועלכער האָט איהם ערוועהלט, און פאַרזאַמלונגען פון יוניאָנס און אַרבייטער זיינען נאָך אַלץ געווען פאַרבאָטען, אפשר נאָך מעהר ווי אין די פריהערדיגע יאָהרען.

די רעגיערונג האָט ג ע פּ ר ו א ו ו ט איינגעמען די אַרביי־טער, זיי איינשטילען, אָבער די מיטלען, וואָס זי האָט דערביי אָנ־געווענדעט, זיינען ניט געווען געמיינט מיט'ן גאַנצען האַרצען און דערפאַר האָט מען דורך זיי קיינמאָל ניט געקענט געווינען דעם צוטרויען פון די אַרבייטער. די מיטלען האָבען אויסגעקוקט גאַנץ

ליטיש — אויף פּאַפּיר; אין אייניגע הינזיכטען איז די אַרבייטער געזעצגעבונג אין רוסלאַנד געווען אַ סך מעהר פאָרטגעשריטען פאַר דער אַרבייטער געזעצגעבונג אין מערב אייראָפּאַ — אָבער אַלץ אויף פּאַפּיר. די אַרבייטער האָבען אָבער ניט געוואוסט וואָס אין פּסוק שטעהט און וואָס רש״י מאַכט, דערפאַר האָבען זיי אָבער געוואוסט וואָס עס קומט אין דער ווירקליכקייט פאָר. און די ווירקליכקייט איז געווען, אַז דער בעל הבית האָט געקענט טאָן וואָס ער וויל און דער אַרבייטער איז געווען געפּענטעט און זיך ניט געקענט אַ ריהר טאָן.

עס האָט זיך גערודערט אין די אינדוסטריעלע קרייזען. און דערווייל זיינען זיך די סאָציאַליסטען ווייטער אָנגעגאַנגען מיט זייער אונטערערדישער אַרבייט, און אויף אַזאַ'ן אופן געקומען אין אַ נאָהענטער באַריהרונג מיט אַ גרויסער צאָהל אַרבייטער, אָרגאַניזירענדיג רעוואָלוציאָנערע קרייזען, רופענדיג געהיימע פאַרזאַמלונגען, פאַרשפּרייטענדיג בראָשורען און פּראָקלאַמאַציעס און באַנוצענדיג וויעדער אַמאָל און אָבער אַמאָל די ווירקליכע באַדינגונגען פון די פאַבריקען אַלס דעם שלאַגענדסטען פונקט צו ענטוויקלען זייערע אַבסטראַקטע אידעעס. די געהיים פּאָליציי האָט געאַרבייט מעשים, אָבער מיט אונטערדריקונגס־מיטלען האָט מען די אַגיטאַציע ניט געקענט אָפּשטעלען.

אינ'ם יאָהר 1898 איז אַ רוסישער אַדמיניסטראַטאָר געפאַלען אויף אַן אויסגעצייכענטען שכל. פאַר וואָס ניט פּרואווען אוועקשלעפּען די עקאָנאָמישע באַוועגונג פון די אַרבייטער אַן אַ זייט און זעהן, אַז זי זאָל זיך מיט פּאָליטיק גאָר ניט אָנקעהרען? פאַר וואָס ניט פּרואווען קאָנקורירען מיט די רעוואָלוציאָנערע גרופּען און אָרגאַניזירען די אַרבייטער אויף דעם יסוד פון די טאָגטעגליכע נויטען?

דעם 8טען אַפּריל, 1898, האָט טרעפּאָוו, דער מאָסקווער פּאָליצמייסטער, אין אַ מעמאָראַנדום, וואָס ער האָט צוגעשטעלט צום הויפּט פון פּאָליציי־דעפּאַרטמענט, געצויגען די אויפמערקזאַמקייט דאַרויף וואָס דער איינפלוס פון די סאָציאַל־דעמאָקראַטען אויף די

ארבייטער ווערט וואָס אַמאָל גרעסער און שטאַרקער. „דאָס איז דערפאַר, — האָט ער צוגעגעבן — ווייל די סאָציאַל־דעמאָקראַטען האָבען אָנגעריהרט די סאַמע לעבעדיגסטע פּונקטען אין דעם לעבען פון די ארבייטער, — די באַלדיגע נויטען און פאָדערונגען. „פאַר וואָס זשע, — פרעגט ער, — זאָל די רעגיערונג אַזאַ גוטען וואָפען ניט ארויסרייסען ביי די רעוואָלוציאָנערען פון די הענד און אַליין נעמען אויף זיך דורכצופיהרען די זעלבע אויפגאַבע? כל זמן די רעוואָלוציאָנערען פּרעדיגען בלויז סאָציאַליזם קענען מיר זיך מיט זיי ספּראַווען דורך אונטערדריקונגס מיטלען; אָבער ווען מען הויבט שוין אָן מאַכען אַ גוץ פון די קליינע חסרונות אין דער עקזיסטירענדער געזעצליכער אָרדנונג, זיינען שוין אונטערדריקונגס־מיטלען אַליין ניט גענוג; ביי זיי, ביי די רעוואָלוציאָנערען, מוז מען ארויסנעמען דעם סאַמע פונדאַמענט, אויף וועלכען זיי שטעהען". *)

וואָס זשע טוט מען? זאָל די רעגירונג, דורך איהרע געהיים אַגענטען, צוקומען נעהענטער צו די ארבייטער מאַסען און זיי אָרגאַניזירען אין לאָיאַלע גרופּען און פאַראיינען. „די רעגירונג דאַרף ווייזען די ארבייטער אַ געזעצליכען וועג ווי אַרום ארויס־צוגעהן פון די שוועריגקייטען פון זייער לאַגע", זאָגט דאָרטען טרעפּאָוו. „דאַן וועט דער סאָציאַליסטישער אַגיטאַטאָר קענען ארייִנשלעפּען בלויז דעם אינגסטען און ענערגישסטען טייל פון דעם המון, אָבער דער דורכשניטליכער ארבייטער וועט זיך געהן אויף אַ געזעצליכען און מעהר זיכערען וועג אפילו ווען עס איז ניט גאָר גלענצענד".

דער דאָזיגער „געזעצליכער וועג" איז אָבער דאָך ניט גע־גאַנגען אַזוי ווייט, אַז מען זאָל די ארבייטער ערלויבען צו סטרייקען און זיי געבען די פרייהייט פון ארבייטער יוניאָנס. ניין. דער „געזעצליכער וועג" האָט געמיינט, אַז די אַדמיניסטראַציע זאָל

*) וו. סוויאַטלאָווסקי, „די ארבייטער באַוועגונג אין רוסלאַנד", זייט 75.

זיין אזוי גנעדיג און „סאָציזוואַליען" געוויסע פּריוועלעגיעס די לאָיאַלע ארבייטער פאראיינען. דער „געזעצליכער וועג" גופא איז געווען אומגעזעצליך.

סערגעי זובאטאָוו, דער הויפּט פון דער געהיים פּאָליציי אין מאָסקווא, איז געווען דער ערשטער דורכצופיהרען אין דער פּראקטיק די דאָזיגע טעאָריע. אונטער זיין אויפזיכט איז אין 1901 אין מאָסקווא געגרינדעט געוואָרען דער ארבייטער סאָוויעט אין די מעכאַנישע פאַבען. דער סאָוויעט האָט געדאַרפט אכטונג געבען אויף די אינטערעסען פון די ארבייטער, און אין דער זעלבער צייט זיין זעהר פאָרזיכטיג און למען השם זיך ניט אינטערעסירען מיט דער עקזיסטירענדער פּאָליטישער אָרדנונג. דער סאָוויעט האָט געזאָלט זיין א מין פעסטונג ניט צוצולאָזען צו די ארבייטער דעם גייסט פון אומצופריעדענהייט. פארבעסערונגען אין די באדינ־גונגען פון די ארבייטער האָט מען געזאָלט קריגען ניט דורך געזעצ־ליכע מיטלען, נור דורך דעם „גוטען הארץ" פון דער אדמיני־סטראציע (עהנליכע אָרגאניזאציעס האָט דער זעלבער זובאטאָוו געגרינדעט אין מינסק און אין א פּאָר אנדערע צענטרען).

די רעזולטאטען זיינען געווען איבערראשענד. מאסען אר־בייטער האָבען זיך א לאָז געטאָן אין די רייהען פון דער נייער אָרגאניזאציע. זיי האָבען ניט געוואוסט ווער עס שטיצט די אָר־גאניזאציע און ווער עס איז איהר טאטע. זיי האָבען בלויז גע־וואוסט, אז דאָ האָבען זיי א פּלאַץ, וואו זיי קענען דיסקוטירען וועגען זייערע נויטען, וואו זיי קענען אויסארבייטען זייערע פאָדע־רונגען און וואו זיי זיינען זיכער פון אַן אָנפאַל מצד דער פּאָליציי. זיי האָבען דעם סאָוויעט געגעבען אזא כאראקטער, וואָס האָט לחלוטין גאָר ניט געהאט צו טאָן מיט די אידעעס פון זיין באשע־פער. „דער רעזולטאט דערפון וואָס מען האָט די נייע אָרגאַ־ניזאציע געגרינדעט, שרייבען די פאבריק אינספּעקטאָרס, איז גע־ווען א גאנצע רייהע סטרייקס, נאָך א סך גרעסער אין צאָהל ווי פריהער, און דערצו איז נאָך צוגעקומען דער ריעזיג גרויסער שטראָם פון קלאַגעס".

דער פארזוך איז דורכגעפאַלען. די ארבייטער זיינען רוהיגער ניט געוואָרען.

די „לאָיאַלע פאַראיינען" האָבען די ארביימער געהאָלפען פונקט אזוי פיעל ווי אָפּשפּרעכען אַ גוט אויג העלפט צו אַ מכה. מען האָט דורך זיי גאָר ניט געקענט קריגען, אויסער פריינדליכע ווערטער פון אגענטען־פּראָוואָקאַטאָרס. זוואָליאַנסקי, דער הויפּט פונ'ם פּאָליציי דעפּאַרטמענט, האָט זיך דאַרויף ביטער געקלאָגט אזוי: „דאָס מיניסטעריום פון אינערליכע אנגעלעגענהייטען האָט ערלויבט צו גרינדען די דאָזיגע אָרגאַניזאַציאָנען כדי אָפּצוציהען די ארבייטער פון דער פּראָפּאַגאַנדע, וואָס ווערט אָנגעפיהרט געגען דער רעגירונג... אָבער שפּעטער האָט זיך גאָר ארויסגעוויזען, אַז די מאָסקווער אדמיניסטראַציע האָט ניט גענוג כחות די באַוועגונג אָפּצושטעלען; זי האָט זיך ניט געקענט באַוואָרענען אזוי פיעל, אַז זייטיגע מענשען זאָלען ניט נעמען קיין אנטייל אין די סטרייקס, וואָס ווערען אָנגעפיהרט אין די פאַרשיעדענערליי פאַבריקען און זאַוואָדען. פּלעהווע, דער מיניסטער פון אינלענדישע אנגעלעגענהייטען, האָט אנערקענט די דאָזיגע אָרגאַניזאַציאָנען אַלס אומגעזעצליכע, אָבער עס מוז דאָ געזאָגט ווערען, אַז אָפּשאַפען זיי איז שוין איצטער אוממעגליך". *)

אָט דאָס הייסט „בור כרה ויחפרהו ויפול בשחת יפעל", אויסגעגראָבען אַ גרוב און איז אַליין אריינגעפאַלען. די אַלע פּראָבעס, וואָס מען האָט געמאַכט צוצושטוקעווען דעם ארבייטער־קלאַס צו דער עקזיסטירענדער אָרדנונג זיינען דורכגעפאַלען. די ארבייטער זיינען געוועזען אויפגערעגט און אומרוהיג; די ארבייטער האָבען נימ געהאַט וואָס צו פאַרלירען, ווייל זיי האָבען גאָר ניט געהאַט, ניט קיין געגרינדעטע אָרגאַניזאַציאָנען, ניט קיין פּראָפעסיאָנעלע פאַראיינען, ניט קיין פאָנדען און ניט קיין אויסבעסערונגען, וואָס מען האָט געזאָלט מורא האָבען צו שטעלען אין קאָן. אין רוס־

---

*) ט. פּ. אוזעראָוו, „פּאָליטיק אין דער ארבייטער פראַגע", זייט 237.

לאנד האָבען זיך די ארבייטער גיכער געקענט פארגינען צו ער־קלערען אַ סטרייק איידער אין מערב אייראָפּא, מחמת די רוסישע ארבייטער זיינען געווען „פריי"; זיי האָבען ניט געהאט וואָס איינצושטעלען.

ווען די אינדוסטריע האָט זיך שוין געהאט מעהר ענטוויקעלט, האָבען זיך אָנגעהויבען פּיהלען קריזיסען איןביידע צדדים — אי אין קאַפּיטאַל, אי אין ארבייט. באַזונדערס ערנסט איז געווען דער קריזיס פון 1899—1900. דאָ האָט איהר אַ בריעף פון לאָדז, וואָס איז געווען געדרוקט אין „סין אָטיעטשעסטוואָ" אין די ער־שטע מאָנאטען פונ'ם יאָהר 1900 :

„ווי אַ שרעקליכער שטורם־ווינט האָט זיך דער קריזיס אַ טראָג געטאָן איבער לאָדז. ער האָט קיינעם ניט געשאָנעוועט און קיינעם ניט אויסגעלאָזט. אייניגע זיינען בלויז לייכט געטראָפען געוואָרען פונ'ם גרויסען אומגליק, און זייערע צרות זיינען ניט אַזוי גרויס, אייניגע זיינען איינפאך בדיל הדל געוואָרען און אַ סך זיינען חרוב ונחרב געוואָרען און ליגען ווי די הרוגים אונטער די חורבות. עס איז אַ גרויס שלאַכטפעלד נאָך דער שלאַכט. ווען איהר געהט איבער דער פּעטראָקאָווער גאַס, באַגעגענט איהר אַלץ אַזעלכע פאַר־אומערטע, פאַר'מרה־שחורה'טע פּנים'ער. גאַנצע מחנות קרבנות זעהט מען דאָרטען. אָט די אַלע פאַרזאָרגטע און נידערגעשלאָגענע מענשען, פון וועמעס אויגען עס קוקט אַרויס דער יאוש אַליין, האָבען נור וואָס פאַרמאַכט אָדער האַלטען ביים פאַרמאַכען זייערע פאַבריקען און ווערקשטאַטען. ווי די שאָטענס שלעפּען זיי זיך אַרום איבער די גאַסען, און קוים וואָס זיי האַלטען זיך אויף די פיס פון דעם שרעקליכען קלאַפּ, וואָס זיי האָבען געקראָגען. און וואָס איז געוואָרען פון די ארבייטער פון די געשלאָסענע פאַב־ריקען ? גאָר ניט ; זיי געפינט מען אויך אין די זעלבע גאַסען, אויף שריט און טריט באַגעגענט מען זיי, שלינג און שלאַנג בלאָנקען זיי זיך אַרום און ווייסען ניט וואָס מען טוט און וואָס מען הויבט אָן צו טאָן".

דער קריזיס פון 1899—1900 איז געווען פול און פול מיט

צרות און אומגליקען פאַר דער אינדוסטריע און אַרבייט אין וואַרשאַ, איוואַנאָוואָ־וואָזנעסענסק, ניזשני־נאָווגאָראָד, טולאַ, באַקו, פאַר דעם דאָנעצער געגענד, פאַר די קיעווער צוקער־פאַבריקען, אויף דער וואָלגאַ, א. אַז. וו. און ווייל די אַרבייטער האָבען ניט געהאַט קיין יוניאָנס, קיין אַרבייטסלאָזיגקייט פאַרזיכערונג, קיין הילף פון דער שטאָדט־אַדמיניסטראַציע, זיינען זיי אין דער צייט פון אַ קריזיס געבליבען ווי אויפ'ן וואַסער, לחלוטין ניט באַשיצט. אין דאָס האָט זיי נאָך מעהר אויפגערייצט און פאַרביטערט געגען דער פּאָליטישער אָרדנונג. בּיסלעכווייז האָבען די אַרבייטער אָנגעהויבען פאַרשטעהן, אַז דער אַבסאָלוטיזם איז די אורזאַכע פון די אַלע צרות זייערע, די אורזאַכע פון די אַלע אָנשיקענישען און פּורעניות'ען.

כאָטש עס איז לויט'ן געזעץ געווען פאַרבאָטען צו סטרייקען, האָט מען דאָך געסטרייקט טאָג איין טאָג אויס. דאָ האָט איהר אַ טאַבעלע, אין וועלכער עס ווערט אָנגעגעבען די צאָהל פון סטרייקס און סטרייקער אין רוסלאַנד אין פאַרגלייך מיט אַנדערע לענדער.

די צאָהל פון סטרייקס אין אַ משך פון צעהן יאָהר (1895—1904) *

לענדער	צאָל סטרייקס	צאָל סטרייקער	צאָל פאַרלאָרענע טעג
			(אין מיליאָנען)
ענגלאַנד	4,533	1,270,864	43.5
פראַנקרייך	1,998	301,456	4.3
עסטרייך	1,187	240,072	2.9
איטאַליען	982	294,519	3.0
רוסלאַנד	1,765	431,254	2.1

די דורכשניטליכע צאָהל אַרבייטער, וועלכע האָבען זיך באַטייליגט אין יעדער סטרייק, איז אין רוסלאַנד געווען קלענער ווי אין ענגלאַנד אָדער אין איטאַליען און די דורכשניטליכע צייט פון

*) וואָרסאַר, „סטאַטיסטיק וועגען סטרייקס", זייטען 1—4.

א סטרייק איז געווען קירצער ווי אין וועלכען ס׳ ניט איז אנדער לאנד. אָבער וואָס שייך אָפטע אויסברוכען פון סטרייקס האָט רוסלאנד איבערגעשטיגען אַלע לענדער, חוץ ענגלאנד.

דאָס פּאָליטישע לעבען אין רוסלאנד איז געווען אזא, אז יעדער סטרייק פאר א העכערונג אין די שכירות און פאר בעסערע באדינגונגען אין דער ארבייט, האָט זיך געמוזט פארוואנדלען אין א פּאָליטישען סטרייק. די רעגירונג האָט יעדער געזעלשאפטליכע באוועגונג, יעדען אויסדרוק פון אויפרודערונג באטראכט ווי א סכנה וואָס רוקט זיך אָן צו צוטרייסלען די יסודות פון איהר מאכט. זי האָט געפּרואווט אונטערקויפען די ארבייטער, זי האָט געפּרואווט זיך צו חנפה׳נען צו זיי, זי האָט אפילו געפּרואווט זיי צו „אָרגאַ־ניזירען”; אָבער הינטער די חניפות, הינטער דער מאסקע פון פריינדשאפט האָט זיך באהאלטען דאָס פארכמורעטע פנים פון דער אויטאָקראַטיע, וואָס צאפּעלט זיך און שרעקט זיך ווען עס דער־זעהט ווי עס וואקסט אויס א נייע מאַכט, איבער וועלכער מען קען קיין שליטה ניט האָבען. דער דורכשניטליכער ארבייטער האָט טאקי ניט געהאט קיין קלאָרען באגריף וועגען דעם, אָבער זיין הארץ איז געווען פול מיט פּראָטעסט און מיט רעוואָלוציאָנערען גייסט, און ווייל די ווירקליכקייט איז געווען אזוי, אז די שטרענגע בליקען האָבען אויף איהם אויף שריט און טריט פון אַלע זייטען געלויערט, האָט מען איהם ניט געקענט נארען.

ארבייט איז געווען איינע פון די הויפּט־אורזאכען פון דער גרויסער רעוואָלוציע.

קאַפּיטעל 3.

די דאָרפישע רוסלאַנד.

איצט וועלען מיר איבערלאָזען די רוישיגע שטעדט מיט זייערע געפּאַקטע גאַסען, דעם רויך פון זייערע פאַבריקען, דעם טאַראַם פון לויפענדע טראַמווייען און די משוגע'נערוויז נערוועזע אָנגע־שטרענגטקייט פון דעם מאָדערנעם אינדוסטריעלען לעבען. איצט וועלען מיר זיך לאָזען געהן אין איינעם פון יענע שטילע פּאַטישע דערפלאַך, וואָס ליגט פאַרוואָרפען ערגיץ א פּאָר הונדערט מייל ווייט פון דע־ גובערניע־שטאָדט, דרעמלענדיג ביי אַ וואונדערבאַר־שעהנער אָזערא אָדער באָדענדיג זיך אין זונענשיין ביי די ברעגעס פון אַ טייך, וואו די וואַסער פּאַליעט זיך און רינצעלט זיך אַזוי געמיטליך און שטיל. נאָך אַלעמען איז רוסלאַנד געוועזן, און איז נאָך איצט אויך, אין גרונד א לאַנד פון ערד ארבייט; אַכטציג פּראָצענט פון איהר באַפּעלקערונג האָבען געצויגען זייע־ חיונה פון ערד־ארבייט. און אויב, אַדעס אָדער באַקו אָדער איוואַנאָוואָ־וואָזנעסענסק זיינען געוועזן די סימבאָלען פון דעם וואָס ו ו ע ט ז י י ן, די צייכענס פון א נייער ענטוויקלונג, וואָס האָט זיך אונטערגענומען צו געבען דער הייליגער רוסלאַנד אַ ניי פּנים, זיינען די קליינע דערפלאַך אונטע־ די שטרויענע אָדער שינדעלנע דעכער געוועזן דער סימבאָל פון דעם וואָס ס'א י ז איצט, די יסודות פון דעם גאַנצען עקאָנאָמישען בנין.

עס קומט ניט אָן אַזוי גרינג איידער מען שלאָגט זיך צו צו א דערפעל. נאָכדעם ווי מען פאָהרט אָפּ עטליכע שטונדען מיט'ן באַהן קומען מיר אָן אויף אַ סטאַנציעלע, וואָס איז פאַרוואָרפען ערגיץ אויף א פוסטען סטעפּ. אַרום דעם וואָקזאַל און אויפ'ן וואָק־זאַל קוקט אַלעס אויס אַזוי פאַרשלאָפען. און עס קומט אונז אָן

גאַנץ שווערליך ביז מיר פועל'ען ביי אַ פויער, ער זאָל איינשפּאַנען די פערדלאַך און אונז אָפּפיהרען אין דעם דאָרף, וואו מיר ווילען זיך אָפּשטעלען. דער וועג איז ניט געברוקירט. בלאָטיגע לוזשעס און גליטשיגע בערגלאַך מאַכען דעם וועג זעהר ניט באַקוועם אין אַ רעגענדיגען וועטער; גאַנצע וואָלקענס שטויב באַדעקען דאָס פּוהרעל ווען עס געהט ניט קיין רעגען און דאָס וועטער איז שעהן.

עס געהט אַוועק אַ שטונדע. נאָך אַ שטונדע און נאָך אַ שטונדע. מיר האָבען גענוג צייט צו קוקען אַרום און אַרום. וואָס פאַר אַ טרויעריג בילד! מאָגערע פעלדער, דינינקע גרעזעלאַך, איינגע־האַרטע און איינגעקוואַרטע ביימלאַך, שוואַרצע אָדער גרויע נאַקעטע בערגלאַך, וואָס שטאַרען אַרויס פון צווישען די זאַנגען. וואו מען גיט נור אַ וואָרף מיט'ן אויג — מרה שחורה'דיג, חושך, רחמנות'דיג און עפּעס פול מיט נעבאַך. און דאָך קוקט די ערד אויס צו זיין רייך און פרוכטבאַר; עס וואָלטען גאַנץ לייכט פון איהר געקענט אַרויסשפּראָצען פאַרשידענערליי געוויקסען; און אַרום און אַרום, ביז העט ווייט, וואוהין דאָס אויג קען קוים גרייכען, וואָלט אודאי געקענט זיין אַ העררליכער געמיש פון קאָליערען.

און אָט איז ענדליך דאָס דאָרף. ווען מיר קומען צו גאָר נאָהענט קוקט עס שוין ניט אויס אזוי פּאָעטיש ווי פון דערוויי־טענס. די קליינינקע הילצערנע כאַטקעס קוקען אויס אויף דער נאַקעטער ערד ווי הויפענס שטויב. אַרום און אַרום פּיהלט זיך פון אַלעם דער שימעל. מאָגערע פּנים'ער, איינגעפאַלענע חורבות, איינגעבויגענע רוקענס, אומגעלומפּערטע פיגורען, אויסגעטראָגענע, צוריסענע און צופיצעלטע קליידער, בלאָטע, שמוץ, נאַסע ווענט...

און זאָל ניט בלייבען דער איינדרוק, אַז מיר האָבען אַ פאָר־אורטייל געגען דעם דאָרפישען לעבען. מיר ווילען דאָ ציטירען אַ שרייבער, וועלכער איז אַ סך יאָהרען געווען אַ זייל פון'ם אַלטען רעזשימס און וועמען מען קען בשום אופן ניט חושד זיין אין דעם, אַז ער איז מגזם ווען ער באַשרייבט דאָס רוסישע דאָרף. „לאָמיר אריינקומען אין אַ דאָרף, — שרייבט ער, — און עס באַטראַכטען מיט די אויגען פון אַ היינטוועלטיגען ציוויליזירטען מענשען. אויף

די וועגען איז די בלאָטע אַזוי טיעף, אַז אָפט מאָל איז דאָרטען פּשוט אוממעגליך דורכצוגעהן. לעבען די הייזער זעהט מען ניט קיין בוימעל, קיין קוסטעס, אויף וואָס דאָס אויג זאָל זיך קענען אָפּרוהען. דער שטאַהל פון די בהמות איז לעבען דעם ברונעם, פון וואַנען מען טרינקט וואַסער, און די שמוציגע פליסיגקייט פון די בהמות פליסט אַהין אריין. אויף דער „פּאָדוווירע" (הויף) איז אלעס שמוציג און דער געשטאַנק איז אונערטרעגליך. די בהמות אין די שטאַהלען שטעהן ביז די קניע אין שמוץ. אין פאָרהויז און אויך אין שטיבעל, וואו מען וואוינט, איז א חשכות, אלעס איז דאָרטען אָפּגעלאָזט, בלאָטיג און אויף דער ערד וואַלגערט זיך דער קויט פון עופות. ווען עס קומט דער ווינטער לאָזט מען אריין אין דער כאַטע די חזרים, די שעפּעלאַך, די גענז; אמאָל נעמט מען נאָך אריין די קוה אויך, כדי זי זאָל ניט דערפראָרען ווערען אין דרויסען (אַן ענגלישער רייזענדער האָט באַוואונדערט די קליינע השגות פון דער רוסישער קוה, וואָס קען ביי זיך פּועל'ען צו לעבען אין אזא ענגשאַפט). און דאָס איז נאָך גוט, וואָרים די פויערים, וועלכע האָבען אייגענע בהמות זיינען נאָך ניט אַזוי אָרים. אין דעם זעלבען שטיבעל קריכט אַרום אַ קינד אויף דער ערד מיט אַ קאַרטאָפלע אין די הענד. טאַראַקאַנעס, וואַנצען, פליי פּרוכפּערען זיך און מעהרען זיך אין די מאַסען, און די קעפּ, די בערד, די וואַנצעס און אפילו די ברעמען פון דערוואַקסענע מאַנסבילען זיינען פול און פול מיט שרעקליכע אינזעקטען. אָבער — „עטאָ ניטשעוואָ"... (דאָס איז גאָר ניט). אַלעס איז אזוי שמוציג, אַז עס איז פּשוט נישטאָ קיין איין שטיקעלע פּלאַץ, וואו זיך אוועקצולעגען... דער צייכען פון שלעכטען געשמאַק און באַרבאַריזם איז אָפּגעשטעמפּעלט אויף אַלעס, אויף דער הויז ווירטשאַפט, אויף דער אָפּגעלאָזטער נאַטור אַרום און אַרום".*).

מענשיקאָוו איז צו שטרענג באַשולדיגענדיג אין דעם דעם

*) מ. מענשיקאָוו, „בריעף צו מיינע שכנים", נאָוועמבער, 1905, זייטען 22-521.

רוסישען פויער, אָבער די בילד, וואָס ער מאָהלט איז ריכטיג. ניט דער פויער איז געווען שולדיג אין דעם וואָס אויף זיין לעבען איז געלעגען דער שטעמפּעל פון באַרבאַריזם אין שלעכטען געשמאַק און אין דעם וואָס די נאַטור אַרום און אַרום איז אַזוי אָפּגעלאָזט און חרוב, נור די אָ ר י מ ק י י ט איז אין דעם געווען שולדיג.

אָבער ווי איז דאָס פּאָרט געווען מעגליך? ווי איז דאָס פּאָרט געקומען דערצו, אַז האָרעפּאַשנע מענשען מיט קליינע השגות זאָלען לעבען אויף אַזאַ פּרוכטבאַרען באָדען און דאָך זיין אַזוי אויף צרות און אַזוי אָרים? אורזאַכען זיינען פאַראַן אַ סך, און זיי פיהרען אונז אַוועק ווייט צוריק ביז׳ן יאָהר 1861, ווען מען האָט אָפּגעשאַפט די „פּאַנשטשינע“.

פאַר׳ן יאָהר 1861 האָבען די פויערשע „אָבשטשינעס“ ניט געהאַט קיין אייגענע ערד. געזעצליך האָט די ערד באַלאַנגט צום פריץ, ביי וועמען די פויערים אַליין זיינען געווען פאַררעכענט אַלס זיין פּריוואַט אייגענטום. יעדער גוט (אימעניע) איז געווען צו־טיילט אין צוויי ניט גלייכע חלקים, איין חלק איז געווען דעם פריץ׳ס פּריוואַט אייגענטום, דער צווייטער חלק איז געווען דער מקור פון חיונה פאַר דער פויערשער „אָבשטשינע“. די פויערים האָבען באַאַרבייט ביידע חלקים, און געהייסען האָט עס, אַז דערפאַר וואָס זיי באַאַרבייטען דעם ערשטען חלק ערד, קריגען זיי די רעכט צו באַזי־צען דעם צווייטען חלק ערד. אויף אַזאַ׳ן אופן איז אויסגעקומען, אַז די פויערים האָבען געדאַרפט אַרבייטען דריי טעג אין וואָך פאַר זיך און דריי טעג פאַר׳ן פריץ, און אַמאָל פיער טעג פאַר׳ן פריץ און צוויי טעג פאַר זיך. די פויע־ים זיינען ניט געווען ביי זיך אין די הענד; זיי האָבען ניט געקענט פאַרלאָזען דאָס דאָרף אָדער בייטען דעם פריץ אָדער זיך ענטזאַגען צו פאָלגען דעם פריץ. אבער דער פריץ אַליין איז אויך ניט געווען פריי: ער האָט זיינע פויע־ים ניט געקענט איבערלאָזען אויף הפקר, ער האָט זיי געדאַרפט פאַרזאָרגען מיט ערד, זיי זאָלען כאָטש ווי עס איז קענען מאַכען אַ לעבען פאַר זיך, און זיי לאָזען אויסגעהן פון הונגער האָט ער ניט געקענט, ווייל דאָס איז געווען געגען זיינע אייגענע

אינטערעסען. ניט אומזיסט איז צווישען די פויערים אין יענער צייט אַרומגעגאַנגען אַ ווערטעל, וואָס האָט זיך זעהר געפּאַסט צו די באַציהונגען צווישען דעם שקלאַף און דעם פּריץ; דאָס ווערטעל איז געווען: „מיר זיינען דיינע און דו ביזט אונזערער“.

ווען עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די אַלטע פאַרשימעלטע פאָרמע פון דער „פּאַנשטשינע“ שטימט ניט מיט דער צוקינפטיגער ענטוויקלונג פון׳ם רוסישען עקאָנאָמישען לעבען, און די רעגירונג האָט איינגעזעהן, אַז עס איז גלייכער זיך אונטערצוגעבען דער געזעלשאַפטליכער מיינונג, וואָס פאָדערט, אַז מען זאָל די „פּאַנשטשינע“ אָפּשאַפען (אַ פאָדערונג, וואָס איז געשטיצט געוואָרען דורך אַ סך בונטען פון די פויערים אַליין, און דאָס האָט באַוויזען ווי אמת עס זיינען געווען די ווערטער פון איינעם אַ רוסישען שטאַאַטסמאַן, וועלכער האָט געזאָגט „לאָמיר באַפרייען די פויערים פון אויבען, און אויב ניט וועלען זיי זיך אַליין באַפרייען פון אונטען“) — ערשט דאַן איז אַרויפגעשוואומען די פראַגע, אויף וואָס פאַר אַן עקאָנאָמישען יסוד מען זאָל אַוועקשטעלען די באַפרייטע פויערים. צי זאָל די גאַנצע ערד בלייבען אין דעם באַזיץ פון׳ם פּריץ, און דער פויער זאָל ווערען „פריי ווי דער ווינט“, ניט פאַרמאָגען קיין ערד נור בלויז כאַטקעס, ווי דער עקסטרעם רעאַקציאָנערער פליגעל פון די נאָבעלליים האָט געוואָלט? צי זאָלען די פויערים ווייטער אָנהאַלטען דעם חלק ערד, וואָס זיי האָבען אָנגעהאַלטען אונטער דער „פּאַנשטשינע“, ווי די מעהר ליבעראַלע עלעמענטען האָבען געדענקט? אָדער צי זאָל דער חלק ערד פון די פויערשע אָבשטשינעס פאַרגרעסערט ווערען, ווי די עקסטרעם לינקע גרופּען האָבען געפאָדערט? אין׳ם לעצטען פאַל, צי זאָלען די פויערים קריגען זייער חלק ערד אין גאַנצען פריי, אָדער צי זיי זאָלען באַצאָהלען די פּריצים פאַר יעדער שטיקעל ערד, וואָס מען וועט איבערגעבען אין די הענד פון די געוועזענע שקלאַפען?

די רעגירונג האָט אויסגעאַרבייט אַ גאַנצע רייהע מיטלען, וואָס זיינען פאַר די פּריצים געווען אַ סך אַ גרעסערע טובה ווי פאַר די פויערים. דאָס געזעץ פון׳ם 19טען פעברואַר, 1919, לויט

וועלכע עס איז אָפּגעשאפט געוואָרען די פּערזענליכע אָפּהענגיגקייט פון די פּויערים אָן די פּריצים, האָט געבראכט דערצו, אַז זיי, די פּויערים, זאָלען האָבען צוויי מאָל אַזוי פיעל צרות וויפיעל זיי האָבען פריהער געהאט: אַ טייל פון דער ערד, וואָס די פּויערים האָבען פריהער אָנגעהאַלטען, האָט מען צוריק אָפּגעגעבען צו די פּריצים; און פאַר דעם איבעריגען חלק ערד האָבען זיי געדאַרפט באַצאָהלען געוואַלדיג גרויסע פּרייזען.

די חלקים ערד וואָס די פּויערים האָבען געהאַלטען ביז'ן יאָהר 1861 זיינען ניט געווען קיין גאָר גרויסע. דער אמת איז געווען, אַז אונטער די פריהערדיגע אומשטענדען זיינען זיי קוים מיט צרות אויסגעקומען. צונעהמען ביי זיי דאָס ביסעל ערד, וואָס זיי האָבען געהאַט, האָט פּשוט געהייסען אַוועקנעהמען פון אונטער זייערע פיס דעם סאַמע פונדאַמענט, אויף וואָס זיי האָבען זיך אַזוי אויך קוים מיט צרות געהאַלטען, און זיי לאָזען הענגען אין דער לופטען. און דאָך האָט מען אין איין און צוואַנציג פון זעקס און דרייסיג גובער-ניעס אין צענטראַל-רוסלאַנד אָפּגעגעבען צוריק צו די פּריצים 26.2 פּראָצענט פון דעם שטח ערד, וואָס די פּויערים האָבען פריהער גע-האַלטען; אין אין אַ סך אַנדערע גובערניעס, וואו די ערד איז געווען באַזונדער'ס פרוכטבאַר, האָט מען ביי די פּויערים צוגענומען נאָך אַ סך אַ גרעסערען פּראָצענט פון דעם שטח ערד, וואָס זיי האָבען געהאַלטען, און עס אַוועקגעגעבען צוריק צו די פּריצים. אין פּאָל-טאַווער און יעקאַטערינאָסלאַווער גובערניעס האָט מען ביי זיי צו-גענומען 40 פּראָצענט פון דער ערד, אין סאַראַטאָווער גובערניע 41 פּראָצענט, אין סאַמאַרער גובערניע 44 פּראָצענט. מיט אַנדערע ווערטער, אויב דער פּויער פון פּאָלטאַווער גובערניע האָט פריהער אַלס שקלאַף, געלעבט אויף צעהן אַקער לאַנד, האָט ער איצטער, אַלס פרייער מענש, געדאַרפט לעבען בלויז אויף זעקס אַקער לאַנד. אין די אַנדערע פּופצעהן גובערניעס, וואו די ערד איז ניט געווען אַזוי פרוכטבאַר און די אינדוסטריע האָט שוין דאָרטען געשפּיעלט אַ גרעסערע ראָלע, האָט מען ביי די פּויערים צוגענומען 9.9 פּראָ-צענט פון דעם חלק ערד, וואָס זיי האָבען פריהער געהאַלטען.

דאָס איז געווען איינער פון די בולט'ע שטריכען פון דער רעפאָרמע, וואָס איז אין דער אמת'ן גאָר געווען א סכנה פאַר דעם וואוילזיין פון די צוויי און פופציג מיליאָן באַפרייטע פויערים. און די זעלבע צרה איז געווען מיט דעם „אויסקויף".

מען האָט די פּריצים געדאַרפט באַלוינען פאַר די שקלאַפען וואָס זיי פאַרלירען איבער דער רעפאָרמע פון 1861. די קוואָטערס פון דער דאָזיגער רעפאָרמע האָבען געגלויבט, אַז די פּריצים וועלען ניט קענען אָנגעהען ווייטער מיט זייער עקאָנאָמישער טעטיגקייט אָהן הילף און שטיצע. אָט די מיינונג איז אפשר ניט געווען אָהן א גרונד; אָבער פון די פאַרשידענערליי מיטלען, וואָס מען האָט געקענט אויסקלייבען ארויסצוהעלפען די פּריצים ווייטער אָנצוגעהן מיט זייער עקאָנאָמישער טהעטיגקייט, האָט די רעגירונג אויסגעקליבען דעם מיטעל, וואָס איז אמשווערסטען געווען פאַר די פויערים: זי האָט זיי געמאכט צו צאָהלען א הויכע פּרייז פאַר דער ערד וואָס איז געבליבען אין זייער באַזיץ. און די פּרייז, דער „אויסקויף", איז געווען א סך מעהר ווי די ערד האָט באַטראָפען. דער סך הכל פון דעם אויסקויף, וואָס האָט געמוזט באַצאָהלט ווערען אין ניין און פערציג יעהרליכע אויסצאָהלונגען, האָט דערגרייכט די סומע פון 1.5 ביליאָן רובעל.

מיט עטליכע יאָהר צוריק האָט א. ע. לאסיצקי, א באַקאַנטער אויטאָריטעט אין אגראַר פראַגען, געמאכט א פאַרגלייך צווישען דער ווירקליכער ווערטה פון דער ערד בעת מען האָט די רעפאָרמע איינגעפיהרט און דער פּרייז, וואָס די פויערים האָבען באַצאָהלט אויסקויף־געלט. לויט זיין אָפּשאַצונג האָבען 9,841,000 דעסיאַטין ערד אין'ם טשארני־זיאָם געגענד די ווערטה געהאט 219 מיליאָן רובעל אין 1854—58; און 284 מיליאָן רובעל אין 1863—72. פאַר דעם זעלבען שטח ערד האָבען די פויערים געדאַרפט באַצאָהלען 342 מיליאָן רובעל. אין די אנדערע געגענדען האָבען זיי פאַר א שטח ערד וואָס איז אין די יאָהרען 1863—72 די ווערטה געהאט 180 מיליאָן רובעל, געדאַרפט באַצאָהלען אזוי פיעל ווי 342 מיליאָן רובעל. די פויערים זיינען געווען פריי, אָבער דער אויסזיכט

זייערער איז געווען מעהר ווי טרויעריג. זיי זיינען געווען אויף גרויסע צרות.

ניקאלאי טשערנישעווסקי, א צייט גענאסע פון דער רעפארמע פון 1861, א מאן מיט א טיפען וויסען אין עקאנאמישע פראגען און גרינדליך באקאנט מיט די רוסישע עקאנאמישע באדינגונגען, האט אין'ם יאהר 1859 אויסגערעכענט וויפיעל די פויערים וואלטען געדארפט באצאהלען פאר זייער ערד. ער איז דאן געקומען צום שלום, אז ווען מען וואלט זייערע נחלות פארגרעסערט מיט נאך א דריטעל, וואלטען זיי ארום און ארום, אונטער נארמאלע אומשטענדען, געדארפט באצאהלען אן ערך פון 531 מיליאן רובעל. עס איז געווען טשערנישעווסקי'ס מיינונג, אז די סומע פון אנדערט־האלבען ביליאן פון וואס מען האט אין יענער צייט גערעדט, איז א בייזער שרעקליכער גייסט, וואס די שונאים פון דער רעפארמע האבען געשאפען כדי ארויבצעווארפען א פחד אויפ'ן עולם. „מיר האבען זיך געסטארעט — שרייבט ער — זיך צו האלטען נאהענט צו די ווירקליכע אומשטענדען אויף ווי ווייט עס איז נור מעגליך געווען. מיר האבען באגרינדעט אונזערע רעכענונגען אויף געווי־סענהאפט אונטערזוכטע פאקטען ווענען א האלבען מיליאן לייב־אייגענע, בעת די מענשען, וועלכע שרעקען אונז מיט ביליאנען האבען בכלל קיין באגרינדונג ניט.*)

דער בייזער גייסט איז געווארען א ווירקליכקייט. די „פרייע זיהן פון דער ערד" האבען אנגעהויבען זייער פרייע ארבייט אונטער א אונטרעגליכען דרוק. און דאך וואלטען זיי זיך אפשר פון די אלע צרות געווען ארויסגעדרעהט, ווען מען וואלט זיי נור געווען געלאזט אנגעהן מיט זייער ארבייט אומגעשטערט. אבער די צרה איז געווען וואס מען האט די אלע מיליאנען באפרייטע שקלאפען געפענטעט הענד און פיס און געשאפען פאר זיי אזעלכע באשרענ־

*) „סאווערמעניק", 1859. „איז דער אויסקויף שווער?" (ווערק, באנד 4, זייט 347).

קונגען, אַז ס'איז לחלוטין אוממעגליך געווען פאַר דער אַגריקולטור זיך צו ענטוויקלען.

איינע פון די באַשרענקונגס־מיטלען איז געווען די כלומר'שט קאָמוניסטישע אייגענטום פון ערד.

דער איינציגער פויער האָט ניט באַקומען זיין חלק ערד אַלס זיין פּריוואַט אייגענטום. די ערד האָט געהערט צו דער דאָרפישער „אָבשטשינאַ", וועלכע האָט זי פאַנאַנדערגעטיילט צווישען די מיטגליעדער לויט דער גרויס פון זייערע פאַמיליעס און לויט זייער פּאַסיגקייט צו אַרבייטען. יעדע צעהן אָדער פופצעהן יאָהר האָט די „אָבשטשינאַ" איבער אַ נייעם איינגעטיילט די נחלות לויט די ענדערונגען אין דער פאַמיליע פונ'ם פויער. פאַרקויפען זיין חלק אָבשטשינאַ־ערד האָט דער פויער ניט געקענט. ער האָט זיך אויך ניט געטאָרט ענטזאַגען צו נעהמען דעם חלק ערד, וואָס די אָבשטשינאַ האָט פאַר איהם באַשטימט, אפילו זיך אָפּזאָגען פון דער אָבשטשינאַ און ניט זיין דאָרטען קיין מיטגליעד האָט ער אויך ניט געטאָרט; צי ער האָט יאָ געוואָלט, צי ער האָט ניט געוואָלט — אַ מיטגליעד אין דער אָבשטשינאַ האָט ער געמוזט זיין. די אויסקויף־צאָהלונגען זיינען ניט געווען קיין אינדיווידועלע. די אָבשטשינאַ האָט מען געהאַלטען פאַראַנטוואָרטליך פאַר די חובות פון יעדען איינציגען פויער, און דאַריבער האָט זי באַטראַכט דאָס לאַנד־אייגענטום אַלס אַ פליכט און ניט אַלס אַ רעכט. עס איז אויסגעקומען אַזוי, אַז ניט איין פויער איז געווען צופריעדען מוחל זיין דעם חלק ערד וואָס מען גיט איהם אַבי ניט צו האָבען אויף זיך אַ „כלאָפּאָט". אָבער אפילו דאָס האָט ער אויך ניט געטאָרט, ווייל עס איז געווען געגען די אינטערעסען פון דער אָבשטשינאַ.

ביים פאַנאַנדערטיילען די חלקים ערד האָט די אָבשטשינאַ אָנגעווענדעט אַ גאַנץ אייגענאַרטיגען מין גערעכטיגקייט. זי האָט דעם פויער ניט געגעבען איין שטיק לאַנד, וואָס ער וואָלט געקענט באַאַרבייטען לויט זיינע מעגליכקייטען און פעהיגקייטען, נור עטלי־כע שמאָלע שטיקלאַך לאַנד אין פאַרשידענע טהיילען — דאָ אַ שטיקעל און דאָרט אַ ברעקעל. כדי דער לעזער זאָל דאָס מעהר

פאַרשטעהן, וועלען מיר דאָס געבען צו פאַרשטעהן קלאָרער: לאָמיר זאָגען, אַז אַ „אָבשטשינאַ“ פאַרמאָגט 800 אַקער לאַנד וואָס זי דאַרף צוטיילען גלייך אויף גלייך צווישען 100 פאַמיליעס. יעדער פאַמיליע דאַרף קריגען 8 אַקער. לאָמיר זיך פאָרשטעלען, אַז די 800 אַקער לאַנד זיינען נים אַלע גלייך אין פּרוכטבאַרקייט, נור זיי באַשטעהן פון בערג, טהאָלען, זומפּען, ניט-פּרוכטבאַרען באָדען, וועלדער, פּאַשע-לאַנקעס און דעסטגלייכען — צעהנערליי פאַרשי־דענע סאָרטען לאַנד. עס פאַרשטעהט זיך, אַז די גערעכטיגקייט פון דער אָבשטשינאַ פאָדערט, אַז יעדער פאַמיליע פון די הונדערט זאָל האָבען אַ חלק אין יעדער סאָרט לאַנד. אויף אַזאַ'ן אופן קומט אויס, אַז יעדער פאַמיליע קריגט אַכט אַקער שטיקלאַך לאַנד, וואָס זיינען צעוואָרפען און ווייט איינס פון ס'אַנדערע, די שטיקלאַך לאַנד זיינען געוועהנליך לאַנגע און שמאָלע, אָפטמאָל ניט מעהר ווי אַ פּאָר אַרשין די ברייט.

דער פּויער האָט דעריבער קיין חשק ניט געהאַט צו פאַרבע־סערען זיין חלק ערד, און ווען ער וואָלט אפילו יאָ געהאַט חשק, האָט ער די מעגליכקייט ניט געהאַט. עס האָט זיך איהם פּשוט ניט געלוינט אריינצוּבראָקען געלד אויף אויסצובעסערען אַזאַ נחלה, וואָס וועט אין עטליכע יאָהר אַרום איבערגעהן אין די הענד פון זיין שכן לויט דעם באַפעהל פון דער אָבשטשינע. וועגען אָנגעהן מיט זיין אַרבייט אויפ'ן פעלד אויף אַ גרעסערען מאַסשטאַב האָט דאָ קיין רעדע ניט געקענט זיין, ווייל דער פּויער האָט פאַרמאָגט זעהר קליינע שטיקלאַך לאַנד און דערצו האָט ער נאָך געמוזט נאָכטהאָן די שכנים. ער האָט ניט געקענט פאַרזייהען קיין קלעווער בעת זיין שכן אויפ'ן צווייטען שטיקעל לאַנד האָט גאָר פאַרזייהט ווייץ אָדער גרופּען. ער האָט ניט געקענט פאַרזייהען קיין פלאַקס בעת די אַנדערע שטיקער לאַנד זיינען געלעגען אײנגאַנצען ניט קיין צואַקערטע און געדיענט אַלס פּאַשע-לאַנקעס פאַר די בהמות פונ'ם דאָרף. ער האָט געדאַרפט אַקערען און זייהען און שניידען גלייך מיט אַלע שכנים זיינע, אין איין צייט. די אומשטענדען זיינען געווען אַזוינע, אַז אויף קיין אייגענער המצאה האָט ער ניט געקענט פאַלען

און וועגען אויפטהאָן עפּעס א נייעס האָט קיין רעדע ניט געקענט זיין. אמת טאַקי, ער האָט געקענט דינגען אַ שטיקעל לאַנד ביים פּריץ און דאָרטען האָבען מעהר פרייהייט עפּעס צו טהאָן, אָבער די געדונגענע לאַנד איז געווען נויטיג בלויז אַלס אַ צוגאָב צו דעם חלק לאַנד וואָס ער האָט ביי דער אָבשטשינע געקראָגען, און חוץ דעם האָט עס געקאָסט זעהר טייער און וואָס אַ יאָהר איז עס געוואָרען נאָך טייערער.

אויף אַזאַ'ן אופן איז אויסגעקומען, אַז דורך די געזעצען, וואָס זיינען געשאַפען געוואָרען כדי צו רעגולירען דעם באַזיץ פון לאַנד האָט מען דעם אַגריקולטורעלען פּראָגרעס ניט געלאָזט וואַקסען פון סאַמע אָנפאַנג אָן. געהייסען האָט עס, אַז מיט די דאָזיגע געזעצען איז מען אויסען אָפּצוהיטען די גלייכהייט אין'ם דאָרפס־לעבען און באַשיצען די אָרימע פּויערים, אַז זיי זאָלען קיין לוין־אַרבייטער ניט דאַרפען ווערען. אין דער אמת'ן אָבער האָבען זיי צוגעבונדען דעם פּויער צו דער ערד און איהם געבראַכט דערצו, אַז ער זאָל האָרעווען ווי אַ רוח און גאָר ניט האָבען אין דער צייט ווען ער וואָלט אַלס אַ פרייער אַרבייטער געקענט פאַרדיענען אַ סך מעהר. זיי האָבען דעם פּויער אונטערוואָרפען דעם קאַפּריז פון דעם אָבשטשינאַ־ראַטה, וואָס האָט געהאַט אַ רעכט ניט צו לאָזען דעם פּויער אַרויספאָהרען פון'ם דאָרף און זיך באַזעצען אין אַ אינדוסטריעלער שטאָדט, וואו ער וואָלט געקענט קריגען אַרבייט. הונדערטער טויזענדער פּויערים, וועלכע האָבען שוין מעהר קיין האָפנונגען ניט געהאַט זיך צוצושלאָגען צו עפּעס אַ לייטישע נחלה, האָבען פאַרלאָזט קנין מיט מנין, און מוחל געווען די יאָהרען שווערע פּראַצע, וואָס זיי האָבען אין די פעלדער אַריינגעלעגט און זיינען אוועק וואוהין די אויגען האָבען זיי געטראָגען, און דערנאָך האָבען זיי ערשט יעדער יאָהר געמוזט צאָהלען דעם „פּאָדאַט“ (שטייער) וואָס איז אויסגעפאַלען אויף זייער חלק אין דער אָבשטשינע, אַנדערש האָט מען זיי ניט געגעבען קיין ערלויבניש צו פאַרלאָזען דאָס דאָרף.

מיר האָבען דאָ איבערגעגעבען בקיצור די צרות פון דעם רוסי־

שען דארף. דער סך הכל איז אזוי: 1) די פויערים האבען ניט געהאט גענוג ערד; 2) פאר די חלקים ערד וואס מען האט זיי געגעבען, האבען זיי געמוזט באצאהלען א צו גרויסע סומע אויס־קויף־געלד; 3) אפילו די ערד וואס מען האט זיי שוין יא געגע־בען האט ניט געקענט באטראכט ווערען אלס זייער פריוואט־אייגענטום, און דער־פאר האט קיין רעדע ניט געקענט זיין וועגען המצאות אויף צו פארבעסערען און פארפאלקאמען די נחלות; 4) דער פויער האט קיין פערזענליכע פרייהייט לחלוטין ניט גע־האט. און דא מוז מען נאך צוגעבען: א שווערען לאנד שטייער, א קאפ שטייער און נאך און נאך שטייערען חוץ דעם אויסקויף־געלד; דערצו נאך — א מאנגעל אין בילדונג; א מאנגעל און וויסען עפעס וועגען די מאדערנע מעטאדען פון אגריקולטור; א מאנגעל אין ביליגע קרעדיטען; א מאנגעל אין געזעצען וואס זאלען באשיצען דעם ארימען פויער געגען דער עקספלואטאציע פון דעם רייכען. אט די אלע זאכען, אויף דעם הינטערגרונד פון דער געמיינער און ברוטאלער פאליטישער אָרדנונג, שטעלען פאר אונז פאר א קלארע בילד פון די מעהרסטע דארפישע אבשטשינעס אין רוסלאנד מיט צוואנציג יאהר צוריק.

די רעזולטאטען דערפון קען מען זעהן פון פאלגענדע ציפערען: צווישען 1870 און 1900 איז די פויערים־באפעלקערונג גרעסער גע־ווארען אויף 56,9 פראצענט און די צאהל פון פאמיליעס אויף 57,8 פראצענט, בעת דער אלגעמיינער שטח פון דעם לאנד, וואס איז גע־ווען אין באזיץ ביי די פויערים (אי די אבשטשינא־לאנד, אי די פריוואטע) איז גרעסער געווארען בלויז אויף 20.5 פראצענט, און דער אלגעמיינער שטח פון לאנד, וואס די פויערים האבען בא־ארבייט (איינגעשלאסען די לאנד, וואס זיי האבען געדונגען ביי די פריצים) איז גרעסער געווארען אויף 40.5 פראצענט. די צאהל פון די בהמות, וואס די פויערים האבען פארמאגט איז גרעסער געווארען בלויז אויף 9.5 פראצענט. מיט אנדערע ווערטער, דער צו־וואוקס אין לאנד באזיץ איז געווען 2.8 מאל קלענער ווי דער צו־וואוקס פון דער דארפישער באפעלקערונג; דער צווואוקס פון

דעם באַארבייטעטן שטח ערד איז געווען 1.5 מאָל קלענער, און דער צו־וואוקס אין דער צאָהל בהמות זעקס מאָל קלענער ווי דער צו־וואוקס פון דער באַפעלקערונג.*)

דער וואוקס פון דעם באַארבייטעטן שטח ערד מוז ניט דוקא זיך אויסגלייכען מיט דעם וואוקס פון דער דאָרפישער באַפעלקערונג, סיידען די פּראָדוקטיווקייט פון לאַנד ווערט גרעסער. די ציפערען ווייזען די בהמות באַווייזען אָבער, אַז דער פויער האָט ניט פאַר־בעסערט זיינע מעטאָדען פון ערד־ארבייט. מיט דיזעלבע מעטאָ־דען וואָס מען האָט זיך באַנוצט אין׳ם יאָהר 1850, האָט מען זיך אויך באַנוצט אין׳ם יאָהר 1900. די ערד ארבייטס אינסטרומענ־טען זיינען געווען פּרימיטיווע. וועגען אַזאַ זאַך ווי מאַכען די ערד פּראָדוקטיוו דורך אוננאַטירליכע מיטלען האָבען די רוסישע פויערים קיין אַהנונג ניט געהאַט. די ערד איז געוואָרען אַלץ אָרימער און אָרימער איבער דעם וואָס מען האָט זי ניט באַארבייט ווי עס באַדאַרף צו זיין. און אַז די ערד איז געווען אָרים איז די תבואה געווען צרה׳דיג; און אַז די תבואה איז געווען צרה׳דיג האָט דער פויער ניט געהאַט וואָס צו עסען און עס איז איהם געווען ביטער און פינסטער.

די פויערים האָבען געמוזט דינגען ערד. און דאָס האָט גע־קאָסט שרעקליך טייער. ביים אָנפאַנג פון׳ם צוואַנציגסטען יאָהר־הונדערט האָט מען אין זיבען און צוואַנציג גובערניעס אין דעם אייראָפּעאישען טהייל פון רוסלאַנד פאַר געדונגענער ערד געדאַרפט באַצאָהלען אַזוי גרויס ווי 81.1 פּראָצענט פון דער ריינער הכנסה וואָס די ערד האָט אריינגעבראַכט. גאַנץ אָפט האָט מען פאַר געדונגענער ערד באַצאָהלט ניט קיין געלד, נור ארבייט — דער פויער האָט געארבייט ביים פּריץ אויפ׳ן פעלד, און אויף אַזאַ׳ן אופן אויסגעצאָהלט פאַר דער געדונגענער ערד. און דאָס האָט

*) א. פין־יענאָטאַיעווסקי, „דאָס עקאָנאָמישע לעבען פון דער מאָ־דערנער רוסלאַנד״, זייט 113.

געמיינט נאָך מעהר שינדען די הויט פון׳ם אָרימען פויער און איהם נאָך מעהר האַלטען שטענדיג אין די הענד.

די לאַנדווירטשאַפט פון דעם דורכשניטליכען פויער איז געווען אַזוי צרה׳דיג, אַז עס האָט פשוט ביים הארצען געריסען. אָרום דער קליינער נחלה, וואָס ער האָט געהאַט, האָט ער געהאָרעוועט שווער און ביטער, קיין זאַך האָט ער זיך ניט געקענט פאַרגינען, און כאָטש ער האָט זיך געפיהרט לויט דעם כלל, אַז מען דאַרף שטרעקען נאָך די עקען, האָט ער דאָך קיינמאָל ניט געקענט אויסקומען און איז אַלע מאָל געווען אויף גרויסע צרות. מיט בענקענים האָט ער געדענקט וועגען יענע גוטע צייטען ווען די תבואה איז הויפענסווייז געלעגען אין שייער ביז דער שניט־צייט פון׳ם צווייטען יאָהר, ווען מען האָט אַליין אין דער היים געשפּונען ליירוועגט און וואָל אויף קליידער פאַר דער פאַמיליע, ווען מען האָט געדאַרפט געלד בלויז אויף זאַלץ און אייזען און ווען דאָס לעבען איז געווען באַוואָרענט. דער אָרימער פויער האָט שוין איצט געמוזט אַרבייטען כדי ער זאָל האָבען וואָס אויסצובייטען. ער האָט געדאַרפט האָבען געלד. ער האָט געמוזט צאָהלען די שטייערען, ער האָט געמוזט באַצאָהלען אויסקויף־געלד אין צייט, ער האָט שוין געמוזט קויפען לייוועגט און באַוועל פאַר זיך און פאַר זיין פאַמיליע, ער האָט געדאַרפט קויפען קעראָסין צו באַלייכטען זיין כאַטקע, ער האָט אַמאָל געדאַרפט קויפען אַ פערד אָדער אַ קוה, ער האָט געדאַרפט קויפען האָלץ צו הייצען דעם אויוועז. זאַמלען תבואה אין שייער פון איין שניט־צייט צום צווייטען האָט ער שוין ניט געקענט. וועגען אַזאַ זאַך האָט גאָר קיין רעדע ניט געקענט זיין, ווייל עס איז פאַר איהם אוממעגליך געווען צו וואַרטען. ער האָט געמוזט פאַרקויפען זיין קאָרן און זיין ווייץ און זיין האָבער אַזוי שנעל ווי ער האָט עס פון די פעלדער אַראָפּגענומען. ער האָט עס געמוזט פאַרקויפען פאַר אַזאַ מקח ווי מען האָט איהם געגעבען. דער ביטרער מעקלער האָט שוין אויף איהם געוואַרט פונקט ווי אַ חיה לויערט אויף איהר אומשולדיגען קרבן. דער ביטרער מעקלער האָט דעם פויער גאַנץ אָפט געליהען געלד פאָראויס, אויף דעם

חשבון פון דער תבואה וואָס ער וועט שפּעטער פון די פּעלדער אראָפּנעהמען. און אזוי שנעל ווי מען האָט די תבואה אָפּגע־שניטען האָט מען זי גלייך אוועקגענומען פאַר זעהר א קליינעם פּרייז, פאַר א שבוש. און דערנאָך, ווען דער ווינטער איז געקומען האָט דער פּויער אליין געמוזט קויפען קאָרן און האָבער און באַ־צאָהלען דערפאַר א סך טייערער ווי מען האָט איהם פאַר דיזעלבע ארטיקלען באצאָהלט. און ווען דער פריהלינג איז געקומען האָט ער ניט געהאט קיין געלד, קיין זריעה, קיין זאפּאסען. וואָס זשע האָט ער נעבאך געקענט טהאָן? וואָס פאַר אַן עצה האָט ער זיך געזאָלט געבען? דאָס איינציגע וואָס ס'איז פאַר איהם געבליבען צו טהאָן איז — זיך פאַרדינגען אַלס אַן ארבייטער ביים פּריץ אויף דער אימעניע. און אזוי פּלעגט טאָקע אַן אָרימער פּויער טהאָן: זיין שטיקעל נחלה איבערגעלאָזט פאַר דער ווייב און קינדער צו באארבייטען, און אליין אוועק ארבייטען ביים פּריץ אויף די פּעלדער. די ווייב און די קינדער האָבען די ע"ד ניט געקענט באארבייטען ווי עס באַדאַרף צו זיין, איז די ערד וואָס אמאָל געווארען אַלץ ערגער און ערגער, און די אָרימקייט איז געווארען אַלץ גרעסער און גרעסער.

מיט די געזעצען וועגען דער דאָרפישער אָבשטשינא איז מען אויסען געווען ניט צו דערלאָזען קיין אָרימקייט צווישען די פּויערים. אזוי האָט עס געהייסען. אין דער אמת'ן אָבער האָט די אָרימקייט אנגענומען א זאָנדערבארע פאָרמע. דער פּויער איז געווען א פאָל־שטענדיגער מיטגליעד אין זיין אָבשטשינע; ער האָט געהאט א רעכט אויף לאַנד; ער האָט ניט געטאָרט פאַרקויפען זיין חלק לאַנד; עס האָט אויסגעקוקט, אַז ער איז באַשיצט און באַוואָ־רענט דורך לייטישע געזעצען. אָבער קיין געזעץ איז ניט געווען בכח צו זעהן, אַז דער אָרימער פּויער זאָל ניט ווערען נאָך אָרימער אָדער אַז די רייכע זאָלען ניט צוקריגען נאָך און נאָך לאַנד. דער פּויער האָט טאַקע קיין רעכט ניט געהאַט צו פאַרקויפען זיין חלק לאַנד, אָבער פאַרדינגען זיין חלק לאַנד צו זיין שכן און ווערען א

לוין־ארבייטער ביי יענעם — דאָס האָט ער יא געקענט. און דאָס האָט אין די רוסישע דערפער פאסירט זעהר אָפט.

פון פאַקטען וואָס מען האָט אין די נײַנציגער יאָהרען געזאַמעלט אין סאמארער גובערניע וועגען 28,276 דאָרפס־ווירטשאַפטען מיט א באַפעלקערונג פון 164,146 מענער, פרויען און קינדער, באַקומען מיר פאָלגענדע בילד פון דער צוטיילונג פון לאַנד צווישען די פאַרשידענע קלאַסען. 37.2 פראָצענט פון די הויז־ווירטשאַפטען, אין וועלכע עס געהן אַריין די אָרימסטע קלאַסען פון די פויערים, האָבען געהאט 8 פראָצענט פון דעם לאַנד; 38.2 פראָצענט פון דער באַפעלקערונג, אין וועלכע עס איז אריינגעגאַנגען די מיטעל־קלאַסע, האָבען באַזיצט 28.6 פראָצענט פון דעם לאַנד, בעת 7.6 פראַצענט פון די הויזווירטשאַפטען, אין וועלכע עס זיינען אריינגעגאנגען די פארמעגליכסטע פויערים, האָבען אָנגעהאַלטען אזוי פיעל ווי 36.5 פראָצענט פון דעם לאַנד. די דאָזיגע 7.6 פראָצענט פון די הויזווירטשאפטען, וואָס האָבען באַלאַנגט צו די רייכסטע און שטארקסטע אין דאָרף, האָבען געהאט 75.4 פראָצענט פון די הויזווירטשאַפטען, וואָס האָבען געהערט צו די פויערים, וועלכע האָבען ניט געהאט קיין מזל צו זיין פארמעגליך*) עהנליכע ציפערען געפינט מען אין אַלע אנדערער סטאַטיסטישע אונטערזוכונגען וועגען דער לאַגע פון די פויערים. אין טאווריגער גובערניע האָבען 40.2 פראָצענט פון די פויערים אין דריי אויעזדען געהאַלטען 12.1 פראָצענט פון דעם לאַנד, אין דער צייט ווען 3.7 פראָצענט פון די פויערים האָבען געהאַלטען 16 פראָצענט פון דעם לאַנד: א הויפעלע רייכע פויערים האָט פארמאָגט מעהר לאַנד פון כמעט א העלפט פון דער גאַנצער דאָרפישער באַפעלקערונג!

לפּנים האָט די ערד באַלאַנגט צו דער דאָרפישער אָבשטשינע און צו יעדען איינעם פון איהרע מיטגליעדער. אין דער אמת'ען אָבער איז א טהייל פון דער ערד איבערגעגאַנגען פון האַנד צו האַנד — פון די שוואַכערע צו די שטאַרקערע. צוגעגאַנגען איז

*) וו. אילין, „די ענטוויקלונג פון קאַפּיטאַליזם אין רוסלאַנד".

דאָס פאַמעלאַך און שווערלאַך, א דאנק די געזעצליכע באַגרעניצונ־
גען. די גרעסטע מאַיאָריטעט פון די פויערים האָט זיך מיט אַלע
כוחות אָנגעהאַלטען אָן ביסעלע ערד, וואָס זיי האָבען פאַרמאָגט,
און וואָס אַמאָל זיינען זיי געוואָרען אַלץ אָרימער און אָרימער;
צייטענווייז האָבען זיי פשוט ניט געהאַט מיט וואָס אַ טאָג איבער־
צוקומען, און די פאַרצווייפלונג זייערע איז געווען זעהר גרויס.

קאַפּיטעל 4.

דער רעוואָלטירענדער פּויער.

מ י ר   ו ו י ל ע ן   ע ר ד !

דאָס איז געווען דאָס געשריי פון די פּויערים אין אַלע ווינקעלאַך פון דער גרויסער אימפּעריע. דאָס איז געווען די שפּראַך וואָס איז געווען פאַרשטענדליך פאַר אַלע פּויערים אין אַלע גובערניעס, אין מזרח און אין מערב, אין צפון און אין דרום. דאָס איז געווען דער לאָזונג וואָס אַלע פּויערים האָבען פאַרשטאַנען.

און האָט איהר געמעגט קומען צום פּויער און טענה'ן פון היינט ביז מאָרגען, אַז אַ שטיקעל לאַנד איז נאָך ניט אַלץ; אַז אויב ער וועט אפילו שוין יאָ באַקומען נאָך דריי אַקער לאַנד, חוץ די דריי אַקער וואָס ער פאַרמאַגט איצט, וועט דאָס פאַרבעסערען זיין לאַגע בלויז אויף אַ ווײַלע; אַז אפילו אַזאַ זאַך ווי לאַנד האָט אויך אַ מאָס און מוז זיך סוף כל סוף אויסנעמען, ווי גרויס עס זאָל ניט זיין; אַז דורך דעם וואָס מען וועט אויף אַ בעסערען שטייגער אָנגעהן מיט דער ארבייט אויף די פעלדער, באַנוצען וויסענשאַפטליכע מעטאָדען, פאַרבעסערען די קוואַליטעט פון דער ארויסגעגעבענער תבואה און דערצו נאָך צוגעבען אַביסעל האַנדעלס-טעטיגקייט און די הילף פון די פּויערשע קאָאָפּעראַטיווע אָרגאַניזאַציאָנען, וועט מען ברענגען דערצו, אַז אפילו איצט זאָלען די פּויערים ציהען זייער חיונה פון דעם ביסעלע ערד וואָס זיי האָבען — פון היינט ביז מאָרגען האָט איהר געמעגט טענה'ן און אויסברייען, אַז איהר זייט גערעכט, אָבער די טענות האָבען זיך צו די פּויערים געקלעפּט ווי אַן ארבעס צו דער וואַנט. ווארים די פּויערים האָבען אַזעלכע זאַכען גאָר ניט געקענט פאַרשטעהן, ווייל זיי זיינען נאָך ניט געווען צוגעגרייט דערצו. פאַר זיי איז דאָס געווען צו

הויף, זיי האָבען דאָס ניט געקענט תופס זיין, זיי האָבען דאָס ניט געקענט באַגרייפען. און חוץ דעם האָט מען צו אָט די אַלע זאַכען געדאַרפט האָבען געלד און צייט, און דער פּויער איז געווען אָרים און אומגעדולדיג.

דער פּויער האָט קיין געדולד ניט געהאַט צו וואַרטען, און עס איז ביי איהם אויסגעקומען, אַז די איינציגע רפואה צו אַלע זיינע צרות איז — שוין קריגען אַביסעל מעהר לאַנד.

לאַנד איז געווען. אָבער דער בעל הבית פון דעם איז געווען דער פּריץ. א טהייל דערפון האָט דער פּויער אַליין געהאַט אָדער זיין פאָטער נאָך פון דער פּאַנשטשינע. א טהייל האָבען די פּויערים געדונגען. דער פּריץ אַליין האָט ניט געאַרבייט. ער האָט געדונגען די דאָרפסלייט, זיי זאָלען אַרבייטען פאַר איהם מיט זייערע פרויען און קינדער, און אָנגעשטעלט ספּעציעלע פּאַרוואַלטער אויפצופּאַסען אויף זיי. דער פּריץ אַליין האָט גאָר ניט געוואוינט אין דאָרף און זיך גאָר ניט אָנגעקעהרט מיט די פּויערים. א סך פּריצים האָבען פאַרמאָגט ריעזיג גרויסע אימעניעס, וואָס זיינען באַשטאַנען פון הונדערטער טויזענדער אַקער לאַנד. אויף זייערע אימעניעס איז די ערד גוט באַאַרבייט געוואָרען; זייערע בהמות האָבען געהאַט גענוג פּאַשע; זאַפּאַסען האָבען זיי אויך געהאַט גענוג; זיי האָט קיין זאַך ניט אויסגעפעהלט. די פּויערים האָבען דעם פּריץ מקנא געווען, און מיט'ן פּשוט'ען שכל האָבען זיי פאַרשטאַנען, אַז דאָס איז אַן אומרעכט. וואָס שייך זיין אייגען לעבען איז דער פּויער געווען ווייט פון קאָמוניסטישע אידעען. פאַרקעהרט, אין זיינע באַציהונגען מיט די אַנדערע דאָרפסלייט האָט ער דוקא אַרויסגעוויזען אַ שאַרפע נייגונג צו פּריוואַט אייגענטום. אָבער די ערד, די „זעמליא" האָט איהם געצויגען ווי אַ מאַגנעט. דאָס איז ביי איהם געווען דער עיקר פון אַלע עיקרים. דאָס איז ביי איהם געווען דאָס העכסטע און דאָס בעסטע. און פאַרשטאַנען האָט ער איין זאַך: די ערד באַלאַנגט צו גאָט און צום פאָלק. דאָס איז געווען זיין „אני מאמין". דאָס איז געווען זיין גלויבען.

יאָהרען און יאָהרען איז אין די דערפער אַרומגעגאַנגען א

לעגענדע, אין וועלכער אַלע פּויערים האָבען געגלויבט באמונה שלמה. די לעגענדע איז געווען אַזוי: די פּריצים האָבען אָפּגענאַרט אי די פּויע־ים, אי דעם צאַר באַטיושקאַ. דער צאַר, הייסט עס, האָט געוואָלט אַוועקגעבען די פּויערים די גאַנצע ערד, אָבער די פּריצים, די שווינדלער, האָבען דעם צאַר'ס מאַניפעסט באַהאַלטען און אַנשטאַט אַוועקצוגעבען די פּויערים די גאַנצע ערד האָבען זיי אַוועקגעגעבען בלויז אַ טהייל. און ווייטער האָט די לעגענדע זיך געוועבט, אַז דער צאַר אַליין וויל, אַז די פּויערים זאָלען זיך צובונטעווען און אַליין פאַרטיידיגען זייע־ע רעכט.

די פּויערים פון די דערפער האָבען אַלץ געוואַרט אויף אַ נס, און עס איז ביי זיי גאָר קיין ספק ניט געווען, אַז סוף כל סוף וועט טאַקי געשעהן אַ נס און מען וועט זיי אַוועקגעבען די גאַנצע ערד.

אין די יאָהרען 1873 און 1874 האָבען אַ סך אידעאַליסטישע יונגע לייט זיך אַ לאָז געטאָן איבער די דערפער מיט'ן צוועק אָנצופיהרען אַ רעוואָלוציאָנערע פּראָפּאַגאַנדאַ צווישען די פּויערים. זיי האָבען זיך אַליין פאַרשטעלט אַלס פּויערים, בעלי מלאכות אָדער גייסטליכע; זיי האָבען געלעבט מיט די פּויערים, געאַרבייט צוזאַמען מיט זיי אויף די פעלדער, געשלאָפען מיט זיי אין די שייערס, און די גאַנצע צייט אַלץ געפּרואווט צו פאַרשפּרייטען רעוואָלוציאָנע־ע אָרגאַניזאַציעס. די פּראָבע איז אָבער דורכגעפאַלען. די מוזשיקעס זיינען נאָך ניט געווען צוגעפּאַסט צו געהיימע אָרגאַניזאַציעס. זיי האָבען נאָך קיין רעוואָלוציאָנערע אידעען ניט געקענט תופס זיין. זיי האָבען בלויז פאַרשטאַנען, אַז די ערד דאַרף געהערען צום „נאַראָד", צום פאָלק און אַז אַ שלעכטער אוריאַדניק איז אַ צרה. אין 1876 האָבען צוויי רעוואָלוציאָנערען, סטעפאַנאָוויטש און לעוו דייטש, געפּרואווט אָרגאַניזירען די פּויערים פון טשיגירינער אועזד, קיעווער גובערניע, אויף אַן אַנדער שטייגער, און עס האָט זיך זיי איינגעגעבען. סטעפאַנאָוויטש און דייטש האָבען זיך באַנוצט דערמיט וואָס די פּויערים האָבען אַזוי פיעל צוטרויען צום צאַר. זיי זיינען געקומען צו די פּויערים אַלס געהיימע שלוחים פון'ם צאַר און זיי איינגעשמועסט, אַז דער צאַר אַליין

האָט זיי געשיקט אָנריידען די פּויערים צו מאַכען אַן אויפשטאַנד געגען די פּריצים, וועלכע האָבען פאַרכאַפּט די גאַנצע ערד. זיי האָבען די פּויערים געוויזען דעם „גאָלדענעם מאַניפעסט“, וואָס דער צאַר האָט אונטערגעשריבען און אין וועלכען עס איז געשטאַנען, אַז די פּויערים זאָלען זיך אָרגאַניזירען אין געהיימע פאַראיינען און זיך צוגרייטען פאַר דער גרויסער איבערקעריניש, וואָס וועט מאַכען אַ סוף צו דער ממשלה פון די פּריצים. די פּויערים האָבען געגלויבט און געטאָן וואָס מען האָט זיי געהייסען. זיי האָבען זיך אַלע פאַראייניגט אין אַזעלכע ספּעציעלע קרוזשאָקען, און געשוואָרען, אַז זיי וועלען אַלעס דורכפיהרען ווי עס באַהאַרף צו זין. זיי האָבען אויסגעבויט אַ גאַנצע היראַרכיע מיט פאַרטרעטער און פאַרשטעהער. יעדער פּויער האָט זיך פאַרזאָרגט מיט אַ שפּיעז און איז געווען גרייט פאַר דעם טאָג פון נקמה. דער אָנהויב איז געמאַכט געוואָרען אין 1876, און פאַרשפּרייט האָט זיך די באַוועגונג מיט אַזאַ שנעל־קייט, אַז ווען עס איז געקומען דער זומער פון דעם זעלבען יאָהר האָט שוין די געהיימע אָרגאַניזאַציע געהאַט היבשע עטליכע הונ־דערט מיטגליעדער. שפּעטער איז די פּאָליציי געפאַלען אויף אַ סליאַד און אַ סך פּויערים זיינען באַשטראָפט געוואָרען, אָבער אויף דער פּסיכאָלאָגיע פון די רוסישע פּויערים האָט עס דאָך געוואָרפען אַ מערקווירדיגע ליכט. די פּויערים האָבען געגלויבט אין צאַר, אָבער אין דערזעלבער צייט האָבען זיי אויך געגלויבט, אַז דער צאַר וויל, אַז די גאַנצע ערד זאָל געהערען צו זיי. ביי זיי איז אויסגעקומען, אַז דער צאַר אַליין איז אַ מענש מיט אַ גאָלדען הארץ, נאָר די פּריצים זיינען שלעכטע מענשען. עס איז ביי זיי גאָר קיין ספק ניט געווען, אַז דער צאַר איז פול און פול מיט רחמנות, נור די אוריאַדניקעס און די פּריסטאַוועס זיינען רוצחים. און דאריבער האָבען זיי געגלויבט, אַז זיך שטעלען אַקעגען דער „נאַטשאַלסטווא“ איז ניט קיין פאַרברע־כען, און באַראַבעווען דעם פּריץ איז ניט קיין חטא.

און דערמיט ערקלערט זיך די אורזאַכע פון די פּויערשע בונ־טען, וואָס זיינען געוואָרען אַלץ ערנסטער און אָפטער פון׳ם אָנפאַנג פון די זיבעציגער יאָהרען אָן. אַלס דעם סאַמע טיפּישסטען קען

מען דאָ דערמאָנען דעם בונט וואָס איז פאָרגעקומען אינ'ם יאָהר 1874 אין וואָלויסקער אויעזד, וואָראָניעזשער גובערניע. צווישען דער „אָבשטשינע" און דער „קאַזנאַטשעיסטווא" איז פאָרגעקומען עפּעס אַ סכסוך, אַ מיספאַרשטענדניס איבער אַ שטיק וואַלד. די פּויערים האָבען גע'טענה'ט, אַז דאָס שטיק וואַלד איז זייערס, און דאָס געריכט האָט גאָר גע'פסק'ענט, אַז דאָס שטיק וואַלד געהערט צו דער „קאַזנאַ". די פּויערים האָבען אָבער דעם פסק פון'ם געריכט געהערט ווי דער פאַר־אַ־יאָהריגען שנעע, זיי האָבען די מינדסטע אויפמערקזאַמקייט דערצו ניט געשענקט, און ווי מען וואָלט גאָר זיי ניט געמיינט האָבען זיי ווייטער געהאַקט די ביימער און גע־פּאַשעט זייערע בהמות אין וואַלד. האָבען די סטראַזשניקעס פאַר־נומען די בהמות און געפאָדערט אויסקויף־געלד ביי די פּויערים. זיינען צוויי הונדערט פּויערים, מענער, פרויען און זאָגאַר קינדער, אַוועק אין וואַלד אריין מיט'ן ציעל צו טרייבען די בהמות צוריק אַהיים. אַ פּויערטע האָט דערלאַנגט איין סטראַזשניק מיט אַ שטעקען איבער'ן קאָפּ, האָט אַ צווייטער סטראַזשניק אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און דערשאָסען די פּויערטע אויף טויט. איז געוואָרען אַ סומאַטאָכע, אַ געשלעג, און געענדיגט האָט זיך דאָס געשלעג דער־מיט וואָס פינף פּויערים און צוויי סטראַזשניקעס זיינען דער'הרג'ט געוואָרען אויף טויט.

דער בונט האָט די פּויערים געקאָסט זעהר טייער. מען האָט גלייך אריינגעשיקט אין דאָרף אַ ראָטע סאָלדאַטען. באַוואָפענט פון'ם קאָפּ ביז די פיס, יעדער סאָלדאַט האָט ביי זיך געהאַט אכט און דרייסיג קוילען. דער הויפּט פון דער עקספּעדיציע איז געוועזען אַ ספּעציעלער סענאַטאָר, געשיקט פון'ם צאַר אַליין. צוויי פוהרען מיט ריטער האָט מען אין דאָרף אַריין געבראַכט, און מען האָט זיך אַ נעהם געטאָן „איינשטילען" די פּויערים. פופציג פּויערים האָ־בען געקראָגען שמיץ און פינף האָט מען פאַרשיקט קיין סיביר; די סאָלדאַטען, וועלכע האָבען די פּויערים געשמיסען, זיינען איינגע־שטאַנען ביי די פּויערים אין די הייזער, און די פּויערים האָבען נאָך געמוזט צאָהלען זעכציג קאָפּיקעס אַ טאָג אויף אויסצוהאַלטען די

סאָלדאַטען. די דאָרפישע בעאַמטע האָט מען ענטזאָגט און אויף זייער פּלאַץ האָט מען באַשטימט רעזערווגע אונטער־אָפיצערען. נאָכדעם האָבען די צייטונגען געדרוקט דעם צאַר׳ס „קעניגליכען דאַנק צו סענאַטאָר קלושין דערפאַר וואָס ער האָט אזוי אויסגעצייכענט גוט דורכגעפיהרט זיין באַפעהל.“

אין דעם זעלבען יאָהר איז אין ווילנער גובערניע אויך געווען א בונט. די פּויערים האָבען גע׳טענה׳ט, אז א געוויסע שטיק לאַנד וואָס דער פּריץ האַלט פאַר זיין אייגענס, באַלאַנגט גאָר אין דער אמת׳ען צו זיי. זיינען זיי אַוועק אַהין מיט שטעקענס און שניידמעסערס און ניט געלאָזט דעם „זעמליעמער“ (פעלד־מעסטער) פאַרמעסטען דאָס שטיק לאַנד, וואָס זיי האָבען געהאַלטען אלס זייער אייגענס. און ניט נור די פּויערים אליין זיינען אַהין אַוועק מיט שטעקענס און שניידמעסערס, נור אויך זייערע פרויען און קינדער. אָבער „נאַטשאַלסטוואָ“ האָט אַרויסגעשיקט א ראָטע סאָלדאַטען, אַרעסטירט די בונטאָווסטשיקעס און זיי אַריינגעזעצט אין טורמע.

כמעט אַלע יאָהרען זיינען פאָרגעקומען אַזעלכע בונטען אין פאַרשיעדענע טיילען פון לאַנד. די פּויערים האָבען אויסגעהאַקט די וועלדער, געפּאַשעט זייערע בהמות אויף די פּריצישע פּעלדער, באַראַבעוועט די פּריצישע אימעניעס (גיטער), אונטערגעצונדען זייערע הייזער, זיך געשטעלט געגען די סטראַזשניקעס, געכאַפּט קלעפּ, שרעקליך געליטען, און דערביי איז זיי אפילו ניט איינגעפאַלען די מינדסטע מחשבה, אַז דער־מיט וואָס זיי שטעלען זיך געגען „נאַטשאַלסטוואָ“ באַגעהן זיי א פאַרברעכען.

די רייכע פּויערים, וועלכע האָבען פאַרמאָגט א היבש ביסעל לאַנד האָט מען דוקא ניט געטשעפּעט. וואָרים דער רייכער פּויער איז געווען אַן אייגענער מענש; ער איז געווען א מיטגליעד אין דער „אָבשטשינאַ“; ער האָט גערעדט דיזעלבע שפּראַך וואָס אַלע פּויערים האָבען גערעדט און זיך געפיהרט אזוי ווי זיי האָבען זיך געפיהרט. זיי האָבען איהם טאַקי אפשר פיינט געהאַט, אָבער זיין פאַרמעגען האָבען זיי ניט געטשעפּעט. דער פּריץ אָבער איז געווען גאָר עפּעס אנדערש. אויף איהם האָבען זיי ניט געקוקט

ווי אויף אַן אייגענעם מענשען, נור ווי אויף אַ פרעמדען. ער איז געווען פון אַן אַנדער קלאַס. ער האָט גאָר מעהרסטענטיילס גערעדט פראַנצויזיש און האָט פיינט געהאַט דעם מוזשיק בתכלית השנאה און געקוקט קרום אויף זיינע מנהגים. ביי זיי, ביי די פויערים איז אויסגעקומען, אַז דער פריץ איז געווען דער בעל הבית בלויז ביז'ן יאָהר 1861, און אַזוי ווי דער צאַר האָט שוין באפרייט ד'זם „נאַראָד" פון דער פּאַנשטשינע, איז שוין דער פריץ במילא אויס בעל הבית. נו, וואָס זשע פאַר אַן עולה איז דאָ ווען מען נ'המט צו ביי איהם לאַנד? דאָס איז דאָך ניט מעהר ווי אַ יושר!

כאַראַקטעריסטיש איז אָט וואָס: צוואַנציג יאָהר נאָכדעם ווי די פּאַנשטשינע איז שוין געווען אָפּגעשאַפט, האָבען די פויערים פאַרפיהרט פּראָצעסען געגען זייערע געוועזענע בעלי בתים, האָבענדיג טענות, אַז די ערד איז ניט ריכטיג צוטיילט געוואָרען. בעת מען האָט די פּאַנשטשינע אָפּגעשאַפט זיינען די פויערים געווען צופריעדען, אָבער דערנאָך, ווען זיי האָבען זיך איבערצייגט, אַז זיי זיינען נאָך אַלץ אויף צרות און האָבען ניט גענוג ערד, האָבען זיי זיך אָנגעהויבען בונטעווען. די ענטשיידונג פון געריכט צו גונסטען די פריצים האָט אויף די פויערים ניט געווירקט. זיי האָבען די ענטשיידונג געהערט ווי דעם פאַר־אַ־יאָהריגען שנעע, ווייל עס איז פאַר זיי געווען קלאָר, אַז דאָס געריכט באַלאַנגט אויך צו די פריצים, אַז דער ריכטער אַליין איז אויך אַ „פּאַן", און דערפאַר מוז ער שוין במילא זיין געגען די אינטערעסען פון די פויערים.

און מען מוז נאָך האָבען אין זינען, אַז גאַנץ אָפט האָבען די פריצים אַרויסגערופען בונטען דורך דעם וואָס זיי האָבען זעהר שלעכט באהאַנדעלט די דאָרפישע אָבשטשינעס. גאַנץ אָפט איז אויסגעקומען אַזוי, אַז דעם פריץ'עס ערד איז געווען אַרום דעם דאָרף, און דער פריץ האָט ביי די פויערים געפאָדערט אַ סך געלד פאַר אַן ערלויבניש זיי צו לאָזען אַ וועג אַריינצופאָהרען אָדער אַריינצוגעהן אין דאָרף אַריין. די פריצים האָבען זעהר אָפט פאַרבאָטען די פויערים זיך צו באַנוצען מיט דעם וואַסער פונ'ם טייך. אַ פריץ האָט זיך געקענט פאַרגינען אַרויפצולעגען אַ שווערע שטראָף

אויף א פויער אויב ער האָט געפונען דעם פויער׳ס א קוה פאַשענדיג זיך אויף זיינע פעלדער. אפילו די בעאַמטע אַליין האָבען צוגע־געבען, אַז די פּריצים אַליין ברענגען די פויערים דערצו, אַז זיי זאָלען זיך בונטעווען. אין א בריעף צו מאַדאַם שקליאַריאָווא, א לאַנדבאַזיצערין אין קיעווער גובערניע, האָט דער גובערנאַטאָר, אין 1902, געשריבען אַזוי: „די רעזולטאַטען פון דער אָפיציעלער אונטערזוכונג האָב איך צוגעשטעלט צום גענעראל גובערנאַטאָר, און ער איז געקומען צום שלוס, אַז איהר אַליין זייט שולדיג אין די בונטען וואָס זיינען פאָרגעקומען אין׳ם דאָרף גאָלוביאַטינאָ, ווייל איהר האָט געוואָלט באַשרענקען די געזעצליכע רעכט פון די פויערים אויף דער פּאַשע־לאַנקע. דער גענעראל גובערנאַטאָר האָט מיך דערפאַר באַאויפטראַגט אייך אויפצופאָדערען, אַז איהר זאָלט מעהר ניט באַשרענקען דאָס געזעצליכע רעכט וואָס די פויערים האָבען אויף דער פּאַשע־לאַנקע, און אייך דערמאָנען, אַז אויב עס וועלען ווידער אַמאָל אויסברעכען בונטען, וועט דאָס זיין א רעה פאַר אייך אַליין“.

עס איז איבריג צו זאָגען, אַז זעהר ווייניג פּריצים האָבען זיך גערעכענט מיט אַזא זאַך ווי יושר און שכל.

וואָס א יאָהר איז די לאַגע פון די דאָרפישע געמיינדעס געוואָ־רען אַלץ ערגער און ערגער. זייער ווידערשטאַנדס קראַפט איז אָפּ־געשוואַכט געוואָרען. וואָס אַמאָל זיינען זיי געוואָרען אָרימער. די ערד האָט אָנגעהויבען אַרויסגעבען אַלץ ווייניגער און ווייניגער תבואה. דער עקאָנאָמישער דרוק איז פון יאָהר צו יאָהר געוואָרען שווערער און שטרענגער. די באַדיפרניסען זיינען געוואָרען גרעסער. צאָהלען די פאַרשידענערליי שטייערען האָט מען געמוזט. די חובות זיינען געוואָרען אַזוי גרויס, אַז עס איז פשוט געווען אומ־מעגליך זיי צו צאָהלען. דער פויער האָט זיך ממש ביז צו דער ערד געבויגען אונטער דער שווערער משא פון חובות און נויטען. אַזעלכע אויפריכטיגע אונטערזוכער ווי י. ע. יאַנסאָן אין די זיבעציגער יאָהרען און ק. ד. קאַוועלין אין די אַכציגער יאָהרען, האָ־בען געצויגען די אויפמערקזאַמקייט דאַרויף וואָס אין די דערפער

איז די לאַגע ניט קיין זיכערע און אַז מען קען דאָרטען ערוואַרטען אַן אויסברוך. אָבער קיינער האָט זיך צו זיי ניט צוגעהערט, און מען האָט קיין זאַך ניט געטאָן אויף צו פאַרבעסערען די לאַגע פון די פויערים. ערשט אין'ם יאָהר 1881 האָט מען דאָס אויסקויף־געלד געמאַכט אביסעל קלענער; צווישען די יאָהרען 1883 און 1887 האָט מען דעם קאָפּ־שטייער אינגאַנצען אָפּגעשאַפט; אָבער אין דערזעלבער צייט האָט מען געמאַכט גרעסער דעם ערד־שטייער און נאָך אַ סך אַנדערע אומדירעקטע שטייערען.

אין די דערפער האָט דאָס גלייכגעוויכט זיך געהאַלטען אויף אַ האָר, און עס האָט געהאַלטען דערביי, אַז אָט־אָט זאָל עס אינ־גאַנצען געבען אַ ציה אַרונטער. און דער אומגליק איז געקומען; עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ הונגער. אַלע מאָל האָט דער הונגער פאַרכאַפּט אַן אַנדער געגענד אין לאַנד. אין'ם יאָהר 1891 האָט אין דעם מזרח טייל פון רוסלאַנד אויסגעבראָכען דער ערשטער גרויסער הונגער, אין 1898—99 — דער צווייטער. די פויערים האָבען פּשוט ניט געהאַט מיט וואָס אַ טאָג איבערצוקומען, זיי האָבען ממש קיין שטיקעל ברויט ניט געהאַט, און ווי געוועהנליך אין אַזאַ צייט, האָט נאָך אויסגעבראָכען אַ מגפה אויך. מענער, פרויען און קינדער זיינען געלעגען אין די כאַטקעס הונגעריגע, פאַרשמאַכטע, און אַזוי זיינען זיי דאָרטען אויסגעגאַנגען פאַמעלאַך, ניט האָבענדיג מעהר קיין כח די נשמות אין זיך צו דערהאַלטען. די פעלדער זיינען געבליבען ניט באַאַקערט; עס איז ניט געווען קיין כח צו אַרבייטען און עס איז ניט געווען קיין זריעה צו פאַרזייהען. די פערד און די קיה האָט מען פאַרקויפט פאַר אַ שבוש, און די גאַנצע בעל הבית'ישקייט איז געגאַנגען צו גרונד. אין דעם הונ־גער פון 1899 זיינען בלויז אין דריי גובערניעס, סאַמאַרער, קאַזאַ־נער און סימבירסקער, אַן ערך 100,000 פויערים קראַנק געוואָרען אויף סקאָרבוט, אַזאַ חולאת וואָס די יאַסלעס ווערען געשוואָלען, די צייהן הייבען זיך אָן שאָקלען און דער גאַנצער קערפּער איז אָפּגעלאָזען און שוואַך. עס זיינען געווען דערפער, וואו מען האָט געקענט געפינען צוויי אָדער דריי הונדערט חולאים אין יעדער

דאָרף. אין׳ם יאָהר 1899 האָט מען אין נורלאַטי אַליין, אַ דאָרף אין סאַמאַרער גובערניע, פאַרצייכענט 887 אַזעלכע חולאים. אַ קוק צו טאָן אויף זיי איז געווען שרעקליך: געשוואָלען, דער גאַנצער קערפּער מיט וואונדען און די פּנים׳ער בלאַס ווי דער טויט.

דאָ האָט איהר אַ שילדערונג פון אַ דאָרף, וואָס איז געטראָפען געוואָרען פון הונגער:

„איינגעפאַלענע כאַטקעס, ווינטער איז דאָרט קאַלט, און זומער איז דאָרטען אונערטרעגליך הייס, שטענדיג איז דאָרטען נאַס, און ווי מען קומט נאָר אריין אהין, גיט אין דער נאָז אַ זעץ אזא מיאוסער גערוך, אַז מען קען דעם אטהעם ניט כאַפּען. אין אַ סך כאַטקעס איז פאַראַן בלויז איין פענסטער, די כאַטקעס אַליין זיינען ווי איינגעזונקען אין דער ערד. פון אַ סך דעכער איז שוין קיין געדעכטעניש ניט געבליבען, אפילו קיין קראָקוועס זיינען שוין אויף זיי נישטאָ: די שטרוי האָבען די בהמות אויפגעגעסען און די קראָקוועס האָט מען אויסגעהייצט. אין אייניגע כאַטקעס ליגען פאַרשימעלטע בינטלאַך היי. דאָס היי איז געבליבען, ווייל אפילו די הונגעריגע בהמות האָבען עס ניט געוואָלט עסען. אָפט מאָל זעהט מען ווי אַ כאַטקע שטעהט זיך אין אַ זייט, אָפּגעזונדערט פון די אנדערע, און עס איז פּשוט מיט נסים וואָס זי פאַלט ניט איין. קיין בוים, קיין פּלויט, קיין שטאַל און קיין „פּאַדוורע“ קען מען לעבען די דאָזיגע כאַטקעס ניט זעהן. ווארים אויב עס איז פריהער יאָ עפּעס געווען, האָט מען עס פאַרקויפט, אויסגעהאַקט און אויסגעהייצט“.*)

אזוי איז געווען ביי די ברעגען פון דער שעהנער וואָלגאַ, אין דעם פּרוכטבאַרסטען געגענד פון לאַנד, אין אַ גובערניע וואָס ווערט אָנגערופען „דער שייער פון רוסלאַנד“, אין אַ אויעזד, וואו די ערד איז שוואַרץ, טיעף און רייך, דער קלימאַט געזונט, די לופט ריין און אָנגעזאַפּט מיט דעם ריח פון אָהן אַ שיעור ווילדע בלימעלאַך, און די מענשען זיינען בכלל געזונטע, פּשוטע און האָראָפּאַשנע.

מען האָט קיין סך ניט געדאַרפט אַרויסצורופען די אומצופריע־

*) א. ס. פּרוגאַווין. „די הונגעריגע רוסלאַנד“, זייטען 59-60.

דענהייט פון די מיליאָנען אויסגעהונגערטע פויערים. ווייל וואָס האָבען זיי געהאט צו פארלירען? זייער אונצופרידענהייט האָט געמיינט די גרעסטע אומאָרדנונג איבער'ן גאַנצען לאַנד.

דעם אַלטען רעזשים איז די אומצופרידענהייט פון די פויערים געשטאַנען ווי ז. ביין אין האלז, און דיזעלבע אומצופרידענהייט איז געווען איינע פון די אורזאַכען פון דער גרויסער רעוואָלוציע.

פינפטער קאפיטעל.

די „אינטעליגענציע."

די אינטערעסען פון עקאנאמישער ענטוויקלונג זיינען געווען דער אלגעמיינער גרונד פון דער רוסישער רעוואלוציע. די ארביי־טער און פויערים זיינען געווען דער חומר, דער קערפער פון דער רוסישער רעוואלוציע; די אינטעליגענטען זיינען געווען איהר גייסט, איהר נשמה.

עס איז א פיינליכער פארגעניגען אין א קוואל פון ריהרענדער באגייסטערונג נאכצופאלגען דער געשיכטע פון די אינטעליגענטע גרופען אין רוסלאנד. זיי שטעהן פאר אונז ווי אן עמוד האש אין דער מדבר. זייערע שטימען קלינגען ווי די וואונדערבארסטע מוזיק אין א תפיסה. זייערע אויגען האבען שוין געזעהן א זונען־אויפ־גאנג דאן ווען עס איז ארום און ארום נאך געווען פינסטער וואל־קענדיג און א שלאגס־רעגען האט געגאסען. זייער רוף האט אריינ־געדרונגען טיעף אין די יונגע נשמות ווען אלעס ארום איז נאך געווען אזוי חושך'דיג און כמורנע.

פאר די רוסישע אינטעליגענטען איז געווען אן אומגליק וואס זיי זיינען געבארען געווארען אין אזא לאנד, וואס האט זיך צו שפעט דערמאנט, אז אין אייראפא איז מען שוין מיט דער ענטוויק־לונג אוועק גאנץ ווייט. ווען ס'האט אין פראנקרייך אויסגעבראכ־בען די ערשטע רעוואלוציע, איז רוסלאנד נאך געווען א בארבארישע מדינה. ווען עס האבען זיך אין אייראפא צופלאקערט די רעוואל־לוציעס פון 1848, האט מען נאך אין רוסלאנד אפילו ניט געקלערט וועגען אפשאפען די פאנשטשינע. ווען ענגלאנד און פראנקרייך האבען געמאכט פארטשריט גרינדענדיג דעמאקראטישע אינסטיטו־

ציעס, האָט רוסלאנד נאָך אַלץ געקרעכצעט אונטער'ן קנוט פון דעם שרעקליכען אבסאלוטיזם. ווען אין אלע מאָדערנע קאָנסטיטוציאָנעלע לענדער איז בילדונג שוין געווען א חוב, האָט די גרעסטע צאָהל פון'ם רוסישען פאָלק נאָך אפילו ניט געקענט לעזען און שרייבען.

דער רוסישער אבסאָלוטיזם האָט אָבער דאָך ניט געקענט צומאַכען די טהיר און לאָדען, דורך וועלכע מען האָט געקענט כאפּען א קוק אין מערב אייראָפּא. אין'ם 18טען יאָהרהונדערט האָט די רוסישע רעגירונג געקוקט מיט חשד אויף יעדען מענשען, וואָס איז געפאָהרען קיין אויסלאַנד. פאָהרען קיין „זאגראניצע" איז באטראכט געוואָרען ווי עפּעס א ניט כשר'ער עסק. מען האָט אָבער דאָך ניט געקענט שטער־ען די פארבינדונג צווישען איירָאפּא און רוסלאַנד, באזונדערס שווער איז געווען צו שטערען די פארבינדונג פון די מערב איירָאפּעאישע אידעען מיט די עמפּפאנגליכע מחות פון די רוסישע אינטעליגענטען. די רוסישע יונגווארג איז געפאָהרען קיין פראנקרייך און קיין דייטשלאַנד, דאָרטען צו טרינקען פון'ם קוואל פון וויסענשאפט. די רוסישע דענקער זיינען געווען באאיינפלוסט פון די נייעסטע אידעען, פון די נייעסטע תורות או באגריפען, וואָס זיינען געקומען פון דער מערב־וועלט. און אזוי ווי דאָס ווירקליכע לעבען אין רוסלאַנד האָט נאָך דאן קיין פּלאַץ ניט געהאט פאר אזעלכע תורות און אידעען, האָט דער רוסישער אינטעליגענט נויטווענדיגערווייזע געמוזט ווערען א טרוימער. ער האָט פיינט געהאט די עקזיסטירענדע אָרדנונג אין זיין לאַנד, ער האָט קלאָר געזעהן די שלעכטע ווירקונג פון שקלאפערייע און פּאָליטישער אונטערדריקונג, אָבער איבער דעם וואָס די באַדינגונגען פון'ם לעבען זיינען געווען געגען איהם, האָט ער זיך ניט געקענט אוועקשטעלען אין פראַנט און ווערען א פיהרער פון מענשען און אן אקטיווער קעמפּפער פאר זיינע אידעען. דאָס איינציגע וואָס ער האָט יאָ געקענט טהאָן איז — בענקען, טרוימען. אזוי זיינען אוועק יאָהרען און יאָהרען, דורות און דורות. די אינטעליגענטען אַליין זיינען אויך געוואָרען אנדערע. אָבער א ברוטאַלע מאַכט

האָט זיי אַלץ אַוועקגעריסען פון די לעבענסקוואַלען, און די יאָהרען זייערע האָבען געמוזט אוועק אין טרוימען, חלומות און ענטוישטע געפיהלען. די בעסטע דאָליע האָבען געהאַט די שרייבער. זיי האָבען לכל הפחות געקענט אויסדריקען זייערע געפיהלען און געדאַנקען אויף'ן פּאַפּיער; זיי האָבען דאָס אַפּילו געטאָן פאַרשטעלט, מיט רמזים און מיט פּינטעלאַך, אָבער דאָך ווי עס איז אויסגעדריקט די געפיהלען, און דערפאַר האָט מען זיי טאַקע ניט איינמאָל שווער באַשטראָפט פאַר וואָס זיי באַאיינפלוסען די לעזער. אַ סך גרויסע מענשען, מיט וועמען דאָס רוסישע פאָלק מעג זיך איבערנעמען, וועלכע וועלען אויך אין די צוקינפטיגע דורות זיין דער שטאָלץ פון'ם רוסישען פאָלק, האָט מען פאַרשיקט קיין סיביר און אין די טורמעס אַריינגעזעצט. אַזוי איז געווען דער גורל פון ראַדישטשעוו'ן, פּושקין'ען, לערמאָנטאָוו'ן, טשערנישעווסקי'ן, הערצען'ען, פּיסאַרעוו'ן, דאָסטאָיעווסקין און צעהנדליגער אַנדערע עדעלע נשמות. און ניט קוקענדיג אויף די אַלע ענוים קשים וואָס מען האָט די שרייבער אָנגעטאָן, האָבען זיי זיך דאָך אָפּגעגעבען מיט געזעלשאַפטליכער ארבייט. צווישען די אינטעליגענטען זיינען זיי געווען דער איינציגער אַקטיווער קלאַס. כמעט אַ גאַנץ יאָהרהונדערט זיינען די שרייבער געווען די איינציגע פיהרער פון דער יונגער רוסלאַנד. אין דער ליטעראַטור האָט געפונען אַ ערלייזונג און אַ קיום אַלעס וואָס איז געווען אידעאַליסטיש, אַלעס וואָס האָט געאַטהעמט מיט ליעבע און פרייהייט, אַלעס וואס איז געווען באַזעלט מיט איבערגעבענהייט צום פאָלק און געריהרט פון דעם טרוים וועגען אַ שעהנערער צוקונפט.

אָבער ליטעראַטור אַליין האָט ניט געקענט באַפרידיגען אין גאַנצען. ווידער אַמאָל און אָבער אַמאָל האָבען די רוסישע אינטעליגענטען זיך אָרגאַניזירט און געפּרואווט אָנווענדען זייערע אידעען אין דער פּראַקטיק. אָבער די אַלע אָרגאַניזאַציעס האָבען קיין קיום ניט געהאַט. ווייל זיי זיינען געווען צוגעשניטען לויט דעם מוסטער פון אויסלאַנד און האָבען זיך ניט געקענט צופּאַסען צו די סאָציאַלע און פּאָליטישע באַדינגונגען וואָס האָבען דאָן עקזיס-

טירט אין רוסלאַנד. אזוי איז געווען מיט דער דעצעמבער רעוואָ־
לוציע פון 1825, ווען אָפיצירען און אנדערע אינטעליגענטען האָבען
געפּרואווט אָנווענדען אין רוסלאַנד די אידעען פון דער פראַנצויז־
זישער רעוואָלוציע. אזוי איז געווען מיט דער ענטוזיאסטישער
באַוועגונג פון די „נאַראָדניקעס" אין די זיבעציגער יאָהרען, ווען
הונדערטער הויכגעבילדעטע, באַגייסטערטע יונגע לייט און פרויען
האָבען געפּרואווט צוצופּאַסען דעם סאָציאַליזם צו דער רוסישער
דאָרפישער אָבשטשינע. אזוי איז געווען מיט דער באַוועגונג פון
די טעראָריסטען, וועמען עס האָט זיך דעם 1טען מארטש, 1881,
איינגעגעבען צו דערהרג'ענען דעם צאַר אַלעקסאַנדער דעם 2טען,
און וועלכע האָבען זיך באַלד נאָך דעם איינגעשטילט און זיך אונ־
טערגעבען דער אויבערשטער מאַכט פון דער עקזיסטירענדער
אָרדנונג. אזוי איז געווען מיט אַ סך אַנדערע רעוואָלוציאָנערע
און ראַדיקאַלע גרופּעס און אָרגאַניזאַציעס. די אַלע אָרגאַניזאַציעס
האָבען זיך געטראָגען אויף די כוואַליעס פון דער העכסטער און
שעהנסטער באַגייסטערונג; זיי האָבען אין זיך געהאַט די בעסטע
מענשען, די שטאַרקסטע גייסטער, אָבער זיי זיינען געקומען פ אַ ר
דער צייט. די אַלע אָרגאַניזאַציעס זיינען געגרינדעט געוואָרען אין
רוסלאַנד, ניט ווייל זיי זיינען געווען צוגעפּאַסט צום רוסישען לעבען,
נור ווייל אין אויסלאַנד זיינען אויך געווען אַזעלכע, און ווייל די
רוסישע אינטעליגענטען האָבען אַלץ גענומען מערב אייראָפּאַ אַלס
דעם מוסטער. אָבער רוסלאַנד גופא איז נאָך ניט געווען רייף
גענוג דערפאַר.

דער רוסישער אינטעליגענט, קען מען זאָגען, איז געווען מיט
די פּיס אין דעם צוריקגעשטאַנענעם מזרח און מיט'ן קאָפּ אין דעם
פּראָגרעסיווען מערב — און דאָס האָט איהם צוגעגעבען אַ ספּעצי־
פישע אייגענשאַפט. דאָס דאַרף נעמען אין אכט יעדער מענש,
וועלכער שטודירט די רוסישע רעוואָלוציע. מיר ווייסען טאַקי גאַנץ
גוט ווי שווער עס איז אָנצוצייכענען די כאַראַקטעריסטישע שטרי־
כען און אייגענשאַפטען פון אַ גאַנצער סאָציאַלער גרופּע, וועלכע
איז ניט אַלע מאָל איינאַרטיג און בייט זיך פון דור צו דור צוזאַמען

מיט די אָעמשטענדען פון׳ם לעבען. מיר געבען אויך צו, אז ס׳קען זעהר זיין דאָס די פּערזענליכע איינדריקע און אנזיכטען פון דעם שרייבער זאָלען אין דעם פּרט ניט שטימען מיט דער אָביעקטיווער וויסענשאַפטליכער פּינקטליכקייט. אָבער אזוי ווי דער כאַראַקטער פון דעם רוסישען אינטעליגענט איז פאַר א סך מענשען ניט איינגאַנצען קלאָר אין דער געשיכטע פון דער רוסישער רעוואָלוציע, וועלכע קען אנדערש ניט ערקלערט ווערען, וועלען מיר דאָ פּרואווען געבען א קורצען איבערבליק פון דעם דאָזיגען כאַראַקטער, און דערביי ניט האָבען קיין פּרעטענזיעס צו מאַכען אַן אַלזייטיגע אונ־טערזוכונג וועגע דעם.

דער רוסישער אינטעליגענט איז פריהער פון אלץ געווען א ביכער מענש. ביי איהם איז די טעאָריע שטענדיג געווען א סך וויכטיגער ווי דאָס ווירקליכע לעבען. אויב די פאַקטען האָבען ניט געשטימט מיט זיין טעאָרעטישען בנין, האָט ער זיך געגעבען אַן עצה און האָט איינגאַנצען אָפּגעלייקענט זייער עקזיסטענץ, אָדער ער האָט זיי אָוועקגעמאַכט אונטער דער האַנד, אָדער ער האָט זיי גלאַט צודרעהט און שלעכט אויסגעטייטשט. אבי ניט בייטען די טעאָריע. עס איז געווען אַמאָל א צייט ווען די רוסישע רעוואָלו־ציאָנערען האָבען געגלויבט, אז די רוסישע עקאָנאָמישע ענטוויקלונג האָט זיך איהר אייגענעם וועג; זי דאַרף ניט געהן אויף דעם וועג פון אינדוסטריעלען קאַפּיטאַליזם און קעהרט זיך ניט אָן מיט דעם כלל וועגען דער אויבערמאַכט פון די שטעדט אויף׳ן דאָרפישען לעבען. אָט די טעאָריע האָבע זיי זיך צונויפגעשטעלט גלויבענדיג באמונה שלמה, אז די דאָרפישע אבטשטינא מיט איהר קאָמונאַלער לאַנד אייגענטום איז דער גרונדשטיין פון א סאָציאַליסטישער אָרדנונג, וואָס וועט ראַטעווען רוסלאַנד פון די אַלע צרות פונ׳ם קאַפּיטאַליזם און פון די אַלע שוועריגקייטען פון דעם קלאַסען־קאַמף. יאָהרען זיינען אַוועק; רוסלאַנד איז געוואָרען מעהר אינדוסטריאַליזירט; איבער די סטעפּעס פון דער הייליגער רוס־לאַנד האָבען זיך אויף מייליען און מייליען געצויגען שפּרייטען אייזענ־באַהנען; עס האָבען זיך געיאָוועט בענק, אקציאָן־געזעלשאַפטען

און פאבריקען. און די „נאראדניקעס" און זייערע חסידים האבען זיך נאך אלץ געהאלטען ביי זייער מיינונג, אז דער קאפיטאליזם איז ניט מעהר ווי א קראנקע מכה אויף דעם געזונטען קערפער פון דער דארפישער רוסלאנד, און אז דער אמת'ער באשעפער פון א נייער סאציאלער ארדנונג אין רוסלאנד איז דער מוזשיק, דער פויער. און כדי דאס צו באווייזען האט מען צוגעטראכט ארגומענ־טען, צוגעטשעפעט וויסענשאפטליכע מעטאדען, געבראכט ציפערן און אנגעווארפען גאנצע בערג מיט עקאנאמישע און פילאזאפישע טעאריעס.

ביים רוסישען אינטעליגענט האבען די דיסקוסיעס פאר־נומען דאס פלאץ פון טהאטען. דעבאטירען וועגען פראבלעמען, אויסארבייטען פראגראמען, דיסקוטירענדיג וועגען טעאריעס און ריכטונגען — אט די אלע זאכען זיינען ביי איהם ניט געווען קיין מיטעל צום ציעל, נאר טאקי דער ציעל גופא. נאך מעהר, ער האט געמיינט, אז ער קען קיין זאך ניט טהאן איידער ער ארבייט ניט אויס א קלארע פראגראמע מיט אלע חוקים און דקדוקים. אין דער געשיכטע פון די רוסישע סאציאל־דעמאקראטען און זייערע רייסערייען וועגען אזעלכע חוקים און דקדוקים, וואס האבען מיט'ן ווירקליכען לעבען אבסאלוט קיין שייכות ניט, קען מען געפינען נענוג ביישפיעלען דאס צו באשטעטיגען.

דער רוסישער אינטעליגענט איז אין אלע צייטען געווען גרייט זיך אנצוכאפען אן די נייעסטע אידעען. און ווייל ער איז געווען ארויסגעשטויסען פון דעם קאנסטרוקטיווען סאציאלען לעבען אין זיין אייגען לאנד, ווייל ער האט ניט געהאט די מעגליכ־קייט צו פארמירען דעם פאליטישען גורל פון זיין אייגען פאלק, האט ער ניט געקענט האבען די געלעגענהייט צוצופאסען זיינע פלענער צו די באדינגונגען, האט ער ניט געקענט זעהן קיין זאכען אין זייער ריכטיגען געשטאלט. ער האט ניט געוואוסט קיין גרענעץ אין זיינע פראיעקטען וועגען סאציאלע רעפארמען. און דאריבער איז דאס געווען מעגליך, אז אין די פערציגער יאהרען זאלען פוריע'ס תלמידים אין רוסלאנד פלאנעווען צו רעארגאניזירען זייער לאנד

לויט דער תורה פון זייער רבי׳ן; אז אין א לאַנד וואָס האָט זיך אָקאָרשט באַפרייט פון שקלאַפעריי און קוים מיט צרות געגומען אונטערהינקען נאָך אייראָפּאַ אויף דעם וועג פון מאָדערנער עקאָ־נאָמישער ענטוויקלונג, זאָלען זיך אין די זעכציגער יאָהרען שטאַרק פאַרשפרייטען די אידעען פון סאָציאַליזם; אַז אין די זיבעציגער יאָהרען זאָלען די „נאַראָדניקעס" גלויבען, אַז רוסלאַנד וועט זיך איינגעבען א שפּרונג צו טהאָן פון דעם עקסטרעמען אַבסאָלוטיזם גלייך אין א אָרדנונג פון אַן אויסגעצייכענטער סאָציאַלער גע־רעכ־טיגקייט. דאַריבער איז דאָס געוועזען מעגליך, אַז מען זאָל אין די יאָהרען 1905 און 1906 האָבען אַזוי פיעל טעותים געמאַכט. וואָרים דער רוסישער אינטעליגענט איז געווען א מאַדים בלויז אין אידעען. און ווייל ער האָט קיין פּראַקטיק ניט געהאַט, האָט ער ניט אויס־געקליבען דעם וועג, אויף וועלכען מען קען געהן, נור דעם וועג, אויף וועלכען מען דאַרף זיך איינשטעלען צו געהן. אָדער בעסער גע־זאָגט, ער האָט ניט געקוקט אויף דער ערד, נור אויפ׳ן הימעל.

דער רוסישער אינטעליגענט האָט געהאַט א טבע זיך צו גריבלען אין דער אייגענער נשמה און זיך אַליין פּלאָגען. די ערשטע רוסישע אינטעליגענטען האָבען געשטאַמט פון די דוואָריאַנעס, פון די פּריצים. זייערע טאַטעס זיינען געווען שקלאַ־פען־אייגענטימער און שטיצער פון די דעספּאָטישע הערשער. און די זיהן זייערע האָבען געגלויבט, אַז די זינד פון די טאַטעס פאַלט אויף זיי אויך און אַז זיי זיינען דערפאַר דעם פאָלק שולדיג אַזא חוב וואָס זיי וועלען קיינמאָל ניט קענען אָפּצאָהלען. און דער־פאַר זיינען זיי אַלע געווען אַזוי פאַרצווייפעלט און מרה־שחורה׳דיג, זיי האָבען זיך אַליין געמוטשעט און זייער געוויסען האָט זיי געהאַלטען אין איין פּלאָגען פאַר פאַרברעכענס, וועלכע זיי האָבען קיינמאָל ניט באַגאַנגען. זיי האָבען זיך געשלאָגען "חטאתי" פאַר די עבירות פון זייער קלאַס, פון וועלכען זיי האָבען זיך איינ־גאַנצען דערווייטערט, מיט וועלכען זיי האָבען שוין מעהר קיין מגע ומשא ניט געהאַט. שפּעטער זיינען שוין צוגעקומען נייע אינטעליגענטען, אַנדערע, וועלכע האָבען שוין געשטאַמט פון די

פויערים. די נייע אינטעליגענטען זיינען שוין געווען געזונטערע מענשען, זיי האָבען מעהר אין זייערע כוחות געגלויבט, אָבער זיי זיינען געווען וועניגער געבילדעט. און כאָטש זיי האָבען געשטאַמט פון פויערים, כאָטש זייערע עלטערען האָבען ניט געקריוודעט קיין אָרימע און אונטערדריקטע, האָבען זיי דאָך געפיהלט, אַז זיי זיינען דעם פאָלק עפּעס שולדיג און אַז ס'איז זייער פליכט דעם פאָלק צו העלפען.

דער רוסישער אינטעליגענט האָט זיך מקריב געווען. ער האָט פיינט געהאַט בתכלית השנאה די מענשען, וועלכע האָבען זיך „אוסטראָיעט" (זיך איינגעאָרדענט), וועלכע האָבען גע'פועל'ט ביי זיך, אַז אַזוי איז דאָס און אַנדערש קען עס ניט זיין און זיינען געוואָרען „סאָלידע" „לייטישע" בעל־הבית'לאַך. זיין אידעאַל איז געווען דער שטענדיג־ברענענדיגער באַגעהר, דאָס אייביגע שטרעבען נאָך שעהנקייט, נאָך אמת און יושר; זיין אידעאַל איז געווען דער שטענדיגער פּראָטעסט געגען אַ לעבען וואָס ליגט ווי אַ שטיין און ווערט איבערגעצויגען מיט שימעל. זיין וועג איז געווען דער שטיינערנער וועג פון זעלבסטפאַרלייקנונג, פון מקריב זיין דאָס בלוט פון זיין הארץ און עס ניט פאַררעכענען פאַר אַן העלדענטאַט, אוועקגעבען די בעסטע יאָהרען פון זיין לעבען און ניט ערוואַרטען קיין לוין דערפאַר. אויף די פינסטערע בלעטער פון דער רוסישער געשיכטע איז דאָס לעבען פון'ם רוסישען אינטעליגענט באמת פאַרשריבען מיט דעם רויטסטען בלוט און מיט די גינגאָלדענע טרוימען.

דער רוסישער אינטעליגענט האָט געהאַט די טיעפסטע אַכטונג צום פּשוט'ען פאָלק. מיט וואָס פאַר אַ קלאַפּענדער הארץ און מיט וואָס פאַר אַ וואַרימער האָפנונג ער האָט דאָס אויסגעקוקט אויף דער גליקליכער צייט ווען עס וועט ערוואַכען דער געהיימער ריעז — דער „נאַראָד"! צעהנדליגער יאָהרען האָט דער רוסישער אינטעליגענט געבויט פּלענער, געשאַפען טעאָריעס, געקעמפט, געבראַכט קרבנות און געליטען די ערגסטע צרות און יסורים — אַלץ פאַר'ן „נאַראָד", פאַר'ן פאָלק, מיט דער האָפנונג,

אז סוף כל סוף וועט דאָך קומען דער טאָג ווען די מאַסען וועלען נעמען זייער שיקזאַל אין זייערע אייגענע הענט. ער האָט געמוזט וואַרטען לאַנג, זעהר לאַנג און זעהר געדולדיג, איידער די סאָציאַלע איבערקערעניש אין לאַנד האָט געבראַכט דערצו, אז די מאַסען זאָלען ערוואַכען. דער רוסישער אינטעליגענט איז געשטאַנען ביים וויעגעלע פון דער רוסישער מאַסען־באַוועגונג, ער האָט נאָכגעפאָלגט יעדען ריהר איהרען, ער האָט באַגריסט יעדען סימן פון לעבען, ער האָט פאַר דעם נייגעבאָרענעם עופה'לע צוגעגרייט אַ העמדעלע פון אידעען און אַ מאַנטעלע פון פּראָגראַמען. נאָך איידער די אַרבייטער באַוועגונג האָט אָנגענומען אַ מאַסען־כאַראַקטער, האָבען שוין די סאָציאַל־דעמאָקראַטישע אינטעליגענטען אויסגעאַרבייט אַ פּראָגראַם פון עקאָנאָמישע און פּאָליטישע פאָדערונגען און שוין אָנגעצייכענט פלענער פאַר דער קומענדער רעוואָלוציע. נאָך איי־דער די פּויערים מאַסען האָבען אָנגעהויבען צו פּראָטעסטירען געגען אָרימקייט און אונטערדריקונג, האָבען שוין די „נאַראָדניקעס“ אָר־גאַניזירט די פּאַרטיי פון סאָציאַליסטען־רעוואָלוציאָנערען מיט אַ פּאַרטיג אויסגעאַרבייטער פּראָגראַם וועגען פונדאַמענטאַלע אַגראַר־רעפאָרמען. און דאָך, ווען דער לאַנג־ערוואַרטעטער מאָמענט איז סוף כל סוף געקומען און די רוסישע מאַסען האָבען זיך אַ נעהם געטאָן צו דער אַרבייט אויף זייער אייגענעם שטייגער, האָבען זיך די אינטעליגענטען פאַרלאָרען און ניט געוואוסט וואָס צו טאָן. זיי האָבען קיין ערפאַהרונג ניט געהאַט. זיי האָבען ניט געוואוסט וואָס מען דאַרף טהאָן אין אַזאַ פאַל. די מאַסען־באַוועגונג האָט זיך צעוואַקסען שנעל און האַסטיג, און איבערגעקעהרט אַ סך טעאָרע־טישע בנינים מיט'ן קאָפּ אַראָפּ און מיט די פיס אַרויף. עס איז אויסגעקומען אַזוי אז די מאַסען האָבען געטאָן דוקא ניט דאָס וואָס אין פּסוק שטעהט.

דער רוסישער אינטעליגענט איז ניט געווען קיין מענש פון פּראַקטישער אַרבייט. אפשר איז דאָס געווען דערפאַר וואָס ער איז געווען צו אידעאַליסטיש, צו געוויסענהאַפט, און ניט אויף אַזוי פיעל איבערגעשפּיצט, אז ער זאָל זיך רעכענען מיט די

שוואַרצע זייטען פון דעם טאָג־טעגליכען לעבען. אפשר איז דאָס געווען דערפאַר וואָס, ווי די מעהרסטע טרוימער, האָט ער די ווירק־ליכקייט ניט געזעהן. ער איז ניט געווען צוגעוועהנט צו פאַראַנט־וואָרטליכער סאָציאַלער און פּאָליטישער אַרבייט, ווייל ער האָט קיינ־מאָל ניט געהאַט קיין געלעגענהייט אַזאַ אַרבייט צו טאָן. אַזוי אָדער אַזוי — דער פאַקט בלייבט אַ פאַקט, אַז ווען עס איז געקומען די צייט עפּעס צו טאָן, האָט מען מעהר גערעדט ווי געטאָן.

אויסער די אינטעליגענטע סאָציאַליסטישע און רעוואָלוציאָנערע טהוער דאַרף מען דאָ דערמאָנען באַזונדער די אינטעליגענטע כלל טהוער פון דער זעמסטווא. געגרינדעט געוואָרען איז די זעמסטווא אין׳ם יאָהר 1864, אין דער ליבעראַלער תקופה, אין די ערשטע יאָה־רען פון אַלעקסאַנדער דעם צווייטען. די זעמסטוואָס זיינען ער־וועהלט געוואָרען הויפּטזעכליך פון די לאָקאַלע פּריצים און פּויערים. די זעמסטוואָס זיינען געווען פּאָפּולערע אַגענטורען פון דער צענטראַ־לער רעגירונג, און געשאַפען געוואָרען זיינען זיי אויפצופּאַסען אויף די עקאָנאָמישע און קולטורעלע באַדערפנישען פון דער באַפעלקע־רונג. די פאַרטרעטער פון יעדען אויעזד האָבען צונויפגעשטעלט אַ אויעזדנע זעמסטווא. די זעמסטוואָס, די אויעזדנע ווי אויך די גובערנסקע, האָבען זיך הויפּטזעכליך אָפּגעגעבען מיט די באַדערפ־נישען פון דער אַגראַרישער באַפעלקערונג. זיי האָבען אויסגעהאַל־טען מוסטער־אימעניעס און אָנגעשטעלט אינסטרוקטאָרס, וועלכע זיינען געווען ספּעציאַליסטען אין די מאָדערנע מעטאָדען פון ערד־אַרבייט, גערטנעריי, פיה־צוכט און ביהנען־פּלאָדען, כדי אויסצולער־נען די פּויערים ווי אַזוי זיך צו באַנוצען מיט דיזעלבע מעטאָדען אויף זייער אייגענער ערד. זיי האָבען פאַרזאָרגט די באַפעלקערונג מיט ביליגער קרעדיט, מיט ערד אַרבייטס אינסטרומענטען פאַר ביליגע פּרייזען, מיט גוטער זריעה אויף צו פאַרזייהען די פעלדער. זיי האָבען געבויט וועגען און שלאַג־בוימער, אָװעקגעשטעלט פּאָסט־קאָנטאָרען און טעלעגראַף־סטאַנציעס, אויסגעהאַלטען ביכער־קראָ־מען און ביבליאָטהעקען. זיי האָבען אויסגעהאַלטען שפּיטאָלען, וואו דאָקטוירים האָבען געהיילט די פּויערים אומזיסט. זיי האָ־

בען אויף אויפגעטאָן א סך צו בילדען דאָס פאָלק. א סך זעמסטוואָס האָבען ארויסגעגעבען אייגענע צייטונגען און זשורנאַלען. א סך זעמסטוואָס האָבען אָנגעפיהרט סטאַטיסטישע אונטערזוכונגען וועגען די עקאָנאָמישע באַדינגונגען פון דער באַפעלקערונג, — און עס איז א פאַקט, אז די ערשטע ריכטיגע סטאַטיסטישע אונטערזוכונג, וואָס איז אין רוסלאַנד געמאַכט געוואָרען אויף א וויסענשאַפטליכען יסוד, איז געקומען פון די זעמסטוואָס.

די זעמסטוואָס האָבען אין רוסלאַנד אָפּגעטאָן א סך ארבייט, כאָטש די אַלע ארבייטען זייערע האָבען ניט געטראָגען קיין פּאָליטישען כאַראַקטער. מיט אַזאַ ארבייט ווי מאַכען געזעצען אָדער קריטיקירען געזעצען האָבען זיך די זעמסטוואָס ניט אָפּגעגעבען, דאָס האָבען זיי פאָרזיכטיג אויסגעמיידעט. קאָנסטיטוציאָנעל האָבען זיי זיך געהאַלטען בלויז ביי לאָקאַלע אַנגעלעגענהייטען; זייער אויפגאַבע איז ניט געווען צו שטעלען פראַגען, נאָר צו טהאָן פּראַקטישע ארבייט אין די גרעניצען וואָס דאָס געזעץ האָט געשאַפען. זיי האָבען זיך ניט געטאָרט „מישען אין אַזוינע אַנגעלעגענהייטען וואָס געהערען צו דער יוריסדיקציע פון דער צענטראַלער רעגירונג און איהרע אַנשטאַלטען“. די זעמסטוואָס האָבען אפילו ניט געטאָרט קריטיקירען די געזעצען, וועלכע זיינען שטאַרק נוגע זייער טעטיגקייט. וועגען ריין פּאָליטישע פראַגען איז שוין אָפּגערעדט; דאָס האָט מען אפילו אויפ'ן מויל ניט געטאָרט ברענגען.

און ניט קוקענדיג אויף אָט די אַלע זאַכען האָבען די זעמסטוואָס דאָך בשום אופן ניט געקענט בלייבען לאָיאַל צו דער אבסאָלוטער אָרדנונג. די זעמסטוואָס זיינען אין רוסלאַנד געווען די איינציגע פאַרטרעטענדע קערפּערשאַפטען, וואָס די באַפעלקערונג האָט ערוועהלט. די זעמסטוואָ־שטים־רעכט איז געווען ווייט ניט דעמאָקראַטיש; לויט דעם וואַהל־געזעץ איז אויסגעקומען אַזוי, אז די פּריצים זיינען שטענדיג געווען זיכער מיט א מאַיאָריטעט געגען די פאַרטרעטער פון די פויערים, און דאָך זיינען די זעמסטוואָס געווען ליבעראַל, דאָך זיינען זיי געווען געגען דער צענטראַלער רעגירונג און איהרע אַגענטען. די אורזאַכע דערפון איז געווען א

גאַנץ פּשוט׳ע: די מעהרסטע רעאַקציאָנערע עלעמענטען צווישען די פּריצים זיינען געווען די גראָבע יונגען, די בורמילעס, און זיי האָבען זיך מיט׳ן געזעלשאַפטליכען לעבען ניט אינטערעסירט. און די פּאָליטיש אויפגעקלערטע און הויך־געבילדעטע פּריצים, וועלכע זיינען יאַ געווען אַקטיוו אין די זעמסטוואָס, זיינען בכלל געווען אנהענגער פון אַ ליבעראַלער קאָנסטיטוציע פאַר דער רוסישער אימ־פּעריע. זיי זיינען אין רוסלאַנד געווען די איינציגע לעגאַלע אָפּאָזיציע.

די טעטיגקייט פון דער זעמסטוואָ האָט געבראַכט דערצו, אַז דער עולם זאָל אָנהויבען דענקען פּאָליטיש און אויך דערצו, אַז עס זאָל זיך ענטוויקלען אַ פּאָליטישע אָפּאָזיציע. די ענטשיידונגען פון די זעמסטוואָס האָבען געדאַרפט גוט געהייסען ווערען פון דעם גובערנאַטאָר, און עס איז אָלע מאָל אויסגעקומען אַזוי, אַז דער גובערנאַטאָר האָט זיך באַנוצט מיט זיין מאַכט און געטאָן וואָס ער האָט געוואָלט. די ענטשיידונגען פון די זעמסטוואָס האָבען געדאַרפט דורכגעפיהרט ווערען פון דער אָרטיגער פּאָליציי, אָבער עס איז אָלע מאָל אויסגעקומען אַזוי, אַז די פּאָליציי האָט קיין חשק ניט געהאַט צו פּאָלגען די זעמסטוואָ־באַאַמטע, וועלכע האָבען ביי איהר קיין אַנדער נאָמען ניט געהאַט ווי „פּלאַפּלערס“. די זעמסטוואָס האָבען אויך ניט געטאָרט צונויפרופען קיין קאָנפערענ־צען און זיך ניט געטאָרט מישען אין קיין פראַגע וואָס האָט אַ שייכות מיט דער רעגיערונג, אָדער וואָס קען באַגרעניצען די יוריס־דיקציע פון די רעגירונגס אָרגאַנען. די באַריכטען פון די זעמ־סטוואָ־זיצונגען האָט מען ניט געטאָרט פּאַרעפענטליכען אין דרוק איידער די לאָקאַלע באַאַמטע האָבען זיי צענזורירט. איבער דעם האָבען זיך די זעמסטוואָס ניט געקענט אַ ריהר טהאָן, איבער דעם האָבען זיי ניט געקענט אָנגעהן מיט זייער ארבייט. און איבער דעם איז אַלץ אויסגעקומען אַזוי, אַז די רעגיערונג האָט זיך מיט די זעמסטוואָס געהאַלטען אין איין אַרומרייסען.

די רעגיערונג האָט די זעמסטוואָס געהאַסט און אין דער על־בער צייט מורא געהאַט פאַר זיי. איינגאַנצען זיי אָפּשאַפען האָט

זי קיין מוט ניט געהאט אפילו אין די פינסטערסטע טעג פון דער רעאקציע, אָבער געשטערט זייער ארבייט האָט זי אויף טריט און שריט, מיט אלע מעגליכקייטען האָט זי זיך געסטאַרעט, אז די זעמסטוואָס זאָלען קיין קאָפּ ניט קענען אויפהויבען. די זעמסטוואָס האָבען ניט געטאָרט קאָנטראָלירען דעם למוד אין די שוהלעס וואָס זיי האָבען אליין אויסגעהאַלטען; זיי האָבען קיין רעכט ניט געהאַט צו פארזאָרגען די פויערים מיט שפּייז אין דער צייט פון א הונ־גער; דעם בודזשעט פון די זעמסטוואָס האָט די רעגיערונג באַ־שרענקט; און ווען זיי האָבען נור אָנגענומען עפּעס א גוטע ענטשיידונג האָט די רעגיערונג זי צוריקגעוויזען. עס איז דער־גאַנגען אזוי ווייט, אז די רעגיערונג האָט זאָגאר אויפגעלעזט אויף א צייט געוויסע איינצעלנע זעמסטוואָס. די רעגירונג האָט זיך אויך ניט געשעהמט צו שיקען סענאַטאָרען מאכען אן אונטער־זוכונג וועגען דער טהעטיגקייט פון די מעהר „רעוואָלוציאָנערע“ זעמסטוואָס, און נאָך די אונטערזוכונגען איז אלע מאָל אויסגעקומען אזוי, אז מען האָט די זעמסטוואָ־פּרעזידענטען אויסגע׳מוסר׳ט און גאַנץ אָפט האָט מען די זעמסטוואָ באַאמטע אָפּגעזאָגט פון זייערע שטעלעס.

עס איז אָבער דאָך אוממעגליך געווען איינצוציימען די זעמסטוואָס. די זעמסטוואָ־באַאמטע זיינען ניט געווען קיין רעוואָ־לוציאָנערען; קיין גוואלד־טהאטען האָבען זיי ניט געפּרעדיגט, אין קיין הע־שאפט פון דעם המון האָבען זיי ניט געגלויבט; זיי זיינען געווע פרידליכע, בעל הבית׳ישע, רייכע און געבילדעטע מענשען. זיי זיינען אָבער געווען גענען אבסאָלוטיזם. זיי האָבען געזעהן ווי דער אלטער רעזשים איז פארפוילט און צרה׳דיג, זיי האָבען געזעהן די געמיינהייטען פון׳ם אלטען רעזשים, און דערפאר האָבען זיי געפאָדערט א קאָנסטיטוציע.

איין גוטע פּריוועלעגיע האָבען די זעמסטוואָס יאָ געהאט, און דאָס איז געווען די פּריוועלעגיע ארייננצושיקען פּעטיציעס. האָבען זיך די זעמסטוואָ באַאמטע טאקע באַנוצט מיט דער דאָזיגער פּריוועלעגיע און האָבען געהאַלטען אין איין אריינשיקען פּעטיציעס

צו דער רעגיערונג. זיי האבען די רעגיערונג איינפאך באמבאר־דירט מיט פראשעניעס. אמאל האבען זיי געפאדערט לאקאלע רעפארמען, פארבעסערונגען אין די געזעצען וואס באציהען זיך אויף זייער יוריסדיקציע. אפט מאל האבען זיי געבעטען די רעגירונג צו „קרוינען די געביידע", דאס הייסט, צו שאפען א צענטראלע זעמ־סטווא, וואס זאל זיין די פארטרעטענדע קערפערשאפט פון דער גאנצער באפעלקערונג. וואס פאר א כאראקטער אט די „פראשע־ניעס" האבען געטראגען קען מען זעהן פון פאלגענדען צושריפט, וואס די זעמסטווא פון טווערער גובערניע האט אין'ם יאהר 1878 צוגעשיקט צו אלעקסאנדער דעם צווייטען:

„נעמענדיג אין אכט דעם גורל פון דעם בולגארישען פאלק, וואס איז באפרייט געווארען פון'ם טערקישען יאך, האט זיין מאיעס־טעט דער קיסר אנערקענט די נויטיגקייט צו פארזיכערען דאס בולגארישע פאלק מיט אמת'ען זעלבסט־רעגיערען, מיט זעלבסט־שטענדיגע געריכטען, מיט פרעסע פרייהייט און מיט דער אונבא־ריהרבארקייט פון פע־זענליכע רעכט. די זעמסטווא פון טווערער גובערניע וואגט צו האפען, אז דאס רוסישע פאלק, וואס האט אריבערגעטראגען די אלע שווערינקייטען פון דער רוסיש־טערקישער קריעג מיט אזוי פיעל מוטה, מיט אזא טיעפער איבערגעבענהייט צום צאר, דעם „באפרייער", וועט אויך קריגען די רעכט צו גענוי־סען פון דיזעלבע פריוועלעגיעס, וועלכע קענען אונזער פאלק געבען די מעגליכקייט ארויפצוטרעטען אויף דעם וועג פון שטופענווייזער, פרידליכער און געזעצליכער ענטוויקלונג".

אין דעם זעלבען יאהר האבען אנדערע זעמסטוואס אויך צוגע־שיקט עהנליכע צושריפטען. צוגעשיקט די האזיגע צושריפטען האט מען נאכדעם ווי דער צאר האט אין א רעדע אויפגעפאדערט די לאיאלע פריצים און די אנדערע פרידליכע בירגער, אז זיי זאלען זעהן דאס די רעוואלוציאנערע עלעמענטען זאלען קומען צום שכל („צו ראטעווען אונזער פארפיהרטע יונגווארג פון דעם שעדליכען וועג, אויף וועלכען זיי זיינען פארגארט געווארען פון געוויסענלאזע פער־זאנען").

די אַלע בקשות און צושריפטען זיינען פאַר דער רעגיערונג געווען ווי אַ דאָרן אין די אויגען. אָבער זעמסטוואָס האָבען זיך דערמיט ניט גערעכענט און אַלץ געהאַלטען אין איין שיקען פּראָשעניעס אויף פּראָשעניעס, צושריפטען אויף צושריפטען, ווייל אויף אַזאַ'ן אופן האָבען זיי געהאַט די געלעגענהייט אָנצופיהרען אַ פּאָליטישע אַגיטאַציע. מיט זייערע בעל הבית'ישע פּראָשעניעס און פאָדערונגען האָבען זיי צורודערט אַביסעל די מוחות פון די פאַרשלאָפענע רוסען. אונטערדריקען די זעמסטוואָס מיט דער־זעלבער גרויזאַמקייט ווי מען האָט אונטערדריקט די רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס, האָט מען ניט געקענט, ווייל זייערע האַנד־לונגען זיינען ניט געווען געגען געזעץ. און דערפאַר האָבען די שומרים פון דער „פעסטער אָרדנונג" אַזוי געציטערט פאַר זיי.

ווען ניקאָלאַי דער צווייטער איז אין 1894 אַרויף אויפ'ן טראָהן, איז אַ דעלעגאַציע פון זעמסטוואָ־פיהרער, אַלע אָנגעזעהענע און באַריהמטע מענשען, געקומען צו איהם בעטען, אַז ער זאָל געבען אַ קאָנסטיטוציע. גערעדט האָבען זיי צו איהם זעהר איינגעהאַל־טען, ווי עס פּאַסט פאַר סאָלידע, לייטישע מענשען, און זייער פּלאַן פאַר אַ קאָנסטיטוציע איז געווען ווייט פון אמת'ער דעמאָקראַטיע. דער יונגער צאַר האָט זיי אָבער געגעבען אַן עצה, אַז זיי זאָלען „אויפגעבען די פוסטע חלומות".

אַ דאַנק דער אומצופרידענהייט וואָס האָט זיך וואָס אַמאָל אַלץ מעהר און מעהר צעוואַקסען צווישען די מאַסען און אַ דאַנק דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג וואָס האָט זיך וואָס אַמאָל אַלץ מעהר פאַרשפּרייט צווישען די אַרבייטער און פּויערים איז די אָפּאָזיציע פון די זעמסטוואָס אין נײַנצעהנטען יאהרהונדערט גע־וואָרען שטאַרקער. די צייטונגען און זשורנאַלען וואָס די זעמ־סטוואָס האָבען אַרויסגעגעבען האָבען אָנגעהויבען שרייבען שאַרפער, דרייסטער. אין די ענטשיידונגען פון די זעמסטוואָ פאַרטרעטער האָט זיך גענומען פיהלען מעהר קריטיציזם. עס איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז זיי האָבען באַשלאָסען צונויפצורופען אַ געהיימען צוזאַמענפאָהר פון די פאַרטרעטער פון אַלע זעמסטוואָס, און דער

געהיימער צוזאַמענפאַהר האָט אויסגעאַרבייט אַ פּראָגראַם און אַן איינהייטליכע טאַקטיק פאַר אַלע זעמסטוואָס. דאָס איז געווען זייער ערשטער אומגעזעצליכער שריט, און דערנאָך זיינען שוין די לייטישע, בעל הבית׳ישע, בכבוד׳ע הערדען פון די זעמסטוואָס ווייטער אַוועק אויף דעם זעלבען וועג. אין׳ם יאָהר 1902 האָבען זיי אין שטוטגאַרט, דייטשלאַנד, אָנגעהויבען אַרויסצוגעבען אַ זשורנאַל „אָסוואָבאָזשדעניע״, רעדאַגירט פון פּעטער סטרואווע. אין רוסלאַנד איז דער דאָזיגער זשורנאַל געווען פאַרבאָטען און מען האָט איהם געדאַרפט אַריבערפּעקלען קיין רוסלאַנד אומלעגאַל, פּונקט ווי מען פלעגט אַריבערפּעקלען רעוואָלוציאָנערע ליטעראַטור. אין די ליבעראַלע קרייזען האָט מען דעם זשורנאַל אַ סך געלעזען, און אין אַלגעמיין קען מען זאָגען, אַז ער האָט אַ סך מיטגעהאָלפען אין דעם, אַז קאָנסטיטוציאָנעלע אידעען זאָלען זיך פאַרשפּרייטען צווישען די מעסיגע קלאַסען פון דער געזעלשאַפט.

פאַרבינדען מיט די זעמסטוואָס און טיילווייז באַאיינפלוסט פון זיי איז געווען דער „דריטער עלעמענט״. דאָס הייסט, די אינטעליגענטען, וועלכע האָבען געאַרבייט אין די זעמסטוואָס. זיי זיינען אין דער אָפּאָזיציע געגען דער רעגירונג געווען זעהר אַקטיוו, ווייל אַ גאַנץ היבשע צאָהל פון זיי, עקאָנאָמען, דאָקטוירים, וועטערינאַרען, באַרמהערציגע שוועסטער, אינסטראָקטערס, סטאַטיסטיקער, אינזשענירען, פאַרזיכערונגס־באַאַמטע, און בימליאָטעקערס, וועלכע האָבען געאַרבייט פאַר די זעמסטוואָס, זיינען געשטאַנען אין נאָהענטער באַריהרונג מיט־די מאַסען, האָבען געוואוסט ווי זיי ליידען און פאַרשטאַנען זייער פּסיכאָלאָגיע. זיי האָבען דאָס געמוזט וויסען, ווייל חוץ דעם וואָס זיי האָבען די צרות מיט זייערע אייגענע אויגען געזעהן, האָבען זיך די אָרימע פאַר זיי פאַרטרויט. זיי, די אָנגעשטעלטע פון די זעמסטוואָס זיינען געווען ראַדיקאַל און רעוואָלוציאָנער געזאָנען, אַ סך מעהר פאַר די זעמסטוואָ־פיהרער. און מען קען זאָגען, אַז ווען די זעמסטוואָס האָבען געמאַכט אַ רעוואָלוציאָנערען שריט, איז דאָס געווען זיי צו פאַרדאַנקען; מען קען אויך זאָגען, אַז אַ דאַנק זייער שטענדיגער אַגיטאַציע האָט זיך

דער רעוואָלוציאָנערער גייסט צווישע די פויערים פארשפרייט ווי אן אנשטעקענדע קראנקהייט. דער „דריטער עלעמענט" איז געווען א טיעפער קוואל פון רעוואָלוציאָנערער ענערגיע, וואָס האָט זיך אזוי לייכט ניט געקענט אויסשעפען. פאָרמעל זיינען די זעמסטווא־אָנגעשטעלטע ניט געווען פארבונדען מיט קיין רעוואָלוציאָנערער פארטיי; זיי האָט מען ניט געטאָרט שטרענג פארפאָלגען געזעצליך אזוי ווי מען האָט פארפאָלגט די פראָפעסיאָנעלע רעוואָלוציאָנערען. אין דער ווירקליכקייט זיינען זיי דאריבער געווען א שטענדיגע הילף און א גרויסע באקוועמליכקייט פאר די אלע פארטייען, וועלכע האָבען באקעמפט־דעם אבסאָלוטיזם.

די סאָציאַל־דעמאָקראטישע אינטעליגענטען; די סאָציאַל־רעוואָלוציאָנערע אינטעליגענטען; די „אָסוואָבאָזשדעניע" אינטעליגענטען; די „דריטע עלעמענט" אינטעליגענטען, — אָט די אלע גרופען האָבען זיך אונטערשיידעט איינע פון דער אנדערער, און דערצו האָבען זיי זיך נאָך געהאלטען אין איין ארומרייסען, איין גרופע האָט מיט די שארפסטע ווערטער קריטיקירט די פראָגראָם פו דער אנדערער גרופע. אָבער ניט קוקענדיג דארויף זיינען זיי אלע געווען געגען דעם אלטען רעזשים, ניט קוקענדיג דארויף זיינען זיי אלע געווען גרייט צו קעמפען פאר א פרייער, דעמאָקראטישער רוסלאנד.

די אינטעליגענטען זיינען אלזאָ געווען איינע פון די שטורמדיגסטע קוואלען, פון וואנען די גרויסע רעוואָלוציע האָט ארויסגעשטראָמט.

זעקסטער קאַפּיטעל.

אבסאָלוטיזם אין דער טעאָריע.

קאַפּיטאַל, אינדוסטריע, ארבייט, לאַנד, האַנדעלס־פּראָבלעמען, פינאַנציעלע פּראָגען, ארבייטער־פּראַגען, ערד־פּראַגען, אינדוסטריעלע ארגאַניזאַציעס, ארבייטער ארגאַניזאַציעס, סטרייקס, קלאַסען־שטרייטיגקייטען, פּויערים־בונטען, פּראָטעסטען פון דער אינטעליגענץ, אַלגעמיינע אונרוהען, אויפהעצענדע ליטעראַטור, אונטער־ערדישע ארבייט... א מיש־מאַש פון פאַקטען, כוחות און טהאַטען; א גאַנצער כאָר פון שטימען, אומגעדולדיגע, שאַרף־קלינגענדע און באַפעהלענדע. מען האָט געזעהן בחוש ווי פון'ם שטויביגען שימעל הויבט זיך אויף א גרויסע, נייע וועלט. דאָס איז געווען פון איין זייט. און פון דער צווייטער זייט — די רוסישע „סאַמאָדער־זשאַוויע".

די רוסישע הערשער האָבען זיך געהאַט זייער אייגענעם באַגריף וועגען א רעגירונג. א גאַנץ פּשוט'ן באַגריף: עס איז פאַראַן איין גאָט אין הימעל און איין צאַר אויף דער ערד. דער צאַר, דער „סאַמאָדערזשעץ", האָט די גאַנצע מאַכט אין זיינע הענט, און וואָס ער טהוט איז רעכט; ער גיט אַרויס געזעצען פאַר זיינע אונטערטאַנען, אַליין אָדער דורך זיינע דיענער, וועלכע פאָלגען אויס זיינע באַפעהלען; ער ארבייט אויס כללים, באַשטימט ריכ־טער, באַשטראָפט די אונגעהאָרכזאַמע; ער האָט אונטער זיין קאָ־מאַנדע א שטאַב פון אָפיצירען, מיניסטערס, אַדמיניסטראַטאָרס, אָנפאַנגענדיג פון'ם העכסטען ראַטהגעבער פון זיין מאַיעסטעט ביז'ן קלענסטען סטראַזשניק ערגיץ אין א פאַרוואָרפען דערפעל. אַלע זיינען פאַראַנטוואָרטליך צו איהם; די גאַנצע מאַשינעריי פון דער

רעגירונג באשטעהט פון איין גרויסער נעץ, פון וואנען אלע פעדים זיינען פאראייניגט אין איין גרויסען קנופ, וואס געפינט זיך אין די הענט פון'ם „סאמאדערזשעץ". ווען ער גיט א ציה דעם קנופ, גיט זיך די גאנצע נעץ א טרייסעל; ווען ער גיט ארויס א באפעהל גיבען זיך מיליאָנען מענשען א לאָז הענדום־פענדום, גרייט צו ער־פילען זיין וואונש. ער איז דער אלמעכטיגער, ער ווייסט אלעס, זעהט אלעס, זאָרגט זיך פאר אלעמען, האָט נאָר אין זינען די טובות פונ'ם כלל, און קיינער קען ניט און פארשטעהט ניט אזוי גוט ווי ער.

מיר וועלען דאָ ברענגען אן אויסצוג פון אן ארטיקעל וואָס איז געווען געדרוקט אין דער צייטונג „מאָסקאָווסקיא וויעדאָמאסטי" פון דעם באריהמטען רוסישען פובליציסט קאטקאָוו. און קאטקאָוו, דארפט איהר וויסען, איז געווען איינער פון די שטארקסטע אנהענ־גער פון מאָנארכיזם אין רוסלאנד.

„א רעגירונג אין רוסלאנד, — שרייבט ער, — מיינט אבסאָ־לוט ניט דאָס וואס מען פארשטעהט געוועהנליך אין אנדערע לענ־דער, ביי וועמען מיר האָבען געבאָרגט איינינע פון אונזערע אינסטי־טוציעס ניט זייענדיג אימשטאנד זיי צוצופאסען צו אונזערע באגריפען. אין אנדערע לענדער, אין ענגלאנד למשל, פארשטעהט מען אונטער'ן וואָרט רעגירונג אן אדמיניסטראציע פון איינער פון די צוויי נאציאָנאלע פארטייען בעת די צווייטע פארטיי איז אין דער אָפּאָזיציע. מיר האָבען ניט קיין פארטיי־רעגירונג, און עס איז פשוט אן אבסורד צו באטראכטען אונזערע עסקים פון אזא שטאנד־פונקט. אין רוסלאנד איז די רעגירונג, אינ'ם העכסטען זינען פון וואָרט, ד י ה ע כ ס ט ע מ א כ ט ב י י ד ע ר א ר־ב י י ט; און דאריבער קען מען אויף דער רוסישער רעגירונג ניט קוקען פון דעם שטאנדפונקט וואָס מען קוקט אויף פארטייען. אין רוסלאנד איז די רעגירונג העכער פון אלץ און קיין אָרגאניזאציאָן קען ניט זיין אונאפהענגיג. אין אונזער לאנד איז ניטאָ קיין פלאץ פאר דעם אויסגעטראכטען פזמון אז „דער קעניג הערשט, אָבער ער רעגירט ניט". דער רוסישער „סאמאָדערזשעץ" טהוט ביידע זאכען — אי ער הערשט, אי ער רעגירט, זיין מאכט איז ניט

באשרענקט און ער קען טהאָן וואָס ער וויל. דאָס איז ניט בלויז א חקירה אָדער א מיינונג, פון א געוויסען קרייז מענשען, נור דאָס פונדאמענטאַלע געזעץ, אויף וועלכען די רוסישע אימפעריע איז נעגירנדעט געוואָרען; דאָס איז דער סאמע קאָנקרעטער פאקט.*)

די טעאָרעטיקער פון׳ם רוסישען אבסאָלוטיזם האָבען אויס־געברייעט, אז דער צאר איז ניט נור דער זעלבסטהערשער, וואָס קען טהאָן וואָס ער וויל, נור נאָך מעהר ווי דאָס. „די גאנצע מאכט קומט פון גאָט, — שרייבט קאטקאָוו, — אבער דעם רוסישען צאר האָט גאָט אליין געגעבען א באזונדער וויכטיגקייט, וואָס אונטערשיידעט איהם פון אלע אנדערע הערשער אין דער וועלט. ער איז ניט נור דער צאר פון זיין לאנד און דער הערשער איבער זיין פאָלק, נור דער אויסדערוועהלטער פון גאָט אליין צו זיין דער שומר און דער באשיצער פון דער אָרטאָדאָקסישער קירכע. דער רוסישער צאר איז מעהר ווי א יורש, וואָס האָט גע׳ירשן׳ט דעם טהראָן פון זיינע עלטערען, ער איז דער נאכפאָלגער פון די צעזארס פון דער מזרח אימפעריע, וועלכע האָבען געגרינדעט די קירכע אין איהרע קאָרדי־נאַלען־קאָלעגיומס, וועלכע האָבען אוועקגעלעגט דעם יסוד פאר דער קריסטליכער אמונה. נאכדעם ווי ביזאנטיום איז געפאלען, איז מאָסקווא אויפגעשטאנען און רוסלאנד׳ס גרויסקייט האָט זיך אָנגע־הויבען. און דאָ ליגט דער סוד פון דעם גרויסען אונטערשיעד צווישען רוסלאנד און די אנדערע פעלקער פון דער וועלט.**)

לויט דער מיינונג פון די מענשען, וועלכע האָבען די סאמאָ־דערזשאַוויע געלויבט אין טאָג אריין, איז אויסגעקומען, אז דער צאר און זיין אבסאָלוטע מאכט זיינען דעם רוסישען פאָלק אייגע; אז אָפּטיילען דאָס רוסישע פאָלק פונ׳ם רוסישען „סאמאָדערזשעץ“ איז אוממעגליך. אזוי האָט קאטקאָוו געשריבען. „ווער עס איז נור געטריי און איבערגעגעבען דעם רוסישען מאָנארך, מוז שוין נויט־ווענדיגערווייזע זיין איבערגעגעבען דעם רוסישען פאָלק. די באַ־

*) מאָסקאָווסקיא וויעדאָמאָסטי, 8טען נאָוועמבער, 1882.
**) זעה „מאָסקאָווסקיא וויעדאָמאָסטי“, סעפטעמבער 7, 1882.

דייטונג און דער כאַראַקטער פון דעם רוסישען נאַציאָנאַלען פיהלען ווערט איבערצייגענד אונטערגעשטראָכען פון דער גאַנצער געשיכטע פון רוסלאַנד. דאָס איז ניט דאָס פיהלען פון א געדונגענעם, פון אַן אָנגעשטעלטען, וועלכער ערפילט זיינע פליכטען דערפאַר וואָס מען באַצאָהלט איהם; דאָס איז אַ נאַציאָנאַלע מאכט, אַ משפחה געפיהל, וואָס איז געשאַפען געוואָרען דורך אונזער געשיכטע, וואָס האָט זיך גענומען פון אונזער קירכע, אַ מאכט וואָס אונזער פאָלק קען ניט אויפגעבען, סאַידען עס זאָל אויפהערען צו עקזיסטירען, אויפהערען צו זיין דאָס וואָס עס איז.*)

דער צאַר איז דער איינציגער הערשער. ער איז קלוג און גוט און הייליג. און וואָס איז מכח דעם פאָלק? מוז דאָס פאָלק האָבען בלויז פליכטען אָדער רעכטע אויך? דאַרויף איילט זיך ניט דער אַבסאָלוטיזם צו געבען אַן ענטפער. קאַטקאָוו'ס באַגריף וועגען דער רוסישער קאָנסטיטוציע איז אַ גאַנץ אָריגינעלער. „אונזערע לופטיגע פארטייען, — שרייבט ער, — אונזערע ליבעראַלען און קאָנסערוואַטאָרס, קאָנסערוואַטאָרס און ליבעראַלען, האַלטען זיך אין איין ברעכען די קעפּ וועגען עפּעס א „געזעצליכער אָרדנונג", ווי זיי רופען דאָס אָן אויף זייער זשאַרגאָן. זיי ווילען אונז, רוסישע אונטערטהאַנען, מכבד זיין מיט אַזאַ זאַך ווי פּאָליטישע רעכט. איז דאָס ניט קיין אַרויסגעוואָרפענע ארבייט? מיר, רוסישע אונ־טערטהאַנען, האָבען שוין דאָס, וואָס זיי ווילען אונז געבען; מיר האָבען נאָך מעהר ווי דאָס וואָס זיי ווילען אונז געבען. זיי ווילען אונז געבען פּאָליטישע רעכט אין דער צייט ווען מיר האָבען פּאָ־ליטישע פליכטען, וואָס זיינען אַ סך וויכטיגער און אַ סך מעהר ווי פּאָליטישע רעכט. אין אונזערע פליכטען זיינען אונזערע רעכט שוין במילא איינגעשלאָסען, אונזערע פליכטען געהן האַנד אין האַנד מיט אונזערע רעכט. מיר האָבען אַ רעכט צו טהאָן אַלעס וואָס מיר זיינען פאַרפליכטעט צו טהאָן. מיר דאַר־פען ניט האָבען קיין קאָנסטיטוציע; אונזער קאָנסטיטוציע איז

*) „מאָסק. וויעדאָמאָסטי", אַפּריל 22, 1867.

די שבועה וואָס פאַרפליכטעט אונז, רוסישע אונטערטהאַנען, צו זאָרגען פאַר'ן גליק פון צאַר און פון דער נאַציאָן. עס איז אונזער פליכט דאָס צו ווינשען מיט'ן גאַנצען הארצען און זעהן ווי ווייט עס איז נור מעגליך, אז דעם צאַר און דער נאַציאָן זאָל קיין שלעכטס ניט געשעהן: די מענשען, וועלכע האַנדלען אַנדערש זיינען, לויט אונזער „געזעצליכער אָרדנונג", פאַרברעכער און פאַררעטער. אַלזאָ, אויב יעדער איינער פון אונז האָט אַ פליכט צו דיענען דעם צאַר און דעם פאַטערלאַנד, האָט ער דאָך שוין במילא אַ רעכט דאָס צו טהאָן.*)

אָט די זאָנדערבאַרע טעאָריע וועגען „אַ רעכט צו טהאָן די פליכט, איז געווען דער פונדאַמענטאַלער ענטפער צו יענע אַלע מענשען, וועלכע האָבען געהערט וועגען דער „מאַגנאַ קאַרטאַ" (די ערשטע קאָנסטיטוציאָנעלע פרייהייט וואָס איז געגעבען געוואָרען אין ענגלאַנד), און וועגען אַ רעגירונג פון פאָלק פאַר'ן פאָלק.

פּאַרלאַמענטען, פּאַרטיי הערשאַפט, וואַהלען און די אַלע אַנדערע פּאָליטישע טהעטיגקייטען פון פאָלק האָבען די טעאָרעטיקער פון'ם אבסאָלוטיזם געשילדערט, אלס געפעהרליכע, שעדליכע און איינגענזיכטיגע זאַכען. „לאָזען אַן המון טהאָן די געזעצגעבענדע, גערעכטליכע און אַדמיניסטראַטיווע ארבייט, — שרייבט קאַטקאָוו, — וואָלט דאָך איינפאַך געמיינט איבערגעבען אָט די אַלע זאַכען צו דעם הפקר ווילען פון אַ פשוט'ער מאַכט. דער המון איז ניט קיין יחיד, דער המון האָט ניט קיין געוויסען. דער המון געהט ווען אימיצער גיט איהם פון דרויסען אַ שטופּ. ווען עס פעהלט אַן אַנערקענטער פיהרער, וואָס איז פאַראַנטוואָרטליך פאַר זיינע מעשים לאָזט זיך דער המון פיהרען פון אַן אונפאַראַנטוואָרטליכען אַנטרייבער. זאָל אונז גאָט אויסהיטען פון אַ מאַסען־הערשאַפט און פון אונפאַראַנטוואָרטליכע אַנטרייבער".**)

ביי די פאַרביסענע אַנהענגער פון דעם אבסאָלוטיזם איז גאָר

---

*) „מאָסקאָווסקיאַ וויעדאָמאָסטי", מאַי 11, 1882.

**) „מאָסקאָווסקיאַ וויעדאָמאָסטי", סעפּט. 1882.

קיין ספק ניט געווען, אז די גרעסטע צרה אין רוסלאנד באשטעהט אין דעם וואָס די מאכט איז ניט גענוג קאָנצענטרירט אין די הענד פון דער אדמיניסטראציע. זיי האָבען אלץ גע'טענה'ט, אז די רעגירונג איז צו ווייך, צו מילד; זי דערלאָזט צופיעל, אז גאנץ וויכטיגע אפטיילונגען פון דער אדמיניסטראטיווער ארבייט זאָלען זיך ארויסגליטשען פון איהרע הענט. זיי האָבען אָנגעוויזען, אז די גערכטען, די געזעלשאפטליכע בילדונג, די צייטונגען זיינען פון זעהר גרויסער וויכטיגקייט, און דערפאר טאָר מען ניט דערלאָזען, אז קהל'שע קאָרפּאָראציעס זאָלען זיי פארוואלטען. קאטקאָוו און זיינע תלמידים זיינען דערפאר געווען די פארביסענסטע געגנער פון א געריכט מיט געשוואָרענע (דזשורי), זיי זיינען אויך געווען געגען אויטאָנאָמיע פאר אוניווערסיטעטען און געגען אונאפהענגיגקייט פון צייטונגס אויסגאבען. דער פאקט אליין וואָס אזעלכע אינסטיטוציעס עקזיסטירען גאָר איז שוין פאר קאטקאָוו'ן און זיין געזינדעל געווען ווי א דאָרן אין די אויגען.

דער שטארקסטער פארטיידיגער פון דער סאמאָדערזשאַוויע איז געווען ק. פּ. פּאָבעדאָנאָסצעוו, דער פּראָפעסאָר און דער לעהרער פון צאר ניקאָלאי דעם צווייטען. אין דעם אופן ווי אזוי ער האָט פארטיידיגט די סאמאדערזשאָוויע האָט זיך קיינער מיט איהם ניט געקענט פארגלייכען. פארטיידיגענדיג די סאמאָדערזשאוויע האָט ער באנוצט די שעהנסטע שפּראַך, דערצו איז ער נאָך געווען אָנגעלאָדען מיט טיעפע קענטניסע, דערצו איז ער נאָך געווען אזוי באגאבט און טאקע עלעגאנט אויך אין זיין שרייבען. זיינע ווערק זייגען זיכער די טיעפסטע און טאלענטפולסטע אָבהאנדלונגען וועגען די אידעען פון אבסאָלוטיזם. נאָך מעהר, עס שיינט, אז פּאָבעדאָנאָסצעוו איז געווען א ו י פ ר י כ ט י ג אין זיינע באגריעפען און אז זיין שנאה צו אלעם וואָס האָט געשמעקט מיט נייעס איז געווען א טייל פון זיין נשמה.

עפּעס א באזונדער מין דיקער שלייער פון פינסטערניס איז פארשפּרייט איבער די ווערק פון אָט דעם העכסט אינטערעסאנטען, פיעלזייטיגען דענקער, א פינסטערניש פון אלטערטימליכע קלויס־

טערס, א פייערליכע מעלאנכאָליע פון בית־דין׳ס, אַן אָנגעכמורעט־קייט פון אַלטע פּאַטריאַרכען וועלכע זעהן ווי א ניי לעבען ברעכט זיך אריין און צושמעטערט די אַלטע מנהגים און פארשימעלטע כּללים. און אָט די פינסטערניש איז כאראקטעריסטיש פאר די אַלע פארטיידיגער פון דער אַלטער אָרדנונג.

וואָס איז א פּארלאַמענט? — פרעגט פּאָבעדאָנאָסצעוו, און ענטפערט אזוי: א פּארלאַמענט איז „דער גרעסטער שווינדעל פון היינטיגער צייט". „איינער פון די פאַלשסטע פּאָליטישע פּרינ־ציפּען איז דער פּרינציפּ פון א פאָלקס־רעגירונג. די אידעע, וואָס איז נאָך דער פראנצויזישער רעוואָלוציע אומגליקליכערווייזע פעסט־געשטעלט געוואָרען, אז יעדער מאכט האָט איהר שורש אין דעם פאָלק און האַלט זיך אויף דעם ווילען פון פאָלק".*)

„א פּארלאַמענט איז א אינסטיטוציע וואָס באפרידיגט די פער־זענליכע אַמביציעס, דעם פערזענליכען עהרגייץ און די פערזענליכע אינטערעסען פון די דעפּוטאַטען,**) „טעאָרעטיש דארף דער ער־וועהלטער דעפּוטאַט זיין דער ליעבלינג פון דער מאַיאָריטעט, אין דער אמת׳ען אָבער ווערט ער גאָר ערוועהלט פון דער מינאָריטעט, גאַנץ אָפט פון זעהר א קליינער מינאָריטעט, בלויז דערפאר וואָס די מינאָריטעט פארטרעט אַן אָרגאַניזירטע מאכט, בעת די מאַיאָריטעט האָט קיין ממשות ניט, איז ניט אָרגאַניזירט און איז ניט אימשטאַנד זיך צו שטעלען אַקעגען דעם אָרגאַניזירטען קרייז אָדער דער אָרגאַ־ניזירטער פּארטיי.***) „די גרעסטע צרה פון א קאָנסטיטוציאָנעלער אָרדנונג איז דאָס וואָס מען שטעלט צונויף א מיניסטעריום אויף א פּארלאַמענטאַרישען אָדער אויף א פּארטייאישען באזיס".****) „אנשטאָט דער אונבאשרענקטער מאכט פון דעם מאָנארך האָבען מיר די אונבאשרענקטע מאכט פון דעם פּארלאַמענט; דער אונ־

*) „די מאָסקווער קאָלעקציע", זייט 31.

**) זעה דאָרטען, זייט 34.

***) זעה דאָרטען, זייט 38.

****) זעה דאָרטען, זייט 47.

טערשיעד איז אָבער, וואָס בעת דער מאָנאַרך קען באַטראַכט ווערען אַלס די פאַרקערפּערונג פון דער איינינקייט פון דעם אינטעליגענטען ווילען, קען דער פּאַרלאַמענט אַזוי ניט באַטראַכט ווערען, ווייל ער איז אָפּהענגיג אָן דעם ווילען פון דער מאַיאָריטעט, אין וועמעס לאַס־קע ער נויטיגט זיך בשעת די וואַהלען" *)

„וואָס הייסט געזעץ? פרעגט פּאָבעדאָנאָסצעוו. געזעץ איז אַ שטערונג אויף דעם וועג פון אַ אינטעליגענטער עקזעקוטיווע, — ענטפערט ער. „די פיעלפאַכקייט און די פאַרוויקלונג" פון די געזעצען אין פּאַרלאַמענטאַרישע שטאַאטען „ווערען אַ שטערונג ניט נור פאַר די בירגער, נור אויך — און דאָס איז נאָך וויכטיגער — פאַר די אַדמיניסטראַטאָרס, וועמעס אויפגאַבע ס'איז צו זעהן, אַז די געזעצען זאָלען דורכגעפיהרט ווערען". אונטער אַזעלכע אומ־שטענדען קענען זיך די אַדמיניסטראַטאָרס קיין ריהר ניט טאָן בעת זיי ווילען האַנדלען מיט'ן אמת און פאַר דער טובה פון'ם פאָלק. „ווען אַ מענש, וועמעס אויפגאַבע ס'איז צו טאָן, באַגעגענט גאָר אויף שריט און טריט שטערונגען מצד דעם געזעץ גופא און מצד די פאַרשידענערליי געקינצעלטע דקדוקים פון'ם געזעץ, ווען ער דאַרף שטענדיג זיין אין דער מורא, ער זאָל נאָך חלילה וחס ניט איבערטרעטען איינע פון די פּיטשעווקעס פון דעם געזעץ, דאַן פאַר־ליערט ער זיך אינגאַנצען, דאַן ווייסט ער אַליין ניט וואָס ער זאָל טהאָן, און עס קומט אויס אַזוי, אַז דיזעלבע זאַך, וואָס האָט איהם געזאָלט באַוואָרענען מיט מאַכט, באַוואָרענט איהם גאָר מיט אונ־מאַכט."**)

וואָס איז פרייהייט, ברידערליכקייט, גלייכהייט? אַ לאָקאָמקע אָפּצונאַרען די מאַסען, זאָגט פּאָבעדאָנאָסצעוו. אָט די אַלע דריי זאַכען, זאָגט ער, זיינען אַ געפעהרליכער סם וואָס האָט אַריינגע־שטראָמט אין דעם בלוט פון דער מאָדערנער אייראָפּאַ, און ברענגט דערצו, אַז עס זאָלען אויסברעכען פּאָליטישע אומרוהען און עס זאָל

*) זעה דאָרטען, זייט 48.

**) „מאָסקוועער קאָלעקציע", זייטען 90־91.

זיך טומלען. פרייהייט איז א משוגעת אויב עס פעהלט דערביי דער זינן פון פליכטען. אבער די מאסען פארשטעהן דאס ניט. „די מאסען זיינען ניט צופריעדען, אויפגעבראכט, אומרוהיג און פול מיט פראטעסט. זיי ווארפען ארונטער אינסטיטוציעס און רעגירונגען, וועלכע האבען ניט געהאלטען קיין ווארט, וועלכע האבען ניט פאר־ווירקליכט די האפנונגען, וואס האבען זיך גענומען פון די פאנ־טאסטישע אידעען; זיי שאפען נייע אינסטיטוציעס און צושטע־רען זיי ווידער, זיי לאזען זיך געהן נאך נייע הערשער, וועלכע פאר־נארען זיי מיט דיזעלבע אפנארערישע ווערטער, און דערנאך, ווען זיי זעהן, אז די נייע הערשער האלטען אויך קיין ווארט ניט, ווער־פען זיי זיי ווידער ארונטער. אין די געזעלשאפטליכע אינסטיטו־ציעס הערשט שטענדיג א כאאס, אן איבערקערעניש: די כוואליעס פון ליידענשאפט און צארן שוימען און ברויזען איבעראל; אלע מאל נעמט מען איין דאס פאלק מיט דעם צויבערקלאנג פון די ווערטער פרייהייט, גלייכהייט, עפענטליכקייט, פאלקס רעגירונג, און ווער עס ווייסט נור די קונץ ווען צו געברויכען די דאזיגע ווער־טער ווערט דער הערשער פון פאלק".*)

פאבעדאנאסצעוו'ס מיינונג איז געווען, אז א געריכט מיט געשווארענע (דזשורי) איז אי אן אבסורד, אי א געפעהרליכע אינ־סטיטוציע; אז אפילו אין ענגלאנד, וואו א געריכט מיט געשווא־רענע איז טיעף איינגעווארצעלט אין דער געשיכטע פון די דעמא־קראטישע אינסטיטוציעס און וואו עס האט זיך שטופענווייז ענט־וויקעלט, איז דאס אויך געווען א דורכפאל. און עס איז ביי איהם גאר קיין ספק ניט געווען, אז א געריכט מיט געשווארענע אין רוס־לאנד איז א פרעמדע פלאנצונג, וואס איז לחלוטין ניט צוגעפאסט צום כאראקטער פון דעם רוסישען פאלק און זיינע אינסטיטוציעס. „אין רוסלאנד, — זאגט פאבעדאנאסצעוו, — איז ניט פאראן קיין פעסטער געריכטליכער אויטאריטעט אין דער צייט ווען עס האט זיך מיט אמאל געיאוועט א גאנצע מחנה אדוואקאטען; אין רוסלאנד

---

*) די „מאסקווער קאלעקציע", זייט 106.

ווערען די פאַרשידענע געשוואָרענע צונויפגעשטעלט אָדער דורך אַ בלינדען, צופעליגען אופן, אָדער זיי ווערען אויף אַ קינסטליכען אופן אויסגעקליבען פון די מאַסען, וועלכע האָבען ניט דעם מינדסטען באַגריף וועגען דעם וואָס פאַר פליכטען אַ ריכטער האָט, און ניט די פעהיגקייט זיך פאַנאַנדערצוקלייבען אין דער גאַנצער מאַסע פאַקטען, וואָס מען דאַרף לאָגיש אַנאַליזירען. אין רוסלאַנד איז פשוט פאַראַן אַ געמישטער עולם פון באַאָבאַכטער, וואָס קומט אין געריכט פונקט ווי מען קומט צו אַ פאָרשטעלונג זיך אַמוזירען ווען עס איז לאַנגווייליג און מען האָט זיך ניט וואו אַהינצוטאָן. איז דען אַ וואונדער וואָס אין אַזאַ סביבה געהן די געשוואָרענע בלינדערהייט נאָך דעם אַדוואָקאַט, וועלכען ס'גיט זיך איין צו מאַכען דעם שטאַרקסטען איינדרוק?"*)

פאַר פּאָבעדאָנאָסצעוו'ן איז געווען קלאָר ווי דער טאָג, אַז די פּרעסע איז איין גרויסער שווינדעל. „זינט די מענשהייט איז געפאַלען האָט זיך די פאַלשקייט איינגעפונדעוועט אין דער וועלט אין מענשליכע ווערטער, טהאַטען, באַציהונגען און אינסטיטוציעס. אָבער נאָך קיינמאָל האָט דער פאַטער פון פאַלשקייט ניט ערפונדען אַזאַ פלאָנטער פון ליגענס און פאַלשקייט ווי מיר זעהן אין אונזערע שטורמדיגע צייטען ווען מען זאָגט אַרוים אַזוי פיעל פ אַ ל ש ע ווערטער וועגען דעם א מ ת. וואָס מעהר דאָס געזעלשאַפטליכע לעבען ווערט פאַרפלאָנטערט, קאָמפּליצירט, אַלץ מעהר פאַלשע באַציהונגען ענטוויקלען זיך אין אינסטיטוציעס, וועלכע זיינען דורך און דורכגעדרונגען מיט פאַלשקייט, שפּרינגען אַרוים אין לעבען." איינע פון די אינסטיטוציעס איז די פּרעסע. „מען וויל אונז איינרעדען, — שרייבט פּאָבעדאָנאָסצעוו, — אַז די שטימע פון די זשורנאַלען און צייטונגען, אָדער ווי מען רופט עס אַנדערש, די פּרעסע, איז דער אויסדרוק פון דער געזעלשאַפטליכער מיינונג. גאָט מיינער, דאָס איז דאָך אַ גרויסער ליגען. די פּרעסע איז איינע פון די פאַלשסטע אינסטיטוציעס פון אונזער צייט". „דער ערגסטער

*) מאָסקווער קאָלעקציע, זייט 56.

זשוליק, דער גרעסטער פּלוידערזאַק פֿון דעם מין ניט אַנערקענטע גאונים, דער ערגסטער מענש וואָס האָט ניט אַ ברעקעל געוויסען און איז זשעדנע צו מאַכען אַלץ מעהר און מעהר געלד, קען, מיט אייגענע אָדער פרעמדע געלד, גרינדען אַ צייטונג, אַ גרויסע צייטונג, מיט איין פייף צונויפנעהמען אַ פּאָר צעהנדליג שרייבּערס און פּעליעטאָן־מאַכערס, וועלכע וועלען האַלטען מיט איהם און זיין גרייט צו שרייבען וועגען אַלץ אין דער וועלט; ער קען אָנשטעלען אַ גאַנצען עסקאַדראָן רעפּאָרטערס צוצושמירען ניט געשטויגענע און ניט געפלויגענע מעשיות און קלאַנגען; זיין שטאַב איז פאַרטיג, און מאָרגען ווערט ער שוין אַ גאַנצער בעל־דעה, אורטהיילט אַלץ און אַלעמען, איבט אויס זיין איינפלוס אויף מיניסטאָרען און הערשער, קונסט און ליטעראַטור, די בירזשע און די אינדוסטריע". *) דער זשורנאַליסט איז, לויט פּאָבעדאָנאָסצעוו'ס מיינונג, דער אונפּאַראַנטוואָרטליכסטער, מערדערליכסטער ריכטער אין דער וועלט. „און אָט די ריכטערליכע מאכט האָט ער זיך אַליין גענומען, קיין העכערער בעאַמטער האָט איהם דאַרויף קיין סמיכה ניט געגעבען, ער אַליין האָט מיט גאָר ניט באַוויזען, אַז ער קאָן ווירקליך זיין אַ ריכטער, ער אַליין האָט קיינעם ניט איבערצייגט אין דעם, אַז מען קען זיך אויף איהם ווירקליך פאַרלאָזען, אַז ער איז פעהיג צו זיין אונפּאַרטייאיש; זיינע אורטיילען זיינען ניט באַשרענקט, און די פאַראורטיילטע האָבען אפילו ניט די מעגליכקייט צו אַפּעלירען אין אַ העכערען געריכט. **)

אפילו אַזאַ זאַך ווי געזעלשאַפטליכע בילדונג איז ביי פּאָבעדאָנאָסצעוו'ן געוועזען אַ טריפה זאַך. זיין מיינונג איז געווען, אַז אין אַ שולע דאַרף מען די שילער און שילערינס בלויז לערנען לעזען און שרייבען און רעכענען און מורא האָבען פאַר גאָט און זיין געטריי דעם קיסר. די אַלע אַנדערע לימודים זיינען ניט נור איבעריגע זאַכען, נור אויך געפעהרליכע זאַכען. דאָס פּאָלק קען זיך באַגעהן

* די „מאָסקווער קאָלעקציע", זייטען 61־60.

**) זעה דאַרטען, זייט 63.

אָהן דער ענציקלאָפּעדיע פון וויסענשאַפט אין די שולעס; דאָס פאָלק קאָן זיך באַגעהן אָהן „פיזיאָלאָגיע, כעמיע, אַגריקולטור, מעדיצין“.*) פּאָבעדאָנאָסצעוו'ס מיינונג איז געווען, אַז באַקעמפען אַבערגלויבען דאַרף מען ניט. אַבערגלויבען איז „דער נאַטירליכער, עלעמענטאַרער כח פון אינערציע, דאָס איז איינע פון די וויכטיגסטע זאַכען וואָס מען מוז האָבען. פּונקט ווי א משא האלט די שיף אין איהר גלייכגעוויכט, אַזוי האלט דער אבערגלויבען דאָס פאָלק אין א פעסטען שטאַנד אין'ם לויף פון זיין געשיכטע. צושטערען דעם אַבערגלויבען מיינט צושטערען די געזעלשאַפטליכע פעסטקייט וואָס איז אַלע מאָל נויטיג אַלס אַן אנפאַנג פאַר וויטערדיגער באַוועגונג“.**) מיט א באַזונדער מין טיפען טרויער רעדט פּאָבעדאָנאָסצעוו וועגען די היינטיגע לעהרער, וועלכע זיינען געקומען פאַרשפּרייטען צווישען פאָלק וויסענשאַפט און באַקעמפען דעם אַבערגלויבען. זיי זיינען, זאָגט ער, ניט קיין לעהרער, נור משרתים פון'ם בייזען גייסט. „נאָהענט און וויט וואַנדערט אַרום דער בייזער גייסט צווישען די פּשוט'ע און געהאַרכזאַמע מענשען פון אונזער פאָלק; דער בייזער גייסט פאַרנאַרט די שעפּעלאַך פון דער טשערעדע, ער מאַכט דעם אָנשטעל פון א לעהרער, און פאַרפיהרט זיי גאָר דער רוח ווייסט וואוהין און פאַרטרייבט זיי אין דער מדבר.***)

פּאָבעדאָנאָסצעוו איז געווען א מענש מיט ברייטען וויסען און דערצו נאָך מיט א שאַרף אויג פון א גוטען באַאָבאַכטער, און דערפאַר איז אוממעגליך געווען, אַז ער זאָל ניט באַמערקען די סימנים פון מאָדערנער סאָציאַלער ענטוויקלונג אין רוסלאַנד. די דאָזיגע סימנים האָבען איהם ניט געלאָזט רוהען. ער האָט געהאַסט די נייע פאָרמען פון לעבען, ער האָט געזעהן בחוש ווי עס רוקט זיך אָן א גרויסער אומגליק. „אונזער לעבען, — שרייבט ער, — איז געוואָ־

*) זעה האָרטען, זייט 71.
**) זעה דארטען, זייט 72.
***) זעה דארטען, זייט 76.

רען שרעקליך מיאוס, משוגע און פאלש, ווייל אין אונזער ענטוויק־לונג איז מעהר נישטא די נויטיגע אָרדנונג און די פעסטקייט, ווייל עס האט ביי אונז אָנגעהויבען אויספעהלען די דיסציפלין פון גע־דאנק, געפיהל און מאראל. אין געזעלשאפטליכען ווי אויך אין פא־מיליען־לעבען האבען זיך א טרייסעל געטאָן און עס זיינען געפאלען די אלע פשוט'ע, אָרגאַנישע באַציהונגען, און זייער פלאץ האבען פארנומען אזעלכע איינריכטונגען וואס האבען זיך מיט געוואלד אריינגעריסען אין אזעלכע אבסטראַקטע פּרינציפּען וואס זיינען מעהרסטענטיילס פאלש אָדער זיי ווערען פאלש אָנגעווענדעט אין לעבען." *)

פּאָבעדאָנאָסצעוו איז געווען אויסגעהאַלטען. ער האט געלעבט אין א וועלט, וואס איז געווען ווייט פון דער ווירקליכקייט. ער האט געטרוימט וועגען „פּשוט'ע, אָרגאַנישע" באַציהונגען צווישען מענ־שען. ער האט זיך געשראָקען פאר דער נייער „משוגענער" ענט־וויקלונג. בתכלית השנאה האט ער פיינט געהאט געזעצען און „אינסטיטוציעס", ווייל אין זיי האט ער געזעהן א באַגרענניצונג פאר דעם פרייען ווילען פון דער העכסטער מאכט. ער האט געפיהלט א טיעפע, כמעט מיסטישע אַכטונג צו מאכט, צו רעגירונגס מאכט. לויט זיין באַגריף איז אויסגעקומען, אז גאָט, דער קיסר און דאָס פאָלק זיינען איינס. גאָט איז דער מקור פון דער גאַנצער חכמה און פון'ם גאַנצען פאָלק; דער קיסר איז גאָט'ס פארטרעטער אויף דער ערד; דאָס פאָלק דארף געפיהרט ווערען פון דער העכסטער מאכט פון'ם קיסר, דארף באהאנדעלט ווערען ווי קינדער, וועלכע האָבען נים קיין אייגענעם ווילען און קיין אייגענעם פארשטאַנד. „די אויפגאַבע פון דער מאכט איז גרויס און הייליג. אַן אמת'ע מאכט וואָס פארדיענט ווירקליך דעם נאָמען, גיט דעם פאָלק אונ־טער מוטה און טשעפּעט צו פליגלען צו זיינע טהאטען. אָט אזא מאכט צו זעהן, פון אזא מאכט צו פיהלען דעם ערמוטיגענדען איינ־

*) זעה דאָרטען, זייט 96.

פלוס איז א גרויסער פארגעניגען פאַר יעדען איינעם, וועלכער האָט ליעב דעם אמת, וועלכער זוכט ליכט און גוטע מדות".*)

פּאָבעדאָנאָסצעוו איז געווען אויסגעהאַלטען. דאָס לעבען איז געווען געגען איהם, און ער האָט זיך פארמאָסטען געגען לעבען. די געזעלשאפטליכע ענטוויקלונג האָט אונטערגעגראָבען זיינע באַליעבטע אינסטיטוציעס, און דערפאַר האָט ער געהאַסט די געזעלשאַפטליכע ענטוויקלונג. ער איז געווען פּונקט ווי א סטאַטוע פון שווארצען מאַרמאָר, וואָס מען האָט אויסגעגראָבען פון אונטער די חורבות פון מיטעלאַלטער. אָבער זיין טעאָרעטישען בנין איז געווען א גאַנצער.

ווייט ניט אַזוי אויסגעהאַלטען זיינען געווען זיינע קאָלעגען פון דער רוסישער אַדמיניסטראַציע, וועלכע האָבען זיך מיט אַלע מעגליכקייטען געסטאַרעט צו „צוטרייסלען די פּשוט'ע, אָרגאַנישע באַציהונגען", צו מאַכען דאָס לעבען „מיאוס און משוגע", איינצופיהרען מאָדערנעם קאַפּיטאַליזם און מאָדערנע געזעלשאַפטליכע קלאַסען אין דעם רוסישען לעבען, און וועלכע האָבען, טראָץ די אַלע זאכען, זיך דאָך געהאַלטען שטאַל און אייזען אָן די אַלטע רעגירונגס פאָרמען און אַלץ געגלויבט, אַז מען קען זיי צופּאַסען מיט די נייע סאָציאַלע אומשטענדען. איינער פון די אָנגעזעהענסטע אַדמיניסטראַטאָרס פון דעם מין איז געווען סערגעי וויטע, וועלכער איז א לענגערע צייט געווען פינאַנץ־מיניסטער און אין 1905 דער ערשטער פּרעמיער מיניסטער אונטער דער נייער האַלב־קאָנסטיטוציאָנעלער אָרדנונג. וויטע האָט זעהר געוואָלט מאַכען האַסטיגער די ענטוויקלונג פון קאַפּיטאַליזם אין רוסלאַנד, בויען אייזענבאַהנען, גרינדען בענק, פאַרגרעסערען דעם רוסישען אימפּאָרט און עקספּאָרט, קורץ, אוועקשטעלען דעם סאָציאַלען בנין פון רוסלאַנד אויף אַזא מדרגה ווי דער סאָציאַלער בנין איז אוועקגעשטעלט געוואָרען אין מערב אייראָפּא. און אין דערזעלבער צייט האָט ער געגלויבט, אָדער גע־ מאַכט דעם אָנשטעל, אַז ער גלויבט, דאָס דער וואוקס פון די סאָ־

*) זעה דאָרטען, זייט 258.

ציאַלע כוחות און די סאַמאָדערזשאַוונע רעגירונגס פאָרמע זיינען זיך ניט סותר איינע די אַנדערע.

אין׳ם יאָהר 1899 האָט וויטע געשריבען, אַז די ענטוויקלונג פון די סאָציאַלע כוחות איז ניט נור ניט אין געגענזאַץ צו אַ סאַמאָדערזשאַוויע, נור פאַרקערט, עס מאַכט נאָך די סאַמאָדערזשאַוויע מעכטיגער.

„אין דערזעלבער צייט וואָס די רעגירונג שטימט מיט די ענטוויקלונגען פון די געזעלשאַפטליכע טהעטיגקייטען, אין דערזעלבער צייט וואָס זי הערט זיך איין ווי דער געזעלשאַפטליכער דופק קלאַפט, געהט זי דאָך ניט איבער צו דער געזעלשאַפט, נור זי פאַרבלייבט אַ פאַרשטענדיגע מאַכט און אַן אייגענע, אויסגעהאַלטענע הערשאַפט, וואָס ווייסט אַלע מאָל איהרע ציעלען און עס איז פאַר איהר קלאָר די ריכטונג וואוהין זי שטרעבט.

„אַזאַ רעגירונג האָט קיין מורא ניט, אַז איהרע מיטלען, וועלכע שטימען ניט מיט דער פאַרגאַנגענהייט און פּאַסען זיך ניט צום כאַראַקטער פון׳ם פאָלק, זאָלען זיך ניט צופּאַסען צו דער סאָציאַלער מדרגה, וואָס די געזעלשאַפט וועט ענטוויקלען אָהן איהר און אויסער איהר, אַז די רעגירונג וועט אויפהערען צו זיין די העכסטע פיהרערין פון די אַלע סאָציאַלע באַוועגונגען.

„אונטער אַזאַ רעגירונג קען די טהעטיגקייט פון די סאָציאַלע כוחות זיין אַסך ניצליכער און פּראָדוקטיווער פאַר׳ן לאַנד און פאַר׳ן פאָלק, איידער אונטער אַ אָרדנונג, וואו פּראָפעסיאָנעלע פּאָליטיקער פיהרען אָן אַ געזעלשאַפטליכע אַגיטאַציע, וואו איינצעלנע מענשען יאָגען זיך זשעדנע נאָך דער מאַכט און נאָך גוט־באַצאָהלטע שטעלען, וואו אַ פּאָליטישער קאַמף צייכענט אָן די טהעטיגקייט אי פון׳ם פּאַרלאַמענט, אי פון די לאָקאַלע קערפּערשאַפטען. ניין און נייינציג פּראָצענט פון דער באַפעלקערונג האָבען מיט דעם דאָזיגען קאַמף גאָר ניט וואָס צו טהאָן: זיי האָבען קיין צייט ניט דערפאַר, זיי אינטערעסירען זיך גאָר ניט דערמיט, און חוץ דעם האָבען זיי גאָר קיין רעכט ניט זיך צו באַטייליגען אין אַזוינע קאָנקורענצען״. *)

*) ס. יו. וויטע, „אבסאלוטיזם און די זעמסטווא״, זייטען 209-10.

מיר האָבען דאָ איבערגעגעבען בקיצור די אנזיכטען פון די פארשידענע טעאָרעטיקער, וועלכע האָבען פארטיידיגט די סאמאָדערזשאווע. מיר האָבען געזעהן, אז די אנזיכטען פון די דאָזיגע טעאָרעטיקער האָבען זיך גענומען דערפון וואָס זיי האָבען געשפרונגען „קדוש" פאר דער אלטער פאטריארכאלער אָרדנונג, וואָס זיי האָבען פאראכטעט די מאָדערנע סאָציאלע טהעטיגקייטען, שוין אריינגערעכענט די פרעסע און די געזעלשאפטליכע בילדונג. אָט די אלע טעאָרעטיקער האָבען צום פאָלק קיין צוטרויען ניט געהאט; אין זייערע מוחות איז געווען איינגעוואָרצעלט דער געדאנק, אז דער „המון" האָט ניט קיין באגריף וועגען גערעכטיגקייט, פארשטעהט ניט זיינע אייגענע אינטערעסען און ווייסט ניט דעם אונטערשיעד פון גוטס ביז שלעכטס. אפילו אזא מאן ווי וויטע, וועלכער איז אין רוסלאנד שוין געווען פאררעכענט אלס א „פראָגרעסיווער" און „אייראָפּעאישער" אדמיניסטראטאָר — אפילו ער האָט ביי זיך ניט געקענט מועל'ן אז דאָס פאָלק קען אויף זיך אויפפאסען אָהן א סאמאָדערזשעץ. אָט די אלע טעאָרעטיקער האָבען געגלויבט, אז א מענש מיט „קנעפלאך", א טשינאָווניק אין א יוניפאָרמע, איז דער פארשטענדיגסטער און טיכטיגסטער אין געזעלשאפטליכע אנגעלעגענהייטען; עס איז ביי זיי גאָר קיין ספק ניט געווען, אז געוועהלטע קערפערשאפטען פון א קאָנסטיטוציאָנעלער רעגירונג זיינען אויסען בלויז אייגענזיכטיגע מאָטיווען בעת אַן אויטאָקראטישע רעגירונג, א סאמאָדערזשאווע, איז העכער פון פארטייען, ריין פון פערזענליכע אמביציעס און כשר אָהן פאָליטישע אינטריגעס. דער פסיכאָלאָגישער פונדאמענט פון אָט די אלע באגריפען איז איינפאך געווען דער וואונש נאָך פשוט'קייט, רוהיגקייט און גלאטקייט. קיין זאַך האָט דער רוסישער אדמיניסטראטאָר ניט אזוי פיינט געהאט ווי אויפרודערונג, צוטרייסלונג, תרעומות, פאָדערונגען, דאָס שטייגען און דאָס פאלען פון פיהרער און אינסטיטוציעס. און מען דאַרף ניט דענקען, אז די אלע אלטע אדמיניסטראטאָרס אָדער זייערע ליטעראַרישע פארטיידיגער זיינען געווען עגאָאיסטישע צוועקען. צווישען זיי האָט מען געקענט געפינען א סך אזעלכע, וועלכע

האָבען באמת געהאט דעם גרעסטען עגמת נפש זעהענדיג פאר זיך א איירֺאָפּא מיט קאָנסטיטוציעס. צווישען זיי זיינען געווען א סך אזעלכע, וואָס האָבען טאקי פשוט געהאט דעם גרעסטען דרך ארץ און די טיעפסטע אכטונג פאר אן אויטאָקראטישער מאכט. ביי די מעהרסטע רוסישע אדמיניסטראטאָרס, וועלכע זיינען דאָס רוב געוועזן פריצ׳ישע זיהן אָדער פריצ׳ישע קרובים, האָט זיך אין די הערצער נאָך אלץ ארומגעבלאנקעט דער שאָטען פון דער אלטער פאנשטשינע. „מיר זיינען דיינע" — אזוי פלעגען די פויערים זאָגען צו די פריצים איידער מען האָט אין 1861 די פאנשטשינע אָפּגעשאפט. „מיר זיינען דיינע" — אזוי האָט דאָס פאָלק געזאָגט צו׳ם הערשער. „מיר זיינען דיינע", — אָט די ווערטער זיינען געוועזן דער אידעאל פון די אלע אנהענגער פון דער אלטער רוסלאנד. ביי זיי איז אויסגעקומען, אז דאָס גאנצע לאנד איז ניט מעהר ווי דעם צאר׳ס א אימעניע. די העכערע ביוראָקראטען און דער קלאס וואו זיי זיינען געבאָרען געוואָרען, זיינען דעם קיסר׳ס ראטהגעבער און די דורכפיהרונג פון זיין ווילען. דאָס „פאָלק" איז ניט מעהר ווי א טשערעדע נידריגע נפשות, וועלכע מעגען אין זינען האָבען זייערע געשעפטען, מעגען אפילו רייך ווערען, אָבער דערפאר טאָרען זיי ניט קריטיקירען און מוזען פאָלגען ווען מען הייסט. אלעם האָט געדארפט זיין שטיל און רוהיג אין דער הייליגער רוסלאנד. אלע האָבען זיך געדארפט לאָזען פיהרען פון איין צענטער. אלעם האָט געדארפט זיין „פאָ זאקאָנו".

זיבעטער קאַפּיטעל.

אבסאלוטיזם אין דער פּראַקטיק.

אין דער טעאָריע איז דער אַבסאָלוטיזם געווען שלעכט, אין דער פּראַקטיק איז ער געווען ערגער. די רוסישע ווירקליכקייט האָט אָפּגעשפּיגעלט די „עכט רוסישע" טעאָריע פּונקט ווי אַ שלעכ־טער, צובראָכענער שפּיגעל גיט איבער אַ מיאוסען פּרצוף.

אין דעם אופן ווי דער רוסישער טשינאָווניק האָט זיך פאַר־האַלטען צו מענשען איז געווען עפּעס אַ מאָדנע, אומפאַרשטענדליכע זאַך. אזוי איז ער דאַכט זיך געווען אַ מענש ווי אַלע מענשען; אין פּריוואַטען לעבען, אין זיינע באַציהונגען צו זיינע מיטמענשען איז ער געווען גאַנץ פריינדליך, זעהר העפליך, מענשליך. אָבער אין „קאַנצעלאַריע" האָט ער גאָר אַן אנדער הויט אויף זיך ארויפגעצוי־גען; אין זיינע באַציהונגען צו זיינע „אונטערטהאַנען" אָדער צו די מענשען, וועלכע האָבען געדאַרפט אָנקומען צו איהם, איז ער געווען שרעקליך; ער האָט אינגאַנצען דעם צלם אלהים פאַרלאָרען און פאַרוואַנדעלט געוואָרען אין אַ בעסטיע, אַ חיה, אָהן אַ הארץ, אָהן געפיהלען און פול מיט שנאה.

מעגליך, אַז דאָס איז געווען איבער דעם וואָס די רוסישע ביוראָ־קראַטישע מאַשין איז געווען אַ קאָפּיע פון דער פּרייסישער, איב׳ ר דעם וואָס דער פּרייסישער שטייגער איז נאָכגעפאָלגט געוואָרען ניט בלויז אין די נעמען פון די פאָסטענס און די מונדירען פון די באַאמטע, נור אויך אין אַ שטרענג אויטאָמאַטישער דיסציפּלין; איבער דעם וואָס די מעהרסטע רוסישע אדמיניסטראַטאָרס, די גאַנצע מאַכערס, זיינען גאָר געווען דייטשען, וועלכע האָבען געשטאַמט פון׳ם דייטשען אדעל פון די באַלטישע פּראָווינצען און זיינען געווען

דורך און דורכגעדרונגען מיט דעם גייסט פון דייטשע יונקערס. די אלע פאָן פלעהוועס, רענענקאמפס, שטעקעלבערגס, פאָן וואהלס און אנדערע זיינען געווען איבערגעגעבענע קנעכט פון דער רוסישער סאמאָדערזשאַוויע און פארביסענע שונאים פון דעם רוסישען פאָלק.

דעם 15טען דעצעמבער, 1905, האָט פאָלקאָווניק מיען, דער קאָמאנדיר פון׳ם סעמיאָנאָווסקע גווארדייסקע פאָלק, ארויסגעגעבען א באפעהל צו פאָלקאָווניג ריעמאן צו אונטערדריקען די רעוואָלוציאָנערע באוועגונג, וואָס האָט זיך פארשפרייט איבער דער מאָסקוואַ־קאזאנער אייזענבאהן ליניע. אין׳ם באפעהל ווערט געזאָגט, אז מען זאָל „קיין געפאנגענע ניט נעמען, נור זיך באגעהן מיט די „פאר־ברעכער" אָהן רחמנות".

איהר לעזט דעם באפעהל און שטוינט. א ד י י ט ש ע ר קאָמאנדיר פון א קייזערליכען לייב־גווארדייסקע פאָלק שיקט א ד י י ט ש ע ן פאָלקאָווניק „ניט צו נעמען קיין געפאנגענע, נור זיך צו באגעהן אָהן רחמנות", באקעמפענדיג דאָס ר ו ס י ש ע פאָלק מיט דער הילף פון ד י י ט ש ע אָפיצירען, וועלכע הייסען פאָן־סיווערס, פאָן־וואגט, שארנהאָרסט, פאָן־שימראט, פאָן־קרוסענ־סטערן, פאָן־מינינג און מאיער! אזוי איז געווען אוועקגעשטעלט דער גאנצער בנין פון דער רוסישער ביוראָקראטיע. און דאָס איז אפשר געווען איינע פון די אורזאכען פאר וואָס די „שטראף עקספע־דיציע" מיט פאָלקאָווניק ריעמאן אן דער שפיצע האָט מיט איהרע בלוטיגע רציחות און געמיינהייטען איבערגעשטיגען די אלע אנדע־רע „שטראף עקספעדיציעס". און עס קען זיין, אז די שנאה פון דעם רוסישען טשינאָווניק צום רוסישען פאָלק האָט זיך אויך גענו־מען דערפון וואָס דער דייטשער עלעמענט איז געווען דער הערשענ־דער אין דער רוסישער אדמיניסטראציע.

דער גרויסער אלעקסאנדער הערצען האָט נאָך מיט קנאפע פופ־ציג יאָהר פאר דער רעוואָלוציע געזאָגט, אז די רוסישע ביוראָקרא־טיע באשטעהט פון דייטשען, וואָס שאלטעווען און וואלטעווען איבער׳ן רוסישען פאָלק. „פונקט ווי זאקסען האָט זיך איהר אייגע־נע קליינע שווייץ — האָט הערצען געשריבען — אזוי האָבען מיר

אונזער אייגענע, ווייט ניט קיין קליינע, דייטשלאַנד. איהר צענטער איז פּעטערבורג, אָבער איהר קרייז איז ניט באַשרענקט און מען געפינט זי אומעדום, וואו עס איז נור פאַראַן אַן אָנגעקראַכמאַלעטער קאַלנער פון אַ געקנעפּעלטען בעאַמטען, אין אַלע קאַנצעלאַריעס און אין אַלע אַדמיניסטראַציעס. די אמת׳ע דייטשען זיינען די זויער־טעג, דאָס אויבערשטע פון׳ם שטויסעל; די מאַיאָריטעט באַשטעהט פון כל המינים סלאַוואָנישע אָרטאָדאָקסישע רוסען, מיט אונזערע טראַדיציאָנעלע ברייטע נעז און מאָנגאָלישע קינבאַקען, געלערנטע, ניט קיין געלערנטע, קאָמאַנדירען פון עסקאַדראָנען, זשורנאַליסטען און פּאַרוואַלטער פון דעפּאַרטאַמענטען. פון די אַלע רעגירענדע דייטשען, זיינען די רוסישע דייטשען, נאַטירליך, די ערגסטע. דער דייטשער דייטש איז אין דער רעגירונגס מאַשין צייטענווייז נאַאיוו, צייטענווייז נאַריש, ער קען זיך אַמאָל אַרונטערלאָזען צו די מענ־שען, וועלכע זיינען נידעריגער פון איהם און וועלכע ער וויל אויס־מענטשלען. דער רוסישער דייטש אָבער איז אַ שמאָל־קעפּיגער מענ־שעל און קוקט אויפ׳ן פאָלק מיט גדלות, בלאָזענדיג פון זיך, פּונקט ווי אַ רייכער קרוב קוקט פון אויבען אַראָפּ אויף זיינע אָרימע קרובים. אי דער רוסישער דייטש, אי דער דייטשער דייטש קוקען אויפ׳ן פאָלק פון אויבען אַראָפּ, זיי פּאַראַכטען ביידע אַלעס וואָס עס איז רוסיש און זיינען איבערצייגט, אַז אונז רוסען דאַרף מען באַהאַנדלען בלויז מיט אַ שטעקען. דער דייטשער דייטש ווייזט דאָס אָבער ניט שטענדיג אַרויס, כאָטש ער האַלט אונז אין איין שלאָגען; דער רוסישער דייטש ווידער האַלט אונז אין איין שלאָ־גען און אין דערזועלבער צייט הערט ער זיך ניט אויף צו באַריהמען.*)

אָבער די הויפּט אורזאַכע פאַר וואָס דער רוסישער טשינאָווניק האָט זיך באַצויגען מיט אַזוי פיעל פּאַראַכטונג צום רוסישען פאָלק איז געוועזען דער סאָציאַלער בוי פון דער ביוראָקראַטיע. ווי מיר האָ־בען שוין פריהער אָנגעוויזען איז די רוסישע אַדמיניסטראַציע דאָס

*) אַ. הערצען, „רעגיערונגס דייטשען", קאָלאָקאָל (דער גלאָק), נומ. 53, אָקטאָבער 1859.

רוב באשטאנען פון פריצים, וועלכע זיינען אלע יאהרען געווען פאַ־
מיעשטשיקעס, דער הערשענדער קאַלס. אין די ערשטע יאָהרען
פון׳ם צוואַנציגסטען יאהרהונדערט האָט דער דורכשניטליכער רוסי־
שער אדמיניסטראַטאָר געקענט זאָגען, אז די טאַטעס פון דעם אומ־
רוהיגען „המון" זיינען געווען זיין פאטער׳ס שקלאַפען מיט פופציג
יאָהר צוריק און אז די טאַטעס פון א סך אינטעליגענטען זיינען גע־
ווען געהאָרכזאמע האָראָפּאשניקעס אָדער סוחרים׳לאַך, וועלכע האָ־
בען פאר׳ן פריץ געציטערט אימת מות. פון אָט דער גרעניץ־
ליניע האָט זיך געפיהלט דער גייסט פון אָפּגעזונדערטקייט, העזה
און ברוטאַליטעט. דער רוסישער אדמיניסטראַטאָר האָט געקוקט
אויפ׳ן לאנד ווי אויף זיין אייגענעם גוט. דאָס פאָלק דארף צאָהלען
און לאָזען הערשעווען איבער זיך; די אָרמע עקזיסטירט צוליעב
דעם, אז זיינע זיהן, ווי אויך די זיהן פון זיינע קרובים, זאָלען קענען
ווערען אָפיצירען; דאָס עקאָנאָמישע לעבען עקזיסטירט צוליעב
דעם, אז ער, דער אדמיניסטראַטאָר, זאָל האָבען נייע מעגליכקייטען
פאר רעגירונגס־עקספּערימענטען, זאָל קענען קריגען א גוטע שטעלע
און האָבען א גוטען איינקונפט. און עס פארשטעהט זיך, אז יעדער
איינער דארף זיין געהאָרכזאַם, פאָלגען די באַפעהלען און מיט׳ן
גאַנצען הארצען זיין איבערגעגעבען צו זיינע הערשער.

די רוסישע אַדמיניסטראַטאָרס האָבען זיך באַצויגען צו רוס־
לאנד פונקט אזוי ווי א פרעמדע ארמעע באַציהט זיך צו דעם
לאנד, וואוהין זי דרינגט אריין. אן ארייגדרינגער איז ניט מחויב
צו קענען דאָס אָקופּירטע לאנד. עס געהט איהם ניט אין לעבען
זיך צוצופּאַסען צו די אָרטיגע אומשטענדען. דער שיקזאַל פון
דער באַפעלערונג געהט איהם ניט אָן. די באַפעהלען ווי צו
האַנדלען און וואָס צו טהאָן קריגט ער פון ערגיץ א פּאַרוואָרפע־
נעם צענטער. זיין הויפּטציעל באַשטעהט אין דעם אויסצונעהמען
שטאַרק ביי די פּערזאָנען, וועלכע האָבען איהם געשיקט אין דעם
פיינדליכען לאנד. קיין אַנדערע זאַכען געהן איהם ניט אָן. „אויב
דער „סטאַרשי" (עלטסטער) וועט הייסען, וועל איך ווערען אפילו
אן אַקושאַרקע", — אזוי פלעגען זאָגען די רוסישע טשינאָווניקעס.

ער, דער רוסישער טשינאָווניק, ווייסט ניט און דאַרף ניט וויסען די נויטען פון לעבעדיגע מענשען. ער ווייסט אָבער אויסגעצייכ־נעט גוט די אַלע קאַפּריזען פון זיינע עלטסטע. עס קימערט איהם אָבער די פאָרמעלע זייט פון זיינע פליכטען. אפילו דער קאָנסערוואַטיווער מענשיקאָוו האָט וועגען דעם געשריבען, אַז „דער דאָזיגער גייסט טויטעט אָפּ אַלץ מיט וואָס ער קומט נור אין בארירונג. דער דאָזיגער גייסט לאָזט זיך אייך קיין ריהר ניט טהאָן, ווייל איהר זיינט ניט דער בעל הבית פון אייער ארבייט, נור אַ געדונגענער; איהר זיינט שטענדיג אונטער אַ העכערער קאָנטראָלע, איהר האָט ניט קיין פאַראַנטוואָרטליכקייט, איהר דאַרפט זיך קיינמאָל ניט איילען און קיינמאָל ניט זיין פאַראינ־טערעסירט אין דער ארבייט וואָס איהר טהוט, — מיט איינעם וואָרט, איהר דאַרפט קיין זאַך ניט ווען איהר זיינט אַ טשינאָווניק, איינער פון אונזערע רוסישע טשינאָווניקעס. דער פּאַפּיערענער גייסט וואָס ברענגט דערצו, אַז אונזערע ביוראָקראַטען זאָלען זיין אַזוי פאַרשלאָפען איז פונקט ווי אַ טשאַד; מען קען דעם אַטהעם ניט כאַפּען.״ *)

די רוסישע ביוראָקראַטיע איז געווען אַ צענטראַליזירטע מאַ־שין, אָבער בעת אַנדערע אַזעלכע מאַשינעריען זיינען בלויז אַ מיטעל צום ציעל, איז די רוסישע ביוראָקראַטישע מאַשין געווען דער ציעל גופא פאַר די מענשען, וועלכע האָבען ביי איהר געאַר־בייט. אין'ם יאָהר 1903 איז פּרינץ סערגעי אורוסאָוו באַשטימט געוואָרען אַלס גובערנאַטאָר פון בעסאַראַביער גובערניע. אין זיינע „מעמוארען פון אַ רוסישען גובערנאַטאָר״ שרייבט ער אַזוי: „איך האָב דאַן וועגען בעסאַראַביע געוואוסט אַזוי פיעל ווי וועגען ניי־זעעלאַנד, און אפשר נאָך ווענינער. וועגען קישינעוו האָב איך בלויז געוואוסט, אַז עס איז פאַראַן אַזאַ שטאָדט וואָס הייסט קישי־נעוו, און אַז פון'ם 7טען ביז'ן 9טען אַפּריל, אין 1903, איז דאָר־

*) מ. א. מענשיקאָוו, „בריעף צו מיינע שכנים״, פּעב. 1905, זייט 57.

טען געווען א פּאָגראָם אויף אידען. ווען מען האָט מיך באַשטימט אלס גובערנאַטאָר פון בעסאַראַביע, האָב איך מעהר ווי פון אַלעם געקלערט וועגען דער אויסערליכער זייט פון מיין נייעם אַמט, ווי אַזוי איך וועל אַהין אָנקומען, ווי איך וועל אויפנעמען די געסט, וועלכע וועלען קומען צו מיין קבלת פּנים, ווי צו ווערען באַקענט מיט מיינע בעאַמטע און צו ווען איך זאָל אַליין אָפּשטאַטען א וויזיט. אַט די און עהנליכע פראַגען וועגען עטיקעט האָבען מיך באאומרוהיגט א סך מעהר ווי די שוועריגקייטען צו זיין א גובערנאַטאָר אין א גובערניע, וואָס איך קען ניט און וויים ניט". *)

אורוסאָוו דערצעהלט ווייטער א פּאַקט וועגען דעם פריהערדיגען גובערנאַטאָר ראַאַבען. ראַאַבען האָט אַרויסגעגעבען א באַפעהל, אַז די סאָלדאַטען זאָלען געהן אויף די פּלעצער וואו דער פּאָגראָם קומט פאָר, ער האָט אָבער ניט אָנגעזאָגט וואָס די סאָלדאַטען זאָלען דאָרטען טאָן, איבערלאָזענדיג די גאַנצע פאַראַנטוואָרטליכקייט אויף'ן קאָמאַנדיר פון דער דיוויזיע. דאָס איז געווען געגען געזעץ און איינע פון די אורזאכען פאר וואָס מען האָט ראַאַבען'ען געמאכט פאר אוים גובערנאַטאָר אין בעסאַראַביע. אין די צייטונגען, ווי אויך אין די געזעלשאפטליכע קרייזען האָט מען איהם דאַן שטאַרק קריטיקירט דערפאַר. נאָכדעם ווי ער האָט באַקומען די ידיעה, אַז ער ווערט אוים גובערנאַטאָר אין בעסאַראַביע, האָט ער אַריינגערופען זיין וויצע-גובערנאַטאָר און מיט כעס א זאָג געטהאָן אַזוי: „אום גאָטעס ווילען, קענט איהר מיר גאָר ניט ווייזען די געזעצען וועגען סאָלדאַטען וואָס מען שיקט אַרויסהעלפען די ציווילע בעאַמטע? מען פארקלאַפּט דאָך מיר דעם קאָפּ דערמיט!" ראַאַבען האָט געדאַרפט וויסען די געזעצען אי אַלס גובערנאַטאָר, אי אַלס געוועזענער פּאָלקאָווניק און קאָמאַנדיר פון א דיוויזיע. געדאַרפט — אָבער ניט געוואוסט. דערזעלבער

---

*) פּרינץ ס. ד. אורוסאָוו, „מעמוארען פון א גובערנאַטאָר", זייטען 1-2.

ראַבען האָט אורוסאָוו'ן געזאָגט: „עס טהוט מיר זעהר לייד צו פאַרלאָזען די גובערניע איצט, ווען איך הויב אָן באַקאַנט ווע־רען מיט דער לאַגע". דאָס האָט ער געזאָגט נאָכדעם ווי ער איז שוין פיער יאָהר געווען גובערנאַטאָר אין בעסאַראַביע. *)

עס איז געווען איינגעפיהרט, אַז דער אדמיניסטראַטאָר זאָל זיך מיט דער באַפעלקערונג ניט אָנקעהרען. עס איז געווען איינ־געפיהרט, אַז די סאָלדאַטען, וואָס מען נעמט אין דער ארמיי, זאָלען פאַרשיקט ווערען דער רוח ווייסט וואוהין, כדי זיי זאָלען זיין פרעמד דער באַפעלקערונג פון דעם געגענד, וואו זיי דיענען. עס איז געווען איינגעפיהרט, אַז מען זאָל די ציווילע בעאַמטע אַלע מאָל איבערפיהרען פון איין אָרט אויף'ן אַנדערען. קיין שווערינ־קייטען זיינען דערביי ניט געווען, ווייל אומעדום זיינען געווען דיזעלבע געזעצען און דיזעלבע כללים. מען האָט ניט דערלאָזט, אַז אַ באַאַמטער זאָל לאַנג זיין אויף איין פּלאַץ, כדי עס זאָל איהם נאָך חלילה ניט איינפאַלען קיין שלעכטער געדאַנק, אַז ער אַליין איז אויך אַ טהייל פון דער געמיינדע.

אין דער טעאָריע איז די אַדמיניסטראַטיווע מאַשין געווען צענטראַליזירט. אין דער פּראַקטיק אָבער איז געווען פונקט דער היפּוך. יעדער גובערנאַטאָר איז געווען אַ גאַנצער הערשער. יע־דער טשינאָווניק האָט געטאָן וואָס ער האָט געוואָלט, ווי זיין קאַפּריז האָט איהם געהייסען. „איך בין אייער גאָט און אייער צאַר", — אַזוי פלעגט יעדער אַדמיניסטראַטאָר זאָגען צו די מענ־שען, וועלכע זיינען געקומען צו איהם מיט קלאַגעס. דער אַדמי־ניסטראַטאָר האָט געהאַנדעלט לויט'ן געזעץ בלויז דאַן ווען עס האָט זיך איהם געלוינט. איבער דעם האָט פאַקטיש שטענדיג גע־הערשט אַ מין אַנאַרכיע, אַן אונאָרדנונג און אַ מיש־מאַש אין דעם געזעלשאַפטליכען לעבען. דאָס איז ניט געווען קיין צענטראַלי־זאַציע, נור אַ דעצענטראַליזאַציע פון'ם ערגסטען סאָרט.

בלויז אין איין פּרט איז דער רוסישער בעאַמטער געווען

---

*) זעה דאָרטען, זייט 33.

זעהר פלינק, זעהר פלייסיג און ענערגיש — אין דעם פרט צו אונטערדריקען דעם רעבעלירענדען גייסט. דער גאנצער רעגירונגס אפאראט איז מיט לייב און לעבען געווען פארטאן אין אט דער ארבייט. ביים סוף פון דעם נייצעהנטען און אין אנפאנג פון דעם צוואנציגסטען יאהרהונדערט איז די רעגירונג הויפטזעכליך געווען פארטהאן אין דער ארבייט צו זוכען רעוואלוציאנערען און אונטעראירדישע געהיימע פארזאמלונגען און געהיימע ארגאניזאציעס. מיט אנדערע ארבייטען האט זי זיך ווענינ וואס אפגעגעבען. מיט אלעם איז מען אויסען געווען צו פאקען רעוואלוציאנערען, און דער געדאנק פון יעדען טשינאווניקעל האט זיך געדרעהט ארום דעם. א רוסישער בעאמטער האט געמיגט זיין א גראבער יונג, א כאמולע און ניט וויסען פון דאנען אהין, ער האט אפילו געמעגט זיין פארברעכעריש אין זיינע האנדלונגען — אבער אבי ער האט זיך נור אויסגעצייכענט אויף דעם געביעט פון פארפאלגען „בונטאוושטשיקעס”, איז שוין אלעם געווען גוט. עס האט זיך א בעאמטען פשוט געלוינט צו פארפאלגען רעוואלוציאנערען, ווייל דאס האט די רעגיערונג אפגעשעצט, דורך דעם האט ער געקראגען א נאמען און איז געווארען א גאנצער מאכער. און די רוסישע אדמיניסטראטארס האבען איינער דעם אנדערן איבערגעשטיגען אין דער ארבייט צו שפיאנעווען נאך רעוואלוציאנערען און אונטערדריקען בונטען.

אין א דיקער נעץ פון געזעצען און פאראָרדנונגען איז דער רוסישער בירגער געווען איינגעהילט אין אנהויב פון׳ם צוואנציגסטען יאהרהונדערט. די צייטונגען האבען ניט געטארט דרוקען קיין איין ווארט איידער דער צענזאר האט געגעבען זיין הסכמה דארויף. דער צע::אר האט פארבאטען צו דרוקען ניט נור אזעלכע זאכען וואס האבען געהאט א שייכות מיט דער פאליטישער באוועגונג אין רוסלאנד, ניט נור אזעלכע ארטיקלען, וואו מען האט זיך ערלויבט צו קריטיקירען די רעגיערונג, נור אויך אזעלכע ארטיקלען, וואס זיינען איהם פערזענליך ניט געפעלען. ער האט פארווערט צו דרוקען אזעלכע ערצעהלונגען, וואס מען האט געקענט

אויסטייטשען אַלס אַ לויבגעזאַנג פאַר פרייהייט און אַ פאַראַכטונג צו דער אונטערדריקונג. ער האָט אוועקגע'הרג'עט פּאָפּולערע אַרטיקלען וועגען געשיכטע, ליטעראַטור, געאָגראַפיע אָדער נאַטור־געשיכטע, וואו ער האָט דערשמעקט אַ „פרייען גייסט“. ער האָט אויסגעמעקט שורות אָדער איינציגע ווערטער אין די אַרטיקלען וואָס ער האָט יאָ ערלויבט צו דרוקען, אָדער ער האָט גאָר צוגע־שטעלט אייגענע שורות. ער האָט גאַנץ אָפט ניט געלאָזט דרוקען קיין קריטיק אויף אַ בוך, אויב די קריטיק האָט ניט געשטימט מיט זיין געשמאַק, ער האָט געקענט פאַרווערען צו דרוקען אַ טעאַטער־רעצענזיע, וואו מען האָט גראַדע אַרונטערגעריסען זיינע אַ באַקאַנטע אַקטריסע. ער האָט אונטערדריקט נייעס, אויב עס איז אין זיי נור געווען עפּעס אַזוינס, וואָס איז ניט שמייכעלהאַפט פאַר די פּני פון דער שטאָדט, פאַר די רייכע. די שרייבער, רע־דאַקטערע און צרויס:עבער האָבען ניט געקענט אַטהעמען פריי. די צייטונגען האָבען געקרעכצט אונטער די שעדליכע און קליינליכע קאַפּריזען פון אונפאַראַנטוואָרטליכע, גראָבע אָפיציעלע שומרים, אין 1899 האָט מען אויף דריי מאָנאַטען פאַרווערט די ראַדיקאַלע מאָנאַטשריפט „רוסקאָיע באָגאַטסטוואָ“ דערפאַר וואָס זי האָט וואָרט אין וואָרט איבערגעדרוקט אַן אָפיציעלען דאָקומענט, אַ פאָר־אָרדנונג פון'ם פינלענדישען גענעראַל־גובערנאַטאָר. נאָך מעהר, דער צענזאָר האָט גאָר דעם נומער דורכגעלאָזט, און דערנאָך האָט מען דעם זשורנאַל פאַרמאַכט אויף דריי מאָנאַטען.

די גרעסטע טהייל פון לאַנד האָט מען שטענדיג געהאַלטען אונטער „א ש ט א ר ק ע ר ו ו א ך“. (אוסילייעננאַיאַ אָכראַנאַ). און דאָס איז כמעט דאָס זעלבע ווי קריעגס־צושטאַנד. מען האָט געמאַכט אָביסקעס ווען מען האָט געוואָלט און אַרעס־טירט וועמען מען האָט געוואָלט. צו דער שטענדיגער פּאָליציי האָט מען נאָך צוגעגעבען די זשאַנדאַרמעריע און די „אָכראַנקע“, וואָס איז געווען פול און פול מיט שפּיאָנען און אַגענטען־פּראָוואָקאַטאָרס.

אָהן אַ פּאַספּאָרט האָט מען זיך ניט געקענט אַ ריהר טאָן

פון דאַנען אַהין. וואוהין מען איז געקומען האָט מען זיך געדאַרפט פאַרשרייבען. אויב די צייט פון'ם פּאַספּאָרט איז אויסגעגאַנגען און מען האָט קיין נייעם ניט אַרויסגענומען, האָט מען זיך „פּאָע־טאַפּאַו" צופוס געמוזט שלעפּען פון שטאָדט צו שטאָדט און פון דאָרף צו דאָרף מאָנאַטען לאַנג ביז מען איז געקומען אין דער שטאָדט, וואו מען האָט דעם פּאַספּאָרט אַרויסגענומען. ניט אומ־זיסט איז אין רוסלאַנד אַרומגעגאַנגען אַ ווערטעל, אַז „אַ מענש אָהן אַ פּאַספּאָרט איז פּונקט ווי אָהן אַ נשמה".

אָהן אַ צייגנים, אַז מען איז פּאָליטיש כשר („פּאָליטיטשעס־קאַיאַ בלאַגאָנאַדיאָזשנאָסט") האָט מען זיך ניט געקענט אַ ריהר טאָן. די „אָכראַנקע" האָט געהאַלטען אַן אויג אויף יעדען איינעם, און אויב אַ מאַן אָדער אַ פרוי איז געווען ליבעראַל אָדער ראַדיקאַל געזאָנעַן, האָט שוין ניט געטויגט, ווייל מען איז שוין פאַרצייכענט געוואָרען אלס „ניט כשר". כדי צו פאַרנעמען אַ געזעלשאַפטליכע אָדער האַלב געזעלשאַפטליכע שטעלע האָט מען געמוזט צושטעלען פון'ם גובערנאַטאָר אַ צייגנים, אַז מען איז פּאָליטיש כשר. אַזעל־כע צייגנישען פון פּאָליטישער כשר'קייט האָט מען געפאָדערט ביי סטודענטען ווען זיי זיינען אַריין אין אוניווערזיטעט און אויך ווען זיי האָבען דעם אוניווערזיטעט געענדיגט און שוין געדאַרפט אַרויסקריגען זייערע דיפּלאָמען, ביי דאָקטוירים, אַדוואָקאַטען, דאַנטיסטען, לעהרער, פאַרלעגער און רעדאַקטערע פון צייטונגען, ביי ביכער־פאַרקויפער און ביבליאָטעקערס, ביי וועטערינאַרען, באַרמהערציגע שוועסטער און אַנדערע פּראָפעסיאָנעלע מענשען, וועלכע זיינען געווען אָנגעשטעלט אין די זעמסטוואָס אָדער אין דער שטאָדטישער אַדמיניסטראַציע. אָהן אַ צייגניש פון פּאָלי־טישער כשר'קייט האָט מען קיין שטעלע ניט געקענט קריגען. און עס איז ניט שווער זיך פאָרצושטעלען וויפיעל די רוסישע אינטע־ליגענץ האָט דערפון געליטען.

די איינציגע ישועה איז געווען — כאַבאַר. אַ דאַנק דעם וואס די רוסישע בעאַמטע האָבען גענומען כאַבאַר האָט מען זיך דאָך ווי עס איז געקענט געבען אַן עצה און זיך אויסדרעהען פון די

קליינליכע און נאַרישע געזעצען, וואָס זיינען געלעגען ווי א באַרג אויפ'ן קאָפּ. אין די אַלטע פאַראַנדקעס, וואס זיינען אין רוסלאַנד געוועזן איינגעפיהרט איז די כאבאַר־אינסטיטוציע געוועזן אַ ישועה. דער אומבאַהאָלפּענער רוסישער בירגער, וואָס האָט זיך ניט געקענט אַ קעהר טהאָן פון דאַנען אַהין, האָט גערן געגעבען כאבאַר, אַז מען זאָל איהם ניט טשעפּען. און ווער ווייסט ניט, אַז די רוסישע אַד־מיניסטראַטאָרס האָבען אומיסטען געמאכט שטרענגער די געזעצען כדי צו קענען מאכען אַן אויסנאַהם און קריעגען אַ פּאַר גראָשען דערפאַר.

עס איז געוועזן שווער צו קריעגען אַ רוסישען בעאַמטען וואָס זאָל קיין כאבאַר ניט נעמען. אַ גרויסער בעאַמטער האָט גענומען גרויסע כאַבאַרען און אַ קליינער בעאַמטער האָט גענומען קליינע כאבאַרען. אבער גענומען האָבען אַלע. מיר אַליין איז באַקאַנט אַזאַ פאַל: אַ פּאָליציייסקער, וועלכער האָט געקראָגען ניט מעהר ווי 300 רובעל אַ יאָהר, האָט זיך געפיהרט ברייטלאך ווי אַ גראַף; ער האָט געוואוינט אין אַ שעהנעם פּאַלאַץ, געהאַלטען אַ פּריוואַטען לעהרער פאַר זיינע קינדער, אַרויסגעפאָהרען אין אַ גור־טען שפּאַן מיט צוויי טהייערע פערד און דערצו האָט ער נאָך גע־האַט אַ רייט־פערדעל, אַ גוטס. פאַר זיינע העכערע נאַטשאַלניקעס איז דאָס קיין סוד ניט געווען. אין געגענטהייל, אַלע מאָל ווען דער פּאָליציימייסטער איז געקומען אין שטעדטעל איז ער פאַרפאָה־רען צו דעם פּאָליציייסקער און דאָרטען האָט מען פאַר איהם גע־פראַוועט אַ גרויסאַרטיגען מאָהלצייט, מיט שאַמפּאַניער און מיט די אַלע זיעבען זאכען, וואס מען עסט און מען טרינקט אין די גאָר רייכע הייזער. אַ סך בעאַמטע האָבען טאַקי געקראגען אַזוי ווענינ שכירות, אַז זיי האָבען טאַקי פּשוט ניט געקענט אויסקומען אָהן אַ אונגעזעצליכער הכנסה; עס איז פאַר קיינעם קיין סוד ניט גע־ווען, אַז דער הויפּט קוואַל פון פרנסה איז ביי די בעאַמטע ניט דאָס געהאַלט, נאָר די „זייטיגע הכנסות", און מען האָט וועגען דעם גע־רעדט פראַנק און פריי. די געשעפטסלייט האָבען אין די ביכער אפּען פאַרשריבען וויפיעל כאבאַר זיי גיבען אוועק דער פּאָליציי יעדען מאָ־

נאָט. פּרינץ אורוסאָוו האָט געפּרואווט מאַכען א סך הכל פון די אָפּענע כאַבאַרען וואָס די בעסאַראַביער פּאָליציי האָט גענומען, און ער האָט אויסגעפונען, אַז דער סך הכל גערייכט ביז איבער א מיליאָן רובעל. און מען דאַרף ניט פאַרגעסען, אַז אין אָט דעם סך הכל זייז־ין ניט אריינגערעכענט געוואָרען די סומען, וואָס די פּאָ־ליציי האָט געקראַגען אַלס כאַבאַר ביי קרימינעלע פאַרברעכער. און בעסאַראַביע, דאַרפט איהר וויסען, איז ניט קיין אינדוסטריע־לער געגענד און די באַפעלקערונג איז דאָרטען ניט אזוי גרויס. „צום שבח פון דער בעסאַראַביער פּאָליציי מוז איך זאָגען, — שרייבט פּרינץ אורוסאָוו, — אז לויט דעם חשבון וואָס איז גע־מאַכט געוואָרען פון א געניטען עקספּערט, וועלכער האָט אַליין געדיענט אין דער קאַנצעלאַריע פון דעם פּעטערבורגער פּאָליצ־מייסטער, האָט די פּאָליציי פון דער קרוינשטאָדט א יעהרליכע הכנסה פון זעקס מיליאָן רובעל פון „געוועהנליכע אויסצאָהלונ־גען” (כאַבאַר), דאָס הייסט, אויסצאָהלונגען וואָס מען גיט דער פּאָליציי, ניט דערפאַר וואָס מען האָט עובר געוועזן דאָס געזעץ, נאָר גלאַט אזוי, פּשוט דערפאַר וואָס עס עקזיסטירען פאַבריקאַנ־טען, קרעמער, הויזבאַזיצער, רעסטאָראַטאָרס און נאָך אזעלכע. די אַנדערע כאַבאַרען וואָס די פּאָליציי קריעגט ביי פאַרברעכער, וועל־כע היטען ניט אָפּ דאָס געזעץ, געהען אין דעם חשבון ניט אריין, ווייל דאָס איז גלאַט א פינסטער ווינקעל, וואוהין מען קען ניט צוקומען”.*)

אָפּגעלעקט א ביינדעל האָט די פּאָליציי פון די אידען און פון די אַנדערע אונטערדריקטע פעלקערשאַפטען, וועמעס רעכט עס זיי־נען געוועזן נאָך מעהר באַגרעניצט און וועמען מען האָט גאָר מעהר מיט די פיס געטראָטען. זיי, די אידען און די אַנדערע אונטער־דריקטע פעלקער, האָבען געמוזט צאָהלען כאַבאַר דערפאַר וואָס מען לאָזט זיי אָטהעמען. מען וואָלט געקענט צונויפשטעלען א גאַנץ

*) פּרינץ ס. ד. אורוסאָוו, „מעמוארען פון א גובערנאַטאָר”, זייט 53.

פּאַטעטישען בוך פון די צרות וואָס די אידען, די פּאָליאַקען, די ליטווינער, די אוקראַינער, די פינער און די לעטען זיינען אויסגעשטאַנען אונטער'ן אַלטען רעזשים. די טעאָריע פון דעם אבסאָלוטיזם האָט געפאָדערט, אַז אָט די אַלע פעלקערשאַפטען זאָלען רוסיפיצירט ווערען. אַזוי האָט געוואָלט די ביוראָקראַטיע, וועלכע האָט געאַרבייט מעשים, אַז די גאַנצע ממשלה איהרע זאָל זיין צענטראַליזירט. די אונטערדריקונגס מיטלען זיינען אָבער געווען אַזוינע, אַז אַ גרויסע צאָהל פון די ניט־רוסישע פעלקערשאַפטען זיינען אין די רוסישע שוהלעס ניט צוגעלאָזט געוואָרען. און איבער דעם זיינען זייערע הערצער געווען פול מיט שנאה צו רוסלאַנד.

אַזאַ מין אַדמיניסטראַציע האָט ניט געוואָלט און ניט געקענט פאַרשטעהן קיין סאָציאַלע באַוועגונגען אָדער פּאָליטישע שטרעבונגען. ביים רוסישען טשינאָווניק האָט אַלעס געהייסען אַ „בעזפּאָריאַדאָק" (אונאָרדנונג). אַ סטרייק פון אַרבייטער, אַ בקשה פון פויערים, אַ פאַרזאַמלונג פון אינטעליגענטען, אַ לעקציע, אַ דיסקוסיע, — אַלעס האָט געהייסען „בעזפּאָריאַדאָק", אַרויסגערופען פון בייזוויליגע אַגיטאַטאָרס איבערצוטרעטען דאָס געזעץ און צושטערען דעם פריעדען. סטודענטען האַלטען אָפּ אַ מיטינג צו באַשפּרעכען ווי דער שטייגער פונ'ם לערנען זאָל אויסגעבעסערט ווערען, — דאָס איז אַ „בעזפּאָריאַדאָק". פאַבריק־מיידלאַך באַשליסען צו פאָדערן אַ העכערונג אויף די שכירות און קלייבען אויס פאַרטרעטער צו פאַרהאַנדלען מיט'ן בעל הבית — אַ „בעזפּאָריאַדאָק". לעהרער האָבען געגרינדעט אַבענד־קלאַסען פאַר דערוואַקסענע און גערעדט מיט די שילער וועגען דער פּאָליטישער אָרדנונג אין אַנדערע לענדער —אודאי אַ „בעזפּאָריאַדאָק". ווי נאָר עפּעס אַ געזעלשאַפטליכע אַרבייט, איז גלייך באַטראַכט געוואָרען אַלס אַ „בעזפּאָריאַדאָק". דער כלל איז געווען אַזוי: וואָס איז ניט ערלויבט בפירוש, איז שוין במילא פאַרבאָטען, און אַלעס וואָס איז פאַרבאָטען דאַרף אונטערדריקט ווערען מיט באַוואָפענטע מאַכט.

די אַדמיניסטראַציע האָט געזעהן ווי די אונצופריעדענהייט וואַקסט, זי האָט געפיהלט ווי די אונרוהיגקייט ווערט אַלץ גרעסער. אָבער זי האָט ניט פאַרשטאַנען דעם תוך דערפון און עס האָט זיך איהר אַלץ אויסגעוויזען, אַז דאָס איז בלויז די אַרבייט פון בייז־ווילּיגע מענשען, וועלכע מען דאַרף פּאַקען און אַריינזעצען אין טורמע. אבער די צאָהל פון די „בייזוויליגע“ (זלאָ־אומישליעני־קי) איז וואָס אַמאָל געוואָרען גרעסער; פון די טויזענטער זיינען געוואָרען הונדערטער־טויזענטער, פון קליינע גרופּעס זיינען געוואָרען ריעזיגע אָרגאַניזאַציעס, און די ביוראָקראַטיע האָט אַלץ אַרויפגעוואָרפען די שולד אויף די „בייזוויליגע“ אַגיטאַטאָרס, די „בונטאָווּשטשיקעס“; זי האָט נאָך אַלץ אָנגעווענדעט די גאַנצע חכמה איהרע און אַלע מעגליכקייטען איהרע אַריינצוזעצען אין די טורמעס די „זלאָ־אומישליעניקעס“.

אַפילו אַזאַ מעכטיגער מיניסטער ווי וויטע איז געווען פאַר־בלענדעט, און אין 1899 האָט ער נאָך געקענט רעקאָמענדירען, אַז מען זאָל איינצוימען די זעמסטוואָס און פאַרשטאַרקערען די מאַכט פון דער אַדמיניסטראַציע. „קיין ווייטערדיגע פאַרשפּריי־טונג פון די טהעטיגקייטען פון דער זעמסטוואַ טאָר ניט געדול־דעט ווערען, — שרייבט ער, — עס מוז אָנגעצייכענט ווערען אַ קלאָרע ליניע, וואָס מען זאָל אונטער קיין אומשטענדען ניט טאָרען איבערטרעטען. אין דערזעלבער צייט זאָל מען אָנווענדען אַלע מעגליכקייטען צו אָרגאַניזירען די אַדמיניסטראַציע פון דער רע־גיערונג אויף אַ געהעריגען און פעסטען באַזיס, האָבענדיג אין זי־נען, אַז דער וואָס איז דער בעל הבית פונ׳ם לאַנד דאַרף אויך זיין דער בעל הבית פון דער אַדמיניסטראַציע.“*)

נאָך בולט׳ער זעהט מען די בלינדקייט פון אַ רוסישען אַד־מיניסטראַטאָר אין דעם דאָקומענט וואָס פּרינץ סוויאַטאָפּאָלק־מירסקי האָט אָנגעשריבען. און פּרינץ סיאַטאָפּאָלסק־מירסקי, דאַרפט איהר וויסען, איז געווען אַן ערנסטער מענש און אַן אַד־

*) ס. י. וויטע, „די ביוראָקראַטיע און די זעמסטוואָ“. זייט 212.

מיניסטראַטאר מיט ניט קיין שלעכטע כונות. ווען ער איז געווען דער הויפּט פון דער רוסישער זשאַנדאַרמעריע האָט ער, אין 1901, געמאַכט אן אונטערזוכונג וועגען די אורזאַכען פון דער אומרוהיג־קייט צווישען די אַרבייטער אין פּעטערבורג. אין זיין באַריכט זאָגט ער, אַז די אורזאַכען פון דעם ערפאָלג פון דער רעוואָלוציאָנערער פּראָפּאַגאַנדע צווישען די אינדוסטריעלע אַרבייטער ליגט טיילווייז אין די באַדינגונגען פון זייער לעבען. „די הויפּט אורזאַכע, — שרייבט ער, — איז דער פאַקט וואס די אַרבייטער זיינען ניט פאַרזיכערט אויף דער עלטער און אויך אין פאַל ווען זיי קענען ניט אַרבייטען איבער קראַנקהייט.“ ווייטער ווייזט ער אָן, אַז פאַר די לעצטע פּאָר יאָהר האָט זיך אין רוסלאַנד באַוויזען גאַר אַן אַנדער מין טיפּ אַרבייטער. „אונזער גוטמוטיגער רוסישער קערל, — שרייבט ער, — איז די לעצטע צייט געוואָרען אַ זאַנדערבאַרער טיפּ פון אַ האַלב אויפגעקלערטען אינטעליגענט, וועלכער באַטראַכט אַלס זיין פליכט צו זיין געגען רעליגיע און געגען די אַלטע פאַמיליען־טראַדיציעס, צו זיין אויפגעבראַכט געגען געזעץ, ניט פאָלגען די נאַטשאַלניקעס און אָפּלאַכען פון די בעאַמטע“. אַזעלכע אַרבייטער, — גיט ער צו, — האָבען דעם גרעסטען איינפלוס אויף זייערע חברים. ווייטער ווערט אין'ם באַריכט געזאָגט, אַז די פּעטערבורגער אַרבייטער האָבען די לעצטע צייט באַקומען אַ געוואַלדיגען חשק צו וויסענשאַפט, זיי פּאַקען אָן די אָבענד שולעס פאַר דערוואַקסענע, זיי שלינגען דאָס געדרוקטע וואָרט, פון וואָס זיי קענען עפּעס לערנען; און אָט דער דורשט צו לערנען און קענען האָט געבראַכט דערצו, אַז די אונלעגאַלע רעוואָלוציאָנערע ליטעראַטור זאָל זיך שטאַרק פאַרשפּרייטען.

פּרינץ סוויאַטאָפּאָלק־מירסקי'ס באַריכט באַווייזט, אַז ער האָט גוט געזעהן די פאַקטען: אַ נייער טיפּ אַרבייטער, אַ נייער גייסט, אַן אומצופרידענהייט איבער שלעכטע אומשטענדען. וואָס זשע פאַר מיטלען נעמט מען אָן צו היילען די מכה?

דאַרויף האָט דער פּרינץ געגעבען אַן עצה, אַז מען זאָל די אָבענד שולען פאַר דערוואַקסענע שטעלען אונטער אַ קאָנטראָלע

און אז מען זאָל פאר די ארבייטער ארויסגעבען א ספעציעלע פאט־ריאטישע צייטונג, אין וועלכער מען זאָל אויך דרוקען ארבייטער נייעס, וואס טראָגען אן אומשולדיגען „נייטראַלען" כאַראַקטער.*)

אָט די אַדמיניסטראַטיווע חכמה קען מען פארגלייכען מיט דעם פארבאָט וואָס מען האָט געמאַכט פאר די צייטונגען, אז אין דער צייט פון א הונגער זאָלען זיי ניט דערמאָנען די ווערטער „הונגער", „מגפה" און „חולאת".

*) נ. סימבירסקי, „דער אמת וועגען גאַפּאָן'ען", זייטען 28-26.

די גרויסע דראַמע: 1905־06

צווייטער טייל

אכטער קאפיטעל

דער פראלאג.

ווי אזוי הויבט זיך אן א רעוואלוציע?

אויף אט דער פראגע איז זעהר שווער צו ענטפערן. דער אויסברוך פון א רעוואלוציע בלייבט א געהיימניס, און עס איז גיט קיין לייכטע זאך צו ערקלערען ווי אזוי דער רעוואלוציאנערער גייסט האט מיט אמאל אזוי שטארק א כאפ געטהאן די מוחות פון אזוי פיעל יחידים, וועלכע זיינען נאך אלעמען יעדער איינער א וועלט פאר זיך. עס שטעלט זיך א פראגע: וואס פאר א כח האט עס געבראכט דערצו, אז די פשוטע אומצופרידענהייט פון מיליאנען מענשען זאל זיך מיט אמאל פארוואנדלען אין רעוואלוציאנערער ענטשלאסענקייט און די רעוואלוציאנערע ענטשלאסענקייט זאל זיך פארוואנדלען אין רעוואלוציאנערע טהאטען? אין די פריהערדיגע קאפיטלען האבען מיר געגעבען אן איבערזיכט פון די סאציאלע כוחות אין רוסלאנד פאר דער רעוואלוציע; מיר האבען געזעהן די א ו ר ז א כ ע ן וואס האבען געפיהרט צו סאציאלע און פאליטישע איבערקעהרענישען. אבער די ב א וו ע ג ע נ ד ע כ ו ח ו ת בלייבען אלץ באהאלטען, און נים דער היסטאריקער און אויך נים דער איצטיגער בעאבאכטער קען מיט זיכערקייט זאגען, אז אונטער דיזעלבע פאליטישע און סאציאלע באדינגונגען וואלט דאס לאנד נים געקענט בלייבען רוהיג נאך א צעהן יאהר אדער מעהר.

די פארשפרייטונג פון רעוואלוציאנערע אידעען; די וואונדערבארע ענדערונג אין די מוחות און אין דער באציהונג פון איינצעלנע, דער ווילען פון אזוי פיעל מענשען מקריב צו זיין זייערע

לעבענס פאר א זאך, וואס איז גאר פלוצלונג געווארען ביי זיי דער העכסטער אידעאל, דאס אפרופען זיך פון די מאסען אויף דעם רוף פון א פאר אנפיהרענדע ארגאניזאציעס, איז פאר'ן בעאבאכ־טער די שעהנסטע און אין דערזעלבער צייט אומבאגרייפליכע גע־זעלשאפטליכע ערשיינונג. צו דער פראגע „ווי אזוי" וועלען מיר זיך נאך אומקעהרען אין די ווייטערדיגע אפטיילונגען פון דעם בוך, ריידענדיג וועגען איינציגע רעוואלוציאנערען. דאס וועלען מיר זיך בלויז אפשטעלען אויף די וויכטיגסטע ערשיינונג פון די שטורמדיגע יאהרען 1905 און 1906, די יאהרען פון דער גרויסער רעוואלוציע.

נאך פאר 1905, אנפאנגענדיג פון 1898-99, זיינען אין רוסלאנד געווען א סך ערנסטע באוועגונגען, וואס האבען געמאכט א רושם, אויפוועקענדיג דעם פארשלאפענעם רוסישען מענשען פון זיין אפאטישען דרעמעל, און צווינגענדיג די רעגירונג נאך פעס־טער אריינצונעמען די לייצעס אין די הענט אריין. אבער אט די אלע באוועגונגען זיינען געווען ניט מעהר ווי צעווארפענע, איינ־צעלנע, און פאר קיין סמנים פון א שטורם האט מען זיי ניט געקענט אננעמען.

דער ווינטער פון 1898-99 איז געווען א לעבעדיגער און עס האט זיך געהאלטען אין איין טומלען מיט דעם גענעראל סטרייק פון די סטודענטען. די אינטעליגענטע קרייזען זיינען געווען אויפ־גערודערט פון דעם קלאנג, וואס האט זיך פארשפרייט, אז מען האט אין א פינסטערער טורמע א פאליטישען ארעסטאנט אזוי געפייניגט, אז ער האט אזש באגאנגען זעלבסטמארד. דער דא־זיגער פאקט איז ניט געווען געמיינער און פארברעכערישער פון א סך אנדערע פאקטען, וועלכע מען האט גאר פארשוויגען. אבער די דאזיגע טראגעדיע האט אריינגעווארפען א פייער אין די אוני־ווערסיטעטען. אין די קלאס־צימערען האט מען אפגעהאלטען פארזאמלונגען, אנגענומען רעוואלוציאנערע רעזאלוציעס, די סטו־דענטען פון די פעטערבורגער אוניווערסיטעטען האבען זיך ענט־

זאגט די לעקציעס צו באזוכען, און אין פארלויף פון א קורצער צייט האט זיך די באוועגונג פארשפרייט צווישען די אוניווערסיטעטען פון די אנדערע שטעדט. די סטודענטען האבען געפאדערט פאליטישע רעפארמען און אויך אקאדעמישע פרייהייט און אויטאנאמיע. גאטשאלסטווא האט די אוניווערסיטעטען פארמאכט אויף אן אומבאשטימטער צייט און צושיקט די סטודענטען אהיים צו זייערע עלטערן. עטליכע טויזענט יונגע לייט האבען זיך אומגעקערט אהיים און דארטען האבען זיי יעדען איינעם דערצעהלט די שרעקליכע רציחה וואס איז אין טורמע באגאנגען געווארען. אין דעם ווינטער פון 1900-01 האט זיך די באוועגונג ווידער אנגעהויבען. די סטודענטען האבען פארופען פארזאמלונגען, שארף פראטעסטירט געגען די אקאדעמישע און פאליטישע באשרענקונגען פון דער רעגירונג און אין דער זעלבער צייט האבען זיי אויך פראטעסטירט געגען געוויסע פראפעסארען, וועלכע זיינען זיי ניט געווען סימפאטיש. מיר אליין איז אין יענער צייט גראדע אויסגעקומען צו זיין א סטודענט אין קיעווער אוניווערסיטעט, און ווי ווייט איך געדענק, איז אין יענעם ווינטער ניט געווען מעהר גרינדע זיך צו בונטעווען ווי אין די פריהערדיגע ווינטערס. און דאך האבען זיך די סטודענטען געבונטעוועט. איינינע געהיימע ארגאניזאציעס — גוברענסקע ברודערשאפטען — האבען די באוועגונג אנגעפיהרט. ביז א געוויסען גראד איז די סטודענטען־באוועגונג געווען ניט מעהר ווי א פאליטישע מאניפעסטאציע, און די אדמיניסטראציע האט די ערשטע צייט קיין גאר שטארקען ווידערשטאנד ניט ארויסגעוויזען; די אדמיניסטראציע האט בלויז געוואלט אויסשליסען פון די אוניווערסיטעטען די רעוואלוציאנערע סטודענטען און ארייננזעצען די אנפיהרער אויף א פאר חדשים טורמע, בעת מיט די ארבייטער רעוואלוציאנערען איז מען געווען שטרענגער און פאר אזא פארברעכען האט מען געקענט ארייננבאפען עטליכע יאהר טורמע אדער פארשיקט ווערען קיין סיביר. אבער ווען עס איז געקומען דער ווינטער פון'ם יאהר 1900-01 האט די רעגירונג באשלאסען צו באשטראפען די סטודענטען

שטרענגער. פאר אן אומשולדיגער פּאָליטישער פארזאמלונג אין קיעווער אוניווערסיטעט, וואו מען האָט אפילו ניט געדענקט וועגען גוואלדטאטען, האָט מען אונז, 400 סטודענטען צוגעשטעלט צו א געריכט פאר א ספעציעלער קאָמיסיע און איבער 200 פון אונז זיינען פאר'משפט געוואָרען צו דינען א יאָהר אין דער ארמעע. פון דעם אוניווערסיטעט האָט מען אונז ניט אויסגעשלאָסען, מען האָט אונז בלויז אוועקגעשיקט אויף א יאָהר אין די קאזארמעס, אז מיר זאָלען דאָרטען אָפּקומען אונזער שטראָף. צווישען די נייע רעקרוטען זיינען געווען א סך אזוינע, וואָס מען האָט ארויסגעבראַקירט פון מיליטער־דיענסט, אייניגע זיינען געווען קראנקע, שווינדזיכטיגע, איינער, מיינער א פריינד, איז פשוט געווען א קאַליקע און איז געגאנגען אויף קוליעס. און ניט קוקענדיג דאַרויף האָט מען זיי אלע אוועקגעשיקט אין דער ארמעע. דער רעגירונג איז דערפון קיין טובה ניט ארויסגעקומען. דאָס האָט נאָך מעהר צורייצט די באַפעלקערונג און ארויסגערופען טרערען אין די אויגען פון ווייכהערציגע פרויען. די 200 יונגע לייט, וואָס מען האָט איבער'ן גאנצען לאנד אין די קאזארמעס צושיקט, האָבען אויף אלעמען געמאכט א מאָדנעם איינדרוק ווען מען האָט זיי דערזעהען אָנגעטהאָן חצי זעלנעריש און חצי סטודענטיש. אויף די וואָקזאַלען האָט מען אונז באַגעגענט מיט הורא־געשרייען און דערביי האָט מען אויסגעדריקט מיטגעפיהל. די סאָלדאטען אין די קאזארמעס האָבען אויף אונז געקוקט ווי אויף טשיקאווע ברואים. די ערנסטערע אפיצירען און אויך סאָלדאטען, וועלכע האָבען באטראכט די ארמעע אלס דעם שטאָלץ פון דער נאציאָן, האָבען זיך געפיהלט באליידיגט דערפון וואָס מען שיקט גאָר אהין מענשען אָפּצוקומען א שטראָף. און דער רעזולטאט דערפון איז געווען וואָס די ארמעע האָט דערוויַיל געהאט די געלעגענהייט צו קומען אין נאָהענטער באריהרונג מיט די רעוואָלוציאָנערע סטודענטען.

די דעמאָנסטראציע, וואָס איז פאָרגעקומען אין די גאסען פון פּעטראָגראד אום פריהלינג 1901 און די ערמאָרדונג פון דעם ביל־

דונגס מיניסטער באָגאָלעפּאָוו איז געווען דירעקט פאַרבונדען מיט דער סטודענטישער באַוועגונג.

נאָכ'ן יאָהר 1900 איז די באַוועגונג אין די אוניווערסיטעטען געוואָרען אַ שטענדיגע ערשיינונג אין'ם רוסישען פּאָליטישען לעבען. די סטודענטען זיינען געגאַנגען האַנט אין האַנט מיט די ארבייטער, די באַוועגונג איז געוואָרען שטאַרקער און די דעמאָנסטראַציעס אין די גאַסען זיינען געוואָרען אָפטער.

די ארבייטער באַוועגונג איז געווען שטאַרקער אין די מערב טיילען פון דער אימפּעריע, צווישען די אידען, פּאָליאַקען, לעטען, אָבער סאָציאַל־דעמאָקראַטישע און סאָציאַל־רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס האָבען עקזיסטירט באַזונדערס אין אַלע אינדוסטריעלע צענטרען. די רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס האָבען אָנגעהויבען קומען אין אַלץ מעהר נאָהענטע באַריהרונגען מיט די ארבייטער מאַסען, פאַרשפּרייטענדיג רעוואָלוציאָנערע ליטעראַטור, אָרגאַניזירענדיג אינדוסטריעלע סטרייקס, כדי צו פאַרבעסערען די ארבייטס באַדינגונגען, פאַררופענדיג געהיימע פאַרזאַמלונגען, און פון צייט צו צייט האָבען זיי אָרגאַניזירט גאַסען־דעמאָנסטראַציעס. און מען דאַרף ניט פאַרגעסען, אַז איבער דעם וואָס די ביוראָקראַטישע ממשלה האָט קיינעם ניט געלאָזט קיין קאָפּ אויפהויבען, האָט שוין במילא געמוזט אויסקומען אַזוי, אַז אַפילו אַ פרידליכע געזעלשאַפטליכע ארבייט האָט נויטווענדיגערווייזע געמוזט ווערען רעוואָלוציאָנער. אַ סטרייק פאַר העכערע שכירות איז אַן און פאַר זיך אַ גאַנץ פרידליכע אונטערנעמונג; אָבער איבער דעם וואָס מען האָט די סטרייקער פאַרפאָלגט און גערודפט ווי פאַרברעכער, איבער דעם וואָס מען האָט די אָנפיהרער אריינגעזעצט אין די טורמעס, האָט שוין דער סטרייק געמוזט אָננעמען דעם כאַראַקטער פון אַ פּראָטעסט געגען דעם ביוראָקראַטישען פאַראָנדעק. אַ לעקציע וועגען אַ קאָנסטיטוציאָנעלער אָרדנונג אָדער אַ פאַרזאַמלונג צו דיסקוטירען ווי נויטיג עס איז צו שאַפען געזעצען פאַר ארבייטער, האָט ניט אין זיך אַפילו די מינדסטע אָנצוהערעניש אויף אַ בונט; אָבער ווען אַזאַ פאַראַזמלונג ווערט אָפּגעהאַלטען אין

א געהיימען פלאץ, ערגיץ אין די פעלדער אדער אין די וועלדער, מיט רעוואלוציאנערע שומרים אלס א וואך, מיט אן עולם וואס פארזאמעלט זיך בגנבה, שטילינקערהייט, קיינער זאל ניט זעהן, מיט פאליצייסקע און זשאנדארען וועלכע זוכען און נישטערען אין די פעלדער און וועלדער, גרייט צו צוטרייבען די פאראזמלונג מיט שפיזען און נאגייקעס — אזא פארזאמלונג ווערט שוין א רע־וואלוציאנערער אקט, צו וואס מען דארף האבען מוט. און נאך מעהר מוט האט מען געדארפט האבען צו א גאסען־דעמאנסטראציע מיט א רויטער פאהן. קאזאקען און קאוואלעריע סאלדאטען זיינען געווען גרייט ארויפצופאהרען מיט די פערד אויף די דעמאנ־סטראנטען; שווערד און ביקס און נאגייקע האבען געארבייט אהן רחמנות, און זעלטען ווען האט געטראפען, אז א דעמאנסטרא־ציע זאל אפגעהן גלאט און עס זאלען ניט זיין קיין פארוואונדעטע.

אבער די אלע אונטערדריקונגס־מיטלען וואס די רעגירונג האט אזוי אהן רחמנות באנוצט, האבען די באוועגונג ניט איינ־געשטילט. פארקערט, איבער דעם איז די שנאה צו דער רעגי־רונג געווארען נאך גרעסער, איבער דעם האט מען זיך א נעם גע־טאן צו טעראריסטישע אקטען, באזונדערס די מיטגלידער פון דער סאציאל־רעוואלוציאנערער פארטיי. אום פריהלינג פון'ם יאהר 1902 האט א סאציאליסט־רעוואלוציאנער, א קיעווער סטודענט, וועלכער איז דאן אפגעקומען זיין שטראף אין דער ארמעע, דער־הרג'עט סיפיאגינ'ען, דעם מיניסטער פון אינלענדישע ענינים. דער סטודענט איז פאר'משפט געווארען צום טויט און דער משפט איז אויסגעפיהרט געווארען. אין דעמזעלבען פריהלינג האט דער גובערנאטאר פאן וואהל ארויסגעגעבען א באפעהל, אז מען זאל שמייסען די אלע מענשען, וועלכע האבען זיך באטייליגט אין דער מאי־דעמאנסטראציע אין ווילנא. איינער פון די ארבייטער האט דערנאך געמאכט א פארזוך צו דער'הרג'ענען פאן־וואהל'ן, און דערפאר האט מען איהם אויפגעהאנגען.

אין דעם פריהלינג פון 1902 האבען די פויערים געלאזט הע־רען פון זיך. אין פאלטאווער און כארקאווער גובערניעס האבען זיך

די פּויערים צובונטעוועט און האָבען צוראַבירט און אונטערגעציני־
דען 69 אימעניעס (גיטער).

די באַוועגונג איז ניט געווען אָרגאַניזירט. פון זיך אַליין האָט
זי זיך אָנגעהויבען, ווי אַ פייער האָט זי זיך פאַרשפּרייט פון דאָרף
צו דאָרף און אין אַ משך פון עטליכע טעג זיינען טויזענטער שטי־
לע, געהאָרכזאַמע פּויערים געוואָרען פאַרברענטע און מוטיגע רע־
בעלען. און אין אַלע דערפער איז פאָרגעקומען דאָס זעלבע: די
פּויערים זיינען געקומען צו די פּריצים זיך באַקלאָגען אויף די
שלעכטע צייטען און דערביי האָבען זיי געפאָדערט, מען זאָל זיי
געבען תבואה פאַר זיך און פּאַשע פאַר זייערע בהמות. די פּריצים
האָבען, פאַרשטעהט זיך, קיין חשק ניט געהאַט צו געבען די פּויערים
תבואה און פּאַשע אָהן געלד, האָבען די פּויערים קיין סך טענות
ניט געמאַכט, געעפענט די שפּייכלערס און אַליין גענומען וויפיעל
זיי האָבען נור געקענט. און ניט נור תבואה און פּאַשע האָבען די
פּויערים ביי די פּריצים צוגענומען, נור אויך אַנדערע זאַכען; זיי
האָבען פון די פּריצי'שע הויפען ארויסגענומען דאָס מעבעל, ניי־
מאַשינען און אפילו די טייערע מלבושים, וואָס די פּריצות האָבען
געטראָגען. פון אַלעם האָבען זיי געמאַכט אַ תל, עס אונטערגעציני־
דען און מיט'ן רויך עס אָפּגעלאָזט. און געטאָן האָבען זיי דאָס מיט
אַ באַזונדער מין זיכערקייט, אַז אַזוי דאַרף מען טאָן. „אַזוי שטעהט
געשריבען אין די ביכלאַך", האָבען אַ סך פּויערים געזאָגט. (דער־
מיט האָבען זיי, הפּנים, געמיינט די רעוואָלוציאָנערע בראָשורען).
אייניגע פּויערים האָבען גערעדט וועגען עפּעס אַ „נייע געזעץ",
וואָס לויטעט, אַז מען דאַרף די ערד צוטיילען צווישען דעם „נאַ־
ראָד". „אַזוי וויל דער צאַר אַליין", האָבען זיי געזאָגט. ווען מען
האָט אריינגעשיקט סאָלדאַטען איינצושטילען די בונטען אין דאָרף,
האָבען די פּויערים געגלויבט באמונה שלמה, אַז די סאָלדאַטען ווע־
לען ניט שיסען. „מיר זיינען דאָך ניט קיין בינטוער, — האָבען זיי
גע'טענה'ט, — מיר זיינען פּראַוואָסלאַוונע רוסישע מענשען".
אָבער די סאָלדאַטען האָבען דוקא יאָ געשאָסען, צוויי פּויערים זיי־
נען דער'הרג'עט געוואָרען און אַ סך זיינען פאַרוואונדעט געוואָרען,

און אַ גאַנץ היבשע צאָהל בונטאָווטשטשיקעס האָט מען באַשטראָפט דערמיט וואָס מען האָט זיי אין מיטען גאַס מיט ריטער גע־שמיסען; 1,098 מוזישקעס האָט מען דאַן אַרעסטירט און אַ שטראָף פון 800,000 רובעל איז אַרויפגעלעגט געוואָרען אויף די „אָבשטשינעס", וואו די בונטען זיינען פאָרגעקומען.

מיר וועלען דאָ ברענגען די ווערטער פון אַ דאָרפישען ריכ־טער, וועלכער איז אויפגעטראָטען אַלס אַן עדות אויף דעם פּראָצעס פון די רעוואָלטירענדע פּויערים. „אין מיין דאָרף, — האָט דער עדות דערצעהלט, — פאַרמאָגט יעדער פּויער ניט מעהר ווי צוויי דעסיאַטין ערד. פאַר־אַ־יאָהרען איז די תבואה ניט געראָטען און ענדע ווינטער איז שוין געווען אַ מאַנגעל אין ברויט. מיר האָבען ניט געהאַט קיין עפּעגוואָרג פאַר אונזערע פאַמיליעס און קיין פּאַ־שע פאַר אונזערע בהמות... די פּרייזען פון געדונגענער ערד שטיי־גען פון יאָהר צו יאָהר. מיט פינף יאָהר צוריק פלעגען מיר פאַר אַ דעסיאַטין ערד צאָהלען פון 6 ביז 8 רובעל; איצט צאָהלען מיר פאַר דערזעלבער דעסיאַטין ערד פון 12 ביז 19 רובעל. און וואָס אַנבאַלאַנגט אונזער אייגענער ערד, איז זי מעהרסטענטיילס זאַמ־דיג און ניט פרוכטבאַר."

עס איז דאַריבער געווען גאַנץ נאַטירליך, אַז די אויסגעהונ־גערטע, אויסגעמוטשעטע פּויערים זאָלען זיך ווי די ווילדע אַרויפ־וואַרפען אויף די רייכע, פּריצ'ישע אימעניעס. זיי האָבען געזעהן ווי אין די פּריצ'ישע אימעניעס איז פאַראַן תבואה איבער גענוג. זיי האָבען געזעהן, אַז דאָ קענען זיי דעם הונגער שטילען. און חוץ דעם וואָס זיי האָבען זיך איינגעשמועסט אַ געשיכטע וועגען אַ „נייעם געזעץ" און וועגען דעם, אַז „דער צאַר אַליין וויל אַזוי", האָבען זיי אין דער טיעפענישׁ פון הארצען טאַקי געגלויבט, אַז „די ערד איז גאָט'ס און דעם פאָלק'ס".

און מען דאַרף ניט פאַרגעסען, אַז די סאָציאַליסטען־רעוואָ־לוציאָנערען, וועלכע האָבען געאַרבייט צווישען די פּויערים אין די דערפער, האָבען דווקא ניט געהעצט די פּויערים אָנצופאַלען אויף

די פריצ'ישע אימעניעס, זיי בארויבען און אונטערצינדען. די פויערים האָבען דאָס אליין געטאָן.

די רעגירונג האָט געזעהן, אַז עפּעס מוז דאָ געטאָן ווערען. האָט זי צונויפגעשטעלט אַ ספּעציעלע „קאָמיסיע צו אונטערזוכען די נויטען פון דער אַגריקולטורעלער אינדוסטריע" מיט אָפּטיילונ־גען אין יעדען אויעזד. און אַזוי ווי זי האָט געזעהן, אַז מיט שהי פּהי קען מען שוין ניט אָפּקומען, אַז מען מוז כאָטש מאַכען דעם אָנשטעל, אַז מען געהט עפּעס אויפטאָן, האָט זי ערלויבט די פּאַר־טרעטער פון די זעמסטוואָס וואָס זיינען געווען פּאָפּולער אין די אָבשטשינעס זיך אָנצושליסען אָן די קאָמיסיעס און ארבייטען צו־זאַמען מיט די רעגיערונגס בעאַמטע. דורך די דאָזיגע קאָמיסיעס האָבען די ליבעראַלען און ראַדיקאַלען פון דער זעמסטווא געהאַט די מעגליכקייט אויסצודריקען אין דער עפענטליכקייט זייערע אָנ־זיכטען. כאָטש די נאַטשאַלסטוואָ האָט די קאָמיסיעס געהאַלטען אונטער אַ שטרענגער קאָנטראָלע, האָבען די מעהרסטע מיטגליע־דער זייערע רעקאָמענדירט גאַנץ פּראָגרעסיווע מיטלען: אַז נאַ־טשאַלסטווע זאָל ניט האַנדלען אַזוי הפקר'דיג און זיך האַלטען אין די גרעניצען פון'ם געזעץ, אַז מען זאָל פאַרקלענערען די שטייערען, און אַז די מלוכה זאָל די פויערים פאַרזאָרגען מיט מעהר ערד. איי־ניגע קאָמיסיעס זיינען געווען כמעט רעוואָלוציאָנער, זיי האָבען ניט געשאַנעוועט די רעגיערונג און האָבען זי קריטיקירט מיט די שאַרפסטע ווערטער.

דאָס איז געווען אין 1902־03. די פאַרהאַנדלונגען פון די קאָמיסיעס זיינען אַ גאַנץ היבשע צייט געווען דער צענטער פון גע־זעלשאַפטליכער אויפמערקזאַמקייט. און כאָטש די קאָמיסיעס זיי־נען געווען „לעגאַלע" קערפּערשאַפטען, און זייערע מיטגלידער זיי־נען ניט געווען קיין „בונטאָווטשיקעס", האָבען זיי קלאָר און דייטליך אויפגעדעקט פאַר אַלעמען דעם קריזיס פון דעם רוסישען לעבען. מיט זייער ארבייט האָבען זיי נאָך שטאַרקער געמאַכט די קאָנסטיטוציאָנעלע שטרעבונגען פון די מעסיגע אינטעליגענטען און צוגעגעבען נאָך מעהר מוט דער אָפּאָזיציע פון דער זעמסטוואָ. אַ

דאנק דער ארבייט פון אַט די קאָמיסיעס איז אין 1902 אין געהיים אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ צוזאַמענפאָהר פון זעמסטוואָ־פּארטרעטער, מיט'ן צוועק אויסצוארבייטען אַן איינהייטליכע פּאָליטיק פאר די אַלע זעמסטוואָ־מיטגלידער, וועלכע באַטייליגען זיך אין די קאָמיסיעס.

און כאָטש דער פּאָליטישער איינפלוס פון די פארהאַנדלונגען, וואָס די קאָמיסיעס האָבען אָנגעפיהרט, איז געווען אַזוי גרויס, זיינען די פּויערים דאָך ניט געהאָלפען געוואָרען. ווארום די רעגירונג האָט קיין חשק ניט געהאַט דורכצופיהרען די מיטלען וואָס זיי האָבען רעקאָמענדירט. דעם 12טען מערץ, אין'ם יאָהר 1903 האָט די רעגירונג אָפּגעשאפט דאָס געזעץ, אַז די דאָרפישע אָבשטשינעס זאָלען זיין פאראנטוואָרטליך פאר דעם אויסקויף־געלד (וויקופּ). אָבער דאָס איז געווען ניט מעהר ווי אַ שאָטען פון אַ רעפאָרמע און די פּויערים איז דערפון זעהר אַ קליינע טובה ארויסגעקומען. מיט צוויי מאָנאטען שפּעטער האָט די רעגירונג איינגעפיהרט, אַז אין יעדען דאָרף זאָל זיין רייטענדע פּאָליציי וואָס זאָל „אכטונג געבען אויף דער אָרדנונג", און דאָס איז שוין דוקא ניט געווען קיין שאָטען, נאָר אַ בייזע ווירקליכקייט.

אין די דערפער איז די אומצופרידענהייט געוואָרען וואָס אַמאָל גרעסער און גרעסער. נאָך אין אפּריל, 1901, האָט אַ צייטונגס קאָרעספּאָנדענט פון וואָראָניעזשער גובערניע געשריבען אַזוי: „די לופט איז פול מיט פּולווער און מען פיהלט ווי אַ שטורם רוקט זיך אָן; אַלע נאַכט ווערט דער האָריזאָנט באַלויכטען פון די שרפות; אַ בלוטיגער טומאַן קריכט איבער דער ערד, דער שטורם קען אויסברעכען יעדער מינוט. עס איז אַזוי שווער צו אָטהעמען און נאָך שווערער איז צו לעבען. דער מוזשיק שווייגט פארביטערט, און ווען ער הויבט אָן ריידען, ווארפט ער אויף אייך ארויף אַ פּחד".

אין 1903־04 איז די שטימונג געווען נאָך ערגער. אין 1902 זיינען פאָרגעקומען פּויערים־בונטען אין טשערניגאָווער, כערסאָנער, יעקאטערינאסלאָווער, בעסאראביער, סאראטאָווער, פּערמער און וואָ־

לינער גובערניעס. און דער אָפּקלאַנג פון די דאָזיגע בונטען האָט זיך געפּיהלט זעהר שטאַרק אומעדום.

אין דערזעלבער צייט האָט זיך די אַרבייטער באַוועגונג אויך צעוואַקסען גאַנץ ברייט. די רעוואָלוציאָנערע געדאַנקען האָבען אַריינגעדרונגען אין אַלע פאַבריקען. אַרבייטער־דעמאָנסטראַציעס זיינען געוואָרען אַן אָפּטע ערשיינונג. ווען עס איז געקומען דער זומער פון 1903 האָט אין דעם דרום־ מערב טייל פון רוסלאַנד אַ פלייץ געטאָן אַ כוואַליע פון פּאָליטישע סטרייקס, גרויסע מאַסען־פאַרזאַמלונגען זיינען אָפּגעהאַלטען געוואָרען און צעהנדליגער טויזענדער אַרבייטער האָבען געוואָרפען די אַרבייט אין די פאַבריקען און זאַוואָדען. עפּיס ווי פון זיך האָט דער סטרייק אויסגעבראָכען, קיינער האָט זיך גאָרניט געריכט אויף איהם, און מען האָט זיך אויך ניט געריכט, אַז אַ סך אייזענבאַהן אַרבייטער און טראַמוויי־קאָנדוקטאָרען זאָלען צום סטרייק צושטעהן. ווי אַ צויבער־פייער האָט זיך די סטרייק באַוועגונג געוואָרפען פון שטאָדט צו שטאָדט. דאָס איז געווען איינער פון די פּלוצימדיגע שטורעמס, וואָס קיינער קען ניט פאָראויסזעהען. געענדיגט האָט זיך דער שטורם פונקט אַזוי פּלוצלונג ווי ער האָט אויסגעבראָכען. ער האָט אָבער באַוויזען, אַז צווישען די מאַסען רודערט זיך עפּיס.

אין יענער צייט האָבען די אונטערדריקטע רעוואָלוציאָנערע צייטונגען נאָך מיט מעהר ברען זיך אַ נעם געטהאָן צו דער אַרבייט. דאָן איז דאָס לעבען געווען פול מיט פאַרבען, פול מיט קאָך און ברען. און אַזוי ווי די לעגאַלע צייטונגען האָבען איבער'ן צענזאָר דעם קאָפּ ניט געקענט אויפהויבען און ניט געטאָרט דערמאָנען אַ וואָרט וועגען די וויכטיגסטע פּאָליטישע געשעהענישען, האָט דער עולם דערפאַר מיט אַ באַזונדער מין דורשט זיך אַ וואָרף געטאָן צו די אונלעגאַלע צייטונגען. עס האָט געמוזט קומען דערצו, אַז די רעוואָלוציאָנערע ליטעראַטור זאָל אַריינדרינגען אי צווישען דער אינטעליגענץ, אי צווישען די מאַסען. די פּאָליציי האָט זיך איינפאַך ניט געקענט ספּראַווען; זי האָט געמאַכט אָביסקעס, אַרעסטירט מענשען, קאָנפיסקירט צייטונגען, געאַרבייט מעשים און גע־

קערט א וועלט, אָבער דאָס האָט איהר גאָר ניט געהאָלפען, די רעוואָלוציאָנערע שריפטען האָבען זיך אַלץ מעהר פארשפרייט. די פארשפרייטסטע שריפט אין יענער צייט איז געווען די „אָסוואָבאָזשדעניע", די „איסקרא" (פונק), דער אָרגאַן פון די סאָציאַל־דעמאָקראַטען, און די „רעוואָלוציאָנאיא ראָסיא", דער אָרגאַן פון די סאָציאַליסטען־רעוואָלוציאָנערען. חוץ דעם האָט מען נאָך יעדער געלעגענהייט ארויסגעגעבען הונדערטער טויזענדער פּראָקלאַמאציעס.

די רעגירונג האָט געהאַט איין געקינצעלטען מיטעל אויף אָפּצוציהען די אויפמערקזאמקייט פון'ם פאָלק פון די ברענענדיגסטע פראַגען: א פּאָגראָם. אין מאָנאַט אַפּריל, 1903, האָט די רעגירונג אָרגאַניזירט דעם באַריהמטען קישינעווער פּאָגראָם, וואו א ווילדער המון האָט דער'הרג'עט צעהנדליגער אידען, צוראַבעוועט און חרוב געמאַכט כמעט דעם גאַנצען אידישען קוואַרטאַל. דער קישענעווער פּאָגראָם האָט צו זיך קיין גלייכען ניט געהאַט אין אכזריות, אין רציחה, אין בלוטיגקייט. אין אויסלאַנד האָט דער קישענעווער פּאָגראָם ארויסגערופען א שטורם פון פּראָטעסטען און פאראַכטונג, אָבער אין רוסלאַנד גופא האָט מען כמעט ניט ערלויבט צו שרייבען וועגען דעם. די פּראָגרעסיווע רוסען האָבען אָבער געוואוסט ווער עס איז אין דעם פּאָגראָם שולדיג. מיר האָבען אַלע געוואוסט, אַז די פּאָליציי איז געווען אויסגעקניפּט און אויסגעבונדען מיט אַלע אויסוואורפען־פאַרברעכער, גנבים, געוועזענע אַרעסטאַנטען און אַנדערע פון דעם זעלבען געזינדעל. מיר האָבען געוואוסט, אַז ס'איז גענוג די פּאָליציי זאָל געבען איין וואונק און דאָס גאַנצע געזינדעל, די גאַנצע באָסע קאָמאַנדע זאָל זיך צובושעווען. מיר האָבען געהערט וועגען פּאָגראָם־פּראָקלאַמאציעס וואָס מען האָט פארשפרייט אין די קישענעווער שענקען און ביליגע רעסטאָראַנען. עס איז פאר אונז קיין סוד ניט געווען, אַז וואו די רעגירונג האָט נור באמת געוואָלט אָפּשטעלען די רויבערייען און די רציחות, האָט זי עס איהר גאַנץ לייכט איינגעגעבען. דריי טעג האָט אין קישינעוו געדויערט דער פּאָגראָם, און קיינער פון די בעאַמטע, ניט די מיליטערישע און ניט די ציווילע, האָבען געפונען פאר נויטיג איהם אָפּצושטעלען. נע־

מענדיג אין אכט אָט די אַלע פאַקטען, איז ניט שווער געווען צו מרעפען ווער עס איז דער הויפּט שולדיגער אין דעם פּאָגראָם.

דער פּרעסטיזש פון דער אויטאָקראַטישער רוסלאַנד איז דורך דער קישינעווער שחיטה ניט דערהויבען געוואָרען.

נײנטער קאַפּיטעל

אונטער'ן שאָטען פון דער מלחמה.

אין אָנפאנג פון'ם יאָהר 1904 האָט די רוסיש־יאַפּאַנעזישע מלחמה אויסגעבראָכען.

שטארק באַגײסטערט פאר דער מלחמה איז קײנער ניט געװעזען. װאָרים קײנער האָט ניט געגלויבט, אַז רוסלאנד האָט אין װײטען מזרח געװאַלדיג װיכטיגע אינטערעסען צו באַשיצען. די אַלע זאַכען װאָס די רוסישע נאַטשאַלסטװאָ האָט געטהאָן אין מאנדזשוריע זײַנען אין אַ שלײער פון סודות געװעזען אײנגעהילט, די צײטונגען האָבען װעגען דעם קײן שלעכט װאָרט ניט געטאָרט זאָגען, און דאָס האָט נאָך גרעסער געמאַכט דעם אונצוטרויען. אין די ערשטע טעג פון דער מלחמה האָט מען זיך, װי געװעהנליך, געסטאַרעט אויפצובלאָזען דעם פּאַטריאָטיזם, מען האָט געמאַכט עטליכע קלײנע פּאַטריאָטישע דעמאָנסטראַציעס, װעלכע האָבען קײן התפּעלות בײם עולם ניט אַרויסגערופען. עס האָט לאַנג ניט געדויערט און מען האָט אָנגעהויבען פיהלען די רעזולטאַטען פון דער מלחמה: אין האַנדעל איז געװאָרען אַ קריזיס, דער קרעדיט איז געפאַלען, די שטײערען האָבען געגומען װערען שװערער, און אויף די פעלדער האָט מען אָנגעהויבען פיהלען אַ מאַנגעל אין מענשען.

און דערנאָך האָבען זיך אָנגעהויבען די מפּלות, די שענדליכע, מיאוסע מפּלות. דער אָנפאַל אויף דער רוסישער פלאָטע אין פּאָרט־אַרטור, די שלאַכט בײ יאַלו, בײ מוקדען, דאָס פאַלען פון פּאָרט־אַרטור, די צושטערונג פון דער רוסישער קריעגס־פלאָטע לעבען צוסימא, אָט די אַלע מפּלות האָבען געמאַכט אַ שרעקליכען אײנדרוק אויפ'ן רוסישען פאָלק. און עס איז פּשוט געװעזען צו שטוינען:

רוסלאַנד האָט געהאַט אַ באַפעלקערונג פון 130 מיליאָן מענשען; איהר בודזשעט האָט באַטראָפען אַן ערך צוויי ביליאָן רובעל; זי האָט געהאַט 1,600 באַטאַליאָנען און 5,300 פעלד־האַרמאַטען. יאַ־פאַן ווידער האָט בלויז געהאַט אַ באַפעלקערונג פון 45 מיליאָן מענ־שען און אַ בודזשעט פון ווייניגער ווי 60 מיליאָן רובעל, און איהר אַרמעע איז געווען אַ סך קלענער פון דער רוסישער. אין אָנפאַנג פון דער מלחמה איז די אָפיציעלע רוסלאַנד געווען זיכער אין אַ זיעג. „מיט די היטלען וועלען מיר זיי פאַרוואַרפען!" האָבען די פאַט־ריאָטישע צייטונגען מיט שטאָלץ געשריבען. אפילו די ליבעראַלע אָפּאָזיציע האָט אויך געגלויבט, אַז די רוסישע אַרמעע וועט אַרויס די זיעגערין. אפילו דער „יעוראָפּעיסקי קוריער" האָט אין 1904 געשריבען, אַז נאָך אַלעמען איז יאַפּאַן ניט מעהר ווי אַ קליין הינ־טעל וואָס שפּרינגט אין דער לופטען און וויל אַ בים טהאָן אין פוס אַ ריעזיג גרויסען בער. אויך אַנדערע ליבעראַלע צייטשריפטען האָבען אַזוי געדענקט. בלויז די רעוואָלוציאָנערען האָבען פאָראויס־געזאָגט אַ מפּלה. זיי זיינען געווען זיכער אין דעם, ווייל פאַר זיי איז געווען קלאָר, אַז אַזאַ באַנדע כאַבאַרניקעס ווי די פון וועלכע די רוסישע אַדמיניסטראַציע איז צונויפגעשטעלט, מוז ברענגען אַ מפּלה.

און די מפּלה איז טאַקי געווען נאָך גרעסער ווי מען האָט ער־וואַרטעט. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די רוסישע אַרמעע, די אייזערנע לאַפּע פון דער גרויסער אימפּעריע, דער שטאָלץ פון דער אויטאָקראַטישער רוסלאַנד, איז ווי צונויפגעשטשאָבעט מיט תכריכים־שטעך. די קאָמאַנדירען זיינען ניט געווען באַקאַנט מיט דעם געגענד, האָבען ניט געהאַט קיין לאַנדקאַרטען, קיין פאַרטיגע פּלענער, קיין מוט, קיין ליב און לעבען. די סאָלדאַטען האָט מען ניט געגעבען גענוג עסען, און דערצו האָט מען זיי נאָך זעהר שלעכט באַהאַנדעלט אויך. לאַ די מען איז געווען פאַרברעכעריש עם האַרצ'יש, איז מען נאָך געווען פאַרברעכעריש נאַכלעסיג אויך. אויף צו כאַראַקטעריזירען די אומבאַהאָלפענקייט, די אומפעהיגקייט און די געמיינהייטען פון די „הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען" האָט

מען אין רוסלאנד דערצעהלט געשיכטעס, איינע ווילדער פאר דער אנדערער, און דערנאך האט זיך ארויסגעוויזען, אז די אלע געשיכטעס זיינען אמת. דעם 19טען סעפטעמבער, 1904, האט גענעראל קור־ראפאטקין, דער הויפט קאמאנדיר, ארויסגעלאזט אן אויפרוף צו דער ארמעע. „מיט זיבען מאנאטען צוריק, — אזוי הויבט זיך אן דער אויפרוף, — האט דער שונא פאררעטעריש געמאכט אן אנפאל אויף אונז אהן א פארמעלער קריעגס ערקלערונג. פון דאן אן האט די רוסישע ארמעע ארויסגעוויזען א סך העלדענטאטען אי אויפ'ן ים, אין אויף דער יבשה — העלדענטאטען, מיט וועלכע דאס פאטער־לאנד מעג באמת שטאלצירען. אבער דער שונא ליגט נאך אלץ ניט צוקלאפט אין שטויב פאר אונזערע פיס. פארקערט, ער נעמט זיך נאך איבער, דענקענדיג אז ער וועט אונז איינגאנצען באזיעגען. איבער דעם וואס ער איז ביז איצט געווען גרעסער פאר אונז אין צאהל און דערצו זיך נאך געפונען אין גינסטיגע ערטער, האט ער געהאט די מעגליכקייט אויסצוקלייבען דאס פלאץ און אויך די צייט אונז צו אטאקירען. איצט אבער איז ענדליך געקומען די צייט ווען מיר קענען זיך א שפאר טאן פאראויס און אטאקירען אונזער שונא. איצט איז געקומען די צייט ווען מיר וועלען צווינגען די יאפאנעזער צו טהאן וואס מיר ווילען. די כוחות פון אונזער מאנדזשוריער ארמעע זיינען שוין איצט שטארק גענוג פאר א דרייסטען אנפאל.*) מיט עטליכע טעג שפעטער האט גענעראל קוראפאטקין אליין אנגעהויבען אן אנגריף אויף דער יא־פאנעזישער ארמעע און געכאפט א מורא'דיגע מפלה, פארלירענדיג 50,000 מאן און 43 קאנאנען.

וואס ס'האט זיך דאן אפגעטהאן אין רוסלאנד קען מען מיט קיין ווערטער ניט איבערגעבען. מען האט דאס גאר ניט געקענט פארשטעהן. אפילו די רעוואלוציאנערען האבען זיך ניט געקענט

---

*) מ. פאוולאוויטש, „אונזערע אויסלענדישע באציהונגען און די רוסיש־יאפאנעזישע מלחמה". אין דער 'סעריע „סאציאלע באוועגונגען אין רוסלאנד", באנד 2, זייט 26.

פאָרשטעלען, אז דער אַלטער רעזשים זאָל זיין אויף אזוי ווייט פארפוילט און פארדאָרבען דורך און דורך. עס קען זיין, אז ווען די מלחמה וואָלט פאָרגעקומען אויפ'ן רוסישען באָדען, וואָלטען די מפּלות אפשר ארויסגערופען א שנאה און א פארביטערונג געגען שונא. אָבער אזוי ווי דער פאַל איז ניט געווען אזוי, האָט מען זיך גלאַט דערלעבט א נקמה אין דער פארהאַסטער אדמיניסטראַציע, וואָס האָט ארויסגעוויזען אזא אומפעהיגקייט. אין דער מלחמה האָט זיך נאָך מעהר ארויסגעוויזען די געמיינהייט פון דער רוסי־שער סאַמאָדערזשאַוויע.

דאָן האָבען די דענקענדע רוסען אָנגעהויבען באַגרייפען, אז א מאָדערנע אַרמעע איז א טהייל פון'ם פאָלק, אז אין א לאַנד, וואו די געזעלשאַפטליכע כוחות זיינען געפּענטעט, קען די ארמעע אויך קיין סך ניט אויפטאָן. דער שרעקליכער רוסישער טשינאָוו־ניק, דער שטרענגער נאַטשאַלניק, פאַר וועמען די קלענערע האָבען געציטערט אומת מות, האָט מיט אמאָל זיין פּרעסטיזש פארלאָרען. מען האָט פאַר איהם מעהר קיין דרך ארץ ניט געהאַט, מחמת מען האָט איינגעזעהען, אז ער איז א וויסטער קאַליקע און קען ניט פארהיטען דעם כבוד פון זיין אַרמעע. אפילו די רעאַקציאָנערע צייטונג „נאָוואָיע ווערמיא" האָט אין דעצעמבער, 1904, געשריבען אזוי: „אום גאָטעס ווילען, דענקט ניט, אז מיר מיינען צו זאָגען, אז עס פעהלען אונז נאַטשאַלניקעס אָדער אז אונזערע נאַטשאַלני־קעס זיינען ניט גענוג שטרענג. מיר האָבען גענוג נאַטשאַלניקעס און נאָך צופיעל שטרענגקייט; אָבער דאָס אַלעס איז דאָך ניט קיין פארזיכערונג, נאָר א פאַלשע פארזיכערונג. אין איירָאָפּא איז דאָס גאָר אַנדערש. דאָרטען ווערט די ביוראָקראַטיע גופא פאָזיכטיג באַוואַכט פון די טויזענטער אויגען פון דער געזעלשאַפט... דאָרטען וואו דאָס פאָלק אַליין קאָנטראָלירט די עסקים פון דער מלוכה, קען גאָר קיין רעדע ניט זיין וועגען אַזעלכע ערנסטע בזיונות, דאָרטען איז גאָר אוממעגליך, אז מען זאָל זיין אזוי אומ־פעהיג און ארויסוואַרפען ארבייט אומזיסט און אומנישט. אין רוסלאַנד ווידער האַלט מען זיך אַלץ ביי דעם שעדליכען מנהג פון

„וואשען דאָס גרעט אין דער היים". און אין דעם שטעקט די גאַנצע טראַגעדיע אונזערע. יעדער דעפּאַרטמענט איז ביי אונז אַ „היים" פאַר זיך, די לופט איז דאָרטען שטיקענד און מען לאָזט קיינעם אהין ניט אריין. דורות און דורות זיינען שוין אוועק זינט דאָס שמוציגע גרעט ליגט הויפּענווייז אין די אַלע „היימען", יעדער ווינקעל איז אָנגעפּיקעוועט מיט שמוציגע וועש און מען קען זיך דאָרטען קיין ריהר ניט טאָן. יעדער דעפּאַרטמענט איז ביי אונז אַ מין פאָרט אַרטור, פאַרמאַכט פאַר'ן עולם. וואָס האָט דער עולם געוואוסט וועגען אונזער קריעגס־פּלאַנע? גאָר ניט. און טאָמער האָט מען שוין יאָ געמאַכט אַ פאַרזוך, אַז דער עולם זאָל עפּיס וויסען וועגען דעם, האָט מען ניט דערלאָזט".

אין די ערשטע מאָנאַטען פון דער מלחמה איז דער עולם דאָך געוועזען שטיל. עס האָט געשיינט, אַז דער עולם איז עפּיס ווי נידערגעשלאָגען און פאַרטראַכט. ער האָט פריהער גערארפט פאַרדייהען, איבערקאָכען די פּאָסירונגען. ער האָט זיך צו אַלעם צוגעקוקט, צו אַלעם זיך איינגעהערט, געשלונגען די נייעס און די אַרטיקלען אין די צייטונגען, אַרומגערערט די פאַקטען אין פּריוואַטע קרייזען, אָבער אַלץ שטיל און רוהיג, זיך ניט געקאָכט. אפילו אין די דערפער האָט מען זיך אויך גאַנץ געשמאַק אַ נעם געטאָן לעזען די גאַזעטען. אי דאָס דאָרף אי די שטאָדט זיינען געוועזען שטאַרק פאַראינטערעסירט אין דער גרויסער דראַמע.

און די רעגירונג האָט אין יענער צייט געאַרבייט מעשים. זי איז געוועזען נאָך שטרענגער ווי פריהער. דאַן איז פאָן פּלעווע געוועזען דער מיניסטער פון אינלענדישע ענינים און אויך דער דיקטאַטאָר. האָט ער אַרויפגעלעגט זיין שווערע לאַפּע אויף די זעמסטוואָס, אָנגעפּאַקט אַלע טורמעס מיט מענשען, וועלכע מען האָט בלויז חושד געוועזען, אַז זיי אַרבייטען געגען דער רעגירונג, די צייטונגען האָט ער איינגענומען אין אַ קלעם און זיי האָבען זיך קיין ריהר ניט געקענט טאָן, צווישען די רעוואָלוציאָנערע און ליבעראַלע קרייזען האָט ער פאַרשפּרייט אַ נעץ פון אַגענטען־פּראָוואָקאַטאָרס, און אויף די פּינלענדער, אידען און פּאָליאַקען האָט ער נאָך שווע־

דער געמאַכט די משא פון באַגרענצונגען. דאַן האָט רוסלאַנד איבערגעלעבט די ערגסטע, שטרענגסטע רעאַקציע וואָס זי האָט ווען עס איז איבערגעלעבט זינט דער הערשאַפט פון אַלעקסאַנדער דעם דריטען. פּלעווע האָט זיך געהאַט זיין מיינונג, אַז מען דאַרף אויסרייסען יעדער באַוועגונג פּונקט דאַן ווען זי הויבט זיך אָן צוצעוואַקסען, און האַלטען אַלעם אונטער אַזאַ שווערען דרוק, אַז עס זאָל אומעדום הערשען אַ טויטע שטילקייט. און עס האָט זיך איהם איינגעגעבען. אין 1904 האָט רוסלאַנד אויסגעקוקט אַ סך איינגעהאַלטענער ווי מיט צוויי יאָהר צוריק.

אָבער אין מיטען דריבען האָט פּאַסירט אַזאַ זאַך, וואָס האָט די גאַנצע שטילקייט צוטרייסעלט און צורודערט. דאָס איז געווען דעם 15טען יולי, 1904, ווען דער סאָציאַליסט־רעוואָלוציאָנער סאַזאָנאָוו האָט געוואָרפען אַ באָמבע אונטער פּאָן פּלעווע'ס קאַרעטע, און דער דיקטאַטאָר איז דער'הרג'עט געוואָרען.

דער איינדרוק דערפון איז געווען אַ גוואַלדיגער. אין יענער צייט איז אין רוסלאַנד קיין נאָווינע ניט געווען אַוועקצולעגען אַ „קאָפּ". אין מאָנאַט יוני, 1904, האָט אַ רעוואָלוציאָנער דער־הרג'עט דעם פינלענדישען גענעראַל גובערנאַטאָר באָבריקאָוו. נאָך אַנדערע טעראָריסטישע אַקטען זיינען אין יענער צייט באַגאַנגען געוואָרען. אָבער קיין טעראָריסטישער אַקט האָט ניט געמאַכט אַזאַ שטאַרקען איינדרוק ווי דער טויט פון אָט דעם שטרענגסטען און וויכטיגסטען רוסישען אַדמיניסטראַטאָר. פּלעווע, דער קאָפּ פון פּאָליטישען שפּיאָנאַזש, דער ביטערער אַנטעגעדריקער פון רעוואָלו־ציאָנערע באַוועגונגען, דער דיקטאַטאָר מיט דער אייזערנער לאַפּע — ער איז געפאַלען טויט פון דער האַנד פון רעוואָלוציאָנערער נקמה! און פאַר דער רוסישער סאַמאָדערזשאַוויע איז דאָס געווען אַ סך אַ גרעסערער קלאַפּ ווי אַ מפּלה פון דער אַרמעע אויף די פעל־דער פון מאַנדזשוריען.

דאָס ערשטע מאָל פאַר אַ משך פון צעהנדליגער יאָהרען האָט די רעגירונג פאַרלאָרען דאָס גלייכגעוויכט, און דאַן האָט זי באַשלאָ־סען צו מאַכען הנחות. פּרינץ סוויאַטאָפּאָלק־מירסקי איז באַשטימט

געוואָרען אלס פּלעווע'ס נאָכפאָלגער. דער נייער מיניסטער האָט דאן ערקלערט, אז ער וועט האָבען „צוטרויען" צו די סאָציאַלע אָרגאַניזאַציעס און אַוועקשטעלען „פריינדליכע באַציהונגען" צווישען דער רעגירונג און דעם פאָלק.

קניאַז סוויאַטאָפּאָלק־מירסקי איז געווען אַ ליבעראַלער אדמי־ניסטראַטאָר. ער האָט טאַקי ווירקליך געהאָפט, אז ס'וועט זיך איהם איינגעגעבען צו פאַרבעסערען די באַציהונגען צווישען דעם רו־סישען פאָלק און זיינע הערשער. עס איז גאָר קיין ספק ניט, אז גע־מיינט האָט ער גוט, אָבער עס איז אויך קיין ספק ניט, אז ער האָט אפילו ניט געהאַט בדעה איינצופיהרען ערנסטע רעפאָרמען. ער האָט בלויז געוואָלט ענדערען ד ע ם ט אָ ן פון דער רוסישער נאַטשאַלסטוואָ און אין דערזעלבער צייט די נאַטשאַלסטוואָ ניט טשעפּען. און ער האָט ניט געוואוסט, אז דאָס פאָלק וועט זיך מיט אַזעלכע קאַלטע פריפּאַרקעס ניט צופרידענשטעלען.

סוויאַטאָפּאָלק־מירסקי'ס ערקלערונג האָט געעפענט דעם וואַ־סער־טהויער (שלוזע) וואָס האָט פאַרשטעלט דעם וועג פאַר דעם שטראָם פון דער געזעלשאַפטליכער מיינונג. די ערשטע אויפצו־הויבען די פראַגע וועגען אַ „געזעצליכער אָרדנונג" און אמת'ע רע־פאָרמען איז געווען די פרעסע. די צענזור איז טאַקי ניט אָפּגע־שוואַכט געוואָרען, אָבער עס האָט געהייסען, אז מען דולדעט מע־סיגע אנזיכטען, וואָס ווערען אויסגעדריקט אין אַ מעסיגער שפּראַך. האָבען זיך די צייטונגען דערמיט באַנוצט, און די זעמסטוואָס ווי אויך די אַנדערע ליבעראַלע אָרגאַניזאַציעס האָבען זיך מיט מעהר פלייס און מעהר דרייסטקייט אַ נעם געטאָן צו דער אַרבייט. צו רעוואָלוציאָנערען איז סוויאַטאָפּאָלק־מירסקי געווען פּונקט אַזוי שטרענג ווי פּלעווע, אָבער צו ליבעראַלע אָרגאַניזאַציעס האָט ער זיך באַצויגען מילדער. און דאַריבער איז די צווייטע העלפט פון'ם יאָהר 1904 געווען די בליהונגס פּעריאָדע פון דער ליבעראַלער באַוועגונג.

אויפ'ן 6טען נאָוועמבער, 1904, איז פאַררופען געוואָרען אַ נאַציאָנאַלער צוזאַמענפאָהר פון די פאַרטרעטער פון אַלע זעמ־

סטוואָס. די רעגירונג האָט דעם צוזאַמענפאָהר פארבאָטען צונויפצורופען, אָבער די אָנפיהרער האָבען דעם פארבאָט פון דער רעגירונג איגנאָרירט. דער צוזאַמענפאָהר איז אָפען אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין פעטערבורג, צווישען די דעלעגאַטען זיינען געוועזען די אָנגעזעהענסטע כלל טהוער, פּראָפעסאָרען, שרייבער, אַדוואָקאַטען און וויסענשאַפטסלייט. עס זיינען אָנגענומען געוואָרען אַ גאַנצע רייהע רעזאָלוציעס, פאָדערנדיג אַ *קאָנסטיטוציאָנעלע אָרדנונג* אין *רוסלאַנד*, און אַז די רעגירונג זאָל גלייך צונויפרופען די פארטרעטער פון'ם פאָלק. די נויטיגקייט פון פערזענליכער פרייהייט, פרייע רעדע, פרייע פּרעסע א. ד. גל. איז ספּעציעל אונטערשטראָכען געוואָרען.

דער דאָזיגער צוזאַמענפאָהר איז געוועזען איינע פון די וויכטיגסטע ערשיינונגען אין דער געשיכטע פון דער נייער רוסלאַנד. אָפען און אָהן מורא האָט דער צוזאַמענפאָהר, דער רעגירונג גלייך אין פּנים אַריין, אויסגעדריקט דעם אַלגעמיינעם פארלאַנג פון דער דענקענדער רוסלאַנד. כאָטש די רעגירונג האָט פארבאָטען, האָבען זיך די דעלעגאַטען פון דעם צוזאַמענפאָהר דאָך פארזאַמעלט פראַנק און פריי, ווי זיי וואָלטען געזאָגט: „אַנו, פּרואוו נור טשעפּען אונז, די פארטרעטער פון דער געזעלשאַפטליכער מיינונג"!

און די רעגירונג האָט טאַקי ניט געסמייעט זיי צו טשעפּען. קיין איינעם פון די דעלעגאַטען האָט מען ניט אַרעסטירט. קיין איבערפאַל אויף דעם צוזאַמענפאָהר האָט מען אויך ניט געמאַכט. און דעם ביישפּיעל פון די זעמסטוואָס האָט די אַנדערע ליבעראַלע אָרגאַניזאַציעס אויך אונטערגעגעבען מוט צו טאָן דאָס זעלבע.

און דאַן האָט זיך אין רוסלאַנד אָנגעהויבען די צייט פון „באַנקעטען". דאָקטוירים, אַדוואָקאַטען, אינזשענירען, שרייבער, האָבען געמאַכט פארזאַמלונגען און געהייסען האָט עס, אַז מען איז זיך צונויפגעקומען פראַווען אַ באַנקעט; אויף די פארזאַמלונגען האָט מען געהאַלטען רעדעס, אָנגענומען רעזאָלוציעס און דיסקוטירט וועגען ציווילער אָרדנונג און קאָנסטיטוציאָנעלע געזעצען. די צייטונגען האָבען וועגען די רעזאָלוציעס געשריבען און געמאַכט

פירושים. דערווייל זיינען ארויסגעשפרונגען נייע צייטונגען, וועל־
כע האָבען געהאט מעוזר מוט און זיינען ניט געווען אזוי פאָרזיכטיג
מיט ווערטער. מען האָט אָנגעהויבען דרוקען ביכער וועגען קאָנ־
כטיטוציאָנעלע פראגען, און דער עולם האָט זיך אַ נעם געטאָן אָט
די ביכער לעזען מיט'ן גרעסטען אינטערעס. עס האָט אַ שמעק
געטאָן מיט „פריהלינג", עס האָבען זיך גענומען הערען קלינגענדיגע
שטימען, פרישע, זיבערע און לעבעדיגע.

די מעהר ראַדיקאַלע פאַרטייען זיינען געווען פאַרבאָטען, פונקט
ווי פריהער. סטרייקס האָט מען אונטערדריקט, ארבייטער־פאַר־
זאמלונגען האָט מען צוטריבען, די אַגיטאַטאָרס אין די דערפער
האָט מען ארעסטירט. פלעווס שפּיאָנען־מאַשין האָט נאָך אַלץ גע־
ארבייט מעשים. אָבער ניט דערלאָזען די רעוואָלוציאָנער געזאָנענע
אינטעליגענטען זיך באַטייליגען אין די „געזעצליכע" ליבעראַלע
באַנקעטען האָט מען ניט געקענט. עס איז אמת, אַז די אָרגאַניזירער
פון אַזוינע באַנקעטען האָבען גאַנץ אָפט מורא געהאט פאַר דער
פּאָליציי און דערפאַר האָבען זיי ניט געוואָלט, אַז זייערע אונטער־
האַלטונגען זאָלען טראָגען אַן אויסגעשפּראָכענעם רעוואָלוציאָנערען
כאַראַקטער. אָבער די רעוואָלוציאָנערען האָבען געפאָדערט, אַז מען
זאָל זיי אַריינלאָזען אין די פּלעצער, וואו מען קען רעדען אַ פריי
וואָרט. און אויף אַזאָ'ן אופן איז אויסגעקומען, אַז די „לעגאַלע"
און די „אונלעגאַלע" פון דער נייער רוסלאַנד, האָבען זיך דאָס
ערשטע מאָל געטראָפען, סטאַרענדיג זיך צו באַאיינפלוסען איינער
דעם אַנדערן און צו געפינען אַ געמיינזאַמע שפּראַך ווי זיך צונויפ־
צורייהדען. גאַנץ אָפט זיינען צו די באַנקעטען געקומען די „מאַסען"
אויך, פּשוט'ע ארבייטער, מיטגליעדער פון רעוואָלוציאָנערע אָרגאַ־
ניזאַציעס. אויף די באַנקעטען האָט מען דיסקוטירט וועגען די
מעטאָדען פון דעם פּאָליטישען קאַמף. די ראַדיקאַלען האָבען גע־
פאָדערט רעוואָלוציאָנערע מעטאָדען; זיי האָבען באַוויזען ווי
נויטיג עס איז אָנצופיהרען אַ מאַסען־באַוועגונג און קעמפען אויף
באַריקאַדען, ווייל די סאַמאָדערזשאַוויע וועט זיך מיט גוטען ניט
אונטערגעבען. און די מעסיגע עלעמענטען האָבען געגלויבט, אַז

רוסלאַנד שטעהט שוין אויפ'ן וועג פון רעפאָרמען און דאָס איינציגע וואָס מען דאַרף איצט איז אַן אָרגאַניזירטע געזעלשאַפטליכע מיינונג. די ליבעראַלען פון דער זעמסטוואָ האָבען זיך גאָרניט געקענט פאָרשטעלען, אַז די רעגירונג זאָל זיך שטעלען געגען אַ קלאָר אויסגעשפּראָכענעם ווילען פון'ם פאָלק.

אין די מאָנאַטען נאָוועמבער און דעצעמבער, 1904, האָט מען אויף די זיצונגען פון די לאָקאַלע זעמסטוואָס און שטאָדטישע דומאַס דיסקוטירט די רעזאָלוציעס פון דעם זעמסטוואָ־צוזאַמענפאָהר. אַ סך פּעטיציעס זיינען אַוועקגעשיקט געוואָרען צום צאַר, אַז ער זאָל צונויפרופען די פאָרטרעטער פון'ם פאָלק. איינינע פּעטיציעס זיינען געווען זעהר מילד. די גובערנסקי זעמסטוואָ פון קאַלוגאַ, צום ביישפּיעל, האָט אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז „די בעסטע מענשען, וועלכע האָבען דעם צוטרויען פון אייער מאַיעסטעט און דעם צוטרויען פון דעם פאָלק, וועלען זיך פאַרזאַמלען אַרום אייער גרויסען טראָן, כדי איהם צו באַשיצען געגען די שונאים פון אַ פעסטער אָרדנונג". די רעוואָלוציאָנערען האָבען די דאָזיגע אָנצוהערינגיש אָנגענומען אויף זייער חשבון, און דערפאַר האָבען זיי דאָס מיט די שאַרפסטע ווערטער קריטיקירט. די מעהרסטע פּעטיציעס אָבער זיינען געווען גאַנץ שאַרף. אַזוי האָט די מאָסקווער שטאָדטישע דומאַ, דעם 30טען נאָוועמבער, 1904, אָנגענומען אַ באַשלוס „צו ציהען די אויפמערקזאַמקייט פון דער רעגירונג אויף דער דרינגליכער נויטיגקייט פון פאָלגענדע מיטלען: שוץ געגען אומגעזעצליכער אַדמיניסטראַטיווער פאַרפאָלגונג; אָפּשאַפען די עקסטרא־אָרדינערע „אָכראַנע" מיטלען; פרייהייט פון גלויבען און געוויסען, רעדע־פרייהייט און פּרעסע־פרייהייט, די רעכט אָפּצוהאַלטען פאַרזאַמלונגען; אַ גאַראַנטיע פאַר די אויבענאויסגערעכענטע זאַכען דורך אַ פרייער ערוועהלטער פאָרטרעטערשאַפט פון'ם פאָלק; אַ נאָרמאַלע מיטווירקונג פון דער רעגירונג מיט די געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס וואָס זאָלען האַלטען אַ קאָנטראָלע איבער איהר טהעטיגקייט".

און בעת די ראַדיקאַלען און ליבעראַלען האָבען דיסקוטירט

וועגן מיטלען ווי אַנצוגעהן ווייטער מיט דער אַרבייט, האָט די רעגירונג אָנגעהויבען פּיהלען, אז זי איז שוין מיעד פון דעם גאנצען טאַראַראַם און זי האָט באַקומען חשק צו מאַכען אַ סוף צו די אַלע רעדערייען. דעם 12-טען דעצעמבער האָט זי אַרויסגעגעבען אַן אוקאַז, פאַרשפּרעכענדיג, אַז „די באַאמטע וועלען זיין פאַראַנטוואָרט־ליך פאַר אמוגעזעצליכע טהאַטען", אַז „די זעמסטוואָס ווי אויך די שטאָדטישע דומאַס וועלען זיך מעהר קענען באַטייליגען אין דער אַרבייט פאַר דעם וואוילשטאַנד פון דער לאָקאַלער באַפעלקערונג, „איינינקייט אין די געריכטס־הייזער", „שטאַאַטס־פאַרזיכערונג פאַר די אינדוסטריעלע אַרבייטער", „קלענער מאַכען די עקסטראַ־אָרדינערע „אָכראַנע" מיטלען", „אַרונטערנעמען די צו שווערע באַ־גרעניצונגען פון דער פרעסע, און אָפּשאַפען געוויסע רעליגיאָנס באַ־שרענקונגען". מיט דעם אוקאַז איז מען אויסען געווען איינצושטי־לען דעם אויפגערעגטען עולם, אָבער עס איז אין איהם ניט געווען קיין שום פאַרשפּרעכען אויף רעפאָרמעס. דער אוקאַז האָט ניט אָפּגעשאַפט די עקסטראַ־אָרדינערע „אָכראַנע" מיטלען, ניט ערלויבט קיין פּראָצעס פון געשוואָרענע פאַר פּאָליטישע, ניט פאַרשפּראָכען קיין רעדע פרייהייט און אויך ניט קיין פאַרזאַמלונגס־פרייהייט און ניט געגעבען די מינדסטע אָנצוהערעניש וועגען אַ פאָלקס פאַרטרע־טערשאַפט. דער אוקאַז איז געווען דאָס העכסטע וואָס מען האָט פון דער רעגירונג געקענט ערוואַרטען, און דאָס איז געווען גאָרניט.

דעם זעלבען טאָג, דעם 12-טען דעצעמבער, האָט די רעגירונג אַרויסגעלאָזט אַן ערקלערונג, אין וועלכען עס איז געזאָגט געוואָרען, אַז מען וועט „מיט אַלע געזעצליכע מיטלען פון דער נאַטשאַלסטוואָ אונטערדריקען די אַלע פאַרזוכען, וואָס וועלען געמאַכט ווערען צוצו־שטערען דעם פריעדען און די אָרדנונג און צוטרייבען די אַלע פאַר־זאַמלונגען וואָס זיינען אין עצם געגען דער רעגירונג". די זעמ־סטוואָס אין די שטאָדטישע דומאַס האָט מען געלאָזט וויסען, אַז זיי זאָלען זיך האַלטען אין דער מעלה און ניט אַריבערטרעטען דאָס געזעץ.

דאָס איז געווען דער סוף פון דעם „פריהלינגס" פעריאָד. פון

דעם טרוים וועגן „פריינדליכע באַציהונגען" האָט זיך אויסגעלאָזט אַ נעכטיגער טאָג. דער האַלב אָפיציעלער „מאָסקאָווסקי קוריער" איז צושמאָלצען געוואָרען פון נחת, און זיך ניט געשעהמט צו שריי־בען, אַז נאָך פריהלינג קומט אַ ז ע ה ר ה י י ס ע ר זומער, דאַן — אַ נאַסער, פאַרכמורעטער אָסיען, און נאָך'ן אָסיען — אַ קאַלטער ווינטער, „אונזער אמת'ער, געזונטער רוסישער ווינטער, מיט אַ גלאַטען, גוטען שליטוועגס, איבער וועלכען עס שליטעלט זיך אַזוי לייכט און געמיטליך אונזער אַלטער היימישער שליטען, וואָס איז אפשר אַביסעל צו פשוט און אומגעלומפערט, אָבער אַזוי פיין צוגעפאַסט צו אונזער נאַציאָנאַלען געשמאַק און צו אונזערע אייגע־נע מנהגים". „עס איז שוין צייט, — האָט דיזעלבע צייטונג ווייי־טער געשריבען, — אַז מיר זאָלען זיך אָפּרוהען נאָכדעם ווי מיר האָבען זיך פערציג יאָהר צייט מיט מאַטערניש געשלעפּט איבער שלעכטע פּאָליטישע וועגען".

צעהנטער קאַפּיטעל.

דער ערשטער אַקט: דער 9טער יאַנואַר.

דעם 11טען מערץ, 1904, איז ערעפענט געוואָרען די „פאַר־זאַמלונג פון די פּעטערבורגער אינדוסטריעלע ארבייטער". דאָס איז געווען א „לעגאַלע" אָרגאַניזאַציע, פּונקט אזא ווי די זובאטאָוו אָרגאַניזאַציע אין מאָסקווא. די אויפגאַבע איהרע איז געווען צו פאראייניגען די ארבייטער אויף דעם יסוד פון געגענזייטיגער הילף, כדי אויף אזא'ן אופן ניט צוצולאָזען קיין רעוואָלוציאָנערע אידעען. די פּראָגראַמע פון דער „פאַרזאַמלונג" איז געווען: 1) ניכטערע און פאַרנינפטיגע פאַרווייַלונגען, וואָס זאָלען קענען ברענגען נוצען פאַר דעם פיזישען און גייסטיגען צושטאנד; 2) פאַרשטאַרקען די נאַציאָנאַלע אידעע צווישען די מיטגלידער; 3) ענטוויקלען „לייַטישע אנזיכטען וועגען די רעכט און די פליכטען פון אַן ארבייטער; 4) פאַרבעסערען די לאַגע פון די ארבייטער און געגענזייטיגע הילף.

ערעפענט געוואָרען איז די פאַרזאַמלונג מיט א ספּעציעלער ערלויבניש פון דער נאַטשאַלסטוואָ. די פיהרער פון דער אָרגאַניזאַציע זיינען געווען פאַניבראַט מיט די העכסטע פּעטערבורגער פּאָליציי בעאַמטע. אָבער וועגען דעם האָט דער עולם אויף דער פאַרזאַמלונג ניט געוואוסט.

די פאַרזאַמלונג האָט ממש געבליהט. די ארבייטער האָבען געגאַרט זיך צו אָרגאַניזירען, זיינען זיי געלאָפען אהין, און דערפאַר האָט מען געמוזט עפענען נייע אפּטיילונגען. די פלעצער, וואו מען האָט די נייע אפּטיילונגען געעפענט, זיינען געוואָרען געזעלשאַפטליכע צענטרען, מיט לעקציעס, דיקסוסיעס, וועטשערינקעס; זונטאַג איז דאָרטען געווען געפּאַקט ביז שפּעט אין דער נאַכט. וועגען

פּאָליטישע פראַגען האָבען זיי ניט געטאָרט ריידען, דערפאַר אָבער האָבען זיי אָפען געמעגט ריידען וועגען זייער עקאָנאָמישער לאַגע, וועגען שכירות, ארבייטס־שטונדען, פאַך־צרות און וועגען מיטלען ווי צו פאַרבעסערען די לאַגע.

דער פיהרער פון דער פאַרזאַמלונג איז געווען דער גלח גרע־גאָרי גאַפּאָן. עס שיינט, אַז גאַפּאָן אליין האָט ניט געהאַט קיינע פּאָליטישע פּלענער ווען ער האָט די דאָזיגע אָרגאַניזאַציע געגרינ־דעט. ער איז געווען געגען די רעוואָלוציאָנערע פּארטייען און דער רעוואָלוציאָנערער ארבייטער באַוועגונג. ער האָט געגלויבט, אַז מען קען פאַרבעסערען די לאַגע פון די ארבייטער דורך דעם וואָס די ארבייטער אליין וועלען האַנדלען פרידליך און געזעצליך. און עס קען זיין, אַז ביי איהם אליין, לויט זיין מיינונג, איז ניט געווען קיין עולה צו זיין פאַרבונדען מיט דער געהיים פּאָליציי. אַזוי אָדער אַזוי — ער איז מיט'ן גאַנצען הארצען געווען איבערגעגעבען דער אָרגאַניזאַציע און מיט אַלע מעגליכקייטען זיך געסטאַרעט אויפ־צוהויבען די גייסטיגע מדרגה פון די מיטגלידער.

די רעוואָלוציאָנערע אַגיטאַטאָרס און די ראַדיקאַלע אינטעלי־גענטען האָבען פון דער פאַרזאַמלונג געווייכט, ווייל זיי האָבען זי באַטראַכט אַלס אַ שטיקעל געצייג פון דער אַדמיניסטראַציע. קיין ראַדיקאַלער רעדנער האָט דאָרטען ניט געוואָלט אויפטרעטען. גאַפּאָן אליין האָט אויסגעקליבען אַ פּאָר צעהנדליג פון די מעהר פאָרטגעשריטענע מיטגלידער, און מיט זיי האָט ער פּריוואַט און במעט אין געהיים ארומגערעדט פּאָליטישע און עקאָנאָמישע פראַ־גען, געלעזען מיט זיי ביכער וועגען טרייד־יוניאָניזם, וועגען דער געשיכטע פון דער אַרבייטער באַוועגונג אין רוסלאַנד, די נוצען פון אַ קאָנסטיטוציאָנעלער רעגירונג און די וואַהל־סיסטעם אין פאַר־שידענע לענדער. דער „פריהלינג" פּעריאָד האָט, הפּנים, געהאַט אַ גרויסען איינפלוס אי אויף גאַפּאָן'ען, אי אויף דער פאַרזאַמלונג. אין די ספּעציעלע אפּטיילונגען וואָס מען האָט געעפענט, האָט מען שוין געלעזען ראַדיקאַלע צייטונגען. פון צייט צו צייט האָט מען שוין דאָרטען אַ ראַדיקאַלע רעדע געהערט. גאַפּאָן אליין

האָט צווישען זיינע נעהענטערע פריינד שוין אָנגעהויבען אויסדריקען סימפּאַטי צו דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג. די פּעטערבורגער סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציעס האָבען געמוזט ענדערן זייער מיינונג וועגען דער פאַרזאַמלונג, כאָטש צום פיהרער האָבען זיי נאָך אַלץ קיין צוטרויען ניט געהאַט.

די פאַרזאַמלונג האָט געוואַקסען. אין דעצעמבער, 1904, האָט זי שוין געהאַט עלף אָפּטיילונגען און אַן ערך 8,000 מיטגלידער.

ענדע דעצעמבער האָט מען אין פּוטילאָווער זאַוואָד אָפּגעזאָגט פיער ארבייטער דערפאַר וואָס זיי זיינען געווען מיטגלידער פון דער אָרגאַניזאַציע. באַלד איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ מיטינג פון אַלע אָפּטיילונגען און דאָן האָט מען אויסגעאַרבייט אַ גאַנצע רייהע פאָדערונגען צוצושטעלען די בעלי בתים פון דעם פּוטילאָווער זאַוואָד. אַ קאָמיטע איז ערוועהלט געוואָרען זיך צו זעהן מיט'ן דירעקטאָר, דעם אינספּעקטאָר פון'ם זאַוואָד און אויך מיט'ן פּאָליציימייסטער, און פאָרברענגען פאַר זיי די פאָדערונגען פון די ארבייטער. די פאָדערונגען האָט מען ניט נאָכגעגעבען, און אַלע ארבייטער פון'ם פּוטילאָווער זאַוואָד, עטליכע טויזענד אין צאָהל, זיינען ארויס אין סטרייק. דאָס איז געווען דעם 3טען יאַנואַר, 1905.

אין יענער צייט איז די רעגירונג נאָך געווען מילד צו דער „סאָבראַניע" (פאַרזאַמלונג). קיינער האָט ניט געקענט פאָראויסזעהן וואָס שפּעטער וועט זיין. אפילו גאַפּאָן אַליין אויך ניט.

אין די זאַלען פון דער „סאָבראַניע" האָט מען יעדען טאָג אָפּגעהאַלטען מיטינגען און גערעדט וועגען דעם סטרייק, — און דאָס, דאַרפט איהר וויסען, איז געווען אַזאַ פּריווילעגיע, וואָס רוסישע סטרייקער האָבען קיינמאָל ניט געהאַט. עס האָט קיין סך ניט געדויערט, ניט מעהר ווי עטליכע טעג, און די סטרייק באַוועגונג האָט זיך פאַרשפּרייט פּונקט ווי אַ שרפה ווען עס בלאָזט אַ ווינט. דעם 6טען יאַנואַר האָבען שוין אין פּעטערבורג געסטרייקט אַ 140 טויזענט ארבייטער. דאָס גאַנצע אינדוסטריעלע לעבען פון דער רוסישער קרוינשטאָדט איז פאַקטיש אָפּגעשטעלט געוואָרען.

אויף אַ ריזיגער, גראַנדיעזער באַוועגונג האָט זיך קיינער ניט

געריכט. די אַרבייטער אַליין זיינען אויך געווען איבערראַשט דער־פון. די באַגייסטערונג האָט געשטיגען אַלץ העכער און העכער. עס האָט זיך אָנגעהויבן רודערן. די פּעטערבורגער אינטעליגענץ האָט איהרע אייגענע אויגען ניט געגלויבט.

דער סטרייק איז ניט געווען בלויז אַן עקאָנאָמישער. די סטרייקער האָבען זיך מיט דער גרעסטער אויפמערקזאַמקייט צו־געהערט צו די פּאָליטישע רעדעס. קיין פּאָליטישע ערציהונג האָ־בען זיי טאַקי ניט געהאַט, אָבער די פּאָליטיק האָט זיך אין דער לופט געפיהלט; די צייטונגען האָבען געשריבען, באַהאַנדעלט פּאָליטי־שע פראַגען, און דאָס איז אָנגעקומען צו די אַרבייטער אויך.

גאָר אַן אַנדער פּנים האָבען באַקומען די אַפּטיילונגען פון דער „סאָבראַניע". טאָג ווי נאַכט זיינען זיי געווען געפּאַקט מיט טוי־זענטער סטרייקער; טאָג ווי נאַכט האָט מען דאָרטען רעדעס גע־האַלטען. די אַרבייטער האָבען זיך געהאַלטען פעסט, און באַשלאָ־סען ניט איינצוגעהן אויף קיין פּשרות. די אומרוהיגקייט איז וואָס אַמאָל געוואָרען אַלץ גרעסער און גרעסער.

דאַן איז געבאָרען געוואָרען דער פּלאַן צו געהן צו'ם צאַר אַליין און איהם פּערזענליך איבערגעבען די בקשה פון די אַרבייטער.

דאָס איז געווען גאַנץ נאַטירליך. וואָרים מען האָט דאָך גע־גלויבט, אַז דער צאַר איז דער „באַטיושקאַ" (פאָטערל) פון זיין פּאָלק, דער באַשיצער פון די אָרימע און געקריוודעטע. דאָס איז, אַלזאָ, געווען אַ לאָיאַלע זאַך. אָבער אין דערזעלבער צייט איז דאָס געווען אַ רעוואָלוציאָנערע אונטערנעמונג; דאָס איז געווען אַ פּראָ־טעסט געגען אומגעזעצליכקייט; דאָס האָט שוין געהייסען, אַז די אַרבייטער, וועלכע דאַרפען פאָלגען און שווייגען, מישען זיך גאָר אריין אין די עסקים פון דער רעגירונג.

די פּעטערבורגער אַרבייטער איז דער פּלאַן געפעלען געוואָרען. דאָס האָט אַפּעלירט צו זייער פאַנטאַזיע; דאָס האָט זיי צעוואַ־רימט די הערצער. און חוץ דעם האָט זיך עס זיי טאַקי געלענט אויפ'ן שכל אויך. קיין רעוואָלוציאָנערען זיינען זיי ניט געווען.

פשוט'ע מענשען, האָבען זיי געוואָלט פאַרברענגען זייערע קריוודעס פאַר דעם „באַטיושקאַ", וואָס איז דער מקור פון גערעכטיגקייט.

אָבער די אַטמאָספערע איז געוואָרען אַלץ רעוואָלוציאָנערער און רעוואָלוציאָנערער. עס זיינען צוגעקומען נאָך עטליכע טויזענט סטרייקער. נאָך טויזענטער און טויזענטער מענשען האָבען אָנגעהויבען אריינקומען אין די זאַלען פון דער „סאָבראַניע". און דאָ האָבען זיך גענומען אַרומטראָגען קלאַנגען, אַז אויב די אַרבייטער וועלען טאַקע געהן צום צאַר וועט מען אנטקעגען זיי אַרויסשיקען סאָלדאַטען. דאָס האָט מען געקענט ערוואַרטען, אָבער די ארבייטער האָבען זיך דערפאַר ניט אָפּגעשראָקען. זיי זיינען בלויז געוואָרען פאַר־מרה'שחורה'ט און זיך נאָך מעהר געקלעפּט צו גאַפּאָן'ען.

אין יענער צייט איז גאַפּאָן געווען דער אָפּגאָט. טראָגענדיג זיך אויף דער כוואַליע וואָס דער שטורם האָט אַרויסגעקלאפּט, איז ער געוואָרען געוואַגטער, ענטשלאָסענער. מיט די לאַנגע, צושויבערטע האָר, מיט אַ פייערל אין די אויגען און אָנגעטאָן אין אַ לאַנגען גלח'ישען מאַנטעל פלעגט ער אריינקומען אין די פּלעצער וואו די אַרבייטער האָבען זייערע פאַרזאַמלונגען אָפּגעהאַלטען, דאָרטען האָט ער פאַר זיי ווידער אַמאָל און אָבער אַמאָל פאָרגעלעזען די בקשה וואָס מען וועט דעם צאַר אַליין דערלאַנגען, און דערביי האָט ער זיי אַלע מאָל געפרעגט: „בין איך גערעכט? שטימט איהר איין מיט מיר?" און פון אַלע זייטען האָבען זיך געהערט אויסגעשרייען: „דאַ, דאַ, באַטיושקאַ"... (יאַ, יאַ, פאָטערל).

פון'ם 7טען יאַנואַר אָן האָט גאַפּאָן אָנגעהויבען וואַרנען די מאַסען, אַז ס'קען זעהר זיין, אַז מען וועט זיך אָנשטויסען אָן שוועריגקייטען, ווייל די פּאָליציי וועט זיך אפשר אריינמישען: „וואָס וועט איהר דאַן טאָן?" האָט ער זיי געפרעגט, און אַלע האָבען מיט אַ פרומער כונה געענטפערט: „דאַן וועלען מיר שטאַרבען! אַלע וועלען שטאַרבען! פיהר אונז, טאַטעלע, בענש אונז, באַטיושקאַ, פאַר דעם גרויסען קרבן וואָס מיר געהן ברענגען". דערנאָך האָט גאַפּאָן גענומען וואַרנען די מאַסען, אַז ס'קען זעהר זיין דאָס דער צאַר זאָל זיי אפשר גאָר ניט וועלען אויפנעמען. דאָס

האָבען זיי ניט געקענט גלויבען. מחמת זיי האָבען אין׳ם צאַר גע־געגלויבט ווי אין אַ גאָט, און ווי איז דאָס מעגליך, אַז גאָט זאָל קענען טאָן אַזאַ עולה? און ווען גאַפּאָן האָט צו׳ם שלום פון זיין פייער־דיגער רעדע אויסגעשריען: „אויב ער וועט אונז ניט אויפנעמען, דאַן האָבען מיר קיין צאַר ניט!” האָבען אַלע אין איין קול נאָכ־געשריגען: „דאַן האָבען מיר ניט קיין צאַר!”...

דער נוסח פון דער בקשה וואָס גאַפּאָן האָט אָנגעשריבען לעזט זיך אַזוי:

„טאַטע! מיר, די ארבייטער פון דער שטאָדט פּעטערבורג, אונזערע פרויען, קינדער און אַלטע, שוואַכע טאַטעס און מאַמעס, זיינען געקומען צו דיר, טאַטע, בעטען שוץ און גערעכטיגקייט. פון קליינערהייד אָן זיינען מיר אָרים, אונז אונטערדריקט מען, מיר אַר־בייטען איבער די כוחות, מיר ווערען ערנידעריגט און באַליידיגט, אונז רעכענט מען גאָר פאַר קיין מענשען ניט, מען באַהאַנדעלט אונז ווי שקלאַפען, וועלכע מוזען די ערגסטע צרות אַריבערטראָגען און קיין וואָרט ניט זאָגען. וואָס האָבען מיר שוין דען ניט אַריבערגע־טראָגען! אָבער מען טרייבט אונז אַלץ טיעפער און טיעפער אין דעם תהום פון אָרימקייט, אומגעזעצליכקייט און פינסטערניש, מיר זיינען אין דעם קלעם פון דעספּאָטיזם און הפקרות, מיר קענען ניט אָטהעמען, מיר ווערען דערשטיקט. די כוחות געהן אונז שוין אויס, טאַטע. אונזער געדולד פּלאַצט שוין. מיר האַלטען שוין דערביי, אַז ס׳איז אונז שוין ניחא׳ער צו שטאַרבען איידער אַזעלכע שרעק־ליכע צרות אַריבערצוטראָגען.

„טאַטע, מיר זיינען געקומען צו דיר, איבער דריי הונדערט טויזענט אין צאָהל זיינען מיר דאָ, אָבער מיר קוקען בלויז אויס ווי מענשליכע באַשעפענישען; אין דער אמת׳ען אָבער האָבען מיר אַפילו ניט קיין איינציגע רעכט וואָס אַ מענש האָט, מיר טאָרען ניט ריידען, מיר טאָרען ניט דענקען, מיר טאָרען זיך ניט פאַר־זאַמלען, מען לאָזט אונז אַפילו ניט ריידען וועגען דעם וואָס ס׳טהוט אונז וועה, מיר האָבען קיין רעכט ניט צו טאָן אַזאַ זאַך, וואָס זאָל אונזערע אומשטענדען פאַרבעסערען. ווער פון אונז עס סמייעט

גור אויפצוהויבען זיין שטימע אויף צו פארטיידיגען די אינטערע־
סען פון דעם ארבייטער קלאס ווערט גלייך פארשפארט אין טורמע,
אָדער פארשיקט קיין סיביר. פאר האָבען א גוט הארץ, א טיעף־
פיהלענדע נשמה ווערט מען באשטראפט ווי א פארברעכער;
רחמנות האָבען אויף די נידערגעשלאָגענע, אונטערדריקטע און גע־
פייניגטע, ווערט פאררעכענט אלס א חטא. טאטע, שטימט דאָס
מיט די משפטים פון גאָט אין וועמעס נאָמען דו רעגיערסט? קען
דען א מענש לעבען אונמער אזעלכע געזעצען? איז דען ניט בעסער
דער טויט, — דער טויט פאר אונז אלע ארבייטער פון גאנץ רוס־
לאנד? איז דען ניט בעסער איבערצולאָזען די וועלט פאר די
רייכע און פאר די הערשער, אז זיי זאָלען לעבען און הנאה האָבען?
אָט וואָס אונז ערוואַרטעט, טאטע! אהער צו דיר זיינען מיר געקו־
מען זיך ראטעווען. ענטזאג ניט דיין פאָלק די הילף, און וואָס עס
נויטיגט זיך אזוי שטארק, באפריי זיי פון דעם קבר פון אומגעזעצ־
ליכקייט, אָרימקייט און פינסטערניש, גיב זיי די מעגליכקייט צו
נעהמען זייער שיקזאל אין זייערע אייגענע הענט, נעהם ארונטער
פון זייערע פלייצעס די שווערע משא פון דער נאטשאלסטוואָ. עס
איז נויטיג, אז דאָס פאָלק זאָל זיך אליין פארזאָרגען, ווייל ווער
ווייסט נאָך אזוי דעם פאָלקס צרות ווי דאָס פאָלק אליין? ענטזאג
זיי ניט, טאטע, נעהם זיי אויף; גיב גלייך ארויס א באפעהל, אז
די פארטרעטער פון׳ם גאנצען רוסישען לאנד, פון אלע קלאסען און
גרופען, זאָלען זיך פרזאמלען. זאָל יעדער איינער זיין גלייך און
פריי אין דער רעכט צו וועהלען; גיב ארויס א באפעהל, אז וואה־
לען פאר א גרינדונגס פארזאמלונג זאָלען געבויט ווערען אויף דעם
יסוד פון אלגעמיינער, גלייכער, דירעקטער און געהיימער שטימ־
רעכט. דאָס איז אונזער הויפט פאָדערונג; אויף איהר איז אלעס
געבויט; דאָס איז די איינציגע רפואה צו אונזער מכה, וואָס
טהוט אזוי וועה; אויב ניט דאָס וועט זיך אונזער בלוט ווידער האל־
טען אין איין גיסען און דאָס וועט אונז פיהרען אין קבר אריין.

„אָבער אָט די רפואה אליין קען ניט אינגאנצען פארהיילען
אונזערע וואונדען. מיר דארפען האָבען נאָך רפואות, און פאר

דיר, טאַטע, וועלען מיר זיי אויסרעכענען פראַנק און פריי, טאַקי ווי פאַר א טאַטען. מיר דאַרפען:

1. מיטלען געגען דער פינסטערנים און געזעצליכער אונטערדריקונג פון דעם רוסישען פאָלק:

1. פּערזענליכע פרייהייט און אומבאַריהרקייט, רעדע און פּרעסע פרייהייט, פאַרזאַמלונגס פרייהייט, און אויך פרייהייט אין רעליגיעזע אנגעלעגענהייטען;

2. אַן אַלגעמיינע צוואַנגס־בילדונג פאַר'ן פאָלק אויפ'ן חשבון פון דער מלוכה.

3. די מיניסטאָרען זאָלען זיין פאַראַנטוואָרטליך צום פאָלק, און די אַדמיניסטראַציע זאָל גאַראַנטירען, אַז זי וועט האַנדלען לויט'ן געזעץ.

4. אַלע אָהן אַן אויסנאַם זאָלען זיין גלייך פאַר'ן געזעץ.

5. מען זאָל גלייך באַפרייען די מענשען, וועלכע זיינען באַשטראָפט געוואָרען פאַר זייערע איבערציינגונגען.

2. מיטלען געגען דער אָרימקייט פון די מאַסען:

1. אָפּשאַפען די אינדירעקטע שטייערן און איינפיהרען די־רעקטע שטייער הכנסות אויף א פּראָגרעסיווען שטייגער.

2. אָפּשאַפען די פּאַדאַטקעס, ביליגען קרעדיט, און ביסלעכ־ווייז איבערגעבען די ערד דעם פאָלק.

3. מיטלען געגען דער אונטערדריקונג פון קאַפּיטאַל אויף אַרבייט.

1. שוץ פאַר ארבייטער דורך געזעצגעבונג.

2. פרייהייט פאַר פאַראייגען פון פאַרברויכער און פּראָדו־צירער און אויך טרייד יוניאָנס.

3. אַן אַכט־שטונדיגען אַרבייטס־טאָג און א רעגולירונג פון עקסטרא אַרבייט נאָך דער צייט.

4. פרייהייט צו קעמפען געגען קאַפּיטאַל (פרייהייט פאַר אַר־בייטער טסרייקס).

5. ארבייטער פארטרעטער זאָלען זיך באטייליגען אין דער אויסארבייטונג פון דעם געזעץ וועגען פארזיכערונג (אינשורענס) פאַר ארבייטער.

6. נאָרמאלע שכירות.

„אָט דאָס, טאטע, זיינען די הויפּט פארלאנגען, מיט וועלכע מיר זיינען געקומען צו דיר. לאָז אונז וויסען דיין פאראָרדנונג, שווער, אז דו וועסט זיי באפרידיגען, און דו וועסט מאכען רוסלאנד גליקליך, און דיין נאמען וועט אָפּגעשטעמפּעלט ווערען אין אונזערע הערצער און אויך אין די הערצער פון אונזערע קינדער און קינדס־קינדער אויף אימער און אייביג. אויב אָבער דו וועסט אויף אונזער געבעט ניט ענטפערן, וועלען מיר שטארבען דאָ, לעבען דיין פּאלאץ. קיין אנדער תרופה האָבען מיר ניט. אונז שטעהן איצטער פאַר צוויי וועגען, איינער — צו פרייהייט און גליק, דער צווייטער — אין קבר אריין. זאָג דו אונז, טאטע, אויף וועלכען וועג מיר זאָלען געהן און מיר וועלען דיך פאָלגען, און אויב דו וועסט אונז אָנווייזען אויף דעם וועג וואָס פיהרט אין קבר אריין, טאָ, זאָלען אונזערע לעבענס זיין אַ קרבן פאַר דער אויסגעמוטשעטער רוסלאנד. עס טוט אונז ניט באנג, מיר וועלען דעם קרבן ברענגען גערן".

דער נוסח פון דער פּעטיציע איז געווען באקאנט איבער גאנץ פּעטערבורג. אין די אינטעליגענטע קרייזען איז מען געווען צו־פרידען דערפון, מען האָט סימפּאטיזירט מיט גאפּאָן׳ען און מיט זיין פּלאן. אַלע זיינען געווען אומרוהיג. די פּאָליציי האָט זיך ניט אריינגעמישט און ניט געשטערט די מיטינגען וואָס זיינען אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין די זאאלען פון דער „סאָבראַניע". נאטשאלסטוואָ האָט גאפּאָן׳ען ניט ארעסטירט. און דאָך האָבען זיך אין שטאָדט ארומגעטראָגען שלעכטע קלאנגען. דער פּאָליצ־מייסטער האָט ארויסגעגעבען אַ באפעהל, אז די צייטונגען זאָלען וועגען דעם סטרייק אַ וואָרט ניט שרייבען, מען זאָל אפילו דאָס וואָרט סטרייק ניט דערמאָנען. דעם 9טען יאנואר האָט מען די פּעטיציע דעם צאַר געדארפט איבערגעבען. מיט אַ טאָג פריהער

האָט דער פּאָליצמייסטער ארויסגעגעבען א באַפעהל, אז דעם 9טען יאַנואַר, זונטאָג, זאָל דער עולם ניט אָנפּאַקען די גאַסען. אין דער־זעלבער צייט האָט מען אין שטאָדט שטאַרקער געמאַכט די וואַך פון פּאָליציייסקע און סאָלדאַטען. מען האָט גלייך געקענט זעהן, אַז די רעגירונג האָט שוין באַשטימט וואָס צו טאָן.

דעם 8טען יאַנואַר האָט גאַפּאָן, וועלכער האָט עטליכע טעג אין דער היים ניט גענעכטיגט אויס מורא, מען זאָל איהם ניט אַרעסטירען, אוועקגעשיקט אַ בריעף דעם מיניסטער פון אינערן. דער בריעף האָט זיך געלעזען אַזוי:

„אייער עקסעלענץ: —

„די אַרבייטער און אויך אַנדערע פּעטערבורגער בירגער פון פאַרשיעדענע קלאַסען ווילען און מוזען זעהן דעם קיסר דעם 9טען יאַנואַר, צוויי אַ זייגער בייטאָג, לעבען פּאַלאַץ, כדי צו דערצעהלען פאַר איהם זייערע ביטערע צרות, די צרות פון דעם רוסישען פּאָלק.

„דער קיסר האָט ניט וואָס מורא צו האָבען. איך, אַלס דער פאַרטרעטער פון די פאַרזאַמלונגען פון די אינדוסטריעלע אַרבייטער, מיינע אַרויסהעלפער און קאַמעראַדען די אַרבייטער, ווי אויך די אַזוי גערופענע רעוואָלוציאָנערע גרופּען פון פאַרשידענע פּראָגראַ־מען, גאַראַנטירען, אַז מען וועט איהם קיין שלעכטס ניט טאָן. זאָל ער אַרויסקומען ווי אַן אמת׳ער מאָנאַרך מיט אַ פעסט הארץ, זאָל ער זיך ווייזען פּאַר׳ן פּאָלק און אַליין מיט די אייגענע הענט איבערנעהמען אונזער פּעטיציע. זיין וואָהלזיין פאָדערט דאָס; פּונקט ווי דער וואָהלזיין פון די פּעטערבורגער איינוואוינער און פון דעם פאַטערלאַנד. אויב ער וועט דאָס ניט טאָן, וועט צוריסען ווערען דער מאָראַלער בונד, וואָס פאַראייניגט דעם רוסישען צאַר מיט׳ן רוסישען פּאָלק.

„עס איז אייער פליכט, אייער מאָראַלע פליכט צו׳ם צאַר און צו׳ם גאַנצען רוסישען פּאָלק, גלייך דאָס צו לאָזען וויסען זיין מאַיעסטעט, דעם קיסר און איהם איבערגעבען די פּעטיציע, וואָס איהר געפינט דאָ אין דעם בריעף.

„זאָגט דעם קיסר, אַז איך, די אַרבייטער און נאָך עטליכע טויי־

זענט אַנדערע בירגער, האָבען פרידליך און מיט גלויבען אין זיין מאַיעסטעט, באַשלאָסען צו מאַרשירען צו׳ם ווינטער פּאַלאַץ. אונ־זער באשלוס קען ניט געענדערט ווערען.

„ער, ווידער, פון זיין זייט, זאָל אַרויסווייזען דעם גלויבען אין אונז, ניט דורך אַ מאַניפעסט, נור דורך ווירקליכע האַנדלונגען.

„אַ קאָפּיע פון דעם, אַלס אַ דאָקומענטאַלער באַווייז פון אַ מאָראַלען פּראָטעסט, ווערט אַרונטערגענומען, און וועט באַקאַנט געמאַכט ווערען פאַר׳ן גאַנצען רוסישען פאָלק.

„גלח גרעגאָרי גאַפּאָן

„און עלף דעפּוטאַטען פון די אַרבייטער״

„פּעטערבורג, דעם 8טען יאַנואַר, 1905.

דער מיניסטער האָט אויף דעם בריעף אַפילו ניט געענטפערט. שבת אויף דער נאַכט זיינען זיך אין דער רעדאַקציע פון דער ראַדיקאַלער טעגליכער ציימונג „נאַשי דני״, צונויפגעקומען איינִי־גע אינטעליגענטען, מעהרסטענטיילס שרייבער, צו דיסקוטירען וועגען דער לאַגע. די פאַרזאַמלונג האָט אויסגעקליבען אַ קאָמיטע צו באַזוכען די מיניסטאָרען סוויאַטאָפּאָלק־מירסקי און גראַף וויטע, און זיי בעטען אויסצומיידען אַ בלוטפאַרגיסונג. סוויאַטאָפּאָלק־מירסקי האָט די קאָמיטע ניט געוואָלט אויפנעמען; זיין געהילף האָט געראַטען, אַז מען זאָל בעסער זעהן, אַז די אַרבייטער זאָלען צום פּאַלאַץ ניט מאַרשירען, און וויטע האָט געענטפערט, אַז ער האָט דאָ גאַר ניט צו טאָן.

דערוויִיל האָט מען די גאַנצע שטאָדט פאַקטיש איבערגעגעבען אין די הענט פון די מיליטערישע בעאַמטע. אין יעדער צירקעל האָט מען איינגעפיהרט אַ מיליטערישען שטאַב. אין די הויפען האָט מען אַריינגעשטעלט באַוואָפענטע סאָלדאַטען. די שטילקייט פון דער נאַכט פאַר׳ן 9טען יאַנואַר איז געווען פול מיט אימה און פחד.

דער זונטאַג איז געקומען. אין דרויסען איז געווען ליכטיג, די זון האָט מיט איהרע שטראַלען באַשיינט דעם ווייסען שנעע, און פון אויבען האָט אַראָפּגעקוקט אַ לויטערער בלויער הימעל. די אַרבייטער האָבען זיך פאַרזאַמעלט און זיך אויסגעשטעלט אין די

רייהען צו מאַרשירען. קיין רויטע פאָהנען האָט קיינער ניט גע־טראָגען. די ערשטע אין די רייהען האָבען געטראָגען די פּאָרטרע־טען פון'ם צאַר און פון דער גאַנצער קייזערליכער פאַמיליע. אי־בער די קעפּ פון די צעהנדליגער טויזענדער מאַרשירענדע האָבען פאָהנען געפלאַטערט. די ארבייטער, יונג און אַלט, מענער און פרויען, זיינען געווען אין אַ רעליגיעזען עקסטאַז; זיי האָבען גע־זונגען רעליגיעזע הימנען, און אַלעם האָט אויסגעזעהען ווי אַ רע־ליגיעזע פּראָצעסיע.

די מיליטערישע וואַך און די פּאָליציי האָט זיי געלאָזט מאַר־שירען פון די פאָרשטאַטען ביז'ן ווינטער פּאַלאַץ. דער ענטוזיאזם פון דעם עולם האָט געוואַקסען. מען געהט צום טאַטען, קיינער קען זיי אין דעם שטערען. דר. דיאַטשקאָוו, אַ באַקאַנטער רוסישער קאָנסערוואַטאָר, וועלכער איז אויך געווען אַ מיטגליד אין דער פּאַטריאָטישער אָרגאַניזאַציע, האָט דערנאָך וועגען דעם מאַרש דערצעהלט אַזוי: „דאָס איז געווען אַזאַ בילד, אַז אפילו איך, אַ פּראַוואָסלאַוונער רוס, וועלכער איז איבערגעגעבען צו אונזער סאַמאָדערזשעץ, ליעבט אונזער געשיכטע און די אַלטע טראַדיציעס פון איינציגקייט צווישען דעם צאַר און זיין געטרייען פאָלק, האָט געגלויבט באמונה שלמה, אַז קיינער וועט ניט שיסען, אַז קיינער וועט ניט וואַגען צו שיסען".

ווען דאָס פּלאַץ לעבען דעם ווינטער פּאַלאַץ איז געוואָרען פול מיט טויזענדער און טויזענדער ארבייטער און מיט טויזענדער נייגיעריגע צושויער, האָט מען מיט אַמאָל דערזעהען סאָלדאַטען. ניט געבענדיג קיין ווארנונג, האָבען זיי אין'ם סאַמע געדיכטען עולם אויסגעשאָסען עטליכע זאַלפּען. איבער 500 מענשען זיינען דאָן דער'הרג'עט געוואָרען, און פון 2,500 ביז 3,000 מענשען זיינען פאַרוואונדעט געוואָרען. די איבעריגע זיינען זיך צולאָפען. דער ווייסער שנעע לעבען דעם פּאַלאַץ איז געוואָרען רויט פון בלוט.

דער איינדרוק וואָס דער 9טער יאַנואַר האָט געשאַפען אין רוסלאַנד איז געווען אַ געוואַלדיגער, און זיינע פּאָליטישע פאָלגען

זיינען גאָר ניט אָפּצושאַצען. אַלע האָבען געוואוסט, אַז דער 9טער יאַנואַר איז געווען דער אָנהויב פון דער רוסישער רעוואָלוציע.

מיט אַ יאָהר שפּעטער האָט דער „יעווראָפּעיסקי קוריער", אַן אָנגעזעהענע מעסיגע מאָנאַטשריפט, באַשריבען די ראָלע פון'ם 9טען יאַנואַר אויף אַזאַ שטייגער:

„דער 9טער יאַנואַר פון'ם יאָהר 1905 איז אַ היסטאָרישער טאָג אין דעם לעבען פון רוסלאַנד; אין דער פאַרגאַנגענהייט קען מען ווייניג אַזעלכע פאַרגלייכונגען געפינען; אויך אין דער צוקונפט וועט זיין דאָס זעלבע. ניט איבער דעם בלוט, וואָס ס'איז פאַר־גאָסען געוואָרען וועט מען דעם טאָג געדענקען; אויך ניט איבער דער צאָהל קרבנות, מויטע, פאַרוואונדעטע און צוקלאַפּטע. אין דעם פאַרגאַנגענעם יאָהר זיינען גענוג בלוטיגע טעג געווען... נאָכ'ן 9טען יאַנואַר האָט מען שוין ניט איינמאָל געשאָסען אויף אומבאַ־וואָפּעטע מענשען. אָבער דער 9טער יאַנואַר וועט זיך געדענקען, ווייל דאָס איז געווען מעהר ווי אַ בלוטיגער טאָג: דאָס איז גע־ווען אַ קריטישער טאָג, קריטיש פאַר דער רעגי־רונגס־פאָרמע, וועלכע האָט זיך אַליין איבערגעלעבט, און נאָך מעהר קריטיש פאַר דער פּאָליטישער באַוואוסטזיניגקייט און דעם גלויבען פון דעם פאָלק. דעם 9טען יאַנואַר איז געוואָרען קלאָר, אַז די אידעע פון אַבסאָלוטיזם האָט פאַרלאָרען איהר ווערט איבער דעם ביוראָקראַטישען רעזשים, אַז עס איז פון דער אידעע קיין שריד ופליט ניט איבערגעבליבען. דעם 9טען יאַנואַר האָבען זיך הונ־דערטער טויזענדער אַרבייטער איבערצייגט, אַז זייער באַגריף וועגען צאַר אַלס אַן אַלמעכטיגען מקור פון אמת אויף דער ערד און ליעבע צום פאָלק, שטימט גאָר ניט מיט דער ווירקליכקייט. זייער גלויבען אין צאַר, דעם פאָטער פון די אונטערדריקטע און געקרייודעטע, איז צוטרייסעלט געוואָרען. אין דעם טאָג האָבען זיי איינגעזעהען, אַז דאָס פאָלק און דער צאַר זיינען גאָר קליינע מחותנים".*)

*) „יעווראָפּעיסקי קוריער", פעבר. 1906, „סאָציאַלע כראָניק."

גלייך נאָכ'ן 9טען יאַנואַר איז געבאָרען געוואָרען די אידעע וועגען אַ באוואפענטען אויפשטאַנד און אַ באוואפענטער רעוואָלוציע. די נאַכט פון'ם 9טען יאַנואַר איז אין זאַאַל פון דער „פרייער עקאָנאָמישער געזעלשאפט" אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ פאַרזאַמלונג, וואו עס זיינען געווען איבער זיבען הונדערט אינטעליגענטען, די אָנגעזעהענסטע מענשען פון דער דענקענדער פעטערבורג. די פאַרזאַמלונג גופא איז געװען אַן אויסערגעוועהנליכע ערשיינונג. די אומגעבונג האָט איהר צו־געגעבען נאָך מעהר וויכטיגקייט. אין דרויסען, אויף די גאַסען, איז דאַן געווען פינסטער, ווייל די ארבייטער פון די עלעקטרישע זאַוואָדען האָבען דאַן געסטרייקט. איבער דער גרויסער שטאָדט האָט זיך אַ פחד ארומגעטראָגען. דאָ און דאָרטען האָבען פייערלאַך געברענט, און סאָלדאַטען, מיט די ביקסען אין די הענט, האָבען געהיימניספול געשפאַנט צווישען די שאָטענס. אינוועניג, אין זאַאַל, זייען געזעסען די פעטערבורגער אינטעליגענטען, און זייענדיג שטאַרק געריהרט פון די לעצטע פאַסירונגען, האָבען זיי באַשפּראָכען די מיטלען וואָס מען קען אָננעמען כדי ווייטער אָנצוגעהן מיט'ן קאַמפף. די אַלגעמיינע מיינונג איז געווען, אַז דאָס פאָלק דאַרף זיך באוואָרענען מיט געוועהר. עס זיינען אָפּגעגעבען געוואָרען באריכטען וועגען דעם וואָס פאַר אַ שטעלונג די ארבייטער האָבען בּדעה אָנצונעמען. די מאַסען זיינען געווען אויפגעבראַכט, אין כעס און פול מיט פאַראַכטונג, אָבער קיין מיטלען ווי אַזוי ווייטער אָנצוגעהן מיט'ן קאַמפף זיינען נאָך ניט געווען אויסגעארבייט. אויפ'ן וואַסיליעווער אינזעל, וואָס איז געווען באַזעצט מיט אר־בייטער, האָט מען בייטאָג געמאַכט אַ באַריקאַדע און זיך געשטעלט אַקעגען דער פּאָליציי. אין אַ סך אַנדערע פּלעצער זיינען פאָרגע־קומען צוזאַמענשטויסען צווישען פאָלק און די סאָלדאַטען. און ווען מען האָט וועגען דעם באריכטעט אויף דער פאַרזאַמלונג, איז געוואָרען אַ שמחה און מען האָט אַפּלאָדירט.

אויף אַזאַ'ן אופן איז אויסגעקומען, אַז דער 9טער יאַנואַר

האָט פאַראייניגט די רוסישע אינטעליגענטען און די רוסישע אַר־בייטער אין איין רעוואָלוציאָנערען בונד.

דאַן האָט די רעגירונג איינגעזעהען, אַז מען מוז עפּיס טהאָן. דער צאַר אַליין האָט פון זיין אייגענעם קאַפּיטאַל געגעבען 50,000 רובל פאַר די פאַמיליעס פון די דער'הרג'עטע און פאַרוואונדעטע. (דאָס האָט אויסגעמאַכט אַן ערך פופצעהן רובל אויף אַ פאַמיליע). דעם 19טען יאַנואַר האָט דער צאַר אויפגענומען אַ דעפּוטאַציע פון אַרבייטער. די טשינאָווניקעס אַליין האָבען אויסגעקליבען פערצעהן אַלטע „לייטישע" אַרבייטער. די דאָזיגע פערצעהן אַלטע לייט האָט מען געבראַכט אין ווינטער פּאַלאַץ, און נאָכדעם ווי מען האָט מיט זיי גוט איינגעקנעלט ווי אַזוי מען דאַרף זיך בוקען פאַר אַ קיסר און ווי אַזוי מען דאַרף זיך האַלטען שטעהענדיג לעבען איהם, האָט מען זיי געבראַכט פאַר'ן קיסר אַליין, און ער האָט פאַר זיי געהאַלטען אַזאַ דרשה:

„איך האָב אייך גערופען אַהער כדי איהר זאָלט אויסהערען מיינע ווערטער פון מיר פערזענליך און דערנאָך זיי איבערגעבען צו אייערע חברים.

„די טרויעריגע פּאַסירונגען וואָס זיינען זיך פאַרלאָפען אין די טרויעריגע אָבער אומפאַרמיידליכע פאָלגען פון אונאָרדנונג, זיינען געקומען איבער דעם וואָס איהר האָט זיך געלאָזט פאַרפיהרען און אָפּנאַרען פון פאַררעטער און שונאים פון אונזער פאַטערלאַנד.

„בעת זיי האָבען אייך געהייסען, אַז איהר זאָלט מיר דערלאַנ־גען אַ בקשה וועגען אייערע צרות, האָבען זיי אייך אויך אָנגערעדט צו מאַכען אַ בונט געגען מיר און מיין רעגירונג און אייך אָפּגעהאַל־טען פון עהרליכער אַרבייט.

„סטרייקס און פאַרזאַמלונגען רייצען נור אויף די אַרבייטס־לאָזע מאַסען צו מאַכען בונטען, וועלכע האָבען אַלע מאָל געצוואונ־גען און וועלען אַלע מאָל צווינגען נאַטשאַלסטוואָ זיך צו באַנוצען מיט געוועהר; און איבער דעם ליידען אויך אומשולדיגע מענשען.

„איך ווייס, אַז דעם אַרבייטער לעבט זיך ניט לייכט. אַ סך זאַכען דאַרף מען פאַרבעסערען און איינרעגולירען. און אַזוי ווי

איך קימער זיך פאַר די ארבייטער, וועל איך שוין זעהן, אַז די לאַגע זאָל זיך פאַרבעסערן.

„איך גלויב אין די אויפריכטיגע געפיהלען פון די ארבייטער און אין זייער געטריישאַפט צו מיר, און דאריבער פ א ר ג י ב א י ך ז י י ד י ז י נ ד".

ענדע יאַנואר איז באַשטימט געוואָרען אַ קאָמיטעט „צו אונ־טערזוכען די אורזאַכע פון די ארבייטער אונרוהען אין פעטערבורג און אומגעגענד און צו געפינען מיטלען ווי אַזוי די אונרוהען אויס־צומיידען. (די שידלאָווסקי קאָמיסיע). אין דער קאָמיסיע האָ־בען זיך געזאָלט באַטייליגען פארטרעטער פון ארבייט און קאַפּיטאַל. די פעטערבורגער ארבייטער האָבען געפאָדערט, אַז זייערע פארטרע־טער זאָלען פריי ערוועהלט ווערען, אַז זייער צאָהל אין דער קאָמיסיע זאָל זיין גלייך מיט דער צאָהל פון די פארטרעטער פון קאַפּיטאַל, אַז די זיצונגען פון דער קאָמיסיע זאָלען זיין אָפענע, אַז די ארביי־טער פארטרעטער זאָלען האָבען דאָס רעכט צו ריידען פריי, און אַז די ארבייטער, וועלכע זיינען דעם 9טען יאַנואַר ארעסטירט געוואָרען, זאָלען באַפרייט ווערען.

די דאָזיגע פאָדערונגען האָט מען ניט אָנגענומען. און דאַן האָבען די אבייטער באַשלאָסען צו באָיקאָטירען די קאָמיסיע. אין די פעטערבורגער פאבריקען האָט מען זיך גלייך אַ נעם געטאָן אָנ־פיהרען אַ שטאַרקע אגיטאַציע, פון וואָס די ארבייטער זיינען גע־וואָרען מעהר אויפגעקלערט פּאָליטיש. גלייך נאָכדעם האָט זיך די קאָמיסיע אליין אויפגעלעזט. די רעגירונג האָט אלזאָ, אינדי־רעקט, צוגעגעבען, אַז זי קען די ארבייטער ניט איינשטילען.

אין יענער צייט האָט דער הייליגער סינאָד ארויסגעלאָזט אַ צירקולאַר, אַז די ארבייטער באַוועגונג אין רוסלאַנד ווערט אויסגע־האַלטען פון יאַפּאַנעזישע געלט. די רעאַקציאָנערע צייטונגען האָ־בען זיך גלייך אָנגעכאַפּט אָן דעם; זיי האָבען געמאַכט אַ טומעל, אַז די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג איז אַ פארשווערונג געגען רוס־לאַנד, אויפגעהעצט פון רוסלאַנד'ס שונאים און אָנגעפיהרט פון פרעמדע.

עלפטער קאפיטעל.

א כאָר פון אַ סך שטימען.

דעם 9טען יאנואר, 1905, איז געמאכט געוואָרען די התחלה פאר אַ גרויסער באַוועגונג איבער'ן גאַנצען לאַנד — אַ באַוועגונג, וואָס זאָל ארומנעמען אַלע קלאַסען, אַלע גרופּעס, אַלע פּארטייען און אַלע פעלקערשאַפטען פון רוסלאנד. עס איז ניט געווען קיין איין דערפעל, קיין איין שטעטעל, וואו עס האָט ניט געשמעקט מיט רעוואָלוציע.

באַלד נאָך'ן 9טען יאנואר האָט זיך עס גענומען רודערען אין די גרעניץ־גובערניעס, וואָס זיינען געווען באַזעצט מיט אידען, פּאָליאַקען, לעטען און קאַווקאַזער. גענעראַל סטרייקס האָבען זיך דאָרטען ווי אַ שרפה פאַרשפּרייט. ריגאַ, ליבאַווע, ווארשא, לאָדזש, ווילנאַ, מינסק, טיפליס, באַטום און צעהנדליגער אנדערע שטעדט האָבען אַרויסגעוויזען אַ שטאַרקען רעוואָלוציאָנערען גייסט און אויך אַ קלאָרע פאַרשטענדניס פאַר די נויטיגע פּאָליטישע ענדערונגען. אין אָט די אַלע שטעדט האָט זיך דאָס גאַנצע לעבען אָפּגעשטעלט אויף עטליכע טעג. ריזיגע פאַרזאַמלונגען זיינען אָפּגעהאלטען געוואָרען, צוזאַמענשטויסען מיט די סאָלדאַטען זיינען פּאָרגעקומען; אין איינִיגע שטעדט האָט מען אין די עלעקטרישע זאַוואָדען די גאַנצע אַרבייט אָפּגעשטעלט, און אין די גאַסען איז געווען שטאַרק פינסטער. די רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס, הויפּטזעכליך די סאָציאַליסטען, האָבען געארבייט מעשים. און דאָ, אין די גרעניץ־גובערניעס, זיינען די ארבייטער ניט געווען אַזוי בלינד ווי אין פּעטערבורג; דאָ זיינען זיי געווען ענג פאַרבונדען מיט די געהיימע רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס, און געטאָן וואָס מען האָט געהייסען. דער פּאָפּו־

לערסטער לאָזונג אין יענע צייטען איז געווען: מאַכען אַ סוף צו דער מלחמה און גלייך צונויפרופען די גרינדונגס־פאַרזאַמלונג, וואָס זאָל אוועקשטעלען אַ נייע אָרדנונג אין רוסלאַנד.

אין דער ערשטער העלפט פון מאָנאַט יאַנואַר איז מיר געראַדע אויסגעקומען צו זיין אין ריגאַ. דאָרטען, פונקט ווי אין אַנדערע שטעדט, איז די באַוועגונג צווישען די אַרבייטער געווען גרעסער פון די ערוואַרטונגען פון די רעוואָלוציאָנערע קאָמיטעטען. עס איז אמת, אַז די רעוואָלוציאָנערע קאָמיטעטען האָבען דורך פּראָקלאַ־מאַציעס גערופען די אַרבייטער צו סטרייקען. אָבער אַנשטאַט דעם וואָס אמאָל האָבען זיך בלויז געצעהלטע אַרבייטער אָפּגערופען, זיי־נען איצטער איבער 60,000 אַרבייטער אַרוים אין סטרייק. קיין עקאָנאָמישע פאָדערונגען האָט מ'ען ניט אַרויסגעשטעלט, די באַוועגונג איז געווען אַ ריין פּאָליטישע. די גאַנצע שטאָדט איז דאַן געגאַנגען באַדאָראָם. די גאַסען זיינען געווען געפּאַקט; די טראַמוויען זיינען ניט געגאַנגען; טויזענטער צושויער, וועלכע האָבען סימפּאַטיזירט מיט דער באַוועגונג, האָבען אָנגעפּאַקט די גאַ־סען און די באַלקאָנען. רעוואָלוציאָנערע רעדעס האָט מען געהאַל־טען פראַנק און פריי, דער פּאָליציי אונטער [illegible]. די מעהרסטע רעדנער זיינען געווען מיטגליעדער פון די רעוואָלוציאָנערע אָרגאַני־זאַציעס, אָבער עס זיינען געווען אַנדערע רעדנער אויך, סטודענטען, אינטעליגענטען, וועלכע זיינען מיטגעשלעפּט געוואָרען מיט'ן שטראָם. די מאַסען האָבען זיך געקאָכט, און אין דערזעלבער צייט וואָס זיי האָבען זיך געפרעהט, זיינען זייערע הערצער דאָך געווען פול מיט טרויער אויך. די פּאָליציי האָט זיך מיט דער באַוועגונג ניט געקענט ספּראַווען, האָט מען די שטאָדט אוועקגעשטעלט אונ־טער קריעגס־צושטאַנד. איבער די גאַסען האָבען געהאַלטען אין איין געהען סאָלדאַטען; אמאָל זיינען זיי פאַרבייגעגאַנגען און קיינעם ניט געטשעפּעט, און אמאָל זיינען זיי אָנגעפאַלען מיט די ביקסען. דאָס פאָלק האָט אויך ניט געשוויגען און זיך געשטעלט אַקעגען; מען האָט די סאָלדאַטען באַוואָרפען מיט שטיינער און זיך פאַרמאָסטען מיט שטעקענס. די סאָלדאַטען האָבען דאַן אָנגע־

הויבען שיסען. און ווי עס ווערט איבערגעגעבען אין אַן אָפּיציעלען באַריכט זיינען אין איין טאָג צוויי און צוואַנציג מענשען דער־הרג'עט געוואָרען און 60 זיינען פאַרוואונדעט געוואָרען.

איבער דעם איז דאָס פייער נאָך גרעסער געוואָרען. די גאַנצע שטאָדט איז אויפגערודערט געוואָרען, אַלע זיינען געווען אויפגע־בראַכט אויף די סאָלדאַטען. מיט אַ טאָג שפּעטער האָט מען גע־מאַכט אַ טרויער־מאַרש. פאַר די מתים פון די געפאַלענע קרבנות האָט מען געטראָגען רויטע און שוואַרצע פאָהנען, און אונטען זיינען נאָכגעגאַנגען איבער 30,000 מענשען. נאַטשאַלסטוואָ האָט זיך ניט אריינגעמישט.

אויף אַן עהנליכען אופן איז די באַוועגונג אָנגעגאַנגען אין אַנ־דערע גרעניץ־שטעדט. אין זיי האָט זיך מעהר געפיהלט דער פּאָלי־טישער כאַראַקטער פון דער באַוועגונג, ערשטענס, דערפאַר וואָס דאָ זיינען די מענשען געווען מעהר אויפגעקלערט ווי אין צענטראַלער רוסלאַנד, און צווייטענס, דערפאַר וואָס די באַפעלקערונג איז דאָ געווען מעהר אונטערדריקט. אין דער ליטא זיינען געווען קליינע שטעדטלאַך, וואו אַ רעוואָלוציאָנערער עולם האָט אויף אַ טאָג אָדער צוויי, איידער סאָלדאַטען זיינען אָנגעקומען, ארונטערגעזעצט די אַלטע נאַטשאַלסטוואָ און ארויפגעזעצט רעוואָלוציאָנערען אויף זייער אָרט.

די הויפּט אורזאַכע פון דער גאַנצער סומאַטאָכע איז אָבער געווען די שלעכטע עקאָנאָמישע לאַגע פון די מאַסען. דער 9טער יאַנואַר האָט זיך אויך אָנגעהויבען פון אַ סטרייק פאַר עקאָנאָמישע פאַרבעסערונגען. די אונצופריעדענהייט מיט די ארבייטער־באַדינ־גונגען האָט די מאַסען ארויסגערופען אין די גאַסען פון ריגא, וואַר־שאָ, באַקו. נאָך בולט'ער האָט מען אָנגעזעהען דעם עקאָנאָמישען אונטערשטראָם ווען די באַוועגונג האָט זיך גענומען פאַרשפּרייטען אין די צענטראַלע רוסישע גובערניעס. דאָרטען האָט די סאָציאַ־ליסטישע אָרגאַניזאַציע שוין ניט געהאַט אַזאַ איינפלוס; די אַר־בייטער באַוועגונג האָט געטראָגען אַ מעהר עלעמענטאַרען כאַראַק־טער, און די סטרייקער האָבען קודם כל געפאָדערט אַ העכערונג

אויף די שכירות און קירצערע שטונדען. די פּאָליטישע פאָדערונ־גען זיינען געווען אַ מין נעבען זאַך.

נאָכ'ן 9טען יאַנואַר האָט זיך די סטרייק באַוועגונג גענומען פאַרשפּרייטען ווי אַ מגפה. אומעדום האָט מען געסטרייקט.

באַלד זיינען די אייזענבאַהן אַרבייטער אויך צוגעשטאַנען צום סטרייק. קיין גענעראַל סטרייק איז אויף די אייזענבאַהנען ניט געווען, אָבער אַלע מאָל זיינען די אַרבייטער פון אַן אַנדער ליניע אַרויס אין סטרייק אויף אַ פּאָר טעג, די אָנגעשטעלטע האָבען אַרויסגעשטעלט פאָדערונגען, און גאַנץ אָפט האָט מען זיי די פאָ־דערונגען, מעהר אָדער ווייניגער, נאָכגעגעבען.

עס איז אינטערעסאַנט זיך אַריינצוטראַכטען אין דער צאָהל סטרייקס פון'ם יאָהר 1905. די אָפיציעלע „סטרייק סטאַטיסטיק" פון 1905, וואָס ענטהאַלט בלויז אַזעלכע אינדוסטריען, וואָס זיי־נען געשטאַנען אונטער דער יורידיקציע פון פאַבריק אינספּעקציע, גיט אָן די צאָהלען פון סטרייקס אַזוי גרויס ווי 13,110, און די צאָהל פון די סטרייקער, אין דעם זעלבען יאָהר, אַזוי גרויס ווי 2,709,695. „די דאָזיגע ציפערען, — ווערט אין דער „סטרייק סטאַטיסטיק" געזאָגט, — האָבען צו זיך קיין גלייכען ניט, ניט נאָר אין דער געשיכטע פון סטרייקס אין רוסלאַנד פאַר די לעצטע צעהן יאָהר, נאָר אויך אין דער געשיכטע פון דער גאַנצער וועלט. די סטרייק באַוועגונג אין רוסלאַנד איז געווען פינף מאָל גרעסער ווי אין אַמעריקאַ אָדער דייטשלאַנד און צעהן מאָל גרעסער ווי אין פראַנקרייך. די צאָהל פון סטרייקס אין רוסלאַנד האָט איבערגע־שטיגען די זיבען גרעסטע אינדוסטריעלע לענדער פון דער וועלט פאַר דעם יאָהר 1900.*)

די דאָזיגע ריעזיגע באַוועגונג איז לחלוטין ניט געווען אָרגאַ־ניזירט. עס איז זאָגאַר ניט געווען קיין נאַציאָנאַלע קערפּערשאַפט אָנצופיהרען די סטרייקס, זיי אַלע צו פאַראייניגען און זיי געבען

*) ציטירט פון ד. קאָלדאָוו'ס „אַרבייטער אין 1905-07" אין דעם זאַמעלבוך „סאָציאַלע באַוועגונגען" באַנד 2, ערשטער טייל, זייט 253.

א קלאָר געשטאַלט. עס זיינען אויך ניט געווען קיין לאָקאַלע קערפּערשאַפטען, וואָס זאָלען זיין פאַראַנטוואָרטליך פאַר'ן אָנ־הויב אָדער פאַר'ן סוף פון'ם סטרייק. עס זיינען אפילו ניט געווען קיין צייטווייליגע סטרייק קאָמיטעטען. אָהן סטרייק פאָנדען, אָהן ערפאַהרונג און קאָנצענטרירטער אַקציאָן, ניט האָבענדיג קיין באַגריף וועגען די פינאַנציעלע אומשטענדען פון זייערע בעלי בתים אָדער וועגען דעם ארבייטס־מאַרק, זיינען די ארבייטער פון פאַרשי־דענערליי פאַכען איינער נאָכ'ן אַנדערן ארויס אין סטרייק. די סטרייק באַוועגונג פון 1905 איז גיכער געווען א פּלוצימדיגער אויסברוך פון ענערגיע, פון א בלינדער מאַכט, וואָס האָט זיך מיט אַמאָל פון'ם שלאָף אויפגעכאַפּט, איידער א באַוואוסטזיניגע און סאָציאַלע באַוועגונג.

דאָך האָט זיך די רעגירונג פאַר דער דאָזיגער באַוועגונג שטאַרק דערשראָקען. מחמת זי איז געווען צו ריעזיג, צו קאָלאָסאַל און צו מעכטיג אין איהר אַנגריף. זי האָט אַרויסגעוויזען א טיעפען און שטאַרקען קוואַל פון רעוואָלוציאָנערען כח.

און באַלד האָט זיך עס אָנגעהויבען רודערן אין די דערפער אויך. דאָס פייער האָט זיך פון די שטעדט אריבערגעוואָרפען אין די דערפער, און די פויערים האָבען זיך ווידער אָנגעהויבען בונ־טעווען. אין די מאָנאַטען פעברואַר און מאַרט זיינען פאָרגעקומען פויערים־בונטען כמעט אין אַלע גובערניעס. אין דעם צענטראַלען טייל פון רוסלאַנד זיינען די פויערים באַפאַלען די פריצישע אי־מעניעס און צוגענומען די תבואות. מען האָט די פוירעים שטרענג באַשטראָפט דערפאַר, אָבער דאָס האָט ניט געהאָלפען. אין די גרעניץ־גובערניעס איז שוין די אַגראַרע באַוועגונג געווען מעהר אָרגאַניזירט; דאָרטען האָט די באַוועגונג געטראָגען דעם כאַ־ראַקטער פון פויערים־סטרייקס.

צו פריהלינג, אין 1905, איז גאַנץ רוסלאַנד געגאַנגען אויף רעדלאָך. דער איינפלוס פון די רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס איז געוואָרען גרעסער פון טאָג צו טאָג. וואָס אַמאָל זיינען צו־געקומען אַלץ מעהר מיטגלידער. א גאַנץ היבשע צאָהל סטודענטען

און פּאָליטיש־אַנטלאָפענע האָבען זיך אין געהיים פון אויסלאַנד אומגעקערט צוריק קיין רוסלאַנד, כדי זיך צו באַטייליגען אין דער באַוועגונג. דאַן איז רוסלאַנד פארפלייצט געוואָרען מיט רעוואָלוציאָנערער ליטעראַטור. די צאָהל פון אַטענטאַטען איז געוואָרען גרעסער, און עס איז ניט אַוועק דער טאָג, אַז עס זאָל אין די צייטונגען ניט זיין קיין נייעס, אַז דאָ און דאָ, אָדער דאָרט און דאָרט האָט מען דער׳הרג׳עט אַ פּאָליצמייסטער, אַ קאַפּיטאַן, אַ זשאַנדאַרם, אַ נאַדזיראַטעל, אַ פּריסטאַוו אָדער אַן אַנדער טשינאַווניק. אין יענע צייטען האָט דער סאָציאַליסט־רעוואָלוציאָנער קאַליאַיעוו דער׳הרג׳עט דעם קיסר׳ס אָנקעל, גרויספירסט סערגעי אַלעקסאַנדראָוויטש.

אין דערזעלבער צייט האָט די רוסישע אַרמעע אויף די שלאַכטפעלדער געכאַפּט איין מפּלה גרעסער פאַר דער אַנדערער. אין מאָנאַט פעברואַר האָט זי פאַרלאָרען די שלאַכט ביי מוקדען. אין מאָנאַט מאַי איז די רוסישע פלאָטע אינגאַנצען צושמעטערט געוואָרען לעבען צוסימאַ, און דאָס האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק אויפ׳ן רוסישען פאָלק.

די רעגירונג האָט זיך אָנגעהויבען וואַקלען. זי האָט זיך אָנגעהויבען אונטערגעבען. פון פריהלינג ביז׳ן סוף פון 1905 האָט זי געמאַכט הנחות צו די פּראָגרעסיווע כוחות, אָבער זי האָט דאָס געטאָן אָהן חשק און אָהן האַרץ. מען האָט גלייך געקענט זעהן, אַז זי האָט אַפילו ניט בדעה צו האַלטען וואָרט. וואָס מעהר די רעגירונג האָט זיך נאָכגעגעבען, אַלץ אומגעדולדיגער איז דאָס פאָלק געוואָרען; וואָס מעהר די באַוועגונג איז געוואַקסען, אַלץ מעהר האָט די רעגירונג נאָכגעגעבען.

דעם 18טען פעברואַר, 1905, האָט מען געמאַכט דעם ערשטען ברוך אין דער פעסטונג פון דעם סאַמאָדערזשאַוויע. דער צאַר האָט געלאָזט וויסען, אַז ער האָט בדעה צו שאַפען אַ פאַרטרעטענדע קערפּערשאַפט. „פאַרטזעצענדיג די אַרבייט פון מיינע געקרוינטע עלטערן צו פאַראייניגען און אָרגאַניזירען דאָס רוסלאַנד, — אַזוי לויטעט דער מאַניפעסט, — בין איך איצט, מיט גאָט׳ס הילף, געקו־

מען צום שלום, אז די פערזאָנען, וועלכע האָבען דעם צוטרויען און ווערען ערוועהלט פון'ם פאָלק זאָלען זיך באטייליגען אין דער אויס־ארבייטונג און אין די דיסקוסיאָנען פון די געזעצגעבענדע מיטלען".

דאָס האָט געמיינט א מין ראטה, ערוועהלט פון'ם פאָלק, אָהן דער מאכט צו טאָן געזעצגעבענדע ארבייט. וועגען א באשטימטער פאָרמע ווי דאָס צו פארווירקליכען איז קיין וואָרט ניט דערמאָנט געוואָרען.

אין דערזעלבער צייט האָט דער צאר געגעבען דאָס רעכט צו שיקען פעטיציעס (פראָשעניעס). אין אן אוקאַז צום סענאט ער־לויבט ער פריוואטע פערזאָנען און אינסטיטוציעס צוצושטעלען דעם קיסר זייערע „אנזיכטען און פאָרשלאגען ווי אזוי אויסצובעסערען די רעגירונגס אָרדנונג און פארבעסערען די לאגע פון'ם פאָלק". דער צאר האָט, אלזאָ, געמאכט געזעצליך א האנדלונג פאר וואָס ארבייטער זיינען אין פעטערבורג דעם 9טען יאנואר דערשאָסען געוואָרען.

די רעכט צו שיקען פראָשעניעס האָט א רוק געטאָן ווייטער די אומרוהיגקייט פון דער געזעלשאפט. פאר די זעמסטוואָס, שטאָ־טישע דומעס, פראָפעסיאָנעלע פאראיינען און ליבעראלען אָרגאניזא־ציעס איז דאָס געווען אן אוצר.

אָנגעהויבען דעם קאמף האָבען די פראָפעסאָרען. באלד נאָך'ן 9טען יאנואר האָבען זיך צונויפגענומען זעכצעהן אקאדעמיקער, 125 פראָפעסאָרען און איבער 200 פריוואט דאָצענטען, און אלע צוזאמען האָבען זיי ארויסגעלאָזט א דעקלעראציע, אין וועלכער איז געשטא־נען, אז אקאדעמישע רעפאָרמען און פרייהייט פון וויסען וועלען זיין מעגליך בלויז נאכדעם „ווי פארטרעטער פון דער באפעלקערונג, וועלכע וועלען פריי ערוועהלט ווערען, וועלען איבערנעמען די געזעצ־געבענדע מאכט און די קאָנטראָלע איבער דער אדמיניסטראציע".

נאָך'ן 18טען פעברואר, איז אוועק א סדרה פון פעטיציעס, רעזאָ־לוציעס און צושריפטען פון די זעמסטוואָס און שטאָדטישע דומאָס. אייניגע רעזאָלוציעס זיינען געווען זעהר ראדיקאל, אָבער אפילו אין די מעסיגע רעזאָלוציעס איז געשטאנען, אז דאָס פאָלק דארף האָבען

אַ קאָנסטיטוציאָנעלע אָרדנונג און ציווילע פרייהייט. די זעמ־סטוואָס און די שטאָדטישע דומאַס האָבען געארבייט געמיינזאַם. אין פארלויף פון דעם זומער, 1905, האָבען די זעמסטוואָס אָפּגע־האַלטען פיער צוזאַמענפאָהרען און די שטאָדטישע דומאַס און אויך די גאָלאָוואַס (מעיאָרס) האָבען אָפּגעהאַלטען עטליכע קאָנפערענ־צען. דעם 24טען מאַי האָבען די זעמסטוואָס, צוזאַמען מיט די שטאָדטישע דומאַס אָפּגעהאַלטען אַ געמיינזאַמען צוזאַמענפאָהר און אויסגעארבייט אַ צושריפט וואָס זאָל צוגעשטעלט ווערען צום צאַר. אַ קאָמיטע פון צוועלף איז אויף דעם צוזאַמענפאָהר ערוועהלט געוואָ־רען, דעם 6טען יוני איז די קאָמיטע צוגעלאָזט געוואָרען צום צאַר און איהם איבערגעגעבען דעם צושריפט וואָס האָט זיך געלעזען אַזוי:

„פאָטער! די פארברעכערישע פארנאַכלעסיגונג און פאַרדאָר־בענקייט פון דיינע עצה־געבער האָט אריינגעשלעפּט רוסלאַנד אין אַ שרעקליכער מלחמה. אונזער ארמיי איז ניט אימשטאַנד צו באַזיעגען דעם שונא, אונזער קריעגס פלאָטע איז צושמעטערט געוואָרען, און די אינערליכע אונרוהען וואָס האָבען זיך צופלאַקערט אין לאַנד, זיינען אַ סך ערנסטער ווי די אויסערליכע געפאַהר... פאָטער, צו־ליעב רוסלאַנד'ס גליק, צוליעב אָרדנונג און אינערליכען פריעדען, בעטען מיר דיך, אַז דו זאָלסט ארויסגעבען אַ באַפעהל צונויפצורו־פען די פארטרעטער פון פאָלק, וועלכע זאָלען ערוועהלט ווערען גלייך און אָהן אויסנאַמס־געזעצען פון אַלע דיינע אונטערטאַנען; זאָלען זיי צוזאַמען מיט דיר ענטשיידען די סאַמע וויכטיגסטע פראַגען פון דער מלוכה, די פראַגע פון קריעג און פרידען... זאָלען זיי וויזען דער וועלט אַן אויסגעהיילטע, מעכטיגע רוסלאַנד, וועלכע איז אין איהר ווידערגעבורט פאראייניגט ארום דער נאַציאָנאַלער פאָהן, און ניט קיין צוריסענע, צופּיצעלטע און צובראָכענע רוסלאַנד; זאָלען זיי צוזאַמען מיט דיר איינפיהרען אַ נייע פּאָליטישע אָרדנונג“.

דארויף האָט דער צאַר געענטפערט אַזוי: „איהר זאָלט גאָר ניט צווייפלען אין דעם. מיין קעניגליכער באַשלוס צונויפצורופען פארטרעטער פון פאָלק איז פעסט. זיי וועלען גלייך אריינגענומען ווערען אין דער ארבייט פון דער מלוכה. איך פאָלג נאָך דער דאָזי־

גער פראגע יעדען טאג און איך בין שוין אויפ'ן וועג דאס צו טאן".

דאס איז שוין געווען אביסעל גנעדיגער ווי די עצה אויפצוגע־בען די „פוסטע חלומות", אבער דאך איז דער ענטפער אלץ געווען פאליטיש ניט קלאר, פונקט ווי ער איז געווען גראמאטיקאליש אומ־געלומפערט. רוסלאנד האט זיך מיט אזא ענטפער ניט געקענט צופריעדען שטעלען.

אבער דאך זיינען די ליבעראלען געווען פול מיט האפנונג. די רעגירונג אליין האט זיך ניט געפיהלט אזוי זיכער אין זאטעל. דעם שטארקען גלויבען אין זיך האט זי פארלארען. דער פארזיצענ־דער פון דער גובערנסקע דוואריאנסטווא, א הייסער אנהענגער פון'ם אלטען רעזשים, האט אויף א קאנפערענץ פון דוואריאנעס (אדעל) אליין צוגעגעבען, אז „פון דער רעגירונג איז בלויז א שאטען געבלי־בען; אז איבער גאנץ רוסלאנד איז די באפעלקערונג אויפגערו־דערט און די מוחות זיינען צוהיצט; אז אפילו די מעסיגסטע ביר־גער דארפען צוגעבען, אז מאראליש איז די רעגירונג געבראכען". עס האט געשיינט, אז איצט וועט די רעגירונג מוזען האלטען ווארט, ווייל זי וועט קיין אנדער ברירה ניט האבען. דערפאר האבען די ליבעראלען באמבארדירט די רעגירונג מיט פראשעניעס, צושריפטען און רעזאלוציעס; זיי האבען שוין אויסגעארבייט פלענער פאר א קאנסטיטוציע, זיי האבען שוין אפגעהאלטען קאנפערענצען און בא־שפראכען אלע פרטים פון דער קומענדער רוסישער קאנסטיטוציע, און אזוי האבען זיי זיך פאמעלאך צוטיילט אויף עטליבע פראקציעס.

די אינטעליגענטען, וועלכע האבען ניט באלאנגט צו די זעמ־סטוואס און שטאדטישע דומאס, האבען זיך ארגאניזירט אין פאראיינען לויט זייערע פראפעסיעס. עס זיינען געווען פאראיינען פון שרייבער, אדוואקאטען, לעהרער, פראפעסארען, אינזשענירען, סטאטיסטיקער, דאקטוירים, וועטערינארען און ד. גל. אט די אלע פאראייגען האבען זיך געגרינדעט אין א משך פון דריי חדשים, נאך'ן 9טען יאנואר. די פאראיינען, אדער ווי מען האט זיי דאר־טען גערופען „סאיוזען", זיינען געגרינדעט געווארען איבער׳ גאנצען לאנד, מיט אפטיילונגען אין יעדער גרויסער שטאדט און מיט

אַ הויפּט־קאָנטאָר אין פּעטערבורג. לפּנים האָט עס געהייסען, אַז זיי זיינען בלויז אויסען צו באַשיצען זייערע פּראָפעסיאָנעלע אינטע־רעסען; אָבער אין תּוך געגומען האָט די אָרגאַניזאַציע געטראָגען אַ פּאָליטישען כאַראַקטער. די פּראָפעסיאָנעלע נויטען פון יעדער באַזונדער „פאַראיין" זיינען בלויז אויסגענוצט געוואָרען אַלס אַ גרונד פאַר אַ פּאָליטישער דעקלאַראַציע, אין וועלכער עס איז גע־שטאַנען, אַז די פּראָפעסיע קען ניט בליהען אונטער דעם דרוק פון אויטאָקראַטיע און אַז ס'איז אין'ם איצטיגען מאָמענט זעהר נויטיג צונויפצורופען אַ גרינדונגס פאַרזאַמלונג אויף דעם יסוד פון אַלגעמיי־נער, גלייכער, דירעקטער און געהיימער שטימרעכט. די פאַרשי־דענע פאַראיינען זיינען אַלע געווען פאַרטרעטען אין אַ פעדעראַ־טיווען צענטראַלען פאַראיין, וואָס האָט זיך געפונען אין פּעטערבורג. אין דעם צענטראַלען פאַראיין זיינען שוין אריינגעגאַנגען די פאַראיי־נען פון די אייזענבאַהן אָנגעשטעלטע און אויך די אָנגעשטעלטע פון דער פּאָסט און טעלעגראַף. אַלס אַ ביישפּיעל פון די פּראָגראַמען פון דעם פאַראיין וועל איך דאָ ציטירען די דעקלאַראַציע וואָס דער פאַראיין פון אייזענבאַהן־אָנגעשטעלטע האָט ארויסגעשטעלט, (אָנ־גענומען אויף דעם צוזאַמענפאָהר אין מאָסקווא, אפּריל 21—20).

„דער ציעל פון דעם פאַראיין איז צו באַשיצען די מאַטעריעלע, לעגאַלע, קולטורעלע און פּראָפעסיאָנעלע אינטערעסען פון די אייזענ־באַהן־אָנגעשטעלטע, און דאָס קען דערגרייכט ווערען בלויז דאַן ווען עס הערשט אין לעבען אַ דעמאָקראַטישע אידעע. עס איז דאַריבער, די וויכטיגסטע און נויטיגסטע אויפגאַבע פון'ם פאַראיין צו פאָדע־רען די שאַפונג פון אַזוינע אומשטענדען, אונטער וועלכע די דעמאָ־קראַטישע אידעען זאָלען זיך פריי קענען ענטוויקלען. אַלס אַ לאָגי־שען מיטעל דערצו, פאָדערט די יוניאָן, אַז פאַרטרעטער פון'ם פאָלק זאָלען גלייך צונויפגערופען ווערען אויף דעם פּרינציפּ פון אַלגעמיי־נער, גלייכער, דירעקטער און געהיימער שטימרעכט אָהן אויסנאַמס־געזעצען וואָס אַנבאַלאַנגט געשלעכט, נאַציאָנאַליטעט אָדער גלויבען".

דער צענטראַלער פאַראיין איז אין 1905 געווען אַ גרויסער

רעוואָלוציאָנערער פאַקטאָר. דער צענטראַלער פאַראיין האָט איג־נאָרירט די לעגאַלע באַשרענקונגען וואָס האָבען עקזיסטירט אין באצוג צו דער פרעסע, רעדע און פאַרזאַמלונג. מען האָט אָפען פאַררופען פאַרזאַמלונגען, צוזאַמענפאָהרען און קאָנפערענצען; געדרוקט רעזאָלוציעס אין די צייטונגען, און אָנגעפיהרט אַ שטאַרקען קאַמף פאַר אַ גרינדונגס־פאַרזאַמלונג. און די רעגירונג איז געווען אַזוי צומישט, אַז זי האָט מורא געהאַט צו שטערען. דער צענטראַ־לער פאַראיין איז אין זיין פּראָגראַם ניט געווען סאָציאַליסטיש, כאָטש אַ סך סאָציאַליסטען זיינען דאָרטען געווען מיטגליעדער; אָבער דאָך איז ער געווען אַ סך ראַדיקאַלער פון די זעמסטוואָס און שטאָדטישע דומאָס. פאַקטיש האָט דער צענטראַלער פאַראיין אָנגעהאַלטען דעם באַלאַנס צווישען די עקסטרעמע רעוואָלוציאָנערען, די סאָציאַל־דעמאָקראַטען און סאָציאַליסטען־רעוואָלוציאָנערען, און די ליבעראַלע זעמסטוואָס.

צוועלפטער קאפיטעל.

דער כאר פון א סך שטימען (פארטגעזעצט).

די רייכע אינדוסטריעלע קלאסען זיינען געווען זעהר ווייט פון ראדיקאליזם. זיי האבען געלעבט בשלום מיט דער אלטער אדמיניסטראציע, וועלכע האט זיך געסטארעט צו מאכען פאר זיי ספעציעלע הנחות אבי זיי זאלען זיין צופריעדען. און דאך זיינען זיי פון דער סאמאדערזשאוויע ניט געווען אזוי באגייסטערט, און האבען אויך געוואלט פאליטישע רעפארמען, וועלכע זאלען עפענען ברייטערע וועגען פאר דעם אינדוסטריעלען פראגרעס. נאך'ן 9טען יאנואר האבען די רייכע אינדוסטריעלע קלאסען אויך אנגעהויבען צוצושטעהען צו דער באוועגונג.

דעם 31טען יאנואר האט די פעטערבורגער פאבריקאנטען אסאציאציע אנגענומען דעם נוסח פון א מעמאראנדום, וואס זאל צוגעשטעלט ווערען צום פינאנץ-מיניסטער. דער מעמאראנדום לעזט זיך אזוי: „דער אידוסטריעלער ערפאלג וואס איז געווען אין'ם סוף פון דעם לעצטען צעהנדליג יאהר, איז באלד דערשטיקט געווארען פון א קריזיס און פון דעם אונטערדריקונגס צושטאנד, וואס האט באוויזען קלאר, אז *בעת די מאסען לײדען פון דחקות קען די אינדוסטריע ניט בליהען*, אז א געזונטע ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע ווענדט זיך קודם כל אן דעם צי *דאס פאלק איז אימשטאנד צו קויפען וואס ס'באדארף*. סטימולירט פון רעגיערונגס-באשטעלונגען און פון דעם צופלוס פון אויסלענדישען קאפיטאל, איז די מעטאל אינדסטריע געקומען צום שלום, אז איהר צוקונפט און זאגאר איהר געגענווארט הענגט אפ אן דעם אויף וויפיעל דאס פאלק פארברויכט אייזען.

אזא פאַרברויך צייכענט אָן פּאָראויס דעם וואוקס פון'ם פּאָלקס גליק, די פאַרשפּרייטונג פון בילדונג, די ענטוויקלונג פון האַנדעל, דעם ראַדיקאַלען איבערבוי פון דעם לעבען אין די דערפער, וואָס איז איצט אונטערדריקט עקאָנאָמיש, רואינירט און אָרים.

די מאָסקווער פאַבריקאַנטען האָבען ערקלערט אַזוי: „די אינדוסטריע איז ענג פאַרבונדען מיט אַ פעסטער געזעצליכער אָרדנונג, מיט פאַרזיכערטער פערזענליכער פרייהייט און אויך די פרייהייט פון פערזענליכער איניציאַטיווע, מיט פרייהייט פון קענטניס און וויסענשאַפטליכען אמת, מיט דער געזעלשאַפטליכער ערציהונג פון די מאַסען, וואָס שטעלען צו דער אינדוסטריע אַרבייטער, וועלכע זיינען אַלץ וועניגער פּראָדוקטיוו וואָס מעהר אומוויסענד זיי זיינען. די צוריקגעשטאַנענקייט פון רוסלאַנד, וואָס איז אַ רעזולטאַט פון דער שלעכטער פּאָליטישער אָרדנונג, האָט שוואַך געמאַכט איהר פּאָזיציע אויף דעם וועלט־מאַרק, און זי אַוועקגעשטעלט אין דער צווייטער רייהע. עס איז גאָר קיין ספק ניט, אַז אונזער אינדוסטריע און די אומשטענדען פון אונזערע אַרבייטער קלאַסען זיינען אויף אַ שענדליכען אופן בעאיינפלוסט פון אונזער שלעכטער פינאַנציעלער סיסטעמע, וועלכע קען רעגולירט ווערען בלויז דורך דעם וואָס די געזעלשאַפטליכע עלעמענטען וועלען זיך באַטייליגען אין דער דיסקוסיע וועגען בודזשעט".

די אוראַלער פאַבריקאַנטען האָבען אויך צוגעשיקט אַ פּעטיציע, וועלכע האָט זיך געלעזען אַזוי: „אין רוסלאַנד פעהלען צוויי זאַכען — ציווילע פרייהייט און אַ פעסטע איינגעפונדעוועטע געזעצליכע אָרדנונג, און איבער דעם קומען פאַר אומרוהען אין אונזער אינדוסטריעלער סיסטעמע. די אינדוסטריע פיהלט זעהר טיעף די צוריקגעשטאַנענקייט פון דער געזעצגעבונג. די רעפאָרמע

פון אונזער געזעצגעבונג שלעפּט זיך שוין אַ חשבון פון דרייסיג יאָהר, אויף צו רעווידירען די פּאַספּאָרטען־סיסטעמע האָט מען ביי אונז געדאַרפט האָבען פינף און פערציג יאָהר און מען איז נאָך אַלץ ניט פאַרטיג געוואָרען. די נייע וועקסעל־רעגולאַציאָנען זיינען געווען אַ רעזולטאַט פון צוועלף קאָמיסיעס, וואָס האָבען זיך געצויגען אַ חשבון פון 55 יאָהר. ביז מען האָט איינגעפיהרט די לאַנד־רעגולאַציאָנען אויפ'ן אוראַל האָט געדויערט אַ האַלב יאָהר־הונדערט".

די קיעווער צוקער־פאַבריקאַנטען האָבען אויף זייער צוזאַמענ־פאָהר ערקלערט אַזוי: די צוקער אינדוסטריע איז „דירעקט פאַר־אינטערעסירט אין דעם גליק פון די גרויסע מאַסען, וועלכע זיינען די הויפּט קונים פון דעם אַרטיקעל. די אַבוועזענהייט פון רעדע און פּרעסע פרייהייט, פאַרזאַמלונגס און פאַראיינס־פרייהייט, וועל־בע זיינען די נויטיגסטע רעכט פון יעדען בירגער אין יעדע מאָ־דערנע לאַנד, האָבען געהאַט ניט נאָר אַ אונטערדריקענדע ווירקונג אויף אונזער פּריוואַטען לעבען, נאָר נאָך מעהר ווי דאָס; זיי האָבען פאַרשפּרייט אַ באַזונדער מין אַפּאַטיע און באַשרענקט דעם אינטעלעקטועלען האָריזאָנט פון אונזער אינדוסטריעלען לעבען, און חוץ דעם שטערען זיי דער פולער ענטוויקלונג פון די פּראָדוקטיווע כוחות אין אונזער לאַנד".

ווען מען טראַכט זיך אַריין אין די אַלע אַנזיכטען וואָס די פאַרשיידענע אינדוסטריעלע און האַנדעלס־אָרגאַניזאַציעס האָבען אויסגעדריקט אין זייערע פּעטיציעס און רעזאָלוציעס, קען מען בקיצור איבערגעבען די אורזאַכען פון זייערע פאָדערונגען: 1) זיי האָבען אין רוסלאַנד גופא געדאַרפט האָבען אַ גרעסערען מאַרק פאַר זייערע פּראָדוקטען; 2) זיי האָבען געדאַרפט האָבען מעהר געבילדעטע אַרבייטער; 3) זיי האָבען געדאַרפט פרייהייט פאַר פּערזענליכער איניציאַטיווע; 4) זיי האָבען געדאַרפט אַ אינ־דוסטיעלע געזעצגעבונג וואָס זאָל זיך פּאַסען צו דער שנעלער עקאָ־נאָמישער ענטוויקלונג; 5) זיי האָבען געדאַרפט אַ פעסטע געזעצ־

ליבע אָרדנונג, וואָס זאָל ניט זיין אָפּהענגיג אָן די קאַפּריזען פון נאַטשאַלסטוואָ; 6) זיי האָבען געדאַרפט אַ פעסטען בודזשעט און אַ געזונטע פינאַנציעלע סיסטעמע; 7) זיי זיינען שוין געווען מיעד נאָכצוקריכען דער רעגירונג, וועלכע האָט זיי אַלע מאָל צוגע־וואָרפען אַ ביינדעל און דערביי געמאַכט דעם אָנשטעל, אַז זי טוט זיי אַ פערזענליכע טובה; און ענדליך 8) זיי זיינען געווען געגען דער ביוראָקראַטיע, ווי מענשען, וועלכע געבען זיך אָפּ מיט מאָ־דערנע עסקים און זיי האָבען געהאַסט די פּאָליטישע אונטערדריקונג וואָס לאָזט קיינעם קיין קאָפּ ניט אויפהויבען.

עס איז אָבער געווען נאָך אַן אורזאַכע, און אפשר די שטאַרק־סטע, פאַר וואָס די פאַבריקאַנטען זיינען אַזוי געווען ליבעראַל געזאָנען; דאָס איז געווען דער פאַרלאַנג איינ־צושטילען די סטרייקענדע אַרבייטער. און אין דעם פּונקט זיינען די פאַבריקאַנטען דאָס ערשטע מאָל געקומען אין אַ צוזאַמענשטויס מיט דער רעגירונג. די רעגירונג איז דאָס מאָל דוקא געווען גענייגט צו געבען די אַרבייטער עקאָנאָמישע הנחות; די פאַבריקאַנטען האָבען דאָס אָבער ניט געוואָלט, און אַנשטאָט עקאָנאָמישע הנחות פאַר די אַרבייטער, האָבען זיי געפאָדערט פּאָליטישע הנחות. די רעגירונג האָט געפּרואווט איבערצייגען די פאַבריקאַנטען, אַז די אַרבייטער בונטעווען זיך איבער דעם וואָס זיי זיינען עקאָנאָמיש אויף גרויסע צרות; די פאַבריקאַנטען ווידער האָבען גע'טענה'ט, אַז מען קען די לאַגע פון די אַרבייטער ניט פאַרבעסערען כל זמן מען גיט ניט קיין פּאָליטישע פרייהייט. אָט דער קאָנפליקט צווי־שען די פאַבריקאַנטען און דער רעגירונג האָט געדויערט דאָס גאַנצע יאָהר 1905 און האָט נאָך צוגעגעבען בוימאויל אויפ'ן פייער.

דעם 24טען יאַנואַר, 1905, האָט דער רוסישער פינאַנץ־מי־ניסטער, אויף אַ קאָנפערענץ פון 400 פּעטערבורגער פאַבריקאַנטען, געפאָדערט, אַז מען זאָל פאַרבעסערען די אַרבייטס־באַדינגונגען. פאַר דער קאָנפערענץ האָבען די פאַבריקאַנטען צווישען זיך אָפּ־געהאַלטען אַ גאַנצע רייהע פאַרזאַמלונגען און באַשלאָסען, אַז „די

אַלגעמיינע פאָדערונגען פון די ארבייטער (ווי אן אכט־שטונדיגער ארבייטסטאָג, די אָפּשאַפונג פון שטראָפען, אַז די ארבייטער זאָלען זיך באטייליגען אין דער אויסארבייטונג פון פאַבריק געזעצען) זאָלען ניט דיסקוטירט ווערען", ווייל זיי, אָט די אַלע פראגען, קענען געלעזט ווערען בלויז דורך געזעצגעבונג; און וואָס שייך די ספּעציעלע לאָקאַלע פאָדערונגען אין יעדער פאַבריק, זיינען די פאַבריקאַנטען געקומען צום שלום, אַז „ס'איז בעסער ניט צו האָבען קיין בינדענדע אָפּמאַכען מיט די ארבייטער, כאָטש אזא זאַך איז דוקא נויטיג איבער דעם וואָס די ארבייטער האָבען זיך די לעצטע צייט אָנגעהויבען בונטעווען". אויף דער קאָנפערענץ, וואו מען האָט באַקאַנט געמאַכט די דאָזיגע רעזאָלוציעס, האָט דער מיניסטער געהאַלטען אַ שאַרפע רעדע און איז אָנגעפאַלען אויף די בעלי בתים. ער האָט געזאָגט, אַז דערמיט וואָס מען וועט ארויסגעבען ארבייטער־געזעצען וועט מען ניט אָפּקומען; אַז דערמיט וועט מען די ארבייטער ניט איינשטילען, און אַז מען מוז איצט פאַרבעסערען די עקאָנאָמישע לאַגע פון די ארבייטער. דער מיניסטער האָט געפאָדערט, אַז די פאַבריקאַנטען זאָלען נאָכקומען די וואונשען און האָפנונגען פון דער רעגירונג, דער פּרעס און דער עפענטליכער מיינונג. די פאַבריקאַנטען האָבען אָבער דארויף קיין קלאָרען פאַרשפּרעכען ניט געגעבען. דאַן האָט די רעגירונג באַשטימט אַ קאָמיסיע (די שידלאָווסקי קאָמיסיע), וואָס האָט געזאָלט פאַרברענגען אַ גאַנצע רייהע הנחות פאַר די ארבייטער אויף'ן חשבון פון די בעלי בתים. און דאָס האָט די פאַבריקאַנטען שטאַרק אויפגעבראַכט. „די אינדוסטריע קען ניט ארבייטען מיט פאַרלוסטען, — האָבען די פּעטערבורגער פאַבריקאַנטען ערקלערט אין אַ מעמאָראַנדום, — זי קען אויך ניט אָננעמען דעם כאַראַקטער פון צדקה. די אינדוסטריע ארבייט אונטער אַ שווערער אָנשטרענגונג און ניט אַזוי פיעל וויפיעל זי קען. דער אפיעל צו די פאַבריקאַנטען נאָכצוגעבען די פאָדערונגען פון די ארבייטער פיהרט ארויף אויף'ן געדאַנק, אַז די ארבייטער בונטעווען זיך איבער דעם וואָס זיי זיינען עקאָנאָמיש ניט באַוואָרענט. אָבער דאָס איז ניט

ריכטיג. ווען מען וואָלט אפילו נאָכגעגעבען אלע פאָדערונגען פון די ארבייטער, וואָלט דאָס נאָך ניט געווען גענוג, דערמיט וואָלט מען זיי ניט איינגעשטילט. וואָרים ניט די עקאָנאָמישע שוועריג־קייטען זיינען שולדיג אין דעם וואָס די ארבייטער בונטעווען זיך, נאָר די ארומיגע אטמאָספערע איז אין דעם שולדיג".

נאָך קלאָרער האָבען זיך די פעטערבורגער פאבריקאנטען וועגען דעם אויסגעדריקט אין א צווייטען מעמאָראַנדום, וואָס לעזט זיך אזוי: „קיין הנחות צו די ארבייטער אין באזונדערע פונקטען און קיין אלגעמיינע רעוויזיע פון די ארבייטער געזעצען קענען איינ־שטילען די אומרוהיגע ארבייטער. דער בעסטען און ווירקזאמסטער מיטעל איינצושטילען די ארבייטער אין דער צוקונפט אָדער לכל הפחות אָפּשוואכען די איצטיגע שארפקייט, איז — דורך רע־פארמען וואָס טראָגען אן אלגעמיין פאָליטישען כאראקטער".

„וואָס קענען די פאבריקאנטען אליין טאָן צו פארבעסערען די לאגע פון די ארבייטער?" — האָבען די אייזען־פאבריקאנטען געפרעגט אין א מעמאָראַנדום. — סיידען דאָס, אז זיי זאָלען זיך אָפּזאָגען פון די געזעצליכע הכנסות וואָס זיי האָבען פון זייער קאַ־פיטאל און עס אוועקגעבען די ארבייטער, אז זיי זאָלען דערמיט פארבעסערען זייערע אומשטענדען, דאָס הייסט פשוט, זיי זאָלען פון דער אינדוסטריע מאכען א מין צדקה אנשטאַלט". און דאָ האָבען די אייזען־פאבריקאנטען ארויסגעזאָגט זייער מיינונג, אז זיי האָבען אן אנדער וועג ווי צו לעזען די פראגע, און דאָס איז — דורכפיהרען די „גרינדליכע רעפאָרמען, ווי עס פאָדערען די פאַר־שטעהער פון די זעמסטוואָס, די שטאָדטישע דומאס און די פאַר־שיידענע אנדערע גרופען און קלאַסען".

דיזעלבע שטעלונג האָבען אָנגענומען אלע פאבריקאנטען פון גאנץ רוסלאנד. די קאפּיטאליסטען האָבען זיך געשראָקען ניט נאָר פאר די עקאָנאָמישע הנחות וואָס די ארבייטער האָבען געפאָדערט; זיי האָבען אויך מורא געהאט, אז די בונטען זאָלען נאָך ניט שטע־לען אין קאָן זייערע פירמעס. די צוקער־פאבריקאנטען האָבען

בפירוש ערקלערט, אַז דער אָנקומענדער שטורם פון די פויערים בונטען איז פאַר דער צוקער אינדוסטריע אַ סך געפעהרליכער ווי די באַוועגונג פון די ארבייטער. „באוואָפענטע סאָלדאטען, — האָבען די צוקער פאַבריקאַנטען ערקלערט, — קענען באַשיצען די פאַבריקאַנטען אין די שטעדט געגען דער וואַקסענדער באַוועגונג פון די ארבייטער; סאָלדאַטען קענען באשיצען די שטאָדטישע אינדוסטריעלע פירמעס געגען די גוואַלד־טאַטען פון אַ צעיושעטען המון. אָבער וואָס קען זיין שטאַרק גענוג צו באַשיצען אונזערע זאַוואָדען און אימעניעס, וועלכע זיינען צעוואָרפען איבער די גרויסע סטעפּעס פון אונזער לאַנד?"

די רעגירונג ווידער האָט געהאַלטען, אַז דאָס בעסטע מיטעל איינצופיהרען אָרדנונג איז — געבען עקאָנאָמישע הנחות. דער פינאַנץ־מיניסטער קאָקאָווצעוו, האָט געפלאַנעוועט איינצופיהרען אַ צעהנשטונדיגען ארבייטסטאָג און נאָך אַנדערע רעפאָרמען וואָס טראָגען ניט קיין פּאָליטישען כאַראַקטער. אויף אַ פאַרזאַמלונג פון אַ קאָמיסיע וועגען ארבייטער געזעצגעבונג, וואָס איז אָפּגע־האַלטען געוואָרען דעם 16טען מאַרט, 1905, האָט קאָקאָווצעוו גע־האַלטען אַ רעדע פאַר 130 פאַרטרעטער פון דער פאַבריקאַנטען־אסאָציאַציע, און דאַן האָט ער אזוי געזאָגט: „מען באַשולדיגט די רעגירונג אין דעם, אַז זי גיט די ארבייטער הנחות אַבי זיי איינצושטילען, און זי טהוט דאָס אויפ'ן חשבון פון די פאַבריקאַנ־טען. מען גיט אָנצוהערעיש, אַז די איצטיגע באַוועגונג איז ארויס־גערופען געוואָרען בלויז דורך פּאָליטישער פּראָפּאַגאַנדאַ. דער אמת איז אָבער אַז די ארבייטער האָבען געקענט אַרונטערפאַלען אונטער דעם איינפלוס פון דער פּאָליטישער פּראָפּאַגאַנדע איבער דעם וואָס זייערע לעבענס באַדינגונגען זיינען גאַנץ אָפט זעהר שווער און אומערטרעגליך. אַן אָרגאַנישע קראַנקהייט ענטוויקעלט זיך דאָר־טען, וואו מען נעמט ניט אָן קיין מיטלען זי צו היילען, דאָס זעלבע איז מיט פּאָליטישע קראַנקהייטען, זיי געפינען פאַר זיך אַ גינ־סטיגען באָדען צווישען די עקספּלואַטירטע, די בויטבאַדירפטיגע און די אָרימע".

אויף אָט דער רעדע האָט דער פּאָרזיצענדער פון דער פּעטער־בורגער האנדעלס פּאַלאַטע געענטפערט, אַז די ארבייטער וועלן זיך צופרידענשטעלן בלויז מיט פּאָליטישע רעפאָרמען, ווי עס פאָדערן אַלע קלאַסען און גרופּען פון דער באפעלקערונג.

מאָנאַטען און מאָנאַטען זיינען אַוועק, און ווען די פאַבריקאַנטע האָבע דערזעהן, אַז די בונטען צווישען די ארבייטער ווערען אַלץ גרעסער און ערנסטער, זיינען זיי נאָך דרייסטער געוואָרען אין זייער אָנפאַל אויף דער רעגירונג, וועלכע איז געווען געצוואונגען א טראכט צו טאָן וועגען פּאָליטישע רעפאָרמען. „אונטער אַזעלכע אומשטענדען קענען מיר מעהר ניט לעבען! — האָט די ניזשני־נאָווגאָראָדער האנדעלס פאַלאַטע ערקלערט אין מאָנאַט אָקטאָבער, 1905. — מיר מוזען האָבען אָרדנונג, פּונקט ווי מיר מוזען האָבען לופט צו אָטהעמען!"

אויף די פּריצים, די רייכע לאַנדבאַזיצער, האָבען איבער דער־זעלבער אורזאַכע געמוזט פאָדערען פון דער רעגירונג, אַז זי זאָל איינפיהרען רעפאָרמען. די רייכע פּריצים, דאַרף מען ניט פאַר־געסען, זיינען געווען שטאַרקע אָנהענגער פון דער אויטאָקראַטיע. קיין גאָר גרויסע רעפאָרם־פאָדערונגען האָבען זיי ניט אַרויסגע־שטעלט; זיי האָבען בלויז געפאָדערט, אַז מען זאָל גרינדען א מין באַראַטענדע נאַציאָנאַלע קערפּערשאַפט, וואָס זאָל ערוועהלט ווערען פון פאָלק. אַזא קערפּערשאַפט, — האָט אויף א קאָנפערענץ ער־קלערט דער פאָרזיצענדער פון די גובערנסקי דוואָריאַנסקי דומאַס, וואָלט נעגעבען דעם קיסר א מעגליכקייט צו וויסען וואָס דאָס פאָלק פאַרלאַנגט און צו האַנדלען אין איינקלאַנג מיט זייערע פאַרלאַנגען. ווען די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג איז געוואָרען נאָך שטאַרקער און די פּויערים האָבען זיך נאָך מעהר גענומען בונטעווען, זיינען די פּריצים שוין געוואָרען אומגעדולדיגער. א סך פּריצים האָבען פראַנק און פריי אָנגעהויבען קריטיקירען די רעגירונג און גענומען פאָדערען גרינדליכע רעפאָרמען.

און איצט לאָמיר אביסעל אָפּכאַפּען דעם אָטהעם און וואַרפען א בליק אויף רוסלאַנד ווי זי האָט אויסגעזעהען אין הערבסט 1905.

דאָס גאַנצע לאַנד האָט זיך דאַן געוואַקעלט, אַלע יסודות פון לעבען זיינען געווען צורודערט. אַלע מאָל זיינען אַרבייטער אַרויס אין סטרייק; סטרייקענדיג פאַר פּאָליטישע רעפאָרמען, האָט מען אויך אַריינגעשטעלט פאָדערונגען פאַר אַן אַכטשטונדיגען אַרבייטסטאָג און פאַר העכערע שכירות; סטרייקענדיג פאַר עקאָנאָמישע פארבעסערונגען האָט מען אויך אַרויסגעשטעלט די פאָדערונג פאַר אַ גרינדונגס־פאַרזאַמלונג, וואָס זאָל ערוועהלט ווערען אויף דעם גרונד פון אַלגעמיינער, גלייכער, דירעקטער און געהיימער שטימרעכט; סטרייקס פון ערד אַרבייטער האָבען זיך געענדיגט דערמיט וואָס מען איז באַפּאַלען די אימעניעס פון די פּריצים; אייזענבאהן סטרייקס האָבען אויף אַ צייט אָפּגעשטעלט דעם פאַרקעהר אין איינינגע טיילען פון לאַנד. אין די גאַסען פון די שטעדט האָט מען געמאַכט דעמאָנסטראַציעס און די פּאָליציי האָט אויף די דעמאָנסטראַנטען געשאָסען; אין די דערפער האָבען זיך די פּויערים געבונטעוועט, אונטערגעצונדען די שייערען און די פּאַלאַצען פון די פּריצים, ביינאַכט איז דער גאַנצער הימעל אַרום און אַרום געווען רויט פון די פייערען, טויזענדער פּויערים זיינען דער׳הרג׳עט געוואָרען, מאַסען זיינען פאַרוואונדעט געוואָרע און מאַסען האָט מען אין די טורמעס אַריינגעזעצט. אַרבייטער, אינטעליגענטען, פּאַבריקאַנטען, פּריצים, פּויערים האָבען אָפּגעהאַלטען פאַרזאַמלונגען, און אויף די אַלע פאַרזאַמלונגען האָט מען די רעגירונג געקריטיקירט, פאַרדאַמט און אַרויסגעשטעלט פאָדערונגען. אי אין די שטעדט, אי אין די דערפער זיינען פאָרגעקומען צוזאַמענשטויסען מיט דער פּאָליציי, און גאַנץ אָפט זיינען די צוזאַמענשטויסען דערגאַנגען אַזוי וויים, אַז דאָס פאָלק האָט געמאַכט באַריקאַדען און מיט געוועהר אין די הענט זיך געשטעלט אַקעגען דער פּאָליציי. אויפ׳ן שלאַכטפעלד האָט מען געכאַפּט מפּלות און מפּלות, און דערנאָך איז געקומען דער שענדליכער שלום, לויט וועלכען רוסלאַנד האָט פאַרלאָרען באָדען. מיט קיין זאַך איז מען ניט געווען זיכער; די פינאַנצען זיינען געווען אויף צרות, דער קרעדיט איז געווען אין דער ערד, און אין דער רעגירונג האָט

מען איינגאנצען דעם צוטרויען פארלארען... די ארמעע איז נאך אפילו אלץ געבליבען געטריי צו דער רעגירונג, אבער דעם 14טען יוני האט די קריעגס־שיף "פאטיאמקין", שווימענדיג איבער׳ן שווארצען ים, ארויסגעשטעלט א רויטע פאהן; די מאטראזען פון דער שיף האבען געפאנגען זייערע אפיצירען און שנעל געגומען טרייבען די שיף צו די ברעגעס פון אדעס צו העלפען די דארטיגע סטרייקער, וועלכע האבען דאן געקעמפפט ניט נאר געגען די בעלי בתים, נאר אויך געגען נאטשאלסטווא. צו דער „פאטיאמקין" איז צוגעטראטען נאך א קריעגס־שיף, אבער זיי האבען זיך געמוזט אונטערגעבען ווען די לאיאלע פלאטע האט זיי ארומגערינגעלט. דער אויפשטאנד האט אבער סאי ווי סאי געהאט זעהר א וויכטיגע באדייטונג; דאס האט באוויזען, אז מען איז מיט דער ארמעע און פלאטע אויך ניט זיכער, ווייל זי הויבט שוין אויך אן בעאיינפלוסט צו ווערען פון דער רעוואלוציאנערער פראפאגאנדא.

די עקאנאמישע און פאליטישע פאדערונגען זיינען געווען פארשיידענע; עס זיינען אבער געווען צוויי צענטראלע פונקטען, וואס זיינען געשטיצט געווארען פון דער מאיאריטעט פון די ארגאניזירטע גרופען און פראקציעס. און, ווי עס שיינט, פון דער מאיאריטעט פון פאלק. איין פאדערונג איז געווען א פאליטישע: ציווילע פרייהייט; אן אלגעמיינע אפשאפונג פון אבסאלוטיזם; די גרינדונג פון א קאנסטיטוציאנעלער רעגיערונג, וואס זאל זיין פאראנטווארטליך צו א פארלאמעט וואס זאל ערוועהלט ווערען פון פאלק אויף יסוד פון אלגעמיינער שטימרעכט. די צווייטע פאדערונג איז געווען אן עקאנאמישע: קאנפיסקירען די גרויסע אימעניעס, שאפען אן אגראר־פאנד אויף צו באזארגען די נויטבאדירפטיגע פויערים מיט ערד פאר מעסיגע רענט. וואס שייך דעם אופן ווי אזוי מען זאל די ערד קאנפיסקירען, האבען די סאציאליסטישע פארטייען געפאדערט, אז מען זאל די ערד צונעמען ביי די פריצים אהן באלוינונג, בעת די מעסיגע גרופען (די זעמסטוואס און אנדערע) האבען געפאדערט, אז די „קאזנא" זאל די פריצים באלוינען פאר דער ערד וואס מען נעמט ביי זיי צו. שפעט אין

זומער פון 1905 איז אָרגאַניזירט געוואָרען דער פּויערים־פאַרבאַנד, אַ שוואַכע פּאַרטרעטערשאַפט פון געוויסע גרופּען פון רעוואָלוציאָנערע פּויערים אין פאַרשיידענע גובערניעס. דער פאַרבאַנד האָט אויך געפאָדערט, אַז מען זאָל די אימעניעס קאָפיסקירען; ער האָט אָבער ניט ערקלערט ווי אַזוי דאָס זאָל געטאָן ווערען, צוגעבענדיג, אַז אונטער געוויסע אומשטענדען מעג מען דעם פּריץ באַצאָהלען פאַר דער ערד וואָס מען נעמט ביי איהם צו.*)

אַרומגערינגעלט פון אַלע זייטען מיט אַזוינע ריזיגע באַוועגונגען און ערנסטע בונטען, האָט זיך די רעגירונג געמוזט אונטערגעבען, אָבער, ווי איהר שטייגער איז געווען אַלע מאָל, איז זי געקומען צום שכל צו שפּעט. דעם 17טען אַפּריל האָט זי אָפּגעשאַפט איינינגע רעליגיעזע באַשרענקונגען; דעם 6טען אויגוסט האָט זי באַקאַנט געמאַכט די וואַהל מעטהאָדען פאַר דער פאַרטרעטענדער קערפּערשאַפט, וואָס וועט זיך רופען די מלוכה־דומאַ — אַ אינסטיטוציע וואָס האָט די רעכט צו דיסקוטירען וועגען געזעצען, אָבער ניט צו שטימען וועגען זיי; דעם 27טען אויגוסט האָט די רעגירונג געגעבען אויטאָנאָמיע די אוניווערסיטעטען. אָט די אַלע רעפאָרמען זיינען געווען זעהר וויכטיג, און דאָך האָבען זיי קיינעם ניט צופרידענגעשטעלט. די הויפּט צרה, די סאַמאָדערזשאַוויע, איז נאָך אַלץ געבליבען ניט געטשעפּעט. די רעגירונג האָט נאָך אַלץ געהאַט די גאַנצע מאַכט. מען האָט נאָך אַלץ ניט געטאָרט ריידען וואָס מען האָט געוואָלט, מען האָט זיך נאָך אַלץ ניט געטאָרט פאַרזאַמלען, און אויב מען האָט זיך יאָ פאַרזאַמעלט און יאָ גערעדט וואָס מען האָט געוואָלט, האָט מען פּשוט דאָס לעבען געשטעלט אין קאָן. דריי וואָכען נאָכדעם ווי די רעגירונג האָט געגעבען די בלומרשטע קאָנסטיטוציע, האָבען סאָלדאַטען אין טיפלים געשאָסען אויף מענשען, וועלכע האָבען אָפּגעהאַלטען אַ פרידליכע פאַרזאַמלונג אין שטאָדטישען זאַל. איבער הונדערט מענשען זיינען דאָן דער'הרג'עט און פאַרוואונדעט געוואָרען.

---

*) ב. מאַסלאָוו „די באַוועגונג פון די פּויערים" 1905-07, רייט 237.

13טער קאַפּיטעל

דער צווייטער אַקט: דער 17טער אָקטאָבער.

אין אָנפאַנג סעפּטעמבער האָבען זיך די אוניווערסיטעטען גע־עפענט מיט אויטאָנאָמישע רעכט. די סטודענטען האָבען באַשלאָ־סען אויפצוגעבען דעם סטרייק, האַלטען אָפען די אוניווערסיטעטען און איבערגעגעבען די אוידיטאָריומס אין דעם רשות פון דעם פּובליקום. עס האָט לאַנג ניט געדויערט און די אוניווערסיטעטען זיינען געוואָרען די הויפּט קוואַרטיר פון דער רעוואָלוציע. בייטאָג און ביינאַכט האָט מען דאָרטען אָפּגעהאַלטען פאַרזאַמלונגען; רעּ־וואָלוציאָנערע קאָמיטעטען האָבען זיך כמעט אויפגעהערט באַהאַל־טען און פריי אָנגעפיהרט זייער אַרבייט אין די אוניווערסיטעטען. און דאָס מערקווירדיגסטע דערביי איז געווען וואָס די אַדמיניסט־ראַציע האָט אין דעם ניט געשטערט. אין שטאָדט האָט מען קיין פאַרזאַמלונג ניט געטאָרט אָפּהאַלטען, און אויב מען האָט יאָ אָפּ־געהאַלטען, זיינען געקומען סאָלדאַטען און האָבען די פאַרזאַמעלטע צוטריבען. און די אוניווערסיטעטען אָבער האָט מען ניט גע־שטערט אָפּצוהאַלטען פאַרזאַמלונגען.

און דערפאַר איז גאָר קיין חידוש ניט וואָס אַלע האָבען זיך אַ לאָז געטאָן אין די אוניווערסיטעטען און אין די אַנדערע הויכע לעהר־אַנשטאַלטען. אַ שטענדיגער שטראָם פון אידען, געפיהלען און פּלענער האָט געפלאָסען צווישען די אוניווערסיטעטען און די פאַבריקען, וואַקזאַלען און דרוקערייען. אין די טעמפּלען פון תורה האָט מען אויסגעאַרבייט פּלענער ווי אַזוי אָנצוגעהן מיט דער רעוואָלוציאָנערער אַרבייט. די כוואַליעס פון רעוואָלוציאָנע־רער ענערגיע זיינען געוואָרען אַלץ העכער און העכער. אין דער לופט האָט זיך געפיהלט, אַז אָט־אָט קומט אָן אַ שטורם.

באַלד האָט זיך אָנגעהויבען דער אָקטאָבער גענעראַל סטרייק.

קיינער האָט דעם גענעראַל סטרייק ניט אָרגאַניזירט. קיינער האָט איהם ניט געפּלאַנעוועט. קיינער האָט איהם ניט פאָראויס־געזעהען. מיט אַמאָל איז ער געקומען און מיט אַ שטאַרקען כוח זיך אַ וואָרף געטאָן איבער'ן גאַנצען לאַנד.

אָנגעפאַנגען האָט ער זיך פון אַ סטרייק פון מאָסקווער זעצער. דעם 24טען סעפּטעמבער האָבען שוין 5,900 ארבייטער געסטרייקט אין פופציג דרוקערייען. די סטרייקער האָבען זיך פארזאַמעלט אין די גאַסען; די פּאָליציי האָט זיי צוטריבען. עטליכע ארביי־טער זיינען דאַן דער'הרג'עט געוואָרען. דעם 2טען אָקטאָבער זיינען די פּעטערבורגער זעצער אַרויס אין אַ סימפּאַטי סטרייק. דעם 7טען אָקטאָבער זיינען די ארבייטער פון די מאָסקווער אייזענ־באַהן־ליניעס אַרויס אין סטרייק. מען האָט דערפיהלט ווי דאָס הארץ הערט אויף צו קלאַפּען. דער אייזענבאַהן סטרייק האָט זיך אריבערגעוואָרפען אויף דער מאָסקווא־קאַזאַנער ליניע, דעם 8טען אָקטאָבער האָט מען שוין געסטרייקט אויף דער מאָסקווא־יאַראָ־סלאַווער, מאָסקווא־ניזשני־נאָווגאָראָדנער און מאָסקווא־קורסקער ליניעס. דעם 9טען אָקטאָבער האָט מען שוין געסטרייקט אויף די מאָסקווא־קיעוו־וואָראָנעזשער און מאָסקווא־ברעסטליטאָווסקער לי־ניעס. אין דערזעלבער צייט האָט מען אויך געסטרייקט אין פאַר־שיידענליי אנדערע פּאַכען. דעם 10טען אָקטאָבער איז אָפּגע־שטעלט געוואָרען די ניקאָלאַיעווסקער ליניע, וועלכע פארבינדט פּעטערבורג מיט מאָסקווא. מיט עטליכע טעג שפּעטער האָט זיך דער אייזענבאַהן סטרייק איבערגעוואָרפען פון'ם צענטר אין די אנדערע טיילען פון לאַנד, אַזוי אַז אין פאַרלויף פון אַ קורצער צייט האָבען זיך אָפּגעשטעלט די רעדער פון אַלע רוסישע אייזענבאַהן־ליניעס, וואָס ציהען זיך אויף אַ שטח פון 40,000 קילאָמעטער. דאַן זיינען 750,000 אייזענבאַהן ארבייטער געווען אין סטרייק. די פּאָסט אָנגעשטעלטע זיינען אויך אַרויס אין סטרייק. אַ סך טעלעגראַף־ליניעס זיינען אויך צוגעשטאַנען. מען האָט אויפגע־הערט ארבייטען אין אַ סך פאַבריקען און זאַוואָדען. מען האָט

אויפגעהערט ארבייטען אין קאנטאָרען. די מעהרסטע געשעפטען, מאגאזינען און סקלאַדען האָבען זיך צוגעמאַכט. די פרייזען אויף עסענווארג האָבען געגומען שטייגען, ווייל דער פארקעהר צווישען איין שטאָדט און דער אַנדערער איז אָפּגעשטעלט געוואָרען. אור־מעדום האָט מען אָפּגעהאַלטען אָהן אַ שיעור פארזאמלונגען און די מאָטאָ איז געווען — אַ גרינדונגס פארזאמלונג. אין אייניגע שטעדט האָבען זיך די מאַסען אריינגעריסען אין די געוועהר פאַב־ריקען און דאָרטען צוגענומען ביקסען, רעוואָלווערען און פולווער. אין אייניגע שטעדט האָט מען געמאַכט באַריקאַדעס, איבערגעקערט די טראַמוואַיען, אַרויסגעריסען טעלעגראַף סלופּעס, אָנגעוואָרפען שטיינער איינע אויף די אַנדערע, כדי זיך צו באַשיצען פון אַן אָנ־פאַל מצד דער מיליטער.

די אויפרעגונג איז געוואָרען וואָס אמאָל גרעסער און גרעסער. דער סטרייק איז געווען אַן עראייגניס ניט נאָר אין רוסלאַנד, נאָר אין דער געשיכטע פון דער וועלט. אַלע פּראָגרעסיווע קלאַסען, גרופּען און פראַקציעס האָבען דעם סטרייק גערן געשטיצט. די שטאָדטישע דומאַס האָבען געפאָדערט, אַז די אַדמיניסטראַציע זאָל עפּעס טאָן. אַ סך שטאָדטישע דומאַס זיינען זאָגאַר געגאַנגען האַנט אין האַנט מיט די פּאָליטישע אָרגאַניזאַציעס און זאָגאַר מיט די רעוואָלוציאָנערע סאָציאַליסטישע קאָמיטעטען.

די צענטראַלע רעגירונג האָט פארלאָרען דעם קאָפּ און ניט גע־וואוסט וואָס צו טאָן. אויף דער אַרמעע האָט מען זיך צופיעל ניט געקענט פארלאָזען. אויף די רעוואָלוציאָנערע מיטינגען האָט מען אָנגעהויבען זעהן סאָלדאַטען און אָפיצירען. און חוץ דעם האָט מען גאָר קיין סאָלדאַטען ניט געקענט פיהרען פון איין שטאָדט אין דער אַנדערער, מחמת די אייזענבאַהנען זיינען ניט געגאַנגען. עס האָט געשיינט, אַז עס איז אייגפאַך אונמעגליך דעם סטרייק בייצוקומען. די רעגירונג איז געווען איינע אַליין. צווישען פּע־טערבורג און צאַרסקאָיע סעלאָ, וואו דער צאַר האָט געוואוינט, איז קיין באַהן ניט געגאַנגען. דער יוסטיץ־מיניסטער אַליין האָט דעם 14טען אָקטאָבער, פון צאַרסקאָיע סעלאָ קיין פּעטערבורג, זיך

געמוזט שלעפּען מיט פערד. די מיניסטאָרען האָבען זיך ניט גע־קענט שטעלען אין פאַרבינדונג מיט'ן צאַר. די לאַגע איז געווען אַ שרעקליכע.

די רעגירונג האָט קיין אַנדער ברירה ניט געהאַט און האָט זיך אונטערגעגעבען. דעם 17טען אָקטאָבער האָט זי אַרויסגעלאָזט פאָלגענדען מאַניפעסט:

„מיט גאָט'ס גנאָדען, מיר, ניקאָלאַי דער צווייטער, דער אימ־פּעראַטאָר און זעלבסטהערשער פון גאַנץ רוסלאַנד, צאַר פון פּוילען, גרויספירסט פון פינלאַנד א. אז. וו. א. אז. וו.

„בונטען און אומרוהען אין די גרויסע שטעדט און אין אַ סך אַנדערע פּלעצער פון אונזער קעניגרייך פילען אָן אונזער האַרץ מיט אַ סך עגמת נפש. דאָס גליק פון דעם רוסישען מאָנאַרך איז ענג פאַרבונדען מיט דעם גליק פון'ם פאָלק, און זייער עגמת נפש איז אויך זיין עגמת נפש. די איצטיגע בונטען קענען נאָך ברענגען אַ גרויסע אומאָרדנונג אין פאָלק און שטעלען אין געפאַהר די גאַנצ־קייט און די אייניגקייט פון אונזער קעניגרייך.

„די גרויסע שבועה פון קעניגליכער דיענסט באַפעהלט אונז אָנצו־ווענדען די גאַנצע מאַכט אונזערע צו ברענגען דערצו, אַז עס זאָלען אויפהערען די בונטען, וועלכע זיינען געפעהרליך פאַר אונזער מלוכה. באַפעהלענדיג די בעאַמטע אָנצונעמען מיטלען גע־גען די דירעקטע מאַניפעסטאַציעס פון אומאָרדנונג, בונטען און גוואַלדטהאַטען און צו באַשיצען די פרידליכע באַפעלקערונג, וואָס איז גרייט צו טאָן די פליכט, האָבען מיר, כדי דורכצופיהרען די אַלגעמיינע מיטלען וואָס מיר האָבען אויסגעאַרבייט אויף איינצו־שטילען דאָס נאַציאָנאַלע לעבען, געפינען פאַר נויטיג צו מאַכען אייניג די טעטיגקייט פון דער העכערער רעגירונג.

„מיר מאַכען דאָס אַלס די פליכט פון דער רעגירונג דורכצו־פיהרען אונזער פעסטען ווילען:

„1. פאַרזיכערען פאַר'ן פאָלק די פעסטע יסודות פון ציווי־לער פרייהייט אויף דעם גרונד פון אמת'ער פערזענליכער אומ־

באַריר̇קייט, פרייהייט פון געוויסען, פון רעדע, פון פאַרזאַמלען זיך און פון יוניאָנס.

„2. אריינגעמען איצט צו דער באַטייליגונג אין הער מלוכה־דומאַ, ניט אָפּשטעלענדיג די קומענדע וואַהלען און אויף ווי ווייט עס איז נאָר מעגליך אין דער קורצער צייט וואָס איז נאָך געבליבען פאַר דער ערעפנונג פון דער דומאַ, אַלע קלאַסען פון דער באַפעלקערונג, איבערלאָזענדיג די ווייטערדיגע ענטוויקלונג פון דעם פרינציפּ פון אַלגעמיינער שטימרעכט צו דער נייער געזעצגעבענדער אָרדנונג.

„3. עס זאָל אוועקגעשטעלט ווערען אַלס אַ פעסטער כלל, אַז קיין געזעץ קען ניט ווערען בינדענד אָהן דער צושטימונג פון דער מלוכה־דומאַ, און אַז פאַר די פאַרטרעטער פון פאָלק מוז פאַרזיכערט ווערען אַ ווירקליכע באַטייליגונג אין דער קאָנטראָלע איבער דער געזעצליכקייט פון די בעאַמטע וואָס מיר האָבען באַשטימט.

„מיר פאָדערען אויף די געטרייע זיהן פון רוסלאַנד, אַז זיי זאָלען געדענקען זייער פליכט צום פאַטערלאַנד און העלפען מאַכען אַ סוף צו די בונטען וואָס האָבען צו זיך קיין גלייכען ניט, און צוזאַמען מיט אונז אָנווענדען אַלע כוחות איינצושטעלען אָרדנונג און פרידען אין אונזער געבורטסלאַנד".

אין דערזעלבער צייט איז אויך פאַרעפענטליכט געוואָרען דער מעמאָראַנדום פון גראַף וויטע, וועלכער איז באַשטימט געוואָרען צו זיין דער ערשטער פרעזידענט פון דעם פאַראייניגטען קאַבינעט. וויטע האָט צום צאַר געשריבען אַזוי: „די אַלגעמיינע אומרו־היגקייט צווישען די פאַרשיידענע קלאַסען פון דער רוסישער געזעלשאַפט דאַרף ניט באַטראַכט ווערען אַלס אַ רעזולטאַט פון טייל־ווייזער אומפאָלקאָמענהייט אין אונזער פאָליטישער און סאָציאַלער אָרדנונג, און אויך ניט אַלס אַ רעזולטאַט פון דער אָרגאַניזירטער טעטיגקייט פון די עקסטרעמע פאַרטייען. עס איז גאָר קיין פסק ניט, אַז די וואָרצלען פון דער אומרוהיגקייט ליגען טיעפער, אין דעם צוטרייסעלטען באַלאַנס צווישען די אידעאַלע שטרעבונגען פון

דער רענקענדער רוסישער געזעלשאפט און די אויסערליכע לעבענס־פאָרמען. זי שטרעבט צו א געזעצליכער אָרדנונג, וואָס זאָל זיין געבויט אויף דעם יסוד פון בירגערליכער פרייהייט".

דער אקט פון'ם 17טען אָקטאָבער האָט אָנגעצייכענט א נייע תקופה אין דער געשיכטע פון רוסלאנד. אין יענעם טאָג האָט רוסלאנד, געזעצליך, אויפגעהערט צו זיין א סאמאָדערזשאוויע (זעלבסטהערשאפט). „קיין געזעץ קען ניט ווערען בינדענד אָהן דער צושטימונג פון דער דומא", וואָס דאָס פאָלק וועט ערוועהלען, אזוי האָט בפירוש ערקלערט דער קאָפּ פון דער נאציאָן. און עס מאכט ניט וואָס נאָכ'ן 17טען אָקטאָבער האָט די רעגירונג באגאנגען נאָך גרעסערע געמיינהייטען ווי פריהער. אָט די געמיינהייטען זיינען שוין באטראכט געוואָרען ווי אומגעזעצליכע האנדלונגען. און דאָ ליגט די היסטאָרישע וויכטיגקייט פון דעם אָקטאָבער־סטרייק און פון דעם רעזולטאט וואָס ער האָט געבראכט — דעם מאניפעסט.

די בשורה וועגען א קאָנסטיטוציאָנעלער אָרדנונג אין לאנד האָט אויפ'ן פאָלק געווירקט פונקט ווי א פריש ווינטעלע. פאר פרייד האָט מען זיך איבער די גאסען א לאָז געטאָן און עס איז געוואָרען א גדולה, פרעמדע מענשען זיינען זיך איינע די אנדערע אויף די העלזער געפאלען, זיך געקושט, און פאר גרויס שמחה אזש געוויינט. „בירגער" און „טאָווארישטשעס" האָבען זיך אריינגעשטעקט רויטע בלומען אין די לאצען, איבער די קעפּ האָבען רויטע פאָהנען געפלאטערט. סאָלדאטען האָט מען אין די גאסען באגעגענט מיט א פרעהליכע הורא, אָפיצירען האָבען דער רויטער פאָהן אָפּגעגעבען „טשעסט", די פּאָליציייסקע האָבען גוטמוטיג געקוקט אויפ'ן עולם, „סוואָבאָדא"! — האָבען זיך אלע מיט'ן גאנצען הארצען געפרעהט. אָבער שווארצע שאָטענס האָבען גע־לויערט הינטען ארום און ווי די גיפטיגע שלאנג געקראָכען בגנבה. אין דער לופט האָבען זיך בייזע גייסטער געטראָגען.

דעם 17טען אָקטאָבער, אין אוונט, איז אין פּעטערבורג בא־

קאַנט געוואָרען די בשורה וועגען דעם מאַניפעסט. דעם זעלבען אווענט האָט פּאָלקאָווניק ריעמאַן, דער קאָמאַנדיר פון'ם קעניגליכען לייב-גוואַרדיע פּאָלק, מיט קאַנאָנען געשאָסען אויף דעם טעכנאָלאָגישען אינסטיטוט, וואו מען האָט אָפּגעהאַלטען פאַרזאַמלונגען. דעם 18טען אָקטאָבער, אין דער פריה, איז דער קאוואַלעריע-אָפיצער פּראָלאָוו באַפאַלען אַן עולם מיט מענשען לעבען אינסטיטוט. דעם 18טען אָקטאָבער, בייטאָג, האָט פּאָלקאָווניק מיען געשאָסען אויף אַן עולם מיט מענשען אויף דער גאָראָכאָוואער גאַס. דעם 18טען אָקטאָבער, פאַרנאַכט, האָבען קאָזאַקען געשאָסען אויף די ארבייטער פון פּוטילאָווער זאַוואָד.

דאָס איז געווען דער אָנהויב פון דער נייער אָרדנונג.

אין יענער צייט איז מיר גראָדע אויסגעקומען צו זיין אין קיעוו. עס איז געווען אַ שעהנער הערבסט טאָג ווען מען האָט אין שטאָדט די בשורה באַקומען. אַ בלויער הימעל האָט זיך אין דער הויך איבער גאַנצע וועלטען געשפּרייט און די געלע בלעטער, וואָס זיינען פון די בוימער געפאַלען, האָבען די שעהנע שטאָדט, דעם חן פון דרום, עפּיס ווי אין גאָלד אויסגעפּוצט. שטראָמענווייז האָבען זיך טויזענדער און צעהנדליגער טויזענדער מענשען אַ לאָז געטאָן צו דער שטאָדטישער אופּראַווע, דורך די ברייטע, מיט זון באַלויכטענע גאַסען, זיינען זיי אַהין מיט אַ גדולה געגאַנגען. רוסען און אידען, פּאָליאַקען און אוקראַינער האָבען זיך אַלע צוזאַמען אויף איין שמחה געפרעהט. אויפ'ן אַלעקסאַנדראָווסקי פּלאַץ איז די שמחה געווען אַזוי גרויס, אַז מען קען דאָס גאָר מיט קיין ווערטער ניט איבערגעבען. אַלע האָבען זיך ווי קליינע קינדער געפריִהט, ביי אַלעמען האָבען די אויגען געבלישטשעט פאַר גרויס באַגייסטערונג. אין אַ שטראָם פון התפעלות איז דער עולם אריינגעשלעפּט געוואָרען. דאָרטען האָט זיך ניט געפיהלט קיין שטימונג פון אַן המון; אַ הייליגע התלהבות, אַ מין פרומע כונה האָט באַהערשט די אַלע מאַסען, וועלכע האָבען געדענקט, אַז ענדליך איז זייער טרוים פאַרווירקליכט געוואָרען.

מיט אמאָל האָט איינער אַ זאָג געטאָן אַ וואָרט. ווי צו־שמאָלצענע בליי איז דאָס וואָרט געפאַלען אויף די הערצער פון די מענשען. איינער דעם אנדערען האָט, אין שרעק, עפּיס געגומען שושקען. מיט אמאָל האָבען זיך אָנגעהויבען ארומטראָגען שרעק־ליכע, אומגלויבליכע קלאַנגען. די מענשען האָבען ניט געוואָלט גלויבען; ניט אַנדערש, נאָר עפּיס אַ משוגענער האָט דאָס אויס־געטראַכט. ווידער האָט מען מיט באַגייסטערונג זיך צוגעהערט צו די רעדנער. אויף דעם הויכען באַלקאָן פון דער שטאָדטשיער אופּראַווע זיינען די רעדנער געשטאַנען, איבער זיי האָט נאָך אַלץ געהאַנגען דער קייזערליכער צוויי־קעפּיגער אָדלער און פאַר זיי זיינען געשטאַנען די באַפרייטע מענשען, וועלכע האָבען דורשטיג געשלונגען די פרייהייט... מיט אמאָל האָט זיך דערהערט אַ קוויטש. „פּאָגראָם". אין די אַנדערע גאַסען האָט מען שוין גע־האָט אָנגעהויבען הרג'ענען און קוילענען. רוצחים און מערדער האָבען זיך גאָר פלוצלונג געיאָוועט, און דער עולם האָט אָנגעהויבען לויפען וואוהין די אויגען האָבען נאָר געטראָגען.

דריי טעג און דריי נעכט האָט דער פּאָגראָם דאָן געבושעוועט. די סאָלדאַטען האָבען ארויסגעהאָלפען די פּאָגראָמשטשיקעס.

מיר האָבען זיך דאַרויף געריכט. מיר האָבען געוואוסט, אז די פּאָליציי ארבייט מעשים און פאַרשפּרייט פּאָגראָם־פּראָקלאָ־מאציעס צווישען די ערגסטע אויסוואורפען, צווישען די געמיינסטע גנבים און רויבער. מיר האָבען געוואוסט, אז מען האָט פאַרשפּרייט קלאַנגען דאָס דער צאַר אַליין וועט ערלויבען צו באַראַבעווען און צו שלאָגען די „קראַמאָלניקעס" און די אידען דריי טעג נאָכאַנאַנד. מיר האָבען בלויז ניט געוואוסט, אז די פּאָגראָם־מאַשין וועט אזוי שנעל אוועקגעשטעלט ווערען ביי דער ארבייט.

באַלד נאָך דעם האָבען מיר זיך דערוואוסט, אז אזוינע פּאָ־גראָמען זיינען פאָרגעקומען איבער גאַנץ רוסלאַנד אין די ערשטע דריי טעג נאָכדעם ווי מען האָט ארויסגעגעבען דעם מאַניפעסט. דאָן איז ארויסגעשפּרונגען די „שווארצע מאה", אַ באַנדע

אזא, וואָס די רעגירונג האָט געדונגען, כדי צו מאַכען דעם אָנשטעל, אַז זי ווערט געשטיצט פון פאָלק. אַלע זכיות און פריווילעגיעס האָבען די שווארץ־מאה׳ניקעס ביי דער רעגירונג געקראָגען. זיי האָט מען געגעבען געלט, זיי האָט מען פארזאָרגט מיט שטעלעס, זיי האָט מען די גרעסטע טובות געטאָן. פראַנק און פריי האָבען זיי פארזאמלונגען אָפּגעהאַלטען, און פאר די גרעסטע פארברעכענס, וואָס זיי האָבען באַגאַנגען, האָט מען זיי ניט באַשטראָפט. ארעס־טירען א שווארץ־מאה׳ניק האָט מען ניט געטאָרט, און אויב א פּאָליצייסקע האָט על פי טעות אמאָל יאָ ארעסטירט אזא חברה־מאַן, האָט מען איהם דערפאר אויסגע׳מוסר׳ט. מיט א פּאָר יאָהר שפּעטער איז דער צאַר אַליין אויך געוואָרען א מיטגליעד אין דער „שוואַרצער מאה", און ער מיט זיין יורש זיינען געווען די שיינדלינג פון דער באַנדע. אָפיציעל האָט די „שווארצע מאה" געהייסען „דער פאַרבאַנד פון רוסישען פאָלק" (סאָיוז רוסקאַווא נאַראָדאַ), אָדער „דער פאַרבאַנד צו באַקעמפּפען די רעוואָלוציע". אין פארגלייך מיט דער ראָליע, וואָס זיי האָבען געשפּיעלט, איז זייער מיטגלידערשאַפט געווען לעכערליך קליין. ווען די רעגירונג וואָלט זיי ניט געווען געשטיצט, וואָלטען זיי גאָר קיין קיום ניט געקענט האָבען. און געשטיצט האָט זיי די רעגירונג דערפאר, וואָס אויף זיי האָט זי געקענט אָנווייזען און זאָגען, אַז זי ווערט געשטיצט פון פאָלק. אויף א וואונק פון די „הויכע פענסטער" האָבען די שווארץ־מאה׳ניקעס געמאַכט פּאַטריאָטישע דעמאָנסטראַציעס, פּאַטריאָטישע תפלות געפּראַוועט אין די קירכעס, און ווען מען האָט געדאַרפט, האָבען זיי געמאַכט פּאָגראָמען.

זיי האָט דאָס די רעגירונג געדאַרפט פארדאנקען פאר דער מעגליכקייט צו מאַכען אַזעלכע בלוטיגע פּאָגראָמען גלייך נאכדעם ווי זי האָט דעם מאַניפעסט ארויסגעגעבען. די מאָטאָ איז געווען: „שלאָגט די אינטעליגענטען און די זשידעס". אין איבער הונדערט שטעדט האָט מען געמאַכט פּאָגראָמען אין די ערשטע צוויי—דריי וואָכען נאָכ׳ן מאַניפעסט; פון 3,500 ביז 4,000 מענשען זיינען אין די דאָזיגע פּאָגראָמען דער׳הרג׳עט געוואָרען; פארוואונדעט

געוואָרען זיינען איבער 10,000 מענשען.*) ספּעציעל דערמאָנען דאַרף מען די הריגה אין טאָמסק. דאָרטען זיינען 150 מענשען דער׳הרג׳עט געוואָרען, 50 זיינען פאַרוואונדעט געוואָרען און 1,000 זיינען פאַרברענט געוואָרען. א פאַרזאַמלונג איז דאָרטען אָפּגעהאַלטען געוואָרען לכבוד דעם וואָס מען האָט אַרויסגעגעבען דעם מאַניפעסט. ווען דער עולם איז געגאַנגען צוריק פון דער פאַרזאַמלונג, האָבען די שווארץ־מאה׳ניקעס זיי באַפאַלען אין מיטען גאַס. קיין געוועהר האָט קיינער פון עולם ביי זיך ניט געהאַט, זיינען זיי אַריינגעלאָפען אין טהעאַטער און אין איינער פון די געביידעס פון׳ם וואָקזאַל. די „פּאַטריאָטען" האָבען אונטערגעצונדען ביידע געביידעס. די וואָס האָבען געפּרואווט אַנטלויפען, זיינען דער׳הרג׳עט געוואָרען. באַלד זיינען אָנגעקומען סאָלדאַטען, און אַנשטאָט צו ראַטעווען די מענשען, האָבען זיי גענומען שיסען אויף זיי דורך די פענסטער פון דעם טהעאַטער, וואָס איז געווען איינגעהילט אין פלאַמען. ניט ווייט פון דעם ברענענדיגען טעאַטער איז געשטאַנען דער גובערנאַטאָר אויפ׳ן באַלקאָן פון זיין פּאַלאַץ און רוהיג צוגעקוקט ווי מען הרג׳עט און מען ברענט מענשען; אין א נאָהענטער קירכע האָבען די גלחים דאַן געפּראַוועט א גאָטעס־דיענסט.

אַזוי האָט די אַלטע רוסלאַנד געוויזען, אַז זי איז נאָך ניט טויט, אַז זי נעמט זיך ערשט אונטער צו קעמפּפען פאַר איהר עקזיסטענץ. אָבער די יונגע רוסלאַנד האָט דעם גלויבען ניט פאַרלאָרען. מיט מוט האָט זי זיך צו דער אַרבייט א נעם געטאָן, גלייך די סאַמאָדערזשאַוויע וואָלט שוין געווען אויפ׳ן עולם האמת. די רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס זיינען אַרויס פון די „אונטערערדישע" נאָרעס און פראַנק און פריי זיך א נעם געטאָן צו דער אַרבייט. עס האָבען זיך געגרינדעט פּאָליטישע קלאַבס. כמעט

*) וו. אָבנינסקי „א האַלב יאָהר רוסישע רעוואָלוציע" זייט 42. באַשטעטיגט פון ע. מאיעווסקי אין דעם זאַמעלבוך „סאָציאַלע באַוועגונגען", צווייטער באַנד, ערשטער בוך, זייט 103.

אלע טאָג האָבען זיך ארבייטער פאראיינען אָרגאניזירט. די צייטונגען האָבען פון זיך ארונטערגעוואָרפען דעם יאָך פון דער צענזור. אין אייניגע שטעדט האָבען רעוואָלוציאָנערען אויפגעבראָכען די טורמעס און ארויסגעלאָזט פון דאָרטען די פארשפּארטע חברים. אלע האָבען געגארט נאָך א פּאָליטישער אמנעסטיע, מיט שטורם האָט מען דאָס געפאָדערט אזוי לאנג ביז די רעגירונג האָט דעם 21טען אָקטאָבער געמוזט געבען א שטיקעל אמנעסטיע. דעם 3טען נאָוועמבער האָט די רעגירונג אָפּגעשאפט די געבליבענע אויסלייזונג פּאָדאַטקעס, כדי איינצושטילען די פּויערים. דעם 24טען נאָוועמבער האָט זי אָפּגעשאפט די צענזור. רוסלאנד האָט זיך האסטיג אָרגאניזירט. אייניגע זעמסטוואָ־ליבעראַלען האָבען צוזאמען מיט אנדערע אינטעליגענטען געגרינדעט א ליבעראל פּאָליטישע פּארטיי אונטער'ן נאָמען קאָנסטיטוציאָנעלע דעמאָקראַטען (קאדעטען) מיט א גאנץ ראדיקאלער פּראָגראמע. אנדערע זעמסטוואָ־ליבעראַלען האָבען צוזאמען מיט די פאָרשטעהער פון אינדוסטריע און האנדעל געגרינדעט די אָקטאָבריסטישע פּארטיי, מיט א מעהר מעסיגער ליבעראַלער פּראָגראם. נאָך אנדערע פּארטייען זיינען ארויסגעשפּרונגען אין יענער צייט און זיינען באַלד אונטערגעגאנגען. יעדער פּארטיי האָט זיך געהאט איהרע אָרגאנען. צייטונגען און זשורנאַלען זיינען ארויס מיט לשון און אָנגעהויבען באַנוצען אזא שפּראך וואָס בלויז די אומלעגאלע צייטונגען האָבען פריהער באַנוצט. מען האָט געקענט זעהן, אז רוסלאנד איז אריינגעטראָטען אין א נייער תקופה און מאכט שנעלען פאָרטשריט אויף דעם וועג צו א ליכטיגער צוקונפט. דער אלטער רעזשים האָט אָבער דעם קאָפּ נית געלאָזט אויפהויבען און יעדער שריט צו דער ליכטיגער צוקונפט האָט געקאָסט בלוט.

א זשורנאַל, וואָס איז ערשינען אין יענער צייט, האָט כאַראַקטעריזירט די דאמאָלדיגע לאגע אין רוסלאנד אויף אזא אויפן:

„און איצט האָבען מיר א קאָנסטיטוציע.

„מיר מעגען אָפּהאַלטען פארזאמלונגען, אָבער סאָלדאַטען מעגען די פארזאמלונגען ארומרינגלען.

„מיר מעגען ריידען וואָס מיר ווילען, אָבער די צענזור איז אלץ געבליבען ווי געוועזן.

„מען האָט אונז געגעבען פרייהייט פון וויסען, אָבער אין די אוניווערסיטעטען האַלט מען סאָלדאַטען.

„מען האָט אַרויסגעגעבען אַ געזעץ, אַז מען טאָר קיינעם ניט טשעפּען, אָבער די טורמעס זיינען פול מיט אַרעסטירטע.

„מען האָט אונז געגעבען אַ קאָנסטיטוציע, אָבער די סאַמאָ־דערזשאַוויע איז געבליבען ווי געוועזן.

„מען האָט אונז געגעבען אַלעס, און מען האָט אונז גאָרניט געגעבען."*)

אין די מאָנאַטען אָקטאָבער און נאָוועמבער איז געוועזן דער קריטישער מאָמענט אין דער געשיכטע פון דער רעוואָלוציע. די אויטאָקראַטיע האָט זיך געשאָקעלט, אָבער אינגאַנצען צובראָכען איז זי ניט געוועזן. לעגאַל איז רוסלאַנד געוועזן פריי, אָבער דאָס פאָלק האָט די פרייהייט ערשט געדאַרפט נעמען. די רעגירונג אַליין האָט זיך געפיהלט ניט זיכער. אין דער אַרמעע האָבען זיך געזאַמעלט ווייזען סמנים פון בונטען. די בונטען זיינען געוועזן טייל־ווייז אַ רעזולטאַט פון די מפּלות, וואָס מען האָט געכאַפּט אין דער מלחמה מיט יאַפּאַן, און טיילווייז אַ רעזולטאַט פון דער אַלגעמיי־נער אומרוהיגקייט אין לאַנד. אין סעוואַסטאָפּאָל האָבען די מאַט־ראָזען אָרגאַניזירט אַ דעפּוטאַטען־סאָוויעט און אָפּגעהאַלטען רע־וואָלוציאָנערע פאַרזאַמלונגען, פון צייט צו צייט האָבען זיי די פאַרזאַמלונגען אָפּגעהאַלטען צוזאַמען מיט די אַרבייטער־אָרגאַני־זאַציעס. אין גראָדנע, וואָראָנעזש, קיעוו, מאָסקווע, קורסק, יע־קאַטערינאָדאַר, וואַרשאָ, ריגא און אין אַ סך אַנדערע שטעדט האָבען די סאָלדאַטען פּשוט געבראָכען די דיסציפּלין, געפאָדערט פאַרבעסערונגען אין דעם קאַזאַרמע לעבען און אויסגעדריקט דעם שטאַרקסטען פּראָטעסט געגען דעם וואָס די אָפיצירען בלאָזען פון

*) בולעטין פון דעם סאָוויעט פון אַרבייטער דעפּוטאַטען, אָקטאָבער 20טען, 1905.

זיך. אין באראנאָוויטש זיינען די סאָלדאַטען ארויס אין די גאַסען זינגענדיג רעוואָלוציאָנערע ליעדער. אין טיפליס האָבען זיי ארויסגעלאָזט פון געפענגניס עטליכע רעוואָלוציאָנערען, וועלכע זיינען געווען פאר׳משפט צום טויט. אין קורסק, באַטום און אין אייניגע אַנדערע שטעדט האָבען זיך די צובונטעוועטע סאָלדאַטען געשלאָגען מיט די לאָיאַלע סאָלדאַטען. די באַוועגונג איז טיילוויז געווען פּאָליטיש און טיילוויז האָט זי געהאַט אַ שייכות מיט דער אַלגעמיינער בונטען־שטימונג. מען האָט זיך גיך איינגעשטילט, אָבער די רעגירונג איז שוין מעהר מיט די סאָלדאַטען ניט געווען אזוי זיכער.

ווער וועט סוף כל סוף געווינען? וועלכער צד וועט זיין שטאַרקער?

מיט אָט דער גרויסער פראגע האָבען זיך אלע שטאַרק אינטערעסירט נאָך דעם אָקטאָבער סטרייק. ביסלעכוויז האָט די רעגירונג אָנגעהויבען קומען צו זיך. ווי איהר שטייגער איז געווען, האָט זי געהאַלטען אין איין צוזאָגען און צוזאָגען גילדערנע בערג, אָבער ביז מען האָט זי ניט צוגעשפּאַרט צו דער וואַנט, האָט זי איהרע פארשפּרעכונגען ניט געהאַלטען. *דאַן איז נאָך מעהר ווי אַלע מאָל געווען נויטיג אַ פאראייניגטער רעוואָלוציאָנערער פראָנט.* דאָס אייז איז שוין געווען דורכגעבראָכען. די אויטאָקראַטיע איז שוין דאַן געווען אָפּגעשוואַכט, און מען האָט געדאַרפט קלאַפּען און ווידער קלאַפּען ביז דער בנין וועט זיך צופאַלען אויף שטיקלעך.

אָבער אומגליקליכערווייזע *איז דאַן, גלייך נאָך׳ן האַלבען זיעג, פאָרגעקומען אַ שפּאַלטונג אין די רעוואָלוציאָנערע רייהען.* די נייע רוסלאַנד האָט זיך ניט געקענט שטעלען אַקעגען פאַראייניגט.

פערצעהנטער קאפיטעל

דער באַזיעגטער קעניג.

„זיין פּראָלעטאַרישע מאַיעסטעט, דער ארבייטער פון אַלע לענדער". דאָס איז געווען דער אויפשריפט אויף דעם ערשטען קאַרטון אין דעם ערשטען פּאָליטיש-סאַטירישען רוסישען זשורנאַל, וואָס איז ערשינען נאָכ'ן מאַניפעסט. אין יענער צייט איז דער איינדרוק געווען, אַז דער רוסישער ארבייטער קלאַס איז אַלמעכטיג. דעם אָקטאָבער סטרייק האָט דער רוסישער ארבייטער קלאַס איינגאַנצען אויף זיינע פּלייצעס אריבערגעטראָגען. ער האָט די רוסישע אַלטע אָרדנונג ארונטערגעוואָרפען פון איהר גדולה. ער האָט ניט געוואַרט אויף דער ערלויבניש פון „נאַטשאַלסטוואָ" און, אין דעם סאַמע קאָך פון דעם גענעראַל סטרייק, געגרינדעט אַ סאָוויעט פון ארבייטער-דעפּוטאַטען, וואָס איז דאַן געווען אַ מין רעוואָלוציאָנערע זעלבסט פערוואַלטונג פון די פעטערבורגער ארבייטער.

דעם 13טען אָקטאָבער האָט דער סאָוויעט אָפּגעהאַלטען די ערשטע פערזאַמלונג, אויף וועלכער עס זיינען געווען פערטראָטען זעקס און ניינציג אינדוסטריעלע פירמעס און פינף ארבייטער-יוניאָנס. מיט איין מאָנאַט שפּעטער זיינען שוין אין סאָוויעט געווען 562 דעלעגאַטען, וועלכע האָבען פערטראָטען 147 פאַבריקען, 34 זאַוואָדען און 16 ארבייטער-יוניאָנס. די סאָציאַל-דעמאָקראַטען און סאָציאַליסטען-רעוואָלוציאָנערען האָבען אין סאָוויעט געהאַט זייערע ספּעציעלע פערטרעטער.

דער סאָוויעט איז געווען די אָנפיהרענדע קערפּערשאַפט פון די פעטערבורגער ארבייטער, און נאָכדעם ווי אַזעלכע סאָוויעטען זיינען געגרינדעט געוואָרען איבער'ן גאַנצען לאַנד, איז דער פעטער-

בורגער סאָוויעט געוואָרען די אָנפיהרענדע קערפּערשאַפט פון אלע רוסישע ארבייטער. דער סאָוויעט האָט זיך לחלוטין ניט גערעכענט מיט דער עקזיסטירענדער רעגירונג. ער האָט ארויסגעגעבען רע־וואָלוציאָנערע באַפעהלען צו די ארבייטער פון׳ם גאנצען לאנד. ער האָט געהאלטען אָן אויג אויף די פּאָליטישע פּאסירונגען. ער איז געווען דער צענטר פון דער גאנצער רעוואָלוציאָנערער באוועגונג.

דעם 14טען אָקטאָבער האָט דער סאָוויעט ארויסגעשטעלט א פאָדערונג, אַז די שטאָדט־פּארוואלטונג זאָל פארזאָרגען די סטריי־קער מיט שפּייז, פארזאמלונגס־פּלעצער און אויך מיט געלט אויף צו קויפען געוועהר. דעם 15טען אָקטאָבער האָט דער סאָוויעט ארויסגעגעבען א באַפעהל, אַז אלע אָנגעשטעלטע פון די קראָמען זאָלען אויך צושטעהן צום סטרייק, מיט דער אויסנאהמע פון די שפּייז־קראָמען, וועלכע זאָלען זיין אָפען פון אכט ביז עלף א זייגער אין דער פריה. דעם 17טען אָקטאָבער האָט דער סאָוויעט ארויס־געגעבען א באַפעהל, אַז די סטרייקער זאָלען דערווייל ניט צאָהלען קיין דירה געלט און אויך ניט פאר קיין שפּייז־ארטיקלען. נאכדעם ווי דער מאניפעסט איז ארויסגעגעבען געוואָרען, האָט דער סאָוויעט געפאָדערט אַז מען זאָל פון פּעטערבורג ארויספיהרען אלע סאָלדאַ־טען, מען זאָל צונויפשטעלען א נאַציאָנאלע מיליץ, מען זאָל ארונ־טערנעמען דעם קריעגס־צושטאַנד, און אַז מען זאָל גלייך צונויפ־רופען א גרינדונגס פארזאמלונג. ביז דאַן, אַזוי איז געווען באַ־שלאָסען, זאָל דער גענעראל סטרייק פאָרטגעזעצט ווערען. „דער קאמפף פאר אָט די אלע פאָדערונגען״, ווערט אין דעם באשלוס געזאָגט, „מוז ווייטער אָנגעהן. דער סאָוויעט פון ארבייטער דע־פּוטאטען באטראכט דאָס דעריבער פאר נויטיג, אַז דער סטרייק זאָל ווייטער פאָרטגעזעצט ווערען, ביז די אומשטענדען וועלען באַ־ווייזען, אַז עס איז נויטיג צו ענדערען אונזער טאַקטיק״. דאָס איז באשלאָסען געוואָרען דעם 17טען אָקטאָבער; און דעם 20טען אָקטאָבער, זעהענדיג אַז דער סטרייק איז שוואכער געוואָרען, האָט דער סאָוויעט שוין אָנגענומען אַן אנדער באשלוס, וואָס האָט זיך געלעזען אַזוי: „נעמענדיג אין אכט די נויטיגקייט פאר דעם אר־

בייטער־קלאַס זיך צו אָרגאַניזירען אויף דעם יסוד פון זיינע דער־גרייכטע געווינסען, און אויך באוואָפענען פאַר אַן ענדגילטיגען קאַמפף פאַר אַ גרינדונגס פאַרזאַמלונג, וואָס זאָל ערוועהלט ווערען אויף דם יסוד פון אַלגעמיינער, גלייכער, דירעקטער און געהיימער שטימרעכט, וואָס זאָל גרינדען אַ דעמאָקראַטישע רעפּובליק, באַ־פעהלט דער סאָוויעט פון ארבייטער דעפּוטאַטען, אַז דער פּאָליטי־שער סטרייק זאָל אויפגעגעבען ווערען דעם 21טען אָקטאָבער, נאַכמיטאַג. דער סאָוויעט איז אָבער זיכער, אַז אויב די אומשטענ־דען וועלען שפּעטער זיין אַזעלכע, אַז עס וועט ווידער נויטיג זיין ארויסצורופען אַזאַ סטרייק, וועלען די ארבייטער דאָס טאָן פּונקט אַזוי גערן און איבערגעגעבען ווי פריהער".

אין די דאָזיגע צוויי רעזאָלוציעס, פון'ם 17טען און פון'ם 20טען אָקטאָבער, זעהט מען ווי ניט פעסט דער סאָוויעט האָט זיך דאַן געפיהלט. דער סאָוויעט האָט געזאָלט פאָרטזעצען די רעוואָ־לוציע. מען האָט דאַן שטאַרק געדעט וועגען אַ באוואָפענטען אויפשטאַנד. דער עקזעקוטיווער קאָמיטעט פון דעם סאָוויעט האָט שוין אפילו געהאַט געקויפט רעוואָלווערען און ביקסען און זיי צו־טיילט צווישען די ארבייטער. אָבער וואָס פאַר אַ ממשות האָבען געהאַט אלע ביקסען און רעוואָלווערען אַקעגען די האַרמאַטען און ביקסען פון די סאָלדאַטען? איין ווירקזאַמען וואָפען האָט דער סאָוויעט געהאַט, און דאָס איז געווען דער גענעראַל סטרייק. אָבער דער גענעראַל סטרייק איז אַזאַ וואָפען וואָס האָט אַ טבע צו ווערען שטומפיג ווען מען באַנוצט איהם צופיעל און צו אָפט. דאָס האָט דער סאָוויעט ניט גענומען אין אכט, פאַרגעסענדיג אינגאַנצען, אַז אָהן אַ פעסטער אָרגאַניזאַציע, אָהן געלט־מיטלען און אָהן דער נויטיגער דיסציפּלין קען מען ניט אַרויסרופען אין אַ לאַנגען סטרייק די רוסישע ארבייטער, וועלכע זיינען שוין אַזוי אויך געווען אייס־געמוטשעט פון סטרייקס. אין דעם פּרט, פּונקט ווי אין אַנדערע פּרטים, איז דער סאָוויעט אין דער אמת'ן ניט געווען די אָנפיה־רענדע קערפּערשאַפט; ער איז בלויז אריינגעצויגען געוואָרען אין דעם שטראָם פון די פּאָליטישע פּאַסירונגען. דער סאָוויעט האָט

איבערשעצט די כוחות פון די ארבייטער און אונטערשעצט די שטערונגען, און דאָס האָט געפיהרט צו ביטערע ענטוישונגען.

זייענדיג באאיינפלוסט פון דער האנדלונג פון א סך ארבייטער, וועלכע האָבען מיט גוואלד אין זייערע פאבריקען איינגעפיהרט דעם אכט־שטונדיגען ארבייטסטאָג, האָט דער סאָוויעט, דעם 29טען אָקטאָבער, ארויסגעגעבען אזא דעקרעט: „פון׳ם 31טען אָקטאָבער אָן מוזען אלע פאבריקען און זאוואָדען צושטעהן צו דעם קאמפף פאר אן אכט שטונדיגען ארבייטסטאָג, איינפיהרענדיג דאָס אין אלע פאבריקען און זאוואָדען אויף א רעוואָלוציאָנערען שטייגער”. איינינע מיטגלידער האָבען אפילו גע׳טענה׳ט, אז אין א משך פון איין טאָג צייט איז אונמעגליך אזא זאך דורכצופיהרען, בפרט נאָך ווען מען נעמט אין אכט דעם פאקט, אז אין די אנדערע טיילען פון לאנד ארבייט מען א סך מעהר ווי אכט שטונדען א טאָג. אָבער דער סאָוויעט האָט זיך צו די דאָזיגע טענות ניט צוגעהערט. „אָהן דעבאטען, אָהן א פאָרזיכטיגער באטראכטונג מצד דער עקזעקוטיווער קאָמיטע, האָט דער סאָוויעט מיט באגייסטערונג אָנגענומען די רעזאָלוציע וועגען אן אכט־שטונדיגען ארבייטס־טאָג”. אזוי דערצעהלט כרוסטאליאָוו־נאָסאר, דער פרעזידענט פון׳ם סאָוויעט.*) די רעזאָלוציע האָט אָבער ניט געקענט דורכגעפיהרט ווערען. די בעלי בתים האָבען זיך פאראייניגט געגען דעם. די גרעסטע פעטערבורגער פאבריקען האָבען ערקלערט א לאק־אוט, און האָבען זיך געשלאָסען. די ארבייטער האָט מען פארבאָטען אפצוהאלטען פארזאמלונגען אין די פאבריקען. ארום די פאבריק געביידעס האָט מען אוועקגעשטעלט א וואך פון סאָלדאטען. גאנצע מחנות ארבייטער זיינען געבליבען אָהן מיטלען צום לעבען. אום פארצווייפלונג האָבען איינינע ארבייטער באשלאָסען צו געהן צוריק ארבייטען אויף די אלטע באדינגונגען, דאָס הייסט, 9 און צעהן שטונדען א טאָג. דאן האָט דער סאָוויעט,

*) „די געשיכטע פון דעם סאָוויעט פון ארבייטער־דעפוטאטען” זייט 103.

דעם 12טען נאָוועמבער, באַשלאָסען צוריקצורופען די ענטשיידונג. די ערקלערונג וועגען דעם האָט זיך געלעזען אַזוי: „פּראָוואָצירענדיג צוצוברעכען דעם מוטה פון דעם רעוואָלוציאָנערען פּראָלעטאַריאַט, איז די רעגירונג, מיט גראַף וויטע בראש, געקומען די קאַפּיטאַליסטען צו הילף, און אויף אַזאַ'ן אופן געבראַכט דערצו, אַז די פראַגע וועגען אַן אַכט־שטונדיגען ארבייטסטאָג אין פּעטערבורג, זאָל ווערען אַ נאַציאָנאַלע פּראָבלעם. איבער דעם זיינען די פּעטערבורגער ארבייטער, זייענדיג אָפּגעזונדערט פון די ארבייטער אין לאַנד, איצט ניט אימשטאַנד דורכצופיהרען דעם דעקרעט פון'ם סאָוויעט (וועגען אַן אַכטשטונדיגען ארבייטסטאָג). דער סאָוויעט פון ארבייטער־דעפּוטאַטען באַטראַכט דאָס, דעריבער, פאַר נויטיג אויף דערווייל אָפּצושטעלען דעם אַלגעמיינעם און באַלדיגען איינפיהר פון אַן אַכטשטונדיגען ארבייטסטאָג מיט גוואַלט.

און דאָס איז ניט געווען די ערשטע און אויך ניט די לעצטע נידערלאַגע פון'ם סאָוויעט.

דעם 1טען נאָוועמבער, דרייצעהן טעג נאָכדעם ווי דער אָקטאָבער סטרייק איז שוין אָפיציעל געווען געענדיגט, האָט דער סאָוויעט אַרויסגערופען אַ צווייטען גענעראַל סטרייק, אויפ'ן 2טען נאָוועמבער, נאָכמיטאָג. אַרויסגערופען געוואָרען איז דער סטרייק אויס סימפּאַטי צו דעם אויפשטאַנד אין קראָנשטאַדט און אַלס אַן ענטפער אויף דעם קריעגס־צושטאַנד וואָס איז ערקלערט געוואָרען אין פּוילען נאָכ'ן 17טען אָקטאָבער. די רעזאָלוציע פון דעם סאָוויעט אַטהעמט מיט דעם גייסט פון יענער צייט. דאָס איז דער נוסח:

„די רעגירונג שפּאַנט ווייטער איבער טויטע קערפּערס. זי האָט צוגעשטעלט פאַר אַ קריעגס־געריכט די בראַווע קראָנשטאַדטער סאָלדאַטען פון דער ארמעע און פלאָטע, דערפאַר וואָס זיי האָבען באַשיצט זייערע רעכט און די נאַציאָנאַלע פרייהייט. זי האָט אַרויפגעלעגט די פּעטליע פון קריגס צושטאַנד אויפ'ן האַלז פון דער אונטערדריקטער פּוילען.

דער סאָוויעט פון ארבייטער־דעפּוטאַטען פאָדערט אויף דעם

רעוואָלוציאָנערען פּראָלעטאַריאַט פון פּעטערבורג ארויסצואווייזען זייער ברידערליכע סאָלידאַריטעט צו די רעוואָלוציאָנערע סאָלדאַטען פון קראָנשטאַדט און צו דעם רעוואָלוציאָנערען פּראָלעטאַריאַט פון פּוילען דורך אַ גענעראַלען פּאָליטישען סטרייק, וועלכער האָט זיך שוין ארויסגעוויזען צו זיין אַ גרויסע מאַכט, און דורך אַלגעמיינע פּראָטעסט פאַרזאַמלונגען. מאָרגען, דעם 2טען נאָוועמבער, בייטאָג, וועלען די פּעטערבורגער ארבייטער ארויס פון די פאַבריקען, זייערע לאָזונגען זיינען:

1. נידער מיט דעם קריעגס-געריכט!
2. נידער מיט טויט-שטראָף!
3. נידער מיט קריעגס צושטאַנד אין פּוילען און אין די אַנדערע טיילען פון רוסלאַנד!"

אין דער זעלבער צייט האָט דער סאָוויעט ארויסגעלאָזט אַן אַפּיעל צו די פּעטערבורגער סאָלדאַטען, אַז זיי זאָלען שטיצען די סטרייקער.

אין אנפאנג איז דער דאָזיגער גענעראַל סטרייק געווען אַן אויסגעצייכענטער און פּאָלשטענדיגער ערפאָלג. די פּעטערבורגער ארבייטערשאַפט האָט זיך ווי איין מענש אָפּגערופען אויף דעם רוף פון'ם סאָוויעט. אָבער דערנאָך איז געוואָרען אַ פראגע ווי לאַנג דער סטרייק זאָל געדויערען. דעם 4טען נאָוועמבער האָט מען שוין דערפיהלט ווי די סטרייק באַוועגונג ווערט שוואַכער. דעם 5טען נאָוועמבער האָט זיך ארויסגעוויזען, אַז מאַסען ארבייטער האָבען דעם מוט פארלאָרען און זיינען שוין גרייט זיך אומצוקערען צוריק אין די פאַבריקען. דאַן האָט דער סאָוויעט געענדערט דעם באַשלוס און ארויסגעגעבען אַ באַפעהל, אַז מען זאָל דעם סטרייק אויפגעבען דעם 7טען נאָוועמבער, בייטאָג. דער צווייטער גענעראַל סטרייק איז, אַלזאָ, געווען אַ דורכפאַל, טראָץ דעם וואָס די רעוואָלוציאָנערע ארבייטער האָבען איהם איינשטימיג געשטיצט.

און די רעגירונג האָט דערווייל ביסלעכווייז אָנגעהויבען קומען צו זיך פון דעם קלאַפּ וואָס זי האָט געכאַפּט אין אָקטאָבער. נאָך אַ קורצער הפסקה האָט מען איבער גאַנץ רוסלאַנד ווידער

אָנגעהויבען אַרעסטירען מאַסען מענשען, מאַכען אָביסקעס און באַפאַלען פרידליכע פאַרזאַמלונגען. דעם עקזעקוטיווען קאָמיטעט פון׳ם פויערים פאַרבאַנד האָט מען אַרעסטירט. אַ סך בעאַמטע פון דעם פאַראיין פון פּאָסט און טעלעגראַף אָנגעשטעלטע האָט מען אַריינגעזעצט אין טורמע. אין אייניגע געגענדען האָט מען ערקלערט קריעגס־צושטאַנד. די שוואַרצע מאה האָט זיך אַ נעם געטאָן צו דער אַרבייט פון צושטערונג און פאַרוויסטונג.

אין פעטערבורג האָט די רעגירונג נאָך אַלץ מורא געהאַט צו טשעפּען דעם סאָוויעט. ניט ווילענדיג האָט זי מיט׳ן סאָוויעט פאַרהאַנדעלט ווי מיט אַ געזעצליכער אינסטיטוציע. גראַף וויטע האָט געפיהרט פאַרהאַנדלונגען מיט די דעפּוטאַטען פון׳ם סאָוויעט. אַנדערע מיניסטאָרען האָבען גאַנץ אָפט צוריקגערופען זייערע באַפעהלען אויס מורא פאַר׳ן סאָוויעט. און דער סאָוויעט האָט זיך ווירקליך געהאַלטען אַזוי, גלייך ער וואָלט געווען אַ גענעראַלשטאַב פון אַ זיעגרייכער רעוואָלוציע.

אָבער ביסלעכווייז־ביסלעכווייז האָט די רעגירונג באַקומען מעהר מוטה.

דעם 26טען נאָוועמבער האָט מען אַרעסטירט כרוסטאַליאָוו־נאָסאַר׳ן, דעם פּרעזידענט פון׳ם סאָוויעט. דעם 27טען נאָוועמבער האָט דער עקזעקוטיווער קאָמיטעט פון׳ם סאָוויעט באַשלאָסען אַרויסצולאָזען אַן אויפרוף צום פאָלק, אַז מען זאָל דער רעגירונג ניט געבען קיין רעקרוטען אין דער אַרמעע און ניט צאָהלען קיין שטייערען. דעם 2טען דעצעמבער האָט מען אַרויסגעלאָזט דעם אַזוי גערופענעם „פינאַנציעלען מאַניפעסט״, אין וועלכען דאָס פאָלק איז אויפגעפאָדערט געוואָרען ניט צו צאָהלען קיין שטייערען, ניט נעמען קיין פּאַפּיער געלט און אַרויסנעמען זייערע „דעפּאָזיטס״ פון די מלוכה־באַנקען. אַכט צייטונגען, וועלכע האָבען דעם מאַניפעסט איבערגעדרוקט, זיינען, אויף׳ן באַפעהל פון דער רעגירונג, גלייך קאָנפיסקירט געוואָרען. דעם זעלבען טאָג, דעם 2טען דעצעמבער, האָט די רעגירונג אַרויסגעגעבען נייע סטרייק כללים, וואָס האָבען געלויטעט, אַז ס׳איז אַ פאַרברעכען זיך צו באַטייליגען

אין אַ סטרייק „וואָס איז אַ סכנה פאַר דער זיכערקייט פון דער מלוכה און אַן אומגליק פאַר דער געזעלשאַפט".

דערמיט האָט די רעגירונג זיך אָפּען פאַרמאָסטען געגען די אַרבייטער. דעם 3טען דעצעמבער האָט דער עקזעקוטיוועך קאָמיטעט פון דעם סאָוויעט זיך פאַרזאַמעלט צו באַשפּרעכען די פראַגע וואָס מען זאָל וועגען דעם טאָן. אייניגע מיטגלידער פון דעם קאָמיטעט זיינען געווען דאַפיר, אַז מען זאָל ווידער אַרויסרופען אַ גענעראַל סטרייק איבער'ן גאַנצען לאַנד. מען האָט דאַן גערעדט וועגען דעם, אַז אין דער אַרמעע טומעלט זיך עפּיס, אַז די פּויערים בונטעווען זיך און אַז די אַרבייטער זיינען מיט לייב און לעבען פאַר אַ גענעראַל סטרייק. צו קיין באַשלוס איז מען אָבער ניט געקומען. די זיצונג פון דעם עקזעקוטיווען קאָמיטעט איז אונטערבראָכען געוואָרען, ווייל אין מיטען דערינען זיינען סאָלדאַטען אָנגעקומען און האָבען די גאַנצע קאָמיטע אַרעסטירט. דערנאָך האָט מען אַרעסטירט די אַנדערע מיטגליעדער פון'ם סאָוויעט און מען האָט זיי אַלע פאַרשפּאַרט אין די טורמעס.

דער סאָוויעט האָט עקזיסטירט פופציג טעג.

די רעגירונג האָט זיך אַ נעם געטאָן צו איהרע אַלטע מעטאָדען נאָך מיט מעהר רציחה. די פאַרשפּרעכונגען וואָס זי האָט געגעבען אין מאָנאַט אָקטאָבער זיינען געבליבען הענגען אין דער לופטען. די רעאַקציאָנערע צייטונגען זיינען אַרוים מיט לשון. „ווי קענען מיר ערוואַרטען, אַז די געזעלשאַפט זאָל העלפען דער רעגירונג, — האָט די „נאָוואָיע ווֹרעמיאַ" געפרעגט, — ווען די רעגירונג טהוט אבסאָלוט גאָרניט. ווען מען איבערציינט זיך וואָס אַמאָל אַלץ מעהר און מעהר, אַז די רעגירונג טהוט גאָרניט און אַז דאָס איז ביי איהר אַ באַוואוסטזיניגע, פאָרזיכטיג אויסגערעכענטע מעטאָדע?"

די רעגירונג האָט אַרעסטירט די פאָרשטעהער פון די פּויערים און די פאָרשטעהער פון די אַרבייטער, און דער „שוואַצע מאה" האָט זי אונטערגעגעבען מוטה צו אַרבייטען. דעם 1טען דעצעמבער האָט דער צאַר אַליין אויפגענומען דעלעגאַציעס פון דריי שוואַרצ־

מאה'דיגע אָרגאניזאציעס, און דורך דעם זיי געגעבען זיין קעניג־ליכע סאנקציע. אין דערזעלבער צייט האָט די רעגירונג ארוים־געשיקט אַ צירקולאר צו אלע פּאָליצמייסטערס, און אין דעם ציר־קולאר איז געשטאנען, אז „אלע פיהרער, אויפהעצער און קעפּ פון פּאָליטישע און אגראַרישע באוועגונגען, וועלכע זיינען געגען דער רעגירונג, ווי אויך אלע אנדערע פערזאָנען, וועלכע פיגורירען אלס דעלעגאטען, זאָל מען אויסגעפינען און דאן ארעסטירען און אריינ־זעצען אין די טורמעס, וואו מען זאָל זיי דערנאָך באהאנדלען אין איינקלאנג מיט די אָנווייזונגען פון דעם מיניסטער פון אינלענדישע ענינים".

די רעוואָלוציאָנערע כוחות זיינען וואָס אמאָל שוואכער גע־וואָרען. און דאָס איז געווען איבער דעם וואָס די בונטען אין דער ארמעע האָבען זיך ניט איינגעגעבען און די סאָלדאטען זיינען אלע געבליבען געטריי דער רעגירונג.

ד י א י נ ד ו ס ט ר י ע ל ע וועלט א י ז ג ע וו א ־ר ע ן מ י ע ד פ ו ן ד ע ר ר ע וו א ָ ל ו צ י ע. דער מאַ־ניפעסט פון'ם 17טען אָקטאָבער האָט צופרידענגעשטעלט אלע איהרע פּארלאנגען. די שטענדיגע סטרייקס און די אָפטע אומרוהען האָ־בען אונטערגעגראָבען דעם באָדען פון אינדוסטריע און האנדעל. אין די זומער מאָנאטען פון 1905 האָבען די פאבריקאנטען געפאָ־דערט, אז די רעגירונג זאָל איינשטילען די ארבייטער מיט פּאָלי־טישע רעפאָרמען. און אין די מאָנאטען נאָוועמבער און דעצעמבער, 1905, זיינען זיי שוין געווען גרייט צו העלפען דער רעגירונג מיט אלע מעגליכקייטען אונטערדריקען די ארבייטער באוועגונג. זיי האָט זיך געדוכט, אז די פאָדערונגען פון די ארבייטער האָבען גאָר קיין שיעור און קיין ערך ניט, און אז צו די סטרייקס וועט גאָר קיין סוף ניט נעמען. מיט דער גאנצער ענערגיע זייערער האָבען זיי באקעמפפט דעם אכטשטונדיגען ארבייטס־טאָג, און אין די מעהרסטע פאלען האָט זיך עס זיי איינגעגעבען. זיי זיינען גע־ווען גרייט צו באקעמפפען די אלע רעוואָלוציאָנערע מאניפעס־טאציעס, ווייל פאר זיי האָט דאָס געשמעקט מיט אנארכיע, צו־

שטערונג פון אייגענטום, היזק און המון הערשאפט. אין מאָנאט נאָוועמבער האָט די מאָסקווער האַנדעלס פּאַלאַטע טעלעגראַפּירט צו גראַף וויטע: „האַלט זיך פעסט; ברענגט צו אַן ערפאָלגריי־כען ענד די גרינדונג פון דער דומא אויף דעם באַזיס פון דעם אָקטאָבער־מאַניפעסט. הערט זיך ניט צו צו די פאָדערונגען פון די עקסטרעמע פאַרטייען.” אויך אַנדערע פאַבריקאַנטען און סוחרים האָבען צו גראַף וויטע'ן צוגעשיקט אַזוינע ערמוטיגענדע באַגריסונגען. אַלעקסאַנדער גוטשקאָוו, דער פרעזידענט פון דעם צענטראַלען קאָמיטעט פון דער אָקטאָבריסטישער פאַרטיי, האָט ערקלערט, אַז די רעוואָלוציע איז „אַ צוריקקעהר צו גייסטיגער ווילדקייט און אַ צושטערענדער גייסט.” ער האָט אויך געזאָגט, אַז ווען די רעוואָלוציע וואָלט געזיעגט, אָדער ווען ס'וואָלט נאָך אַמאָל געקומען אַ רעוואָלוציאָנערער קריזיס, וואָלט דאָס גע־בראַכט דערצו, אַז מען זאָל פאַרליערען די נייע פּאָליטישע פריי־הייט און די אַלע זאַכען, וואָס זיינען איבערגעבליבען פון דעם וואוילשטאַנד און פון דער קולטור.”

די פאַבריקאַנטען, די פינאַנציעלע וועלט, האָבען געוואָלט, אַז עס זאָל זיין שטיל און אַז עס זאָל הערשען אָרדנונג. דאָס וואָס די פּאָליטישע מאכט איז אַליץ געבליבען אין די הענט פון דער אַלטער רעגירונג, איז פאַר זיי ניט געווען וויכטיג. פאַר זיי איז געווען בעסער אַ פעסטע רעגיערונג מיט גראַף וויטע בראש איידער האָבען צו טאָן מיט'ן סאָוויעט פון אַרבייטער־דעפּוטאַטען.

די ליבעראַלען, וועלכע זיינען געווען פאַראייניגט אין דער קאָנסטיטוציאָנעל־דעמאָקראַטישער פאַרטיי, זיינען אויך געווען דערפאַר, אַז עס זאָל זיין שטיל און רוהיג. אין דער קאָנסטיטו־ציאָנעל־דעמאָקראַטישער פאַרטיי זיינען דאַן געווען אַ סך מיט־גליעדער פון דער זעמסטוואָ, אויך די געהיימע גרופּע „אָסוואָ־באָזשדעניע” און אַ גאַנץ היבשע צאָהל פון די די מענשען, וועלכע האָבען זיך באַטייליגט אין דעם „צענטראַלען פאַרבאַנד”. אין דער קאָנסטיטוציאָנעל־דעמאָקראַטישער פאַרטיי זיינען געווען העכסט געבילדעטע, געלערנטע, באַריהמטע און אָנגעזעהענע

מענשען. זיי האָבען טאַקי מיט'ן גאַנצען הארצען ליעב געהאַט דעם פרייהייטס אידעאַל און געהאַסט די אויטאָקראַטישע אָרד־נונג. אָבער אַזעלכע זאַכען ווי אַן אַכטשטונדיגען ארבייטס־טאָג און אויך אַנדערע פאָדערונגען וואָס ד ארבייטער האָבען אַרויס־געשטעלט — דאָס איז זיי ניט אָנגעגאַנגען. נאָך מעהר, אַזוי ווי זיי אַליין זיינען אויך געווען פארבונדען מיט דעם שטאָדטי־שען וואוילהאבענדען קלאַס, האָבען זיי זיך גאָר געשראָקען פאַר די אַלע אונרוהען און סטרייקס, וועלכע זיינען אַ שטערונג פאַר דעם האַנדעל און פארקעהר. זיי האָבען זיך אויך געשראָקען פאַר די פויערים־בונטען, ווייל אַ סך פון זיי זיינען אַליין געווען פּאָמעישטשיקעס. זיי האָבען בלויז געוואָלט פּאָליטישע פריי־הייט און אַ מאָנאַרכיע אויף אַ קאָנסטיטוציאָנעלען באַזיס, און עס איז ביי זיי אויסגעקומען, אַז דער אָקטאָבער מאַניפעסט דאַרף באַטראַכט ווערען אַלס אַ גרויסער זיעג, און אַז איצט, אַבי מען האָט שוין דעם מאַניפעסט ארויסגעקריגען, דאַרף מען זיך האַל־טען שטיל און רוהיג און זעהן אַוועקשטעלען דאָס לעבען אַזוי, אַז עס זאָל מעהר ניט צורודערט ווערען. ביי זיי איז אויסגעקו־מען, אַז די אַלע סטרייקס, די אַלע אויפרופען זיך צו באַוואפע־נען און די אַלע בונטען צווישען די סאָלדאַטען, זיינען גאָר אַ סכנה פאַר דער רעוואָלוציע.

„צוויי סטרייק־קאָמיטעס" — אַזוי האָט פעטער סטרואַווע, דער ליבעראַלער רוסישער דענקער, כאַראַקטע־ריזירט די צוויי קעמפּפענדע לאַגערען אין נאָוועמבער־דעצעמבער. „איינע איז אַ עקסטרעם לינקע, די צווייטע אַ עקסטרעם רעכטע; צוויי שונאים, צווילינגס, די רעוואָלוציאָנערע ארבייטער און די ביוראָקראַטיע. איינע וויל די אַנדערע אומברענגען, און איינע שפּייזט די אַנדערע. ביידע שטרעבען צו דיקטאַטור און עס איז פאַר זיי אוממעגליך אויסצוקומען איינע מיט די אַנדערע."

„און עס איז מיין טיעפע איבערצייגונג, — האָט סטרואַווע ווייטער געשריבען, — אַז אַזוי שנעל ווי די פארשיעדענע קלאַסען און פעלקערשאַפטען פון רוסלאַנד וועלען קומען צו אַ פארשטענדיג־

ווענען א פּראגראם דורכצופיהרען, וועט די ביוראָ־קראַטיע ארונטערגעוואָרפען ווערען איינס און צוויי."

דער הינטערגרונד פון דעם געדאנק איז געווען, אז דער אַל־טער רעזשים צופאלט זיך אויף שטיקלאך, ניט איבער דעם וואָס די פיזישע כוחות האָבען זיך איהם אויסגעלאָזען, נאָר איבער דעם וואָס ער האָט זיין מאָראלישען פּרעסטיזש פארלאָרען, איבער דעם וואָס ער איז איניוועניג דורך און דורך צו־פוילט; די בעסטע מענשען האָבען דעם אלטען רעזשים פארלאָזט און דאָס גאנצע פאָלק איז געווען געגען איהם. די קאָנסטיטו־ציאָנעלע־דעמאָקראטען אליין האָבען צוגעגעבען, אז אַלע זיינען אויפגעטראָגען געגען דער רעגיערונג דערפאר וואָס זי האָט גע־באַפּט אזא מפּלה. זיי האָבען אויך געזאגט, אז אויב עס וועלען ערוועהלט ווערען בלויז פּראָגרעסיווע דעפּוטאטען אין דער דומא, וועט די רעגיערונג אויטאָמאטיש אויפהערען צו עקזיסטירען. „אויב די שומרים פון דער ביוראָקראטיע ווילען דוקא שיסען, טאָ, לאָמיר מיט אלע מעגליכקייטען זעהן, אז מען זאָל דארפען שיסען אויף'ן טאוורישען פאלאַץ" (די דומא). אזוי האָט פּעטער סטרואווע געשריבען אין זיין זשורנאל „פּאָליארנאיא זוויעזדא". „דאן וועט אלעם זיין קלאָר. דאָס פאָלק נויטיגט זיך אין אָרדנונג, וויל בלויז דאן וועט עס וועט הערשען אָרדנונג וועט דאָס פאָלק איינזעהן ווי עס קען זיך ניט פאראייניגען מיט דער הערשענדער ביוראָקראטיע."

וואָס ס'וועט זיין אויב די „שומרים פון דער ביוראקראטיע" וועלען טאָקי שיסען און דערנאָך דאָך בלייבען ביים רודער פון דער רעגיערונג, טראָץ דעם וואָס דאָס פאָלק איז אויפגעטראָגען— דארויף האָבען די קאָנסטיטוציאָנעלע דעמאָקראטען ניט געענט־פערט. זיי האָבען נאָך אלץ געגלויבט, אז אבי די רוסישע ביוראָ־קראטען וועלען זיך טאָקי באמת איבערצייגען אין דעם, אז דאָס גאנצע פאָלק איז געגען זיי, וועלען זיי איבערלאָזען סנין מיט מנין

און וועלען זיך אוועק. און עס קען זעהר זיין, אז די קאָנסטיטוציאָנעלע־דעמאָקראַטען האָבען גאָר ערוואַרטעט, אז די רעוואָלוציע וועט צווינגען די רעגיערונג צוצוציהען צו דער מאַכט די ליבעראַלע פּאַרטייען. דעם 18טען פעברואַר, 1906, האָט מ. איזגאָיעוו בפירוש געשריבען אין דער „פּאָליאַרנאַיאַ זוויעזדאַ", אז כדי די רעפאָרמען פון אָקטאָבער זאָלען דורכגעפיהרט ווערען איז נויטיג, אז די רעגיערונגס מאַכט זאָל איבערגעהן אין די הענט פון א נייעם קלאַס, אין די הענט פון די זעמסטסטוואָ־פאַרטרעטער.

די קאָנסטיטוציאָנעלע־דעמאָקראַטען (קאַדעטען) האָבען פאַר דער רעוואָלוציע קיין מורא ניט געהאַט אזויפיעל ווי די אָקטאָבריסטען. עס האָט זיי גאָר אפשר הנאה געטאָן דאָרויף וואָס ס'איז דאָ א רעוואָלוציאָנערע געפאַהר. אָבער זיי זיינען דאָך געוועזען רוסישע אינטעליגענטען, וועלכע האָבען א שוואַכקייט אָנצונעמען א טעאָריע אַלס א פאַקט. און אזוי ווי זיי האָבען זיך געהאַט זייער טעאָריע, וואָס האָט מיט די פאַקטען ניט געשטימט, זיינען זיי געוואָרען די פאַרביסענע קריטיקער פון דער רעוואָלוציע.

די פּראָגרעסיווע כוחות זיינען איבער דעם צושפּאָלטען געוואָרען אין קעמפּפענדע לאַגערען.

די זעמסטוואָס, וועלכע איז געווען דער פעסטונג פון'ם ליבעראַליזם, זיינען פאַר די רעוואָלוציע פאַרלאָרען געוואָרען. די אַפּאַטישע צוריקגעשטאַנענע פריצים, וועלכע האָבען פריהער ערלויבט זייערע פּראָגרעסיווע שכנים זיך אָפּצוגעבען מיט זעמסטוואָ־אַנגעלעגנהייטען, האָבען זיך, איבער די פּויערים־בונטען, מיט אַמאָל ווי פון שלאָף אויפגעכאַפּט. פאַר זיי איז די רעוואָלוציע ניט געווען קיין קאַמפּף פאַר אידעען און פּרינציפּען; פאַר זיי האָט די רעוואָלוציע באַדייט די צושטערונג פון זייערע גיטער, דעם חורבן פון זייערע הייזער און אַמאָל טאַקי נאָך מעהר ווי דאָס. אין די מאָנאַטען נאָוועמבער און דעצעמבער האָבען זיך די צוריקגעשטאַנענע פאַרשלאָפענע פּריצים א לאָז געטאָן אין די זעמסטוואָס, און ווי זיי זיינען נאָר אהין אריין, האָבען שוין די זעמסטוואָס נאָר אַן אנדער

פנים באקומען; פון די פּראָגרעסיווע שטרעבונגען איז קיין זכר נים געבליבען. באַלד האָט מען גענומען ענטזאָגען מאַסען דאָק־טוירים, סטאַטיסטיקער, אַגראָנאָמען און רעדאַקטערע פון צייט־שריפטען, וואָס די זעמסטוואָ האָט אַרויסגעגעבען. מען האָט זיי אָפּגעזאָגט פון די שטעלעס דערפאַר וואָס מען האָט זיי חושד גע־ווען, אַז זיי שטיצען די רעוואָלוציע. אַ סך טעטיגקייטען האָט מען אינגאַנצען אָפּגעשאַפט. דעם ליבעראַלען גייסט האָט מען אינגאַנצען געגעבען דעם דרך. די זעמסטוואָ האָט גאָר אָנגעהויבען שטיצען די רעגירונג.

דער דורכשניטליכער בעל הבית, דער „אָביוואַטעל", ווי מען האָט איהם אין רוסלאַנד גערופען, איז פּשוט מיעד געוואָרען פונ'ם גאַנצען טאַראַראַם. „באַרעכענט נאָר אליין!" האָט די „נאָוואָיע ווערעמיאַ" געשריבען אין נאָוועמבער. „באַטראַכט נאָר די באַ־דייטונג פון די אַלע רעוואָלוציעס פון די זעצער, בעקער, בליי־אַר־בייטער, אַפּטייקערס, קאָנדוקטאָרען, פּריקאַזשטשיקעס, דיענס־טען און זאָגאַר דאָקטוירים. עס קען נאָך קומען אַ צייט, אַז ווען איהר וועט רופען אַ דאָקטאָר צו אייער קינד, וואָס ליידעט פון דיפטעריע, וועלען טויזענט דאָקטוירים ציהען מיט די אַקסלען און נים אָנשרייבען קיין רעצעפּט ביז מען וועט אין פּעטערבורג נים איינפיהרען קיין אַלגעמיינע, גלייכע שטימרעכט. עס קען נאָך קומען אַ צייט ווען מילנערס וועלען צושליסען די מיהלען ביז מען וועט נים איינפיהרען קיין פּרעסע־פרייהייט, און וואַלד־סוחרים וועלען קיין געהילץ נים וועלען פאַרקויפען ביז מען וועט זיי נים ערוועהלען אַלס דעפּוטאַטען אין פּאַרלאַמענט. אין איין שעהנעם פריהמאָרגען וועט איהר נים האָבען קיין זעמעל צו דער קאַפע, קיין וואַסער זיך אָפּצוואַשען, איבער דעם וואָס ערגיץ האָבען זיך צוויי פּאָליטישע פּלאַטפאָרמעס צונויפגעשטויסען און אַמפּערען זיך. די דיענסטען וועלען אייך מעהר די שיך נים וועלען פוצען, איבער דעם וואָס ערגיץ אין אַ פאַרוואָרפען שטעדטעל האָט אַ פּריסטאַוו געוואָרפען דער דיענסט אַ שטיוועל אין קאָפּ אריין. פּרוואָוט און ענטזאָגט פון דער שטעלע אַ שכור'ען קוימענקעהרער,

און דער גאנצער פאראיין פון קוימענקעהרער פון לאפלאנד ביז הררט וועט ארויס אין סטרייק.״

אין אָט די שורות ווערט אויסגעדריקט די שטימונג פון דעם מיטעלקלאס.

אָנפאנג דעצעמבער איז די ארבייטער־באוועגונג פאקטיש געבליבען א י י נ ע א ל י י ן א י ן פ ע ל ד. דערצו האָט מען נאָך געמאכט פעהלערען אויך. די פיהרער פון דער ארבייטער־באוועגונג זיינען מעהרסטענטיילס געווען אינטעליגענטען, וועלכע זיינען געווען ווייט פון דער ווירקליכקייט. דער סאָוויעט פון ארבייטער־דעפוטאטען האט געגלויבט, אז ער איז דער אָנפיהרער, אָבער אין דער אמת'ן איז ער געווען ניט מעהר ווי א שטיקעל געצייג אין די הענט פון די מאסען, אויסדריקענדיג זייער שטימונג און זייערע פארלאנגען. די אנדערע רעוואָלוציאָנערע אָרגאניזאציעס, די סאָציאל־דעמאָקראטען און די סאָציאליסטען־רעוואָלוציאָנערען, האבען אויך ניט געהאט קיין קלאָרע פארשטעלונג וועגען דער צוקונפט. חוץ דעם האָבען זיי ניט געהאט אזא דעה ווי דער סאָוויעט, כאָטש דער איינפלוס פון זייערע אידעען איז געווען זעהר גרויס. אי דער סאָוויעט, אי די סאָציאליסטען האָבען איבערגעשעצט די מאכט פון די ארבייטער. צווישען די סאָציאליסטען זיינען געווען אזעלכע, וואס האבען געגלויבט, אז מען קען אין רוסלאנד גלייך איינפיהרען דעם סאָציאליזם. די אָנהענגער פון אָט דער אידעע האָבען גע'טענה'עט, אז אין רוסלאנד זיינען אלע אנדערע קלאסען שוואך, ניט אָרגאניזירט, אז דער איינציגער שטארקער און אקטיווער קלאס איז דער פראלעטאריאט, און אז ווען מען וועט באזיעגען די „סאמאָדערזשאוויע״, וועט די מאכט מוזען אריינפאלען אין די הענט פון די ארבייטער, וועלכע וועלען צוזאמען מיט די פויערים גלייך אָפשאפען פריוואט אייגענטום*)

און עס איז געווען נאטירליך, אז מען זאָל ניט האָבען קיין

*) ל. טראצקי, „אונזער רעוואָלוציע.״

קלאָרע פאַרשטעלונג וועגען דער צוקונפט. די פיהרער פון דער ארבייטער־באַוועגונג האָבען געזעהן ווי א גאַנץ יאָהר נאָכאַנאַנד וואַרפט זיך די כוואַליע פון סטרייקס אַלץ העכער און העכער. זיי האָבען געזעהן ווי די מאַסען ווייזען ארויס א רעוואָלוציאָנערען גייסט אין זייערע האנדלונגען. זיי האָבען געזעהן ווי די רע־גיערונג ווערט איזאָלירט אויף א ווײַלע. און זיי האָבען דאַריבער געגלויבט, אַז דער גרויסער קאַמף קען פאַרטגעזעצט ווערען אין דעם זעלבען גייסט. מיט דעם גלויבען האָבען זיי גערופען די ארבייטער צו א באַוואַפענטען אויפשטאַנד און זיך אונטערגענומען אַליין עס דורכצופיהרען.

זיי זיינען אָבער דורכגעפאַלען.

צו דער גרויסער באַוועגונג פון 1905, די באַוועגונג וואָס האָט זיך דערהויבען ביז'ן גרויסען אָקטאָבער סטרייק, וואָס האָט זיך פאַרשפּרייט איבער'ן גאַנצען לאַנד און איז, מחמת פיעלע טעמים, געשטיצט געוואָרען פון אַלע גרופּען און פּאָליטישע אָר־גאַניזאַציעס, איז געקומען א סוף. די רעוואָלוציע איז געווען טויט, כאָטש זי האָט זיך נאָך געצאַפּעלט.

15טער קאַפּיטעל.

דער דריטער אַקט: מאָסקווא אין פלאַמען.

די רעוואָלוציאָנערע ארבייטער האָבען באשלאָסען צו פאר־פיהרען אן ענטשיידענדע שלאַכט מיט דער „סאַמאָדערזשאַוויע".

דער פּעטערבורגער ארבייטער־קאָמיטעט, וואָס איז ער־וועהלט געוואָרען נאָכדעם ווי מען האָט דעם 3טען דעצעמבער ארעסטירט דעם עקזעקוטיווען קאָמיטעט, האָט באשלאָסען ארויס־צורופען א גענעראַל סרייק. די יוניאָן פון פּעטערבורגער אייזענבאהן־ארבייטער איז אויך צוגעשטאַנען דערצו. גלייך האָט מען ארויסגעלאָזט אן אויפרוף צום פאָלק. דער מאָסקווער סאָוויעט פון ארבייטער־דעפּוטאַטען האָט דעם באשלוס געשטיצט. א קאָנפערענץ, אויף וועלכער עס זיינען געוועזען פארטראָטען די ארבייטער פון ניין און צוואַנציג אייזענבאַן־ליניעס, האָט ארויס־געלאָזט דעם אויפרוף צו סטרייקען. קיין ספּעציעלע פּאָרבע־רייטונגען האָט מען דערצו ניט געמאַכט. עס איז אפילו ניט גע־ווען קיין צענטראַלע קערפּערשאַפט וואָס זאָל דעם סטרייק אָנ־פיהרען. מען האָט אפילו ניט באַשטימט קיין צייט ווען דער גענעראַל סטרייק זאָל זיך ענדיגען. דער סאָוויעט פון ארבייטער דעפּוטאַטען האָט געדענקט, אז דער סטרייק וועט זיך מוזען פאר־וואַנדלען אין א באוואַפענטען אויפשטאַנד. אין דעם בולעטין וואָס דער סאָוויעט האָט ארויסגעגעבען, איז געשטאַנען אזוי:
„דער מאָסקווער ארבייטער־סאָוויעט האָט ערקלערט אן אלגעמיי־נעם פּאָליטישען סטרייק, וואָס זאָל זיך אָנהויבען מיטוואָך, דעם 7טען דעצעמבער; דער ציעל דערפון איז צו ברענגען צו א באוואַפענטען אויפשטאַנד."

די רעוואָלוציע האָט קיין געוועהר ניט געהאַט. די רע־גיערונג ווידער איז געווען באַוואַפענט פונ׳ם קאָפּ ביז׳ן די פיס. די רעוואָלוציע האָט זיך ניט באַוואָרענט מיט די אַלע נויטיגע זאַכען, וואָס מען דאַרף האָבען אין אַזאַ פאַל. די רעגיערונג וויע־דער האָט זיך מיט אַלעם באַוואָרענט. דאָך האָט זיך דערנאָך ספּעציעל אין מאָסקווא, ארויסגעוויזען, אז דער פּלאַן צו מאַכען אַ באַוואַפענטען אויפשטאַנד איז ניט געווען בלויז אַ חלום.

איבער אַ וואָך צייט האָט אין מאָסקווא אָנגעהאַלטען דער באַוואַפענטער אויפשטאַנד. ניט נאָר די רעוואָלוציאָנערען, נאָר אויך אַנדערע מענשען, איינוואוינער פון שטאָדט, האָבען געמאַכט הונדערטער באַריקאַדעס פאַר די רעוואָלוציאָנערען. פון אַ סך הייזער האָט מען געמאַכט באַוואַפענטע רעוואָלוציאָנערע פּאָס־טען; פון די דעכער האָט מען געוואָרפען באָמבעס אויף די סאָל־דאַטען; פון די פענסטער האָט מען זאַלפּענווייז געפייערט אויף דעם מיליטער. אין אייניגע פלעצער האָט מען די סאָלדאַטען פון אַלע זייטען ארומגערינגעלט און צוגענומען ביי זיי דאָס געוועהר; אין אַ סך פלעצער האָט מען די סאָלדאַטען אַזוי צוקלאַפּט, אַז זיי האָבען געמוזט אַנטלויפען. עטליכע טעג און עטליכע נעכט נאָכ־אַנאַנד איז די גרויסע שטאָדט געווען אַ שלאַכטפעלד. ווען די סאָלדאַטען האָבען געזעהן, אַז מיט ביקסען קענען זיי זיך מיט די רעוואָלוציאָנערען ניט ספּראַווען, האָבען זיי געבראַכט אַרטי־לעריע. מיט פּולימיאָטען און האַרמאַטען האָט מען געהאַלטען אין איין שיסען איבער די גאַסען פון דער שטאָדט. מען האָט באָמבאַרדירט און אונטערגעצונדען הייזער, וואו רעוואָלוציאָנע־רען האָבען זיך באַהאַלטען. אַלע געגענדען פון דער שטאָדט זיי־נען צושטערט געוואָרען פון די קוילען. 1,059 בירגער זיינען דאַן אין די שלאַכטען געפאַלען. אויך 35 סאָלדאַטען זיינען דער־הרג׳עט געוואָרען. פאַרוואונדעטע זיינען געווען אָהן אַ צאָהל.

אויך אין אַ סך אַנדערע שטעדט זיינען פאָרגעקומען אַזעלכע באַוואַפענטע אויפשטאַנדען. די שטאָדט ניקאָלאַיעוו איז עטליכע טעג נאָכאַנאַנד געווען אין די הענט פון אַ באַוואַפענטער בירגער־

מיליץ. אין נאָוואָראָסעיסק איז דער סאָוויעט פון ארבייטער־דעפוטאטען א שטיק צייט געווען די איינציגע ארגאניזירטע מאכט. אין פיאטיגאָרסק האָט א בירגער־קאָמיטעט, ערמוטיגט דערפון וואָס די סאלדאטען האָבען זיך ניט אריינגעמישט, איבערגענומען אין זיינע הענט די רעגיערונגס איינגעלעגענהייטען; ביי דער פאָליציי האָט מען צוגענומען דאָס געוועהר און זי אוועקגעשיקט און די סאָלדאטען האָבען אליין דאָס געוועהר אוועקגעגעבען דעם פאָלק. אונטער דער רויטער פאָהן האָט די באוואפענטע מיליץ אָנגעהאלטען די ארדנונג אין שטאָדט. ערהגליכעס איז פאָרגעקומען אין געאָרגיעווסק, וולאדיקאווקאז, קוטאאס, באטום, סאָטשי און אין א סך אנדערע קאווקאזער שטעדט. אינ'ם דאָנעצער געגענד, ביי די יעקאטערינאסלאוו א. ד. ג. אייזענבאן־ליניעס, האָבען די ארבייטער געמאכט באוואפענטע לאגערען, באריקאדירט די סטאנציעס, כדי מען זאָל קיין סאָלדאטען ניט קענען ברענגען, און אין איינינע פלעצער האָבען זיי באלאגערט די קאזארמעס און געצוואונגען די סאָלדאטען זיך אונטערצוגעבען.

אין ראָסטאָוו — ביים דאָן זיינען עטליכע טעג פארגעקומען בלוטיגע שלאכטען צווישען די רעוואָלוציאָנערען און די סאלדאטען. די רעוואָלוציאָנערען האָבען זיך באנוצט מיט דינאמיט, באָמבעס און רעוואָלווערען, און די סאָלדאטען האָבען געשאָסען פון פולעמיאָטען און הארמאטען. באזונדערס ביטער איז געווען די שלאכט אין איינעם פון די ראָסטאָווער פאָרשטאדטען, וואו ס'האָבען געוואוינט ארבייטער. כמעט דאָס זעלבע איז פאָרגעקומען אין סאָרמאָווא, מאָטאָווילישי און אנדערע שטעדט. די באלטישע פראָווינץ, וואו די לעטישע ארבייטער אין די שטעדט און אויך אין די דערפער זיינען געווען דורכגעדרונגען מיט אן ענטשלאָסענעם רעוואָלוציאָנערען גייסט, איז אין איין גרויסען שלאכטפעלד פארוואנדעלט געווארען. דאָרטען האָט זיך געטומעלט אי אין די שטעדט, אי אין די דערפער; אין די שטעדט זיינען פאָרגעקומען בונטען, איבערקעהרענישען, און אין די דערפער האָבען די רעוואָלוציאָנערע פויערים אטאקירט די גיטער און

די פאלאצען פון די דייטשע באראנען. עס האט זיך ארויסגעוויזען אז די לעטען זיינען א שטארק ארגאניזירטע און גוט דיסציפלינירטע רעוואלוציאנערע ארמעע מיט זעלטען גוטע שיסער. רעוואלוציאנערע איבערקעהרענישען זיינען אויך פארגעקומען אויף דער סיבירער אייזענבאהן ליניע.

אויך אין די אנדערע געגענדען פון לאנד איז דער דעצעמבער סטרייק ניט געווען שוואכער. בלויז אין פעטערבורג איז ער געווען שוואך. אין אלע אנדערע אינדוסטריעלע צענטרען האבען זיך די ארבייטער אפגערופען און אוועקגעווארפען די ארבייט אזוי שנעל ווי דער באפעהל איז ארויסגעגעבען געווארען. א גאנץ היבשע צאהל ארבייטער פון די אייזענבאהן ליניעס זיינען אויך ארוים אין סטרייק.

מיט זיין גרויס האט זיך דער גענעראל סטרייק פון דעצעמבער ניט געהאט וואס צו שעהמען זיך פאר דעם גענעראל סטרייק פון אקטאבער. שוין אפגערעדט פון דעם ים רעוואלוציאנערע ענערגיע מיט וואס דער סטרייק פון דעצעמבער האט א שפריץ געטאן מיט אזא מערקווירדיגער מאכט. אין דעם פרט האט ער א סך איבערגעשטיגען דעם פריהערדיגען גענעראל סטרייק. און דאך איז ער געווען א דורכפאל. עס האט אין איהם געפעהלט די איבערראשונג פון דעם אקטאבער סטרייק. עס האט איהם אויך געפעהלט די שטיצע פון די אלע אנדערע פראגרעסיווע גרופען. און חוץ דעם האט זיך שוין די רעגיערונג אין יענער צייט מעהר געקענט פארלאזען אויף איהרע כוחות.

עס האט לאנג ניט געדויערט און מען האט דעם סטרייק אין אלע שטעדט אונטערדריקט מיט דער מיליטערישער מאכט.

אין יענער צייט האבען די פויערים אין די דערפער זיך נאך אלץ ניט אויפגעהערט צו בונטעווען. די בונטען זיינען טאקי געווען ניט קיין ארגאניזירטע, אבער אין אייניגע דערפער האבען די פויערים ארויסגעוויזען סימנים פון פאליטישער פארשטענדניס און א נייגונג צו קאנצענטרירטער טעטיגקייט. אין די מעהרסטע פאלען, אבער, האבען זיי אויסגעדריקט זייער אומצופריע-

דענהייט דערמיט וואָס זיי האָבען גע׳ממית׳ט די פּריצים, און־טערגעצונדען זייערע פּאַלאַצען און צוראַבעוועט זייער פאַרמעגען. אין פאַרלויף פון׳ם אָסיען, אין 1905, האָבען זיי אין בלויז נייג־צעהן גובערניעס חרוב געמאַכט 2,000 אימעניעס, וועלכע האָבען באַטראָפען 29 מיליאָן רובעל. די פּאָמיעשטשיקעס זיינען זיך צולאָפען איבער די שטעדט, מיט טויטע קללות האָבען זיי די רע־וואָלוציאָנערע באַוועגונג אָנגעשאָלטען. זיי האָבען געפאָדערט, אַז די רעגיערונג זאָל דאָס ניט פאַרשווייגען.

דאַן האָט זיך אָנגעהויבען דער שרעקליכסטער קאַפּיטעל אין דער געשיכטע פון דער רוסישער רעוואָלוציע — דער קאַפּיטעל פון נקמה. דאָס לאַנד איז איינגעהילט געוואָרען אין אַ בלוטיגען טומאַן. אויף דער גאַנצער באַפעלקערונג האָט מען אַ פּחד ארויפ־געוואָרפען. די שנאה, די אכזריות און דער לוסט נאָך נקמה האָט מענשליכע באַשעפענישען אין ווילדע חיות פאַרוואַנדעלט. די רעגיערונג האָט אויף זיך גענומען ברוטאַל צו באַשטראָפען איהרע שונאים איינמאָל פאַר אַלע מאָל. דאָס לאַנד איז דאַן געווען פול מיט רעוואָלוציאָנערען און ראַדיקאַלען, וועלכע האָבען פון נאָך׳ן 17טען אָקטאָבער אָן געאַרבייט פראַנק און פריי. די באַשטראָ־פונגס־אַרבייט איז געווען אַ ריעזיגע.

אָהן שום טענות ומענות האָט מען גענומען אַרעסטירען מענ־שען רעכטס און לינקס. מען האָט אַרעסטירט אַזעלכע וואָס האָבען באַלאַנגט צו רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס; מען האָט פאַרשפּאַרט אין די טורמעס אַזעלכע וואָס האָבען געהאַלטען רעדעס אויף פאַר־זאַמלונגען אָדער אָנגעפיהרט דעמאָנסטראַציעס אין די „פרייהייטס־טעג“; מען האָט אַריינגעזעצט אין געפענגנים די מיטגליעדער פון די סטרייק־קאָמיטעטען און די אַלע מענשען, וועלכע זיינען אַמאָל גע־ווען דעלעגאַטען אויף אַ קאָנפערענץ, אויף אַ צוזאַמענפאָהר, אָדער אין אַ סאָוויעט פון אַרבייטער, פון פּויערים, פון דאָקטוירים און אַדוואָקאַטען, פון אייזענבאַהן־אָנגעשטעלטע; מען האָט פאַרשפּאַרט אין די טורמעס שרייבער, זשורנאַליסטען, רעדאַקטערע פון צייטונ־גען, פּרעדיגער, סאָלדאַטען, אָפיצערען. אויף וועמען עס איז נור גע־

פּאַלען אַ מינדסטער חשד, אַז ער העלפט אַרויס, אָדער אַז ער האָט אַמאָל אַרויסגעהאָלפען דעם „שונא“, האָט די רעגיערונג גלייך אַרעסטירט און אַריינגעזעצט אין טורמע. אין פאַרלויף פון אַ קורצער צייט זיינען די טורמעס געוואָרען אַזוי אָנגעפּאַקט, אַז עס איז דאָרטען ניט געווען וואו אַ נאָדעל דורכצוּוואַרפען; צעהנדליגער טויזענטער מענשען האָט מען פאַרשיקט קיין סיביר; צעהנדליגער הייזער האָט מען געדונגען און פון זיי טורמעס געמאַכט. איבער'ן גאַנצען לאַנד האָט מען איינגעפיהרט קריעגס-געריכטען צו משפט'ען די „שונאים“, און דער אורטייל איז אַלע מאָל געווען טויט, טויט, טויט.

יעדער טשינאָווניק, יעדער נאַטשאַלניק האָט געפיהלט ווי זיך נוקם צו זיין ברוטאַל אין די רעוואָלוציאָנערען. פּסיכאָלאָגיש האָט דאָס געמוזט זיין אַזוי, ווייל יעדער טשינאָווניק און יעדער נאַטשאַלניק האָט באַטראַכט די רעוואָלוציאָנערען אַלס זיינע פּערזענליכע שונאים. אַ גאַנץ יאָהר נאָכאַנאַנד איז אויסגעקומען אַזוי, אַז יעדער אַדמיניסטראַטאָר, סיי גרויס און סיי קליין, האָט געהאַלטען די נשמה אין דער זשמעניע און אַלץ מורא געהאַט, אַז אַ רעוואָלוציאָנער זאָל נאָך אויף איהם קיין באָמבע ניט וואַרפען. אין פאַרלויף פון דעם יאָהר זיינען דער'הרג'עט געוואָרען צעהנדליגער גענעראַלען, פּאָליצמייסטערס, זשאַנדאַרמסקע אָפיציערען און אַנדערע באַקנעפּעלטע בעאַמטע; טויזענטער נאַדזיראַטעלס און פּריסטאַווס זיינען אַטאַקירט געוואָרען און דער'הרג'עט געוואָרען אין די גאַסען. די זיילען פון'ם אַלטען רעזשים זיינען כמעט אַלע געווען פאַר'משפט צום טויט. און אַלע מאָל ווען די רעוואָלוציאָנערען האָבען אַזאַ טויט אורטייל דורכגעפיהרט און אוועקגעלעגט אַ קאָפּ פון איינעם פון די זיילען, איז אויף די איבעריגע, סיי גרויסע און סיי קליינע, אַ פּחד אַרויפגעפאַלען.

דער גיפטיגער האַס וואָס די רוסישע טשינאָווניקעס און נאַטשאַלניקעס האָבען געפיהלט צו די רעוואָלוציאָנערען, האָט געהאַט נאָך אַן אורזאַכע. מען דאַרף ניט פאַרגעסען, אַז אין די מאָנאַטען אָקטאָבער און נאָוועמבער האָט זיך די מאַכט עפּעס ווי אַרויסגעגליטשט פון זייערע הענט, און זיי, די רוסישע טשינאָווניקעס,

וועלכע האבען אריינגעזאפט אין זיך דעם גלויבען, אז וועלכע ניט איז סאציאלע באוועגונג איז א „בונט“, האבען מיט זייערע אייגענע אויגען געמוזט צוקוקען ווי רעוואלוציאנערע מאסען מארשירען איבער די גאסען מיט רויטע פאהנען, שטעלען אפ דעם פארקעהר, שליסען צו מאגאזינען, עפענען אויף טורמעס, האלטען זיי פארזאמלונגען און האבען זאגאר אמאל די „חוצפה“ צוצונעמען דאס געוועהר ביי דער פאליציי. זיי, די רוסישע טשינאווניקעס, האבען דאס געדארפט צוזעהן — און שווייגען. און דאס איז געווען איבער זייערע כוחות. מיר אליין איז אמאל אויסגעקומען איבערצולעבען אזא זאך: נאכדעם ווי איך האב זיך א יאהר צייט אויסבעהאלטען פאר די זשאנדארען, האב איך אין אקטאבער, 1905, אזוי וואזשנע אריינגעשפאנט צו דעם זשאנדארמסקע אפיצער, וועלכער האט געהאט דעם אויפזוכט אויף מיין פראצעס, און אזוי שטאלץ, ווי די גאנצע וועלט וואלט געווען מיינע, געפאדערט, אז ער זאל מיר אפגעבען מיינע פאפירען. ער האט דאן אויף מיר א קוק געטאן מיט גאל, מיט שנאה; עס איז געווען קענטיג, אז ווען מען לאזט איהם נור, וואלט ער מיך א לעבעדיגען איינגעשלונגען. אבער ער האט מיר גאר ניט געקענט טאן, ווייל די קלאגע געגען מיר איז שוין דאן געווען בטול. קריצענדיג מיט די צייהן פאר כעס האט ער מיר מיינע פאפירען אפגעגעבען. און מיט א פאר וואכען שפעטער, ווען איך בין ווידער אריינגעפאלען צו דעם זעלבען זשאנדארמסקי אפיצער, האט ער זיך מיט מיר אפגערעכענט דערפאר וואס איך האב דאן אזוי וואזשנע אריינגעשפאנט צו איהם. ער האט דאס ניט געקענט פארגעסען.

אט דער גייסט פון פערזענליכער נקמה האט זיך אויסגעדריקט אין דער ארבייט פון די שטראף־עקספעדיציעס, וואס די רעגיערונג האט איינגעפיהרט נאך דעם דעצעמבער אויפשטאנד. די קריעגס־געריכטען זיינען געווען פול מיט נקמה. די אדמיניסטראטיווע געריכטען האבען זיך ניט געקימערט צו מאכען אן אונטערשיעד צווישען שולדיגע און אונשולדיגע. מאסען מענשען האט מען ארעסטירט „גלאט אזוי“, זיי זאלען דערווייל זיצען אין

טורמע „ביז מען וועט אויסגעפינען פאר וואס מען האט זיי אַרעס־טירט". צווישען אָקטאָבער, 1905 און אַפּריל, 1906, האט די רע־גיערונג, מעהרסטענטיילס אָהן א משפט, אריינגעזעצט אין די טור־מעס און פארשיקט קיין סיביר זיבעציג טויזענד מענשען.*) עס איז כמעט נים אַוועק קיין איין פריהמאָרגען, אַז מען זאָל ניט אויפהענגען עטליכע מענשען — מענער, פרויען און אינגלאך. עס איז דערגאנגען אזוי ווייט, אַז די צייטונגען האָ־בען איינגעפיהרט א שטענדיגע אפטיילונג וועגען דער צאָהל היינ־געריכטעטע.

גאָר מערדערליך זיינען געווען די שטראָף־עקספּעדיציעס; אין פארגלייך מיט זיי זיינען אפילו די קריעגס געריכטען געווען מילד. אונטער דער קאָמאנדע פון א גענעראל אָדער פון א פּאָלקאָווניק האָט מען געשיקט סאָלדאטען צו באשטראָפען די באפעלקערונג פון די געגענדען, וואו די רעוואָלוציאָנערע אויסברוכען אָדער די פויערים־בונטען זיינען געווען אמשטארקסטען.

פון פעטערבורג האָט מען אונטער דער קאָמאנדע פון פּאָל־קאָווניק ריעמאַן, ארויסגעשיקט סאָלדאטען צו באשטראָפען די באַ־פעלקערונג אין דעם געגענד וואָס געפינט זיך אויף דער מאָסקוואַ־קאזאנער אייזענבאהן־ליניע. אָנגעזאָגט האָט מען איהם, אַז ער זאָל „ניט נעמען קיין געפאנגענע און ניט ארויסווייזען קיין רחמנות." און פּאָלקאָווניק ריעמאַן האָט דעם באפעהל דורכגע־פיהרט. פון איין סטאנציע צו דער צווייטער איז ער מיט זיינע סאָלדאטען געפאָהרען, אָהן א משפט דער'הרג'ט די נאטשאַלניקעס פון די סטאנציעס, געשאָסען אויף מענשען, וועלכע זיינען גראדע אויף דער פלאטפאָרמע פון דער סטאנציע געשטאנען, זיך אריינ־געריסען אין הייזער און אויף טויט דערשאָסען פריעדליכע בירגער. געהייסען האָט עס, אַז ריעמאַן געהט דאָס באשטראָפען און אויס־ראָטען די באוואפענטע בונטאָווטשיקעס און סטרייק פיהרער,

*) וו. אָבינסקי, „א האלב יאָהר רוסישע רעוואָלוציע", זייט 132.

אָבער יענע זייבען דוקא באַצייטענס אַנטלאָפען און געליטען האָבען גראָד די אומשולדיגע.

דאָ האָט איהר אַ פּאָר סצענעס, באַשריבען פון איינעם, וועל־כער האָט אַליין אונטערזוכט די אַלע מעשים תעתועים פון דער בלוטיגער שטראָף־עקספּעדיציע:

„אַ האַלבע מייל פון דער סטאַנציע פּעראָוואָ האָבען די סאָל־דאַטען אָנגעטראָפען אויף די רעלסען אַ סך פּויערים, וועלכע האָבען אויסגעגרוזעט סחורה פון אַ פראכט וואגאָן. די פּויערים האָבען זיך אויף דעם אָנקומענדען צוג אפילו ניט אומגעקוקט. עס איז אמת, אַז אין פּעראָוואָ האָט מען זיי אפילו געווארענט, אַז קאָזאַקען וועלען קומען, אָבער זיי האָבען אין דעם ניט געגלויבט. וואָס עפּיס גאָר קאָזאַקען אין מיטען דערינען? ווער דאַרף זיי איצט?

„אָבער די גוטע שטימונג זייערע איז באַלד צושטערט געוואָ־רען ווען מען האָט מיט אַמאָל אָנגעהויבען שיסען אויף זיי דורך די פענסטער פון די וואַגאָנען. פערד און מענשען זיינען אין טיי־כען בלוט געפאַלען. דער שנעע איז געוואָרען רויט.

„די שיסעריי איז געווען אַ שרעקליכע; די סאָלדאַטען זיינען ארויסגעשפּרונגען פון די וואַגאָנען, זיך געלאָזט לויפען איבער די רעלסען, שיסענדיג אין אַלע זייטען אויף די פּויערים, וועלכע זיי־נען זיך אין איינע שרעק צולאָפען. עטליכע פּויערים האָבען געגור־מען לויפען לינקס, מיט דער האָפנונג צוצוקומען צו אַ נאָהענטען וועלדעל, אָבער זייער האָפנונג איז געווען אומזיסט. די קוילען האָ־בען זיי אויפ׳ן וועג געטראָפען און זיי זיינען געפאַלען אין בלוט. בלויז אַ פּאָר האָט זיך איינגעגעבען אריינצולויפען אין וואַלד אריין און זיך ראַטעווען. דער׳הרג׳עט געוואָרען זיינען דאַן צווישען 53 און 57 פּויערים.

„ווען די עקספּעדיציע איז אָנגעקומען צו דער סטאַנציע, איז אויפ׳ן פּלאַטפאָרם געשטאַנען מ. אָרלאָווסקי, דער אַסיסטענט פון דעם סטאַנציע־נאַטשאַלניק. ווען ער האָט דערזעהן ווי די סאָל־דאַטען הויבען אָן בעל־הבית׳עווען און טרייבען אַלעמען אַוועק, איז ער אויך אַוועק אַהיים צו זיין פרו. אין דער היים איז ער געווען

א פּוּפּצעהן מינוט און דערנאָך איז ער ווידער אַוועק צו דער סטאַנ־ציע. מיט אַ טאָג שפּעטער האָט מען דער יונגער אַלמנה צוגעשיקט דעם טויטען קערפּער פון איהר מאַן. דער טויטער קערפּער איז געוועזן אַזוי צוקאַליעטשעט, אַז ס׳איז אוממעגליך געווען איהם צו דערקענען.

„זיין פּנים איז געווען צושטאָכען, די אויגען אויסגערונען, די באַקען און די נאָז האָבען אויסגעקוקט ווי אַ פאַרבלוטיגט שטיק פלייש.

„ווי אָרלאָווסקי איז נור צוגעגאַנגען צום וואָקזאַל, האָט פּאָל־קאָווניק ריעמאַן ארויסגעגעבען אַ באַפעהל, אַז מען זאָל איהם שי־סען. עטליכע קוילען האָט מען אין איהם אריינגעשאָסען. ווען ער איז אומגעפאַלען האָט ער נאָך געלעבט. דאַן האָט מען מיט די שפּיזען פון די ביקסען איהם איינגאַנצען צושטאָכען, ביז ער האָט די נשמה אויסגעהויכט. זיין צושטאָכענעם טויטען קערפּער האָט מען אין וואַגאָן אריינגעוואָרפען, און ערשט מיט אַ טאָג שפּעטער האָט מען דער יונגער אַלמנה דעם טויטען קערפּער געבראַכט.

„גלייך נאָכדעם ווי מען האָט אויף אַזאַ ברוטאַלען אופן דער־הרג׳עט אָרלאָווסקי׳ן, האָט פּאָלקאָווניק ריעמאַן באַגעגענט לאַריאָ־נאָוו׳ן, דעם צווייטען געהילף פון דעם סטאַנציע־נאַטשאַלניק.

„איז אייער נאָמען לאַריאָנאָוו?״ — האָט פּאָלקאָווניק ריע־מאַן געפרעגט.

„יאָ.

„קומט אריין צו מיר אין צימער.

„מיט עטליכע מינוטען שפּעטער זיינען זיי ביידע פון׳ם צי־מער ארויס. דער פּאָלקאָווניק האָט דאַן אויפ׳ן קול ארויסגעגעבען אַ באַפעהל:

„געהט מיר נאָך!

„מיט עטליכע שפּאַן ווייטער זיינען געשטאַנען פיער סאָלדאַ־טען. דאָס איז געווען לעבען אַ לייטער.

„שטעכט איהם!״ — האָט ריעמאַן מיט כעס אויסגעשריען.

„ווי מען האָט איהם נור דאָס ערשטע מאָל מיט׳ן שפּיז פון

דער ביקס דערלאַנגט, איז ער אומגעפאַלען אויף דער ערד. ער האָט זיך רחמנות'דיג גענומען בעטען, אז מען זאָל איהם ניט דער'הרג'ע־נען. אָבער קיינער האָט זיין געבעט ניט געהערט, און מען האָט איהם ווידער אמאָל און אָבער אמאָל מיט די שפּיזען געשטאָכען און געשלאָגען. ווען ער איז שוין געווען טויט, האָט ריעמאַן אַליין ערשט אריינגעשאָסען אַ קויל אין זיין טויטען קערפּער."

דערזעלבער פאָלקאָווניק ריעמאַן איז אריינגעקומען אין אַ הויז, וואו עס האָט געוואוינט אַן אַלטיטשקע פרוי. ער איז אַהין אריין זוכען איהרע צוויי זיהן. ווי ער איז נור אין הויז אריינגעקו־מען, האָט ער אַרויסגענומען דעם רעוואָלווער און געזאָגט צו דער אַלטיטשקער אַזוי:

„באַבושקא, געה אוועק אין אַ זייט".

די אַלטיטשקע האָט ניט געוואָלט אוועק אין אַ זייט, האָט ער זי מיט דער לינקער האַנד זי אַוועקגערוקט, און מיט דער רעכטער האָט ער אויסגעשאָסען אויף איינעם פון איהרע זיהן, וועלכער איז גלייך אומגעפאַלען אַ טויטער אויף דער ערד. דער איינגעל איז געווען גאָט די נשמה שולדיג. ער האָט מיט דער רעוואָלוציע גאָר ניט געהאַט צו טאָן, סיידען אפשר דאָס וואָס ער האָט אויסגע־דריקט זיין סימפּאַטי מיט די סטרייקער.*)

און פאָלקאָווניק ריעמאַן איז ניט געווען קיין אויסנאַם. די שטראָף־עקספּעדיציעס אין רוסלאַנד זיינען ניט געווען אונטער־וואָרפען קיין קאָנטראָל, אָבער זיי האָט דאָס געזעץ קיין שליטה ניט געהאַט, און זיי האָבען זיך אין רוסלאַנד אויפגעפיהרט אַ סך ערגער ווי אַ פיינדליכע ארמיי וואָס רייסט זיך מיט רציחה אריין אין לאַנד. זייער כלל איז געווען: „ניט נעמען קיין געפאַנגענע און ניט אַרויסווייזען קיין רחמנות". גענעראַל באַוער, דער הויפּט פון דער שטראָף־עקספּעדיציע אין איינעם פון די קאַווקאַזער גע־

*) וו. וולאַדימיראָוו, „די שטראָף־עקספּעדיציע פון דעם סעמיאָ־באָווסקע פּאָלק אויף דער מאָסקווא־קאַזאַנער אייזענבאַן־ליניע". זייטען 34—17, דאָ און דאָרטען.

גענדען, האט ארויסגעלאזט א פראקלאמאציע, אין וועלכער עס איז בפירוש געשטאנען אזוי: „אויב מען וועט ניט פאלגען די באפעהלען, וועט מען דערפאר חרוב מאכען און פארוויסטען גאנ־צע דערפער, ניט מאכענדיג קיין אונטערשיעד צווישען אומשולדי־גע און שולדיגע. אויב מען וועט ניט אפגעבען בלויז איין ביקס אפילו, א קינזשאל אדער אן אנדער שטיקעל געוועהר, אויב מען וועט פארפעהלען איבערצוגעבען אפילו איין פארברעכער, אויב אפילו איין רעקרוט וועט ניט קומען אין דער באשטימטער צייט, אויב אימיצער וועט ניט ערפילען זיין פליכט, וועט מען אין יענעם דארף גלייך ארייגשיקען סאלדאען, און זיי וועלען ניט נור בא־שטראפען און צונעמען דאס געוועהר ביי די פויערים, נור זיי וועלען דאס גאנצע דארף אפווישען פון דער ערד". גענעראל רענענקאמפף, דער הויפט פון דער שטראף־עקספעדיציע אויף דער סיבירער אייזענבאן־ליניע, האט געלאזט וויסען דער באפעלקערונג, אז „אויב עס וועט געמאכט ווערען א פארזוך אויף דעם לעבען פון די פערזאנען, וועלכע זיינען אין מיין סוויטע, אדער אויף די זשאנ־דארען פון די סטאנציעס, וועט מען אלע ארעסטירטע, ווי אויך די וועלכע זיינען פריהער ארייגעזעצט געווארען אין געפענגניס, פארהאלטען אלס לעבעדיגע משכנות, און א שטונדע נאך'ן פארזוך וועט מען זיי אלעמען דער'הרג'ענען".*)

אט די אלע פראקלאמאציעס זיינען ניט געוועזן בלויז קיין סטראשונקעס. אין'ם משך פון דעם ווינטער און פון דעם זומער אין'ם יאהר 1906 און אויך אן די ווייטערדיגע מאנאטען האט מען אהן א דין און אהן א משפט געהאלטען אין איין שיסען און הרג'ענען אהן א שיעור מענשען — מענער און פרויען. אזוי שנעל ווי א שטראף־עקספעדיציע איז אנגעקומען אין א פלאץ, האט די ארטיגע געהיים פאליציי גלייך דערלאנגט א גאנץ צעטעל „פאר־

*) ע. מאיעווסקי, „אן אלגעמיינער איבערבליק פון דער באוועגונג", 1904—07, „סאציאלע באוועגונג", צווייטער באנד, ערשטער טייל, זייט 176.

דעכטיגע”, וועלכע מען האָט גלייך אַרעסטירט. אַ טהייל פון די אַרעסטירטע האָט מען באַלד אַוועקגעשיקט אין די נאָהענטע טורמעס און די „געפעהרליכערע” האָט מען אַרויסגעפיהרט אויסער דער שטאָדט און זיי דערשאָסען. און דערצו האָט מען נאָך אַרויפגעלעגט שווערע געלט־שטראָפען אויף דער אָרטיגער באַפעלקערונג.

אין אַ אינטערפעלאַציע וואָס די סאָציאַל דעמאָקראַטישע פראַקציע פון דער דומא האָט צוגעשטעלט דער רעגיערונג דעם 2טען מאַי, 1908, ווערען איבערגעגעבען פאָלגענדע פאַקטען: „פון דעצעמבער, 1905, ביז'ן 1טען יוני, 1906, האָבען די שטראָף־עקספעדיציעס, וועלכע זיינען געשטאַנען אונטער דער קאָמאַנדע פון די גענעראַלען אָרלאָוו, בעזאָבראַזאָוו, ווערשינין, ווענדט, סאָלאָגינא און אַנדערע, בלויז אין די לעטישע געגענדען פון די באַלטישע פראָווינצען אליין דערשאָסען, געהאַנגען און גלאַט דערהרג'עט אָהן אַ משפט 1,170 פויערים און פאַרברענט איבער 300 פויערשע גיטער, צוזאַמען מיט פריוואַט אייגענטום, וואָס באַטרעפט אַן ערך 2,000,000 רובעל, ניט רעכענענדיג דעם שאַדען וואָס איז פאַראורזאַכט געוואָרען דורך רעקוויזיציעס, רויבערייען און אַנדערע אומגעזעצליכע האַנדלונגען מצד די שטראַף־עקספעדיציעס און דער אַדמיניסטראַציע. וויפיעל מענשען מען האָט געשמיסען מיט בייטשען און נאַגאַיקעס קען מען ניט וויסען; עס איז אָבער גאָר קיין צווייפעל ניט, אַז די צאָהל פון די געשמיסענע איז אַ סך גרעסער פון דער צאָהל דער'הרג'עטע”.

אַפילו אין דער צייט פון אַ מלמה ווייזט מען ניט אַרויס אַזוי פיעל רציחה וויפיעל די שטראָף־עקספעדיציעס האָבען אַרויסגעוויזען. די באַפעלקערונג פון די געגענדען, וואוהין די שטראַף־עקספעדיציעס זיינען געקומען, איז אינגאַנצען געווען אין די הענט פון דעם קאָמאַנדיר און די סאָלדאַטען. די סאָלדאַטען זיינען איינגעשטאַנען ביי די פויערים אין די הייזער און מען האָט זיי געמוזט פאַרזאָרגען מיט כל טוב. מאַסען פרויען האָבען די סאָלדאַטען פאַרגוואַלטיגט. „אין די אָפיציעלע דאָקומענטען ווערען איבערגעגעבען מאַסען פאַקטען, וועלכע שטעלען צונויף די שוואַר־

צעסטע בלעטער אין דער געשיכטע. ווי א פרוי איז נור אריינגע־פאלען אין די הענט פון די סאלדאטען — עס מאכט ניט אויס ווי אלט זי איז געווען, — האט מען זי פארגוואלטיגט. אפילו קליינע מיידעלאך, שוואכע זקנות און זאגאר שוואנגערדיגע פרויען האט מען פארגוואלטיגט. איניגע איינצעלהייטען זיינען אזוי שויד־דערליך, אז עס איז גאר א פראגע צי די מענשען, וועלכע האבען דאס געטאן זיינען ביים פולען פארשטאנד".*)

די רעוואלוציאנערען און די אלע מענשען, וועלכע זיינען געווען געגען דעם אלטען רעזשים, האט מען אוועקגעשטעלט אויסער'ן גע־זעץ. וו. א. מאקלאקאוו, דער באקאנטער רוסישער אדוואקאט, וועלכער איז געווען גאנץ מעסיג אין זיינע פאליטישע אנזיכטען, האט פאר די אלע הינריכטונגען ניט געקענט געפינען קיין אנדער נאמען ווי מארד. „איך רוף דאס אן מארד, — האט מאקלאקאוו געשריבען, — און דאס איז ניט קיין מליצה. אנדערע מעגען זא־גען, אז די קריעגס־געריכטען און שטראף־עקספעדיציעס האבען הינגעריכטעט רעוואלוציאנערען, און איך זאג, אז זיי האבען זיי ערמארדעט. א הינריכטונג אונטערשיידעט זיך פון א פשוט'ען מארד, ניט דורך'ן געוועהר, נור אין דער פארם. קיין אורזאכען פון נאציאנאלער אדער סאציאלער נויטיגקייט קען פון א מארד ניט מאכען קיין געזעצליכע הינריכטונג".*)

צווישען די „הינגעריכטעטע" זיינען געווען א סך אינגלאך פון זעכצעהן - זיבעצעהן יאהר, וועלכע זיינען מיטגעשלעפט גע־ווארען אין'ם שטראם פון דער רעוואלוציאנערער באוועגונג.

די „שווארצע מאה" האט אויפגעהויבען דעם קאפ און געטאן וואס זי האט געוואלט. די פיהרער איהרע האבען אהן מורא קריי־טיקירט גובערנאטארען און ריכטער, אפעלירט צו'ם צאר, אז ער זאל אננעמען נאך שטרענגערע מיטלען אין באצוג צו די רעוואלו־ציאנערען, זיי האבען אויך פראנק און פריי גע'הרג'עט - געשלאגען

*) וו. אבזינסקי „די נייע ארדנונג", ערשטער באנד, זייט 94.
*) געזעץ, 1905, נומ. 45.

אזעלכע מענשען, וועלכע האָבען ניט נושא חן געווען אין זייערע אויגען. עס האָט זיך דערנאָך ארויסגעוויזען, אז א סך פּאָגראָם־פראָקלאַמאַציעס האָט מען געדרוקט אין דעם פּאָליציי דעפּארטמענט פון'ם מיניסטעריום פון אינלענדישע אנגעלעגענהייטען אונטער'ן אויפזיכט פון א ספּעציעלען זאַנדארמסקע אָפיצער. דאָ האָט איהר אן אויסצוג פון אזא פראָקלאַמאַציע: „קענען מיר דאָס ווייטער דולדען, אז די רעוואָלוציאָנערען זאָלען אין פּעטערבורג זיין אין דער מאכט און ניט לאָזען אונזער צאַר פארעפענטליכען די פרייהייטען, וואָס ער האָט געגעבען? ניט לאַנג צוריק האָט זיך איינגעגעבען די אויסוואורפען, די סאָציאַל־דעמאָקראטען און סאָציאַליסטען־רעוואָלוציאָנערען, צו פארוואונדען אונזער צאַר, אונזער טאַטעלע, וועמעס האַר עס זיינען שוין גרוי געוואָרען פאַר צרות. דאריבער וואכט אויף, רוסישע מענשען, שטעלט צונויף באַנדעס, באוואפענט זיך מיט סערפּען און גראַבליעס און לויפט באשיצען אונזער צאַר, אונזער פאַטערלאַנד און די פּראוואָסלאַווגע קירכע".

„מיט סערפּען און גראַבליעס". דאָס איז געזאָגט געוואָרען ניט מעהר ווי לפנים, ווייל נאַטשאַלסטוואָ האָט די שווארץ־מאה'ניקעס דוקא פארזאָרגט מיט גענוג געוועהר צו אטאַקירען די „זשורליקעס פון דער רויטער פאָהן" און די אינטעליגענטען אין אלגעמיין. די לאָקאַלע אדמיניסטראַטאָרס האָבען אויף די שווארץ־מאה'ניקעס קיין שפּרענקעלע ניט געלאָזט פאַלען. אפילו די אדמיניסטראַטאָרס, וועלכע האָבען דאָס ניט געוואָלט טאָן, האָבען עס געמוזט טאָן, אויב ניט האָט מען זיי ענטזאָגט פון די שטעלעס. די נאַטשאַלניקעס און די פּאָגראָמשטשיקעס זיינען געווען איין בנופיא. ווען מען האָט זיך אין אדעס באַקלאָגט פאַר גענעראַל קאולבארס פאַר וואָס ער לאָזט אזוי שאַלטעווען און וואַלטעווען דעם „פארבאַנד פון'ם רוסישען פאָלק", האָט ער גאַנץ אָפען געענטפערט, אז ער וועט זיי ווייטער נאָך מעהר העלפען און נאָך זעהן, אז דער „פארבאַנד" זאָל נאָך ווערען שטאַרקער. דערביי האָט ער נאָך צוגעגעבען, אז אויב מען וועט טשעפּען איינעם וואָס

באַלאַנגען צום „פאַרבאַנד פון׳ם רוסישען פאָלק״ (שוואַרצע מאה), וועט ער גאַנץ אַדעם פאַרפלייצען אין בלוט.

דאָס גאַנצע לאַנד האָט געקרעכצט. איבער דעם שרעקליכען טעראָר האָבען די פאָלקס אָרגאַניזאַציעס ווידער זיך געמוזט באַהאַלטען אונטער דער ערד מיט זייער טהעטיגקייט און איינציגע זיינען איינגאַנצען צושטערט געוואָרען. די צייטונגען האָט מען ווידער אריינגענומען אין קלעם. די אַרבייטער־פאַראיינען האָט מען צוקלאַפּט. דער פאַראיין פון די פּראָפעסיאָנעלען איז אונטערגעגאַנגען. די גרויסע האָפנונגען זיינען צובראָכען געוואָרען. דער קאָמפּלוסט איז פון טאָג צו טאָג שוואַכער געוואָרען. א סך בראווע, מוטיגע קעמפער זיינען געוואָרען פאַרצווייפעלט. עס האָט זיך אויסגעוויזען, אז פון דער גאַנצער גרויסער רעוואָלוציע זיינען בלויז געבליבען חורבות און טורמעס פול געפּאַקט מיט קרבנות.

16־טער קאַפּיטעל.

דער פיערטער אַקט: די גאָסודאַרסטווענני דומאַ.

אָבער איין גוואַלדיג וויכטיגע זאַך איז יאַ געבליבען. און דאָס איז געווען די געזעצליך אַנערקענטע בירגערליכע פרייהייט און די געזעצליך אַנערקענטע קאָנסטיטוציאָנעלע אָרדנונג, וועלכע איז פאַרקערפּערט געוואָרען אין דער אינסטיטוציע פון דער גאָסודאַרסטווענני דומאַ.

די רעגירונג האָט זיך מיט אַלע מעגליכקייטען געסטאַרעט אָפּצעווישען פון'ם זכרון דעם מאַניפעסט, וואָס זי האָט אין אָקטאָבער אַרויסגעגעבען. זי האָט זאָגאַר אונטערדריקט צייטונגען, וועלכע האָבען געוואַגט צו שרייבען וועגען מאַניפעסט. ערב דעם יאָהרצייט פון'ם 17טען אָקטאָבער האָט דער טיפליסער גובערנאַטאָר באַקאַנט געמאַכט, אַז „דעם 17טען אָקטאָבער וועלען ניט געדולדעט ווערען קיין פאַרזאַמלונגען, קיין מאַניפעסטאַציעס און קיין פּראָצעסיעס; אַז פאַרזאַמלונגען וועלען צוטריבען ווערען פון די סאָלדאַטען, און די מענשען, וועלכע די סאָלדאַטען האָבען ניט אויסגעראָטען, וועלען אַרעסטירט ווערען און מען וועט זיי משפּט'ען אין אַ פעלד־געריכט". אין דעם בלוטיגען טומאַן, אין וועלכען עס זיינען געווען איינגעהילט די שטראָף־עקספּעדיציעס די קריעגס געריכטען און די הריגות און שחיטות מכל המינים, האָט דער מאַניפעסט געהאַט אַ פּנים ווי חוזק. אָבער די פּרינציפּען פון דעם מאַניפעסט זיינען דאָך געווען ערקלערט. צוריקגערופען האָט זיי די רעגירונג דאָך ניט. דאָס האָט זי ניט געוואַגט. דאַריבער האָט די באַפעלקערונג פון לאַנד געפיהלט, אַז דאָס וואָס די

רעגיערונג טהוט איצט, איז געגען געזעץ. מען האָט בלויז געקענט ווי ס'איז איינשטילען די אומצופריעדענע; מען האָט בלויז גע־קענט ארויפוואַרפען א פּחד אויף די פּאָליטישע געגנער, אָבער איינשמועסען דעם געוועהנליכען בירגער, אַז די רעגירונג איז גערעכט — דאָס האָט מען ניט געקענט.

מען האָט אויך ניט געקענט איינגאַנצען בטל מאַכען די געוויינ־סען פון די „פרייהייטס־טעג". ווי מען האָט די צייטונגען ניט געדריקט און געשטיקט, האָבען זיך די שרייבער דאָך ניט געקענט ווידער אַמאָל צוגעוועהנען צו שרייבען אַזוי פארשטעלט און באַ־שיידען ווי זיי האָבען פריהער געשריבען. כאָטש די פּאָליטישע אָרגאַניזאַציעס זיינען געווען פארבאָטען, האָט זיך די מאַסען פון פאָלק דאָך איינגעגעבען צו וויסען וועגען זיי און זאָגאַר שטעהן מיט זיי אין פארבינדונג אין דער צייט פון די וואַהלען. כאָטש מען האָט קיין פּאָליטישע פארזאַמלונגען ניט געטאָרט אָפּהאַלטען, באָטש עס איז פּסיכאָלאָגיש געווען אוממעגליך אַנצעווענדען די פריהערדיגע „אונטער־ערדישע מעטאָדען", האָט זיך דאָס פּאָלק דאָך אויסגעלערנט אָפּצושאַצען אָפענע פּאָליטישע קאַמפּיינס און געפינען א געלעגענהייט אַרויסצוקומען „געזעצליך" אין דעם גע־זעלשאַפטליכען לעבען. כאָטש א פאַראיין פון ארבייטער איז באַטראַכט געוואָרען ווי א נעסט פון בונט און פארשווערונג, האָבען די ארבייטער דאָך אַרויסגעוויזען א שטאַרקען באַגעהר זיך צו אָר־גאַניזירען און צו זיין פאַראייניגט. די גאַנצע שטעלונג פון'ם לאַנד אין באַצוג צו פּאָליטישער פרייהייט האָט זיך געביטען. דאָס פּאָלק האָט פארשטאַנען, אַז איצט האָט עס א רעכט צו זיין פריי, אַז זיי האָבען די רעכט געוואונען נאָך א שווערען, ביטערען קאַמף. אפילו די פּויערים, וועלכע זיינען געווען אונוויסענד און ניט אויפגעקלערט, ווי די מעהרסטע רוסישע פּויערים, האָבען זיך אויך א סך געענדערט אונטער'ן איינפלוס פון דער רעוואָלוציע. דער דורכשניטליכער פּויער האָט אָנגעהויבען דענקען פּאָליטיש, עפּעס האָבען זיך ביי איהם אין קאָפּ נייע פראַגען געגומען פּלאָנ־טערן, און ער האָט אָנגעהויבען פארשטעהן אַזעלכע זאַכען, וואָס

ער האָט פריהער ניט פארשטאַנען. א סך פויערים זיינען שוין געווען פעהיג זיך צו אָרגאַניזירען און טאָן קאָנצענטרירטע ארבייט. אַ סך פויערים האָבען אָנגעהויבען לעזען צייטונגען און אַ סך זיינען געוואָרען אנהענגער פון ראַדיקאַלע פּאָליטישע פּארטייען.

עס איז אמת, אַז די רעוואָלוציע איז געווען געשלאָגען, אָבער די אידעע פון בירגערליכער פרייהייט האָט געלעבט אין די הערצער און אין די מוחות פון'ם פאָלק. די רעוואָלוציע איז טאַקע געווען טויט, אָבער די דומאַ איז געבליבען ווי אַ מין פּאָליטישע ווירקליכקייט פון גרויסער אָרגאַניזירטער מאַכט. די רעגירונג האָט ניט געקענט ארבייטען געמיינזאם מיט אַ פּאָליטישער קערפערשאַפט, וועלכע פארטרעט דאָס פאָלק. דאריבער האָט זי געוואָלט טאָן איינס פון די צוויי — אָדער אינגאַנצען איגנאָרירען די דומאַ, אָדער זי איינצוזימען. פאנאנדערלאָזען זי — דערצו האָט די רעגירונג קיין מוט ניט געהאַט. וואָרים עס איז דאָך בפירוש געשטאַנען אין'ם מאַניפעסט, אַז „קיין געזעץ קען ניט ווערען בינדענד אָהן דער צושטימונג פון דער גאָסודארסטווענני דומאַ", און די דומאַ האָט געהאַט אַ רעכט צו קאָנטראָלירען די אונגעזעצליכע האַנדלונגען פון דער אדמיניסטראַציע. דאָס איז געווען די גרויסע ירושה, וואָס איז געבליבען פון דער גרויסער באַוועגונג.

די דומאַ האָט מען ניט געקענט אַוועקמאַכען אונטער'ן האַנד.

די ערשטע וואַהלען זיינען אריבער אונטער אַ צווייענדיגען דרוק: פון דער רעגירונג און פון די סאָציאַליסטישע פּארטייען. די רעגירונג האָט אין דער דומאַ געזעהן אַ פעסטונג פון דער רעוואָלוציע. די סאָציאַליסטישע פּארטייען האָבען אין איהר געזעהן אַ מין פּשרה מיט דער סאַמאָדערזשאַוויע. די עקסטרעמע פּארטייען זיינען געווען טיעף איבערצייגט אין דעם, אַז אָט־אָט וועט זיך אָנהויבען אַ נייער גרויסער אויפשטאַנד, און דערפאַר איז ביי זיי גאָר קיין צווייפעל ניט געווען, אַז באַטייליגען זיך אין די וואַהלען פון דער דומאַ, הייסט פּשוט אויפגעבען דעם רעוואָלוציאָ־

נערען אידעאל. דאריבער האבען זיי טאקי אנגעפיהרט א שטאר־קע אגיטאציע צו באיקאטירען די דומא.

און עס קען זעהר זיין, אז א דאנק דעם וואס די עקסטרעמע פארטייען האבען אנגעפיהרט אזא שטארקע אגיטאציע צו באיקא־טירען די דומא, האט די רעגירונג ניט פארפאלגט אזוי שטארק די אנדערע פראגרעסיווע פארטייען, וועלכע האבען זיך יא באטיי־ליגט אין די וואהלען. די קאדעטען און די אנדערע פראגרעסיווע פראקציעס זיינען געווען געגען דער שטעלונג פון די עקסטרעמיס־טען. ווארים ביי זיי, ביי די קאדעטען, איז גאר קיין ספק ניט געווען, אז א פראגרעסיווע דומא וועט זיין דאס בעסטע מין גע־וועהר געגען דער אויטאקראטישער ארדנונג. זיי זיינען אויך געווען זיכער, אז באיקאטירען די דומא, הייסט אוועק'הרג'ענען די רעוואלוציע. דערפאר האבען זיי מאביליזירט אלע זייערע כוחות אנצופיהרען א שטארקע וואהל קאמפאניע.

די רעגירונג ווידער איז אויך ניט געשלאפען; זי האט מאביליזירט די שווארצע מאה און די אנדערע „שווארצע כוחות", כדי עס זאלען אין דער דומא ערוועהלט ווערען אזעלכע פארשוינען, וועלכע זיינען געטרייע קנעכט פון דער עקזיסטירענדער ארדנונג. נאטשאלסטווא האט געארבייט מעשים. די רעגירונג האט גע־האפט, אז די מעהרסטע דעפוטאטען, און ספעציעל יענע וואס די אונוויסענדע פויערים וועלען ערוועהלען, וועלען זיין געטרייע דיענער פון דער אדמיניסטראציע. די שטימרעכט איז ניט געווען קיין אלגעמיינע. מען האט די באפעלקערונג צוטיילט לויט אייגענ־טום און באשעפטיגונג: פריצים, פויערים, פארמעגליכע שטא־טישע איינוואוינער, ארימע שטאטישע איינוואוינער, דאס הייסט אזעלכע, וועלכע האבען ניט קיין אייגענע הייזער. די פאבריק־ארבייטער זיינען געווען א באזונדער גרופע. יעדער גרופע האט אין יעדער פראווינץ ערוועהלט א געוויסע צאהל וואהלמענער, וועלכע זיינען אלע צוזאמען באטראכט געווארען אלס א וועהלענדע קערפערשאפט, וואס דארף פון זיך אויסקלייבען דעפוטאטען אין דער דומא. גלייך ווי אלעס וואלט געווען הפקר, האט מען בא־

שטימט, אַז די און די גרופּע דאַרף האָבען אַזוי פיעל און אַזוי פיעל וואַהלמענער; און דערביי האָט מען ניט גענומען אין אכט ווי גרויס, אָדער ווי קליין די גרופּע איז. אויף אַזאַ'ן אופן איז אויס־געקומען, אַז ד ארבייטער האָבען געהאַט זעהר ווייניג וואַהלמענער, בעת די פּריצים און די פּויערים האָבען געהאַט זעהר אַ סך. די רעגירונג האָט געהאָפט, אַז אויף אַזאַ'ן אופן וועט אויסקומען דאָס די גרעסטע מאַיאָריטעט פון די דעפּוטאַטען אין דער דומאַ וועלען זיין רעאַקציאָנערען.

אָבער אויסגעלאָזט האָט זיך גאָר אַנדערש. די גרעסטע צאָהל פון די דעפּוטאַטען איז געווען אויסגעשפּראָכען געגען דער רעגירונג. עס זיינען ערוועהלט געוואָרען: 178 קאָנסטיטוציאָ־נעלע דעמאָקראַטען, 116 האַלב סאָציאַליסטישע פאָרשטעהער פון דעם פּויערטום, וועלכע האָבען אין דער דומאַ זיך אָרגאַניזירט אַלס „טרודאָוויקעס", 63 „אויטאָנאָמיסטען", — ליבעראַלע פאָר־טרעטער פון די גרעניץ פּראָווינצען, מעהר ווי צוואַנציג סאָציאַליס־טען, און בלויז 28 רעאַקציאָנערען.

אין די ליבעראַלע קרייזען האָט מען זיך געפרעהט מיט די רעזולטאַטען פון די וואַהלען. דער 27טער אַפּריל, 1906, דער טאָג וואָס איז באַשטימט געוואָרען פאַר דער ערעפנונג פון דער דומאַ, איז באַטראַכט געוואָרען אַלס דער גרעסטער טאָג אין דער רוסישער געשיכטע. דאָס פאָלק האָט געלאָזט הערען זיין שטימע. די רעגירונג וועט זיך מוזען רעכענען דערמיט.

אַ פּאָר טעג פאַר'ן 27טען אַפּריל האָט די רעגירונג פאַר־עפענטליכט די נייע פונדאַמענטאַלע געזעצען פון דער מלוכה, די קאָנסטיטוציע פון רוסלאַנד, איינגעשלאָסען די פאַרטרעטענדע קערפּערשאַפטען פון דער דומאַ און פון דעם גאָסודאַרסטווענני סאָוויעט. דערמיט האָט די רעגירונג אונטערשטראָכען, אַז זי האָט ניט בדעה צו אַרבייטען האַנט אין האַנט מיט דער דומאַ אין די סאַמע וויכטיגסטע פראַגען. דער טראָן איז ניט שוואַכער געוואָרען אפילו אין דעם טאָג ווען די דומאַ איז ערעפענט געוואָרען. די אַרמיי פון דער

רעוואָלוציע האָט געשאַפען די דומא, זי אוועקגעשטעלט אין פאָר־דערגרונד, איבערלאָזענדיג די פאַרטרעטער פנים אל פנים מיט'ן שונא, בעת די שטאַרקסטע מחנות האָבען זיך צוריקגעצויגען און זיינען פאַרשוואונדען. די דומא האָט עקזיסטירט, אָבער עס האָט איהר געפעהלט דער כח דורכצופיהרען וואָס זי וויל.

עפּעס סימבאָלישעס האָט געשוועבט איבער דער געביידע וואָס מען האָט פאַר דער דומא באַשטימט. דאָס איז געווען דער אַלטער טאַווירישער פּאַלאַץ, וואו עס האָבען דורות לאנג געוואוינט די ליעבלינגע פון די צאַרען און צאַריצעס, דער פּאַלאַץ, וואו עס האָט זיך אין אַלע ווינקעלאך געפיהלט דער גייסט פון דער רוסי־שער סאַמאָדערזשאַוויע.

אין דעם טאָג ווען מען האָט די דומא געעפענט, האָט מען אין פעטערבורג געפּרואווט מאַכען גאַסען־דעמאָנסטראַציעס. דאן איז מיר געראָד אויסגעקומען צו זיין דאָרטען צווישען פאָלק, ווייל פון א געוויסער צייטונג האָט מען מיך געשיקט אַלס קאָרעספּאָנדענט. אַ מרה שחורה האָט אויף אַלעמענס פנים'ער געשוועבט, ווייל ווי מען האָט זיך נור אין גאַס אָנגעהויבען פאַרזאַמלען, האָבען זיך באַלד געיאַוועט קאזאקען און סאָלדאַטען און האָבען גענומען טרייבען. „ראַזאָידים!" — האָבען די קאזאקען געשריען, אריינ־פאָהרענדיג מיט די פערד גלייך אין עולם אריין. און קיינער האָט זיך ניט געשטעלט אַקעגען. דער עולם האָט ניט געוואָלט, אז דער היסטאָרישער טאָג זאָל מיט בלוט פאַרפלעק ווערען. אונטער אַ קאזאצקע הערשאַפט האָט זיך דער רוסישער פּאַרלאַמענט גע־עפענט! פריהער האָט מען די דעפּוטאַטען פאָרמעל אויפגענומען אין קייזערליכען פּאַלאַץ; דערנאָך זיינען זיי פון דאָרטען אוועק אין דער דומא. אויפ'ן וועג האָבען זיי געהערט ווי פאַרבייגעהער שרייען צו זיי: „אַמנעסטיע! אַמנעסטיע!" נאָכדעם ווי זיי זיינען אַריין אין טאַווירישען פּאַלאַץ און ערוועהלט פּראָפעסאָר מוראמצעוו אַלס פאָרזיצענדען, האָט מ. פעטרונקעוויטש געבעטען דאָס וואָרט. ער האָט אין דער ערשטער דומא די ערשטע רעדע געהאַלטען. ער האָט געזאָגט:

„די פליכט פון עהרע, די פליכט פון אונזער געוויסען פאָדערט, אַז אונזער ערשטער געדאנק, דאָס ערשטע פרייע וואָרט אונזערס זאָל זיין געווידמעט צו די מענשען, וועלכע האָבען געאָפּפערט זייער פרייהייט, כדי צו באַפרייען אונזער ליעב פאָטערלאַנד. (שטורמדיגע אַפּלאָדיסמענטען), אַלע תפיסות פון אונזער לאַנד זיינען איצט געפּאַקט, טויזענטער העלדען שטרעקען זיך אויס צו אונז מיט האָפנונג און געבעט. און איך דענק, אַז די פליכט פון אונזער געוויסען צווינגט אונז צו באַנוצען דעם גאַנצען איינפלוס פון דער פאָזיציע וואָס מיר פארנעמען, און זעהן, אַז די פרייהייט וואָס רוסלאַנד האָט געוואונען, זאָל מעהר ניט קאָסטען קיין קרבנות (שטאַרקע אַפּלאָדיסמענטען). מיר פאָדערען פריידען און האַרמאָניע. איך דענק, מיינע הערען, אַז כאָטש מיר קענען איצט אָט די פראגע ניט אויפנעמען, וויל עס וועט אונז דאָך אויסקומען זי צו באַריהרען ווען מיר וועלען ענטפערען אויפ'ן קיסר'ס רעדע, מוזען מיר פונדעסטוועגען איצט אויסדריקען אונזערע טיעפסטע געפיהלען, און מיט'ן גאַנצען הארצען אויסשרייען, אַז די פרייע רוסלאַנד פאָדערט די באַפרייאונג פון אַלע פארשפּאַרטע".

אַלע דעפּוטאַטען האָבען זיך ווי איין מענש פון די שטוהלען א הויב געטאָן, און פון אַלע זייטען האָבען זיך דערהערט אויסגעשרייען: „אַמנעסטיע! אַמנעסטיע!"

די רעגירונג האָט אָבער די מינדסטע אויפמערקזאמקייט דערצו ניט געשענקט.

אַלס אַן ענטפער אויף דער רעדע וואָס דער קיסר האָט געהאַלטען, האָט די דומאַ אָנגענומען דעם נוסח פון אַ צושריפט, אין וועלכען עס זיינען קלאָר און דייטליך אויסגעדריקט געוואָרען די סאַמע נויטיגסטע פאָדערונגען פון דער רעוואָלוציע. דער טאָן פון דעם צושריפט איז אפילו געווען מעסיג, אָבער דערפאַר איז דאָס געווען אָנגעשריבען פעסט און מיט ווירדע. די דומאַ האָט אויסגעדריקט איהר פראָטעסט געגען „דער שאַנדע פון היגריכטונגען אָהן אַ משפּט, פּאָגראָמען, באָמבאַרדירונגען און אַרעסטען". די דומאַ

האָט ערקלערט, אַז קיין פרידען איז ניט מעגליך „כל זמן די בעאַמ־טע וועלען ניט אויפהערען צו באַגעהן גוואַלדטאַטען אונטער'ן שוץ פון זיין קייזערליכער מאַיעסטעט", און כל זמן די מיניסטאָרען וועלען ניט זיין פאַראַנטוואָרטליך צו דער דומאַ. די דומאַ האָט געפאָדערט, אַז מען זאָל אָפּשאַפען קריגסצושטאַנד און די אַנדערע אונטערדריקונגס מיטלען, מען זאָל אָפּשאַפען דעם אַריסטאָקראַטי־שען מלוכה־סאָוועט, מען זאָל איינפיהרען גלויבענס פרייהייט, רעדע פרייהייט, פּרעסע פרייהייט; מען זאָל מעגען אָרגאַניזירען אַרבייטער פאַראיינען, אָפּהאַלטען פאַרזאַמלונגען, סטרייקען, און מען זאָל האָבען אַ רעכט צוצושיקען פּעטיציעס; אָפּשאַפען די אַלע קלאַסען־באַגרעניצונגען ווי אויך קלאַסען־פּריווילעגיעס, דאָס זעל־בע וועגען נאַציאָנאַליטעטען, גלויבענס אין געשלעכטען; און אויך אָפּשאַפען טויט־שטראָף. וואָס שייך דער ערד־פראַגע, האָט די דומאַ געפאָדערט, אַז מען זאָל די פויערים פאַרזאָרגען מיט גרעסערע חלקים ערד. אין'ם צושריפט זיינען נאָך געווען אויסגערעכענט אַנדערע רעפאָרמען וועגען לאָקאַלער זעלבסטפאַרוואַלטונג און די רעכט פון די ניט־רוסישע פעלקערשאַפטען אין דער מלוכה, און געענדיגט האָט ער זיך אַזוי:

„דער נאַציאָנאַלער געוויסען שטעלט אַרויס אַזוינע פאָדערונגען, וואָס מען קען ניט אָפּזאָגען, וואָס מען קען ניט אָפּלעגען. קעניג! די דומאַ ערוואַרטעט פון דיר פּאָליטישע אַמנעסטיע אַלס דעם ער־שטען צייכען פון געמיינזאַמע פאַרשטענדניס און האַרמאָני צווישען צאַר און דעם פאָלק".

די רעגירונג איז געוואָרען מלא חמה פון דעם צושריפט. די רע־אַקציאָנערע צייטונגען האָבען געשאָטען פעך און שוועבעל און גע־מאַכט אַ גוואַלד, אַז דאָס איז אַ פאַרשווערונג פון בונטאָוושטשי־קעס. אויף ווי ווייט דער גרימצאָרן פון דער רעגירונג איז געווען גרויס, קען מען זיך פאַרשטעלען דערפון וואָס דער צאַר האָט אפילו ניט געוואָלט אויפנעמען די קאָמיטע, וואָס האָט איהם דעם צושריפט געדאַרפט דערלאַנגען.

דער אָפענער צוזאַמענשטויס צווישען דער רעגירונג און די

פאַרטרעטער פון׳ם פאָלק איז געקומען דעם 12טען מאַי, ווען דער פרעמיער מיניסטער גאָרעמיקין האָט אין דער דומאַ געהאַלטען זיין פּראָגראַם־רעדע. אין יענעם גרויסען טאָג ווען דער אָפענער צוזאַמענשטויס איז פאָרגעקומען, האָב איך גראַדע געהאַט דאָס גליק צו זיין אין דער דומאַ. דער טאָג איז ווירקליך געווען גרויס דערמיט וואָס דאַן האָט דאָס רוסישע פאָלק, דאָס ערשטע מאָל אין דער געשיכטע, זיך באַגעגענט פּנים אל פּנים מיט דער סאַמאָדערזשאַוויע, דאָס פאָלק האָט דאַן אויסגעדריקט פאַראַכטונג פאַר אַזאַ פאַראָנדעק, און די סאַמאָדערזשאַוויע האָט דאָס געמוזט הערען. גאָרעמיקין האָט פּשוט געזאָגט, אַז די רעגירונג וועט קיין שום רעפאָרמען ניט איינפיהרען. און די דעפּוטאַטען האָבען אין איין קול אויסגעדריקט זייער מיינונג, אַז אויב מען וועט ניט דורכפיהרען די פאַרשפּרעכונגען, וואָס מען האָט געגעבען אין מאַניפעסט, וועט דאָס פאָלק זיך ניט איינשטילען.

דעם 12טען מאַי האָט די רעגירונג קלאָר באַוויזען, אַז אַזעלכע זאַכען ווי „פריעדען און האַרמאָניע” ליגען איהר אפילו ניט אין זינען. דאַן האָט מען געזעהן באַשיינפּערליך, אַז די רעגירונג האָט אַפילו ניט בדעה צו אַנערקענען אַזאַ דומאַ, וואָס זאָל זיין אַ מעכטיגע און אונאָפּהענגיגע צווייג אין דער רעגירונג. דער רעגירונגס ערשטער פּראָיעקט אין דער דומאַ איז געווען, אַז מען זאָל באַשטימען אַ געוויסע סומע געלט אויף אַ וואַשצימער אין די אָראַנזשערעען פון דעם קייזערליכען אוניווערסיטעט אין דאָרפּאַט. די ביוראָקראַטישע מאַשין האָט זיך ניט געביטען אפילו אויף אַ האָר. איהר מיינונג איז געווען, אַז די דומאַ דאַרף זאָגען „באַם” אויף די אַלע געזעץ־פּראָיעקטען, וואָס די מיניסטאָרען טראָגען אריין, אָבער אַליין עפּעס טאָן? — דאָס ניט.

אָבער די דעפּוטאַטען פון דער דומאַ האָבען ניט געוואָלט זאָגען „באַם”. כאָטש אין דער דומאַ איז געווען בלויז אַ קליין הויפעלע סאָציאַליסטען און די גאַנצע גרענדע האָבען געפיהרט די קאַדעטען, וועלכע זיינען אין אַלגעמיין געווען מעסיגע מענשען און זיך געהאַלטען ציערליך־מאַניערליך, ווי עס פּאַסט פאַר סאָלידע

שטאַאטס־מענער, האָט די דומאַ דאָך ניט געקענט זיך באַנוגענען מיט אַזעלכע זאַכען ווי לעגען דעם שטעמפעל אויף נישטיגע אַדמי־ניסטראַטיווע פּראָיעקטען אין דער צייט ווען דאָס גאַנצע לאַנד איז אַזוי אויף צרות און נויטיגט זיך אין וויכטיגע ענדערונגען. די דומאַ האָט זיך אָפּגעגעבען מיט וויכטיגע רעפאָרמען. אין׳ם משך פון אַ קורצער צייט האָט זי אָנגענומען אַ גאַנצע רייהע וויכטיגע געזעץ־פּראָיעקטען. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז זי האָט גענוג כוחות. צווישען די קאַדעטען זיינען געווען אַ היבש ביסעל גוטע היסטאָרי־קער, שרייבער, יוריסטען, עקספּערטען אין סאָציאַלע געזעצען און אין אַדמיניסטראַטיווע פראגען. די וויכטיגסטע און נויטיגסטע געזעץ־פּראָיעקטען האָט די דומאַ אָנגענומען אין׳ם פאַרלויף פון אַ קורצער צייט: פּערזענליכע אומבאַרירקייט; גלויבענס־פרייהייט; די גלייכהייט פון אַלע בירגער פאַר׳ן געזעץ; די אָפּשאַ־פונג פון טויט־שטראָף; פאַרזאַמלונגס פרייהייט, ווי אויך די פריי־הייט צו גרינדען פאַראיינען און צו סטרייקען; רעפאָרמען אין די געריכטס־הייזער; הילף פאַר די פּויערים, וועלכע ליידען איבער דעם וואָס די תבואות זיינען ניט געראָטען, א. אַז. וו. אָט די אַלע געזעץ־פּראָיעקטען האָבען זיי אָנגענומען אין אַ משך פון צוויי און זיעבציג טעג.

אָבער פון אָט די אַלע געזעץ־פּראָיעקטען האָט דער גאָסודאַר־סטווענני סאָוויעט אַפילו קיין איינעם ניט אָנגענומען. די רעגירונג האָט אויף קיין איינעם פון זיי איהר צושטימונג ניט געגעבען.

וואָס אַ טאָג איז די שטימונג געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר אָנגעצויגען. וואָס אַמאָל איז געוואָרען אַלץ קלאָרער און קלאָרער, אַז די „אָרגאַניזירטע געזעלשאַפטליכע מיינונג" איז געגען דער רע־גירונג. אָבער די „רוסישע דייטשען", ווי הערצען האָט זיי אָנגערו־פען, האָבען זיך דאָס צו׳ם האַרצען ניט גענומען. זיי זיינען זיך ווייטער אָנגעגאַנגען מיט זייער ארבייט; מען האָט אַלץ אַרעסטירט און היינגעריכטעט מענשען רעכטס און לינקס. פּאָליטישע טעטיג־קייט איז געווען פאַרבאָטען. די פּראָווינציעלע צייטונגען האָבען ניט געטאָרט איבערגעבען די רעדעס פון די דומאַ־דעפּוטאַטען. אַפילו

ביי די דעפּוטאַטען אַליין האָט מען זיך ניט געשעהמט צו מאַכען אָביסקעס. די רעאַקציאָנערע צייטונגען האָבען געפאָדערט, אַז מען זאָל צוטרייבען די „רעוואָלוציאָנערע פאַרזאַמלונג".

דעם 1טען יוני האָט אין ביאַליסטאָק אויסגעבראָכען אַ שרעקליכער פּאָגראָם. מעהר ווי אכציג מענשען — מענער, פרויען און קינדער — זיינען דער'הרג'עט געוואָרען, צעהנדליגער פרויען זיינען פארגוואלטיגט געוואָרען און גאַנצע טיילען פון דער שטאָדט זיינען חרוב געוואָרען. דאַן האָט די דומאַ אַרויסגעשיקט אַ ספּעציעלע קאָמיסיע צו מאַכען אַן אונטערזוכונג, און די קאָמיסיע האָט פעסטגעשטעלט דעם פאקט, אַז דעם פּאָגראָם האָט געמאכט די אַדמיניסטראַציע אַליין. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז נאָך מיט עטליכע טעג פריהער האָט מען די סאָלדאטען אָנגעזאָגט, אַז אין דעם און דעם טאָג וועט זיין אַ פּאָגראָם, און אַז אַ סך אָפיצערען האָבען זיך באַטייליגט אין די רויבערייען. פירסט אורוסאָוו, אַ דומאַ־דעפּוטאט און אַ געוועזענער געהילף פון'ם מיניסטער פון אינערן, האָט אין דער דומאַ מיט פאַקטען באַוויזען, אַז די פּאָגראָם פּראָקלאַמאַציעס זיינען געדרוקט געוואָרען אין'ם פּאָליציי־דעפּאַרטמענט. די רעגירונג האָט זיך אָבער ניט געשעהמט די פאַקטען אָפּצולייקענען. די „נאָוואָיע וורעמיא" האָט געשריבען, אַז די פּאָגראָמען אויף אידען מאַכען גאָר די אידישע רעוואָלוציאָנערען, כדי זיי זאָלען דערנאָך קענען אַרויפוואַרפען די שולד אויף דער אַדמיניסטראַציע. אָבער די פאַקטען וואָס די אונטערזוכונגס קאָמיסיע האָט אויסגעפונען, האָבען געמאכט אַ געוואַלדיגען איינדרוק אויפ'ן גאַנצען לאַנד. עס איז דאַן פאַר אַלעמען געווען קלאָר, אַז דער פּאָגראָם איז דער ענטפער וואָס די רעגירונג האָט געגעבען אויף די פאָדערונגען, וואָס די דומאַ האָט אַרויסגעשטעלט. ווען די מיניסטאָרען זיינען נאָך דעם געקומען אין דער דומאַ, זיינען אַלע דעפּוטאַטען געוואָרען אַזוי אויפגעקאָכט, אַז אַפילו די סאָלידע קאַדעטישע פּראָפעסאָרען האָבען מיט כעס גענומען שרייען אויף זיי: „פּאָגראָמשטשיקעס! רוצחים! וואָן פון דאַנען!"

מאַכען אַ סוף צו די אונגעזעצליכע מעשים פון דער רעגירונג

האָט די דומאַ ניט געקענט. זי האָט בלויז געקענט אַפּעלירען צום לאַנד, אויפקלערען דאָס פאָלק ווי געפעהרליך די אויטאָקראַטישע הערשער זיינען און ווייזען אַ ביישפּיעל פון אַ רעגירונג, וואָס קומט פון פאָלק און אַרבייט פאַר'ן פאָלק. און דאָס האָט זי געטאָן דורך ספּעציעלע צושריפטען צו די פּויערים וועגען די אַגראַרנע פּראָיעקטען וואָס די דומאַ־קאָמיסיע האָט געמאכט. און דאָס האָט דער רעגירונג ניט געשמעקט.

בלויז צוויי און זיבעציג טעג האָט די דומאַ געלעבט. געעפענט האָט זי זיך דעם 27טען אַפּריל און צוטריבען האָט מען זי דעם 9טען יולי. זאָגאַר אָהן אַ וואָרנונג האָט מען זי אויפגעלעזט. דער צאַר האָט אַרויסגעגעבען אַ מאַניפעסט, אין וועלכען עס איז געזאָגט געוואָרען, אַז די דומאַ ווערט געשלאָסען איבער דעם וואָס זי האָט געזאָגט דעות אין אַזעלכע זאַכען, וואָס זי דאַרף קיין דעות ניט זאָגען, איבער דעם וואָס „זי האָט אונטערזוכט די האַנדלונגען פון אַזוינע לאָקאַלע בעאַמטע, וואָס דער צאַר אַליין האָט באַשטימט", איבער דעם וואָס „זי האָט געפונען חסרונות אין אַזעלכע פונדאַמענטאַלע געזעצען וואָס קענען געענדערט ווערען בלויז דורך'ן צאַר'ס ווילען", און איבער דעם „אָפענעם פאַרברעכען צו אַפּעלירען צום פאָלק". ווייטער האָט זיך אין'ם מאַניפעסט געזאָגט, אַז איבער דעם וואָס די פּויערים האָבען פאַרלאָרען די האָפנונג צו פאַרבעסערען זייער לאַגע דורך דער דומאַ, האָבען זיי זיך אָנגעהויבען בונטעווען און אויפגעהערט פאָלגען נאַטשאַלסטוואָ.

זונטאַג איז דאָס געווען. די דעפּוטאַטען זיינען דאַן אין טאַורישען פּאַלאַץ ניט געווען. ווען זיי זיינען מאָנטאַג אין דער פריה געקומען אַהין, האָבען זיי דערזעהן, אַז דער פּאַלאַץ איז פאַרנומען פון סאָלדאַטען. די סאָלדאַטען האָבען קיינעם ניט אַריינגעלאָזט חוץ'ן פאַרזיצענדער און זיינע סעקרעטאַרען.

דער קלאַפּ איז געווען מורא'דיג. קיין ווידערשטאַנד האָבען די דעפּוטאַטען ניט אַרויסגעוויזען. זיי האָבען זאָגאַר מורא געהאַט אָפּצוהאַלטען די לעצטע זיצונג אין פּעטערבורג. עס איז אפילו ניט איינגעפאַלען זיך צו שטעלען אונטער'ן שוץ פון'ם פאָלק און

ווייטער אָנגעהן מיט'ן קאמף. ווארים דאָס וואָלט דאָך איינפאך געהייסען מאכען א רעוואָלוציע געגען נאטשאָלסטוואָ, און אזא זאך האָט ניט געשטימט מיט די כללים פון דער קאַדעטישען פארטיי. זיינען די דעפּוטאטען אוועק קיין וויבאָרג, פינלאנד, וואו זיי האָבען פאר דער פּאָליציי קיין מורא ניט געדארפט האָבען, און דאָרטען האָבען זיי ארויסגעלאָזט אַן אויפרוף צום פאָלק ניט צו צאָהלען קיין שטייערן און ניט געבען קיין רעקרוטען דער אויטאָקראטישער רעגירונג.

די אנהענגער פון דער „אָרגאניזירטער געזעלשאפטליכער מיינונג" האָבען, אלזאָ, געטאָן פונקט דאָסזעלבע וואָס דער סאָוויעט פון ארבייטער־דעפּוטאטען, וועלכען זיי האָבען אזוי ביטער באַקעמפט און קריטיקירט. די מחברים פון דעם וויבאָרגער אויפרוף זיינען אליין קיין רעוואָלוציאָנערען ניט געווען, אָבער דער אויפרוף איז דאָך געווען אַן אויפרוף צו מאכען א רעוואָלוציע. די דעפּוטאַטען האָבען דעם אויפרוף אונטערגעשריבען און זיינען זיך צופאָהרען. דאן האָט מען זיי געשטעלט אונטער'ן אויפזיכט פון דער פּאָליציי און דערנאָך האָט מען זיי ארעסטירט, זיי גע'משפט אלס בונטאָוושטשיקעס און זיי אריינגעזעצט אין טורמע.

17טער קאַפּיטעל.

דער פינפטער אַקט: די מהומה.

דאָס לאַנד האָט אויפגענומען די נייעס אָהן טומעל. דער וויי־באַרגער אויפרוף האָט צווישען פאָלק קיין ענטפער ניט געפונען. דאָס פאָלק האָט אייגענטליך כמעט גאָר ניט געוואוסט וועגען דעם, אַז מען האָט אַזאַ אויפרוף ארויסגעלאָזען. נאכדעם ווי מען האָט די דומא פאנאנדערגעטריבען, האָט די רעגירונג זיך אַ נעם געטאָן צו די צייטונגען גאָר אויף אַן אנדער מין אופן. בלויז אַ פּאָר צייטונגען האָבען דעם וויבאָרגער אויפרוף איבערגעדרוקט, און די איבריגע האָבען מורא געהאט צו שטעלען אין קאָן זייער עקזיסטענץ.

אַ שווערער וואָלקען האָט זיך איבער'ן לאַנד אָנגערוקט. אין אייניגע שטעדט און דערפער האָט מען געפּרואווט אָפּהאַלטען פאַר־זאמלונגען, אָבער סאָלדאַטען האָבען די פאַרזאמעלטע צוטריבען. עס זיינען געווען פאַלען ווען מען האָט אויף די פאַרזאמעלטע גע־שאָסען; אין אייניגע שטעדט האָבען די רעוואָלוציאָנערען ארויס־געוויזען אַ באוואפענטען ווידערשטאנד. אין קרעמענטשוג האָט דער גענעראַל גובערנאטאָר געהייסען באָמבאַרדירען אַ געביידע, וואו מען האָט אָפּגעהאַלטען אַ פאַרזאַמלונג. קיין ברייטע מאסען־באוועגונג איז אָבער ניט געווען. אין די דערפער האָט מען גלאַט דעם גאנצען עסק ניט געקענט פארשטעהן; די פּויערים האָבען גע־צויגען מיט די אַקסלען און אַלץ ניט געקענט גלויבען, אַז דער צאַר זאָל טאָן אַזאַ זאַך ווי נעמען און צוטרייבען די פאַרטרעטער פון פאָלק. די געוועזענע דעפּוטאטען האָבען געהאט אַן ארבייט צו ריידען און טענה'ן מיט די פּויערים ביז יענע האָבען סוף כל סוף אָנגעהויבען פארשטעהן וואָס ס'איז פאָרגעקומען. די פּויערים אין די דערפער האָבען עפּעס ניט געגלויבט, און זיי האָבען געשיקט

ספּעציעלע שלוחים קיין פּעטערבורג, זיי זאָלען זעהן צי ס'איז טאַקי אמת די מעשה וואָס די צייטונגען דערצעהלען, אַז מען האָט די דומא פאַנאַנדערגעטריבען. דער 9טער יולי איז אַלזאָ געווען אַ וויכטיגע פּאָליטישע לעהרע פאַר די פּויערים, וועלכע האָבען גע־גלויבט אין דעם, אַז דער צאַר און דאָס פאָלק איז איינס. די מעהר אויפגעקלערטע קלאַסען זיינען געווען שטאַרק אויפגעבראַכט געגען דעם וואָס מען האָט די דומא פאַנאַנדערגעטריבען.

די רעגירונג איז געווען אויף דער וואַך. זי האָט גלייך ארויס־געשיקט אַ צירקולאַר צו די לאָקאַלע בעאַמטע, אַז אויב אַ געוועז־זענער דעפּוטאַט פון דער דומא וועט פּרוּאווען אָנפיהרען אַ פּאָלי־טישע פּראָפּאַגאַנדא, זאָל מען איהם גלייך אַרעסטירען. די פּאָלי־ציי האָט זיך נאָך שטרענגער ווי פריהער אַוועקגעשטעלט אויף דער וואַך און אָנגעהויבען אַרעסטירען און אַרעסטירען אָהן אַ שיעור און אָהן אַן ערך. די אָביסקעס האָבען זיך פאַרשפּרייט ווי אַ מגפה. מען האָט פאַרשיקט קיין סיביר יונגע און אַלטע, פרויען און קינ־דער, ראַדיקאַלע און מעסיגע מענשען. אין די טורמעס האָט מען די אַרעסטירטע געפּייניגט, געמאַטערט, געמוטשעט און געשמיסען. די מעשים תעתועים זיינען וואָס אַ טאָג געוואָרען שוידערליכער.

אין פאַרלויף פון'ם זומער האָבען זיך אין דער אַרמיי ווידער גענומען ווייזען סמנים פון אומרוהיגקייט. אין מעהר ווי 120 רעגימענטען זיינען פאָרגעקומען בונטען. אַפילו די סאָלדאַטען פון'ם צאַר'ס לייב־גוואַרדיע פּאָלק האָבען אויך אָפּגעהאַלטען פאַר־זאַמלונגען און געפאָדערט, אַז מען זאָל פאַרבעסערען זייער לאַגע. דעם 17טען יולי האָבען די מאַטראָזען פון דער פלאָטע ביי סוויאַ־בורגער פעסטונג זיך צובונטעוועט; זיי האָבען פאַרכאַפּט די פעס־טונג און עס האָט זיך צופלאַקערט אַ שלאַכט צווישען זיי און די לאָיאַלע קריגס־שיפען, וועלכע זיינען ביים האַפען געשטאַנען. דעם 20טען יולי האָבען זיך צובונטעוועט די סאָלדאַטען פון קראָנשטאַ־טער פעסטונג, זיי האָבען פאַרוואונדעט אַ סך אָפיצירען און אויך דעם אַדמיראַל. דעם 21טען יולי האָבען זיך צובונטעוועט די סאָלדאַטען פון סאַמורסקי רעגימענט און קאַווקאַז. זיי האָבען

דער׳הרג׳עט דעם קאָמאַנדיר זייערען און נאָך איינינע אָפיצירען, און דערנאָך האָבען זיי אָנגעהויבען צוטיילען ביקסען צווישען דער באַפעלקערונג, מען זאָל באַשיצען „דעם צאַר און די דומאַ". מען קען אָבער ניט זאָגען, אַז די בונטען זיינען פאָרגעקומען איבער דעם וואָס מען האָט צוטריבען די דומאַ. דער רעגירונג האָבען אָט די אַלע בונטען ניט געשמעקט, אָבער אין דערזעלבער צייט האָט זי זיך דאָך געפיהלט פעסט אין זאָטעל, ווייל כאָטש אַלע האָבען זי געהאַסט, האָט איהר קיינער קיין געהעריגען ווידערשטאַנד ניט אַרויסגעוויזען. אין יענער צייט איז סטאָליפּין געווען דער מושל בכפּו און ער האָט געהערשעוועט מיט אַן אייזערנער האַנט. ער האָט דאָס געזאָגט די באַריהמטע ווערטער, אַז „נאַציאָנאַלע באַ־קוועמליכקייט שטעהט העכער פון׳ם געזעץ". אין דעם זומער פון 1906 האָט מען אין אַלע גובערניעס פון דער גרויסער רוסלאַנד איינגעפיהרט פעלד־קריגס געריכטען. אין די דאָזיגע געריכטען האָט מען זיך מיט מענשליכע לעבענס ניט געצערעמאָניעט. אַפּעלי־רען האָט מען ניט געטאָרט. פאַרטיידיגען זיך האָט מען ניט גע־קענט. אין׳ם משך פון די ערשטע דריי חדשים האָבען די דאָזיגע געריכטען אומגעבראַכט 465 מענשען, און פון זיי זיינען 56 מענ־שען זאָגאַר אָהן אַ משפּט איבערגעגעבען געוואָרען אין די הענט פון׳ם תליון. דער טעראָר־ממשלה איז געוואָרען שרעקליכער פון טאָג צו טאָג. מען האָט דאָס לאַנד „איינגעשטילט". אַ גרויער בין השמשות האָט זיך ווידער פאַרשפּרייט איבער רוסלאַנד, עס האָט ווידער אָנגעהויבען ווערען פינסטער, די פינסטערנים איז בלויז באַלויכטען געוואָרען פון די קוילען, וואָס מען האָט אַלע מאָל פון די ביקסען אַרויסגעשאָסען און פון די אויל־לעמפּלאַך, וואָס זיינען געהאַנגען אויף די תליות פאַרטאָג איידער מען האָט די פאַר־משפּט׳ע אויפגעהאַנגען. יאָ, מען האָט דאָס לאַנד „איינגעשטילט", און אין דער שטילקייט האָט זיך בלויז געהערט דאָס צעיושעטע רעוועו פון די שוואַרץ־מאה׳ניקעס און דאָס בילען פון די רעאַק־ציאָנערע צייטונגען.

דעם 20טען פעברואַר, 1907, האָט געדאַרפט צונויפגערופען

ווערען די צווייטע דומאַ. אין דער צווישען־צייט, פון דער ער־שטער ביז דער צווייטער דומאַ, האָט די רעגירונג געהאַט אַ פרייע האַנט און געקענט שאַפען אַזעלכע געזעצען וואָס האָבען זיך איהר געלוינט. סטאָליפּין האָט זיך דערמיט באַנוצט און אָפּגעשאַפט די „אָבשטשינא״־אייגענטום אין די דערפער. דאָס געזעץ פון׳ם 6טען נאָוועמבער, 1906, האָט געגעבען דאָס רעכט יעדען מיטגליעד פון דער דאָרפישער „אָבשטשינא״ אָפּצוטיילען זיין חלק ערד פון דער „אָבשטשינא״ און זיך באַנוצען דערמיט ווי מיט זיין פּריוואַט־אייגענטום. אויף אַזאַ׳ן אופן איז אויסגעקומען, אַז דורך אַ באַ־פעהל פון דער אדמיניסטראַציע איז אָפּגעשאַפט געוואָרען איינע פון די וויכטיגסטע אינסטיטוציעס אין רוסלאַנד. פון׳ם עקאָנאָמי־שען שטאַנדפּונקט איז די דאָזיגע רעפאָרמע טאַקי געווען נויטיג, אָבער סטאָליפּין איז ניט אויסען געווען די עקאָנאָמישע נויטיגקייט דערפון; ער האָט געהאַט אַ פּאָליטישע כונה דערביי. וואָרים מען דאַרף ניט פאַרגעסען, אַז די דאָרפישע „אָבשטשינעס״ זיינען דער ביוראָקראַטישער אָרדנונג ניט געווען אַזוי שטאַרק צום האַר־צען. די פאַרטרעטער פון דעם פּויערטום אין דער דומאַ, אפילו די קאָנסערוואַטיווע צווישען זיי, זיינען צופּיעל געווען דורכגעדרונגען מיט דער אידעע, אַז „די ערד געהערט צו גאָט און צום פאָלק״. מיט דער נייער רעפאָרמע איז סטאָליפּין, אַלזאָ, אויסען געווען אויס־צוראָטען אָט די אידעע מיט׳ן וואָרצעל. חוץ דעם האָט ער געוואָלט, אַז דורך דעם זאָל זיך דאָס עקאָנאָמישע לעבען אין די דערפער איינגאַנצען צוטרייסלען און עס זאָל שאַרפער אָנגעצייכענט ווערען דער אונטערשיעד צווישען שטאַרקע און שוואַכע. דער שטאַרקערער פּויער האָט זיך מיט דער רעפאָרמע טאַקי גלייך באַנוצט, אַראָפּגע־וואָרפען פון זיך דעם עול פון דער „אָבשטשינאַ״, און דער שוואַכע־רער פּויער האָט דורך דער רעפאָרמע געקראָגען אַ לעגאַלע ערלויבניש צו פאַקויפען זיין חלק ערד וואָס ער האָט אין דער „אָבשטשינא״ געהאַט. דער שטאַרקערער איז געוואָרען נאָך שטאַרקער, און דער שוואַכער — נאָך שוואַכער. אויף אַזאַ׳ן אופן האָט זיך ענטוויקעלט אַ קלאַס פאַרמעגליכע, רייכע פּויערים פון איין זייט, און אַ קלאַס

אָרימע פּויערים פון דער צווייטער זייט. די אָרימע זיינען פּאָלי־טיש געווען געפעהרליך פאַר די רעגירונג, דערפאַר אָבער זיינען די אויפגעקומענע פויערים געווען אַ גרויסער געווינס פאַר איהר. סטאָ־ליפין האָט בפרוש געזאָגט, אַז ער וועט שטיצען די רייכע פויערים און אונטערדריקען די שוואַכע.

דאָס נייע געזעץ האָט מען גלייך איינגעפיהרט. מען האָט באַלד גענומען שניידען די ערד פון דער „אָבשטשינע". דער פלאַן איז געווען, אַז בעת די צווייטע דומא וועט זיך צונויפקומען זאָל שוין דער גאַנצער עסק זיין אַן אָפּגעטאָנענע זאַך, אַ פאַקט. און דער פלאַן האָט זיך איינגעגעבען. די צווייטע דומא האָט געמוזט געבען איהר צושטימונג אויף אַ געזעץ, וואָס האָט שוין געמאַכט אַזעלכע טיפע ענדערונגען אין דעם עקאָנאָמישען בנין פון די דערפער.

אין דער הפסקה וואָס איז געווען צווישען דער ערשטער און דער צווייטער דומא האָט די האַלב אָפיציעלע רעאַקציאָנערע פרעסע גע־פאָדערט, אַז די רעגירונג זאָל ענדערען די וואהלגעזעצען אַזוי, אַז עס זאָל די רייכע אַרויסקומען אַ טובה דערפון. די גובערנסקע ראַטען פון די פריצים און אויך איינינגע זעמסטוואָס, וועלכע זיינען שוין דאַן געווען רעאַקציאָנער, האָבען אויך דאָסזעלבע געפאָ־דערט. זיי האָבען גע'טענה'ט, אַז די ערשטע דומא איז געווען איינזייטיג, אַז זי האָט ניט אויסגעדריקט דעם ווילען פון'ם גאַנצען פאָלק. פאָרמעל האָט די רעגירונג דאַן די וואהלגעזעצען ניט גע־ענדערט, אָבער דער סענאַט האָט פאַרקאַשערט די אַרבעל און גענו־מען „אויסטייטשען" די וואהלגעזעצען אַזוי, אַז עס זיינען „אַרויס־געטייטשט" געוואָרען גאַנצע גרופּעס, וועלכע מען האָט חושד געווען אין ראַדיקאַליזם. צו די אויסטייטשונגען פון'ם סענאַט זיינען דערנאָך נאָך צוגעקומען די פירושים פון נאַטשאַלסטווא, און עס איז ניט שווער זיך פאָרצושטעלען אויף וואָס פאַר אַן אופן די וואה־לען זיינען אָנגעגאַנגען. וואָס האָט מען דען ניט געטאָן! האָט מען דערזעהן, אַז אַ קאַנדידאַט איז צופיעל באַליעבט ביים פאָלק,

האָט מען קיין סך ניט געטראַכט און מען האָט איהם אַרעסטירט. טאָמער האָט אַ פּאַרטיי אַרויסגעלאָזט פּראָקלאַמאַציעס, האָט מען זיי קאָנפיסקירט. די וואַהל־קאָמיטעטען האָט מען פאַרפאָלגט, קיין פאַרזאַמלונגען אָפּהאַלטען האָט מען ניט געטאָרט. רעדנער האָבען געכאַפּט קלעפּ פון שוואַרץ־מאה'ניקעס. אויף אַלע כלים האָט מען געאַרבייט. הייגט די גלחים! זיי האָבען געהאַלטען דרשות, אַז מען זאָל ערוועהלען בלויז „גוטע" קאַנדידאַטען.

און נאָך די אַלע גליקען איז די רעגירונג ערשט געבליבען מיט אַ נאָז.

עס זיינען ערוועהלט געוואָרען 117 קאָנסטיטוציאָנעלע דעמאָקראַטען, 97 „טרודאָוויקעס", 83 סאָציאַל־דעמאָקראַטען און סאָציאַליסטען־רעוואָלוציאָנערען (דאָן האָבען זיך שוין די סאָציאַליסטען יא באַטייליגט אין די וואַהלען), 39 פּוילישע דעפּוטאַטען, 34 אָקטיאַבריסטען, און 63 רעאַקציאָנערען. פון די 455 דעפּוטאַטען האָט די רעגירונג אפשר געקענט צונויפשטשאָבען אַ הונדערט, וועלכע זאָלען האַלטען מיט איהר. (שוין אַריינגערעכענט די אָקטאָבריסטען). די צווייטע דומאַ איז דער רעגירונג געווען ווי אַ דאָרן אין די אויגען נאָך מעהר ווי די ערשטע איבער דעם וואָס אין איהר זיינען געווען אַזוי פיעל סאָציאַליסטען.

הונדערט טעג האָט די צווייטע דומאַ געלעבט.

אַ גאָט'ס רחמנות איז אויף איהר געווען. פון די האָפנונגען וואָס האָבען אָנגעפילט די הערצער פון אַזוי פיעל מענשען בעת די ערשטע דומאַ איז ערעפענט געוואָרען, איז איצט אַפילו קיין זכר ניט געבליבען. פון אַזאַ זאַך ווי יושר, געוויסען, איז די רעגירונג געווען אַזוי ווייט ווי מזרח פון מערב. די וועהלער אַליין האָבען זעהר ווייניג בטחון געהאַט, אַז די דומאַ וועט קענען עפּעס אויפטאָן. עס איז פאַר קיינעם קיין סוד ניט געווען, אַז די געזעצגעבענדע קערפּערשאַפט איז נעבאָך אויף גרויסע צרות. דער אמת איז געווען, אַז די דומאַ איז געבליבען אַליין, אָהן אַ מאַסען־באַוועגונג, וואָס זאָל זיך פאַר איהר אָננעמען. די איינציגע זאַך וואָס די

דומא האָט יאָ געקענט טאָן איז — קריטיקירען די רעגירונג, זיך בייזערען אויף איהר און אַגיטירען פאַר אַ קאָנסטיטוציאָנעלער אָרדנונג.

אין דער צווייטער דומא האָט מען געהאַלטען נאָך שאַרפערע רעדעס ווי אין דער ערשטער. אָבער די רעגירונג איז פון די שאַרפע רעדעס ניט נתפעל געוואָרען. דער פּרעמיער מיניסטער סטאָליפּין האָט זיך אין דער דומא אַזוי געבלאָזען, גלייך ער וואָלט געווען דער הערשער און די דעפּוטאַטען — די שיק־אינגלאַך. ער האָט גאַנץ אָפען ערקלערט, אַז „די דומא האָט קיין רעכט ניט אויסצודריקען אונצופרידענהייט אָדער אָנצוטרויען צו דער רעגירונג". ער האָט פאַרבאָטען דער דומא איינצולאַדען עקספּערטען צו איהרע זיצונגען, ער האָט איהר אויך פאַרבאָטען צו שטעהן אין פאַרבינדונג מיט די שטאָדטישע ראַטען און מיט די זעמסטוואָס. עס איז ביי דער רעגירונג געווען רעכט חוזק צו מאַכען פון די דעפּוטאַטען. און ווען מען נעמט נאָך אין אַכט דעם פאַקט וואָס צווישען די דומא־דעפּוטאַטען גופא זיינען געווען אייניגע שוואַרץ־מאה'ניקעס, וועלכע האָבען געברויכט די שפּראַך פון אויסוואורפען און זשוליקעס, איז גאָר קיין חידוש ניט, וואָס די פאַרביטערונג פון די דעפּוטאַטען איז געווען אַזוי גרויס, אַז זיי האָבען געמוזט האַלטען שאַרפע רעדעס. די צווייטע דומא האָט שוין ניט אָוועקגעגעבען אַזוי פיעל צייט אויף געזעץ־פּראָיעקטען און זיך מעהר אָפּגעגעבען מיט דער אַרבייט צו מאַכען אָנפּראַגעס ביי דער רעגירונג. אָבער די רעגירונג האָט אויף די מעהרסטע אָנפּראַגעס אַפילו ניט געענטפערט. עס איז ניט אָוועק דער טאָג, אַז די דעפּוטאַטען זאָלען זיך ניט פיהלען ווי אויפ'ן שפּיץ פון אַ וואולקאַן. דערצו האָבען גלאַט ניט אויסגעפעהלט קיין אומגליקען. איינמאָל איז די סטעליע אייננעפאַלען פונקט איבער יענעם ווינקעל, וואו די לינקע פראַקציעס זיינען געזעסען. עס איז געווען אַ נס וואָס דאַן איז דאָרטען קיינער ניט געווען, ווען ניט וואָלטען אַלע דעפּוטאַטען פון דער אָפּאָזיציע געווען אומגעקומען. עס האָט זיך געדוכט, אַז דער אַלטער ביוראָקראַטישער פּאַלאַץ וויל זיך נוקם זיין פאַר וואָס מען האָט אין

איהם אָנגעקוועצט אַזעלכע „חוצפה'ניקעס", וואָס פאַרטרעטען גאָר דאָס פאָלק.

דאַמאָלס האָט די סאָמאָדערזשאַוויע שוין געהאַט אויסגעאַר־בייט אַ פּלאַן צו צוטרייבען די צווייטע דומאַ אויך. אַגענטען־פּראָ־וואָקאַטאָרס, צווישען זיי, דער באַריהמטער אַזעוו, האָבען דער רעגירונג צוגעשטעלט באַווייזע, אַז די סאָציאַל־דעמאָקראַטישע דעפּוטאַטען פון דער דומאַ האָבען שוין אויסגעאַרבייט אַ פּלאַן ווי אַזוי צו מאַכען אַ בונט אין דער אַרמעע. דאַן האָט די רעגירונג געפאָדערט, אַז די דומאַ זאָל פון איהרע זיצונגען אויסשליסען אַלע סאָציאַל־דעמאָקראַטישע דעפּוטאַטען און געבען איהר צושטימונג, אַז זעכצעהן פון זיי זאָלען אַריינגעזעצט ווערען אין טורמע. אָבער נאָך איידער די דומאַ האָט צייט געהאַט זיך מיישב צו זיין וואָס זי זאָל דאָ טאָן, האָט דער צאַר אַרויסגעגעבען אַ באַפעהל, אַז מען זאָל זי צוטרייבען. דאָס איז געווען דעם 3טען יוני, 1907.

דעם זעלבען טאָג האָט מען אַרויסגעגעבען נייע וואַהל־גע־זעצען, מיט וועלכע מען איז אויסען געווען צו פאַרקלענערען די פאַרטרעטערשאַפט פון די אַרבייטער, פּויערים און אָרימע קלאַסען פון דער שטאָדטישער באַפעלקערונג און פאַרגרעסערען די פאַר־טרעטערשאַפט פון די פּריצים און רייכע פאַבריקאַנטען. די נייע ענדערונגען האָט מען פאַר דער דומאַ אפילו ניט פאָרגעבראַכט, אויך אין גאָסודאַרסטווענני סאָוועט האָט מען וועגען דעם ניט געשטימט; מען האָט זיי גלאַט אַרויסגעגעבען אַלס אַ באַפעהל פון דער אַדמיניסטראַציע — און „ביט פּאָסעמו!" דאָס איז גלאַט געווען אַ הפקרות, כדי די דריטע דומאַ זאָל שוין באַשטעהן פון „פיינע" מענשען, וועלכע וועלען זיין געהאָרכזאַם און טאָן וואָס די רעגירונג וועט הייסען

די סאָציאַל־דעמאָקראַטישע דעפּוטאַטען פון דער צווייטער דומאַ האָט מען אַרעסטירט, זיי גע'משפט פאַר הויכפאַררראַט און פאַר'משפט וועמען אויף עטליכע יאָהר קאַטאָרגע און וועמען אויף עטליכע יאָהר קיין סיביר פאַרשיקט.

און דאָס לאַנד האָט געשוויגען. אין אַ סך שטעדט האָבען

די „פּאַטריאָטען" אין די קלייסטערס מיט די גלעקער געקלונגען, און די פּריצים האָבען זיך געפרעהט און צוגעשיקט דאַנק־בריוועלאַך צו דער רעגירונג.

מעהר פון אַלע האָבען די פרייד אויסגעדריקט די מאָסקווער אַדעל־לייט. זיי האָבען דעם קיסר צוגעשיקט אַ צושריפט, אין וועלכען זיי האָבען איהם געדאַנקט דערפאַר וואָס ער האָט די דומאַ צור־טריבען, און האָבען אויך אונטערגעשריבען, אַז ער, דער קיסר, איז אַלץ, אַז ער איז פאַר קיינעם ניט פאַראַנטוואָרטליך, נאָר פאַר גאָט אַליין.

עס האָט ווידער גענומען הערשען דער אַלטער כּלל: „איין גאָט אין הימעל, איין צאַר אויף דער ערד", און וואָס דער צאַר וויל, קען ער טאָן.

די אַדעל־לייט און די גרויסע לאַנד־באַזיצער זיינען געוועזען אויפ'ן זיבעטען הימעל פאַר פרייד. די רעגירונג האָט געוואונען אויף איהר זייט דעם קאַפּיטאַל, די אינדוסטריע און דעם האַנדעל. די אַרבייטער האָט מען אָנגעטאָן אַ צוים. די פּויערים האָט מען צוברעקעלט דורך דעם געזעץ וואָס סטאָליפּין האָט אַרויסגעגעבען דעם 9טען נאָוועמבער; די פאַרמעגליכע האָט מען ערמוטיגט, און די אָרימע האָט מען ענטמוטיגט. די אינטעליגענטען האָבען זיך ענטוישט אין די רעוואָלוציאָנערע אידעען און עס איז געוואָרען אַ גאַנצע איבערקערעניש צווישען זיי; אייניגע האָבען זיך אַ נעם גע־טאָן צו גאָט־זוכעניש, אַנדערע האָבען זיך אַ כאַפּ געטאָן צו פּער־זענליכע פאַרגעניגענס, און אַ סך האָבען זיך אַריינגעלאָזט אין עפּיס אַזעלכע טונקעלע און קרענקליכע שטימונגען. די רעוואָלוציע איז געוועזען צוקלאַפּט. די רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס זיינען געוועזען חרוב. אויף די חורבות פון דער גרויסער באַוועגונג איז געבליבען ליגען אַ שאָטען — די גאָסודאַרסטווענני דומאַ, מיט וועלכער די רעגירונג האָט זיך געשפּיעלט. געזעצליך איז רוסלאַנד דאַן געוועזען אַ קאָנסטיטוציאָנעלע מאָנאַרכיע, אין דער אמת'ען אָבער איז זי געוועזען אַ סאַמאָדערזשאַוונע מלוכה.

אַזוי איז געוועזען די לאַגע פון 1907 ביז 1917.

קעמפפער און טרוימער

דריטער טייל.

18טער קאפיטעל

„אך בין דיין צאַר און דיין גאָט".

די רוסישע אַדמיניסטראַציע איז געווען ניט נאָר אַ באַזונדער גרופּע, נאָר אַ מין באַזונדער ראַסע. אין׳ם משך פון דורות און דורות האָט זיך ביים רוסישען אַדמיניסטראַטאָר אויסגעאַרבייט אַ באַזונדער מין באַגריף און אַ באַזונדער מין בליק אויף דער וועלט. ניט יעדער איינער האָט געקענט ווערען אַ רוסישער טשינאָווניק. וואָרים כדי צו זיין אַ רוסישער טשינאָווניק האָט מען געמוזט זיין נאָר פון אַנאַנדער טויג געקנאָטען, האָט מען געמוזט האָבען ספּעציעלע „מעלות". דער העכערער טשינאָווניק האָט געדאַרפט האָבען די „מעלה" צו קענען פאַרזעהן אַזעלכע זאַכען, וואָס וואַרפען זיך אַזוי אין די אויגען, אַז ס׳איז גאָר אונמעגליך זיי ניט צו זעהן, ער האָט אויך געדאַרפט קענען זיך פאָרשטעלען אַזעלכע זאַכען, וואָס זיינען נישט געשטויגען און נישט געפלויגען און אין דערזעלבער צייט ניט זעהן וואָס ביי איהם אונטער דער נאָז טהוט זיך און דאָך מאַכען דעם אָנשטעל, אַז ער איז אַ גאַנצער דין, אַ חכם און אַ בקי אין וואָס איהר ווילט; דער קלענערער טשינאָווינק האָט געדאַרפט האָבען די „מעלה" צו פאָלגען בלינדערהייט, צו רייסען שטיקער אָהן רחמנות פון דעם קרבן וואָס פאַלט אריין צו איהם אין די הענט אריין, און דורכצופיהרען אַזעלכע „פּריקאַזען", וואָס ווידערשפּרעכען איינער דעם אַנדערן. ביי אַ רוסישען טשינאָווניק האָבען די אינטערעסען פון דער ביוראָקראַטיע געדאַרפט זיין דאָס העכסטע אין דער וועלט, און די אינטערעסען פון׳ם פאָלק — דאָס נידעריגסטע אין דער וועלט. אין באַצוג צום פאָלק האָט ער געדאַרפט זיין שטרענג און האַלטען פון דעם כלל, אַז מען דאַרף „אויסוואָרצלען דאָס שלעכטע". פאַרשטעהן אַ ענין מיט׳ן

אייגענעם שכל, האבען א פארלאנג צו דיענען דעם פאלק — דאס האט א רוסישער טשינאווניק נים געטארט.

עס איז גאר קיין צווייפעל ניט, אז א סך רוסישע טשינאווניקעס האבען טאקי באמונה שלמה געגלויבט, אז זיי ארבייטען פאר א גערעכטער זאך. איבער דעם וואס זיי האבען אלע יאהרען געלערנט אין ספעציעלע אפגעזונדערטע שוהלעס, זיך באגעגענט מיט אלץ דיזעלביגע מענשען און איינגעאטעמט אין זיך דיזעלביגע אטמאספערע אין די ביוראקראטישע קאנצעלאריעס, האבען זיי זיך אויסגעלערנט צו זיין פארבלענדט. און וואס איז דאס חידוש? אז דער גרעסטער פארגעניגען פון א רוסישען טשינאווניק איז געווען ווען דער העכערער נאטשאלניק האט איהם געזאגט, אז ער איז א „מאלאדיעץ”. ער איז געווען זיכער, אז ער איז אלעמאל גערעכט, ווייל ווי קען דען זיין אומגערעכט א מענש, וועלכער „פארטרעט די רעגירונג”. „איך בין דיין צאר און דיין גאט” — אזוי פלעגען די רוסישע טשינאווניקעס זאגען. ער, דער רוסישער טשינאווניק, האט זיך שטענדיג געפיהלט כמלך בגדוד און אויפ'ן פאלק געקוקט פון אויבען אראפ. ווארים ווי קען דאס דען אנדערש זיין? ער איז דער שטארקער, דער מעכטיגער, דער גלענצענדער, איהם שטיצען די שטארקע, די מעכטיגע, די גלענצענדע, און ווער איז דאס פאלק? „אן ארימער, שמוציגער המון”.

און מערקווירדיג איז אט וואס: קיין רוסישער שריפטשטעלער, סאי גרויסע און סאי קליינע, האט דעם רוסישען טשינאווניק ניט גענומען ערנסט. און דאס קען מען ניט ערקלערען דערמיט וואס די רוסישע ליטעראטור איז געווען א פראגרעסיווע. דער טיפ גופא איז געווען אזוי לעכערליך, אז יעדער שריפטשטעלער האט אין איהם גענומט זעהן אויף דעמזעלבען שטייגער. א סימן, ווען די לאגע פון'ם טשינאווניק איז אין דער צייט פון דער רעוואלוציע געווארען אנדערש, מען קען זאגען, פאטעטיש, האט די רוסישע ליטעראטור, כאטש זי איז געווען ראדיקאל און פראגרעסיוו, דערזעהן אין איהם די מענשליכע זייט פון דער טראגעדיע. פאר דער רעוואלוציע אבער האט די רוסישע ליטעראטור געזעהען בלויז

דאָס לעבערליכע אין'ם רוסישען טשינאָווניק. געהאַסט האָבען זיי איהם ניט, די רוסישע שרייבער. זיי האָבען בלויז אָפּגעלאַכט פון איהם.

מיר וועלען דאָ ברענגען אויסצוגען פון צוויי רוסישע שריפטשטעלער, איינער אַ ראַדיקאַל און אַ סאַטיריקער, מ. סאַלטיקאָוו־שטשעדרין, און דער צווייטער אַ קאָנסערוואַטאָר און אַ פריינד פון דער אַלטער דינאַסטיע, פירסט וולאַדימיר מעשטשערסקי; און מיר וועלען זעהן, אַז די טיפּען, וואָס זיי האָבען געשילדערט, זיינען פונקט געראָטען איינער אָן דעם אַנדערן.

סאַלטיקאָוו - שטשעדרין שרייבט: *)

פּיאָדאָר קראָטיקאָוו האָט זיין צייט מעהרסטענטיילס פאַרבראכט אין די רייכע פּעטערבורגער רעסטאָראַנען. געוועזן איז ער אַ גוטער קערל. געלט האָט ער פאַרשווענדעט מיט אַ ברייטער האַנט. אין דערזעלבער צייט האָט ער זיך איינגעהערט צו די באַמערקונגען פון די אַדמיניסטראַטאָרס, וועלכע קומען אין דער הויפּטשטאָדט פון אַלע עקען לאַנד און ריידען וועגען וויכטיגע ענינים זיצענדיג ביים ווייןטישעל. פּיאָדאָר קראָטיקאָוו האָט אויף אַזאַ'ן אופן דערשמעקט „דעם גייסט פון דער צייט". דערנאָך האָט ער זיך אַזוי לאַנג געדרעהט ביז ער האָט געקראָגען אַ צוטריט צו די וויכטיגע קרייזען, געמאַכט אַ פּאָר שלאַגענדע באַמערקונגען וועגען דער עקסצעסיווער צענטראַליזאַציע און וועגען דער נויטיגקייט צו דעצענטראַליזירען רוסלאַנד דורך דעם וואָס מען וועט גרעסער מאַכען די מאַכט פון דער לאָקאַלער אַדמיניסטראַציע, ער האָט אויך באַדויערט דעם פאַקט וואָס די רעגירונג גיט זיך אָפּ מיט קליינינגקייטען, בעת די הויפּט אויפגאַבע — די אינערליכע פּאָליטישע סיטואַציע — בלייבט אומבאַמערקט. פּיאָדאָר קראָטיקאָוו אַליין האָט אַפילו ניט געוואוסט וואָס ער רעדט, די הויכע ווערטער, וואָס ער האָט געברויכט זיינען פאַר איהם אַליין געווען

*) „פּאָמפּאַדור" 9טער קאַפּיטעל.

אונפארשטענדליך. אבער דערמיט האט ער נושא חן געווען און איז באשטימט געווארען אלס גובערנאטאר.

זיין אדמיניסטראטיווע קאריערע הויבט זיך אן.

ווייסען ווייסט ער גאר ניט. קיין ערפאהרונג האט ער ניט און דארף ניט האבען. ער הויבט ניט אן צו פארשטעהן די אלע פראבלעמען וואס אן אדמיניסטראטאר דארף פארשטעהן, און דאס קימערט איהם ווי די וואנט. די רוטינע ארבייט ווערט געטאן אין די קאנצעלאריעס אויף דעם זעלבען שטייגער ווי פריהער, און וואס שייך אלגעמיינער פאליטיק, דארף מען דאך צו דעם האבען בלויז מוט און לעבעדיגקייט, צוויי זאכען וואס דער יונגער אדמי־ניסטראטאר פארמאגט איבערגענוג.

אין אנפאנג איז ער א „ליבעראל". ער לאזט ארויס א מעמא־ראנדום, אין וועלכען ער פארטיידיגט די פרייהייט צו רויכערען אין די גאסען, די פרייהייט פון יעדען איינציגען צו טראגען אזעלכע קליידער ווי ער וויל, די פרייהייט צו טראגען א באָרד און לאנגע האר. אין זיין גובערניע איז קראטיקאוו א „ליבעראל" דורך און דורך. ער גיט ארויס באפעהלען צו בויען פאבריקען, צו באזע־צען מיט מענשען און אויך מאכען פרוכטבאר די ווייסטענישען, צו ענטוויקלען דעם פארקעהר אויף דער יבשה און אויף די וואסע־רען. ער דריקט אויס זיין פעסטען גלויבען, אז ווען מען וועט גוט באארבייטען די פעלדער און דערצו נאך ענטוויקלען די גערט־נעריי און דעם פיהצוכט, וועט זיין זעהר גוט. צי מען קען אט די באפעהלען דורכפיהרען — דאס קימערט איהם ניט. עס טהוט איהם גלאט הנאה וואס ער איז אן אדמיניסטראטאר, וואס ער האט מאכט. ער האלט רעדעס פאר געשעפטסלייט און פאדערט, אז זיי זאלען אויסבויען פאבריקען, וואו מען מאכט לעדער און זייף; ער האלט דרשות פאר די פריצים וועגען דעם ווי נויטיג ס'איז צו ווייזען א גוטען ביישפיעל. ער ארבייט מעשים. ער שטאטעט אפ וויזיטען אין דער „פאזשארנע קאמאנדע" (פייער לעשער), אין טורמע, אין די פאבריקען, אין די קראמען; ער בא־קעמפט די חליערע, די פאקען־קראנקהייט און די אלע אנדערע

מגפות און חולאת׳ען, און, פארשטעהט זיך, אז דערביי איז ער זעהט שטרענג און פינקטליך איינצומאַהנען די פּראַטעקעס וואָס מען האָט ניט באַצאָהלט, און דאָס איז דער בעסטער באַווייז, אַז ער איז אַן אמת׳ער אַדמיניסטראַטאָר

עס געדויערט אָבער ניט לאַנג און ער איבערצייגט זיך, אַז זיינע אַלע באַפעהלען זיינען אַרויסגעוואָרפען. קיין פאַבריקען האָט מען ניט אויסגעבויט, דעם פארקעהר אויף דער יבשה און אויף די וואַסערען האָט מען ניט ענטוויקעלט, די חליערע וויל ניט פאָלגען און שיקט אַלץ אַוועק מאַסען מענשען אויף „דער אמת׳ער וועלט“, די געשעפטסלייט ריהרען זיך ניט פון אָרט, די ערד באַארבייט מען ניט גוט און עס וואַקסט נאָך אַלץ מעהר פּאַלאָווע ווי קאָרן. עס קומט אויס, אַז קראָטיקאָוו האָט זיך אויסגעצייכענט בלויז אין צוויי זאַכען — אין איינמאַהנען פּראַטעקעס און אין איינשטי־לען בונטען. אין די אַלע אַנדערע זאַכען איז ער דורכגעפאַלען.

אונזער אַדמיניסטראַטאָר ווערט מרה־שחור׳דיג. ווייל ער פארשטעהט ניט פאר וואָס ער איז דורכגעפאַלען, קומט ביי איהם אויס, אַז שולדיג אין דעם איז דער ליבעראַליזם בכלל. איז ער ענטוישט, מרה שחורה׳דיג און הויבט אָן האָבען טענות. אַז ס׳איז נישטאָ מיט וועמען צו ארבייטען! — האַלט ער זיך אין איין קלאָ־גען. דאָך מאַכט ער ווידער אַמאָל אַ פארזוך עפּעס אויפצוטאָן. ער לאָזט אַרויס אַ צירקולאַר צו די טשינאָווניקעס, וואָס שטעהן אונטער איהם, און אין דעם צירקולאַר שטרייכט ער אונטער ווי נויטיג עס איז צו ענטוויקלען די אינדוסטריע, דעם האַנדעל און דעם פארקעהר. ער פאָדערט, אַז זיי זאָלען זיך אָנטאָן אַ כוח דאָס דורכפיהרען. „דאָס לעצטע מאָל, — שרייבט ער, — פאָדער איך פון אייך, איהר זאָלט אויפרודערען דעם געזעלשאַפטליכען גייסט און ברענגען דערצו, אַז ער, דער גייסט זאָל באַקומען די נייגונג צו גרויסע און געוואַגטע מעשים. וועגען די רעזולטאַטען פון אייערע געשפּרעכען און טאַדלונגען מוזט איהר מיר לאָזען וויסען צוויי מאָל אין וואָך“. אָבער עס ווייזט זיך אַרויס, אַז

אַז דער צירקולאַר האָט אויך ניט געבראַכט קיין הצלחה און מזל ברכה אין דער גובערניע.

ווערט שוין קראַטיקאָוו אין כעס און גיט אויף דעם „ליבע־ראַליזם“ זיינעם. די צייטען האָבען זיך געביטען אין דער גובער־ניע אויך. ער דערשמעקט מיט אמאָל א „אינטריגעלע“. ער הויבט אָן „פאַלען אויף א שפּור“. עס פאַלט איהם איין, אז די זעמסטוואָ און דאָס געריכט־הויז זיינען עפּעס ניט קיין כשר'ע זאַכען; דאָרטען ליגט די גאַנצע צרה פון דעם ליבעראַלען גייסט. איינגאַנצען זיכער אין דעם איז ער אָבער ניט. וואָס ער זאָל טאָן ווייסט ער ניט, ער ווייסט אויך ניט מיט וועמען ער זאָל האַלטען און וועמען ער זאָל באַקעמפען. ער פיהלט נור, אַז דער פאַרלאַנג עפּעס צו טאָן איז אין איהם אזוי גרויס, אַז ס'לאָזט איהם אַזש ניט רוהען.

ערשט דאַן הויבט ער אָן זיך אליין צו געפינען. מיט אמאָל ווערט פאַר איהם קלאָר, אַז ער מוז אויסראָטען דעם „בייזען“ גייסט“! ער מוז באַקעמפען די שעדליכע אידעען! ער מוז באַ־קעמפען די שונאים פון געזעץ און אָרדנונג! ער האָט זיך אליין, ענדליך, געפונען.

פּיאָדאָר קראַטיקאָוו איז מלא שמחה. איצט וועט ער שוין זעהן, אַז ער זאָל זיין גרעסער פון אַלע אדמיניסטראַטאָרס. זיין אַרבייט וועט אין די „הויכע פענסטער“ אָפּגעשעצט ווערען. נעמט ער און זאָגט אָפּ פון די שטעלעס די אַלע טשינאָווניקעס, וואָס האָבען ביז איצט אונטער איהם געאַרבייט, און שטעלט אָן אַזא שטאָב וואָס זאָל זיין פעהיג צו טאָן די אַרבייט פון אויסראָ־טען דעם „בייזען גייסט“. דער אמת איז, אַז אין זיין גובערניע איז גאַר נישטאָ קיין רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג. אָבער דאָס מאַכט ניט; קראַטיקאָוו גורט אָן די לענדען און נעמט זיך קעמפען געגען דעם „גייסט“. עס זיינען פאַראַן זעמסטוואָ־אַנ־שטאַלטען. עס זיינען פאַראַן געריכטס־הייזער. עס זיינען פאַראַן שוהלעס. אַט די אַלע אַנשטאַלטען זיינען טרפה, זיי זיינען די נעסטען פון בונט און פאַרשווערונג. בילדונג, זאָגט ער, איז

א מעסער מיט צוויי שאַרפען. אויב בילדונג פיהרט ניט דערצו, אַז דאָס פאָלק זאָל זיין געהאָרכזאם און האָבען דרך ארץ פאַר נאַטשאַלסטווא, דאַרף מען עס האָבען אויף כפרות.

קראָטיקאָוו איז אויפ'ן זיבעטען הימעל. די ענערגיע האָט זיך אין איהם צופלאַקערט און ער ארבייט מעשים, קעהרט א וועלט. זיינען חברה לייט באַפאַלען פריוואטע וואוינונגען, מאַכען אָביסקעס, נעמען צו גאנצע פעק מיט ביכער און צייטונגען, זעצען אַריין אין טורמע צעהנדליגער אומשולדיגע מענשען. קראָטי־קאָוו'ס „ליובאָוניצע" (יעדער „אנשטענדיגער" נאַטשאַלניק מוז האָבען אַ „ליובאָוניצע", וואָס זאָל האָבען א חלק אין זיין כבוד און שפּיעלען אַ ראָלע אין דער געזעלשאַפט) העלפט איהם אַרויס אין דער ארבייט. צוזאַמען מיט איהר פיהרט עֶר אַ קאַמף געגען מאַטעריאַליזם, צוזאַמען מיט איהר און מיט דער הילף פון דער פּאָליציי, צווינגט ער די באַפעלקערונג צו געהן אין קלויסטער.

דאַן ווערט שוין פיאָדאָר קראָטיקאָוו אנערקענט אַלס אַ געניטער שטאַאטסמאַן.

עס פארשטעהט זיך אַז דאָ איז פאַראַן אַביסעל גוזמא, אָבער דער עצם, דער תוך בלייבט אַלץ דערזעלבער. עס איז א פאַקט, אַז אַ רוסישער אַדמיניסטראַטאָר איז געווען אָדער אַ כלומרשטער „ליבעראַל" אָדער אַ קאָנסערוואַטאָר. דער „ליבע־ראַל" האָט אויסגעדריקט זיין „ליבעראַליזם" דערמיט וואָס ער האָט שטענדיג געהאַלטען אין איין ר ע ד ע ן וועגען דער הצלחה פון'ם פאָלק, בעת דער קאָנסערוואַטאָר האָט ניט אויפגעהערט צו שיטען פעך און שוועבעל אויפ'ן פאָלק. עס איז א פאקט, אַז צווישען דעם ליבעראַלען און קאָנסערוואַטיווען רוסישען אַדמיניס־טראַטאָר איז קיין אונטערשיעד ניט געווען. אי דער „ליבעראַל", אי דער קאָנסערוואַטאָר האָט געפייפט אויפ'ן פאָלק. עס איז אַ פאַקט, אַז קיין רוסישער אדמיניסטראַטאָר האָט אין זיין קאַריערע ניט געקענט שטייגען אויב ער האָט ניט באַקעמפט דעם „בייזען

פירסט וולאַדימיר מעשטשערסקי איז, ווי איהר ווייסט,

געווען א געטרייער אנהענגער פון'ם אבסאלוטיזם. קיינער האט אזוי גיפטיג ניט אטאקירט די רעוואלוציאנערען און ראדיקאלען ווי דער אלטער פירסט אין זיין זשורנאל „גראזשדאנין“. אבער מען מוז צוגעבען, אז מעשטשערסקי איז געווען א טיעפער באאבאכטער, און אין זיינע נאוועלען געפינען מיר דעם זעלבען טיפ פון דעם אונוויסענדען, פאר'עקשן'טען, זעלבסט־צופרידענעם, און דאך ערפאלגרייכען, רוסישען טשינאווניק.

פירסט וולאדימיר מעשטשערסקי שרייבט: *)

גראף איוואן אבעזיאנינאוו האט געדענקט, אז רעגירונגס־אנגעלעגענהייטען — דאס איז זיין בארוף, „ווייל ער איז א שעה־נער, געקראגען זיין בילדונג אין איינער פון די אריסטאקראטיש־סטע מיליטערישע שוהלעס, איז אלט פיער און דרייסיג יאהר, איז קיינמאל ניט אנגעקלאגט געווארען אין געריכט, אויסער די צוויי מאל, וואס ער האט אויסגעשלאגען די שויבען אין געוויסע הייזער ווען ער איז געווען אונטער'ן איינפלוס פון בראנפען“. אין פאלי־טישע ענינים האט גראף אבעזיאנינאוו ליעב געהאט צו ריידען דוקא וועגען אזעלכע זאכען, וואס ער האט ניט פארשטאנען. ווער עס האט נור גערעדט וועגען דער זעמסטווא איז ביי איהם שוין געווען פאררעכענט פאר א „ליבעראל“, כאטש פאר וואס דאס איז אזוי האט ער ניט געוואוסט. ווען ער איז באשטימט געווארען אלס גובערנאטאר פון קאמארינא האט ער ניט געהאט די מינדסטע ידיעה וועגען דעם געגענד אפילו אויף דער לאנדקארטע און וועגען אזא זאך ווי געזעץ האט ער ניט אנגעהויבען פארשטעהן א ווארט. דאך האט ער באשלאסען, אז ווי ער וועט נור קומען אהין, וועט ער דארטען הערשען מיט אן אייזערנער האנט. „מיין אידעאל איז ביסמארק“, — האט דער גראף געזאגט. „דאס איז דער מאן וואס מיר דארפען! אן אייזערנע האנט, א געניאלען שכל!“ זיין אדמיניסטראטיווע פראגראם איז געווען „צו גרינדען א גוטע

*) וו. פ. מעשטשארסקי. „איינער פון אונזערע ביסמארקס און גראף אבעזיאנינאוו אויף א נייער ריי'עלע.“

פּאָזשאַרנע קאָמאַנדע, אויסראַטעווען בעטלער י, אַכטונג געבען אויף דער טורמע, איינפיהרען גאַז־באַלויכטונג איבער דער גאַנצער שטאָדט, אויב ס׳איז נור מעגליך, און פאַררוקען אין א ווינקעל די זעמסטוואָ און די אַנדערע עהנליכע עלעמענטען". די איינ־צעלהייטען, די פּרטים פון דער אַדמיניסטראַטיווער ארבייט, האָט ער באַשלאָסען איבערצולאָזען פאַר זיינע אַסיסטענטען, און ער אַליין וועט זיין דער „פיהרער" פון דעם געזעלשאַפטליכען גייסט.

„די הויפּט אויפגאַבע מיינע, — האָט ער צו זיין אַסיסטענט געזאָגט, — איז צו פאַרבעסערען און פאַרשטאַרקערען די מאַכט פון דער אַדמיניסטראַציע, וואָס איז געוואָרען שוואַך."

„אָבער ווי אַזוי וועט איהר קענען שטאַרקער מאַכען די מאַכט פון דער אַדמיניסטראַציע ניט וויסענדיג די אַלע נויטיגע פּרטים?" — האָט איהם דער אַסיסטענט געפרעגט.

„גאַנץ איינפאַך, — האָט ער געענטפערט, — איך וועל איינ־פיהרען אַן אויסגעצייכענטע פּאָליציי־סיסטעם. איך וועל האָבען אויפריכטיגע, פיינע מענשען, דורך וועלכע איך וועל שוין אַלעם אויסגעפינען. דאָס אַלעס."

„אויב איך פאַרשטעה אייך, מיינט איהר דערמיט צו זאָגען, אַז לויט אייער מיינונג איז די אַדמיניסטראַציע און די פּאָליציי איין און דיזעלבע זאַך?"

„אודאי, איין און דיזעלבע זאַך", — האָט אָבעזיאַנינאָוו גע־ענטפערט.

„אָבער וואָס איז מכח דער זעמסטוואָ? שטעלט אייך פאָר, אַז איהר קומט אין א צוזאַמענשטויס מיט דער זעמסטוואָ, ווי אַזוי קענט איהר דאַן באַנוצען פּאָליציי?"

„וועגען דער זעמסטוואָ, מיין פריינד, זאָלט איהר זיך גאָר ניט זאָרגען. מיט איהר איז גאַנץ לייכט אויסצומיידען א צוזאַ־מענשטויס. איך וועל די הערערען פון דער זעמסטוואָ שטענדיג האַלטען אין קלעם. דאָס אַלעס."

מיט אַזא פּראָגראַם איז ער אָנגעקומען קיין קאַמארינאָ, וואו מען האָט איהם געגעבען א גרויסאַרטיגען קבלת פּנים. דער פּאָ־

ליצמייסטער האָט זיך געשטרעקט אין דער לענג און אין דער ברייט צו פאַרשאַפן גרויס פאַרגעניגען דעם נייעם גובערנאַטאָר. ווען ער איז אַרויס אין גאַס שפּאַצירען האָט ער געזעהן ווי לעבען הויז איז אויסגעשאָטען זאַמד, כדי עס זאָל אויסקוקען יום טוב'דיגער, די פּאָליציישקע האָבען איהם מיט זייערע פּאַראַדנע יוניפאָרמעס דערמאָנט אָן די פּעטערבורגער קאָלעגען זייערע, און כדי עס זאָל אויסקוקען גאָר וואַזשנע האָט מען אַרויסגעהאַנגען פאַהנען איבער די אַלע הייזער, וואָס זיינען געשטאַנען אין דעם געגענד, וואו דער גראַף האָט זיך באַזעצט און אויך איבער די אַלע הייזער פון דער הויפּט גאַס.

אויף דעם חשבון האָט שוין דער גראַף באַשלאָסען, אַז דער פּאָליציימייסטער איז זעהר אַ פיינער מאַן. ווען ער וואָלט זיך אָבער מטריח געווען צו זעהן וואָס ס'טוט זיך אין פּאָליצייצירקעל, וואָלט ער אויסגעפונען, אַז ערשט נעכטען האָט דער פּאָליצמייסטער אַרעסטירט זעקס בירגער דערפאַר וואָס זיי האָבען זיך געקליבען צו דערלאַנגען אויף איהם אַ קלאַגע פאַר'ן גראַף. ער וואָלט אויך אויסגעפינען, אַז דריי מענשען זיינען אַרעסטירט געוואָרען דערפאַר וואָס זיי האָבען זיך ענטזאַגט אנטייל צו נעמען אין דעם קבלת פּנים פאַר דעם נייעם גובערנאַטאָר. אָבער אַזוי ווי דער גובערנאַטאָר האָט זיך ניט אינטערעסירט מיט קיין פּרטים, איז ביי איהם געבליבען, אַז דער פּאָליצמייסטער פּערעפּענטיעוו איז זעהר אַ פיינער מאַן.

ווען די לאָקאַלע אַדמיניסטראַטיווע קערפּערשאַפטען האָבען אויפגענומען דעם גובערנאַטאָר האָט ער פאַר זיי געהאַלטען אַ פיינע דרשה און געזאָגט, אַז ער וועט זיין שטרענג אין זיין קאַמף געגען די באַהאַלטענע שונאים פון דער אַדמיניסטראַציע.

„מיינע העררען, — האָט ער געזאָגט, — איך אַליין בין אויך אַן אַנהענגער פון פרייהייט, אָבער איך וועל ניט ערלויבען קיין ניט־לאָיאַלע אָדער שלעכט־געמיינטע פרייהייט. עס איז מיין פליכט אַלע מאָל צו ערקלערען אויף וואָס פאַר אַ פרייהייט איך קען געבען מיין הסכמה און אויף וועלכער ניט. דעריבער בעט איך

איך, אז איהר זאָלט זיך אַלע מאָל בּאראטען מיט מיר און זיך ניט איינהערען צו די מענשען, וועלכע האָבען זיך זייערע אייגענע אוממעגליכע געדאנקען וועגען פרייהייט". (און דאָ האָט ער מיט די אייגען אָנגעוויזען אויף די פּאַרטרעטער פון דער זעמסטוואָ). ווייטער האָט דער גוּבּרנאַטאָר אונטערגעשטראָכען דעם פאַקט, אַז ער און נור ער איז דער איינציגער הערשער אין דער גוּבערניע, „דער הויפּט בעל הבית, דער שומר פון אָרדנונג, גוטער אויפפיה־רונג און גוטע זיטען". איך האָף, מיינע הערען, — האָט ער געזאָגט צו די פּאַרטרעטער פון דער זעמסטוואָ, — אַז איהר וועט פאַרשטעהן, אַז איך בּין דער בעל הבית אין דער גוּבערניע און אַז קיינער וועט ניט האָבען דאָס רעכט ארויסצוגעבּעי בּאַפעהלען אין מיין קאַמארינאָ".

אַזוי האָט זיך אָנגעהויבען די אַדמיניסטראַטיווע קאַריערע פון גראַף אָבעזיאַנינאָוו.

„פאַר דער צייט האָבען פּאַסירט אַ סך זאַכען, — דערצעהלט ווייטער דער מחבר, — אָבער דער גוּבערנאַטאָר אַליין האָט קיין זאַך ניט אויפגעטאָן, ווייל ער איז צו קיין זאַך ניט געווען פעהיג. אין גראַף אָבעזיאַנינאָוו'ס מוח האָבען ניט געקענט געבּאָרען ווע־רען קיין פראַגען וואָס זאָל האָבען אַ נאָהענטע שייכות מיט דעם כּאַראַקטער פון דער אַדמיניסטראַטיווער ארבּייט, וועלכע זאָלען האָבען אַ טיעפע בּאַדייטונג און זאָלען זיין זעהר וויכטיג — זיי האָבען אין זיין מוח ניט געקענט געבּאָרען ווערען, ווייל זיין מוח איז געווען פּוסט". ביי איהם איז קאַמארינאָ געווען אַ געמייזעכץ פון פעלדער, גאַסען, הייזער און אונטערטהעניגע מענשען. ער האָט פיינט געהאַט די זעמסטוואָ דערפאַר וואָס איהר פּרעזידענט איז ניט געווען געניג געהאָרכזאַם אין פּערזענליכע בּאַציהונגען; ער האָט ליעב געהאַט די פּריצים און די נאַטשאַלניקעס דערפאַר וואָס זיי האָבען לכבוד איהם אַ בּאַנקעט געמאַכט, און אויך דער־פאַר וואָס זיי זיינען גלאַט וואַזשנע לייט אין דער מלוכה.

איינער פון זיינע ארויסהעלפער איז גראַדע געווען אַן עהר־ליכער, אויפריכטיגער מענש און קיין מורא ניט געהאַט פראַנק

און פריי אַרויסצוזאָגען זיין מיינונג, האָט ער אויף איהם דערפאַר אַן אומ־חן געוואָרפען. די אַנדערע טשינאָווניקעס האָבען איהם אויך ניט ליעב געהאַט, האָט מען גלייך געמאַכט אַן אינטריגעלע געגען איהם, מען האָט איהם אָנגעהויבען חושד זיין אין דעם, אַז ער איז אָנגעשטעקט מיט ליבעראַלע טענדענצען, און מען האָט איהם אַזוי לאַנג געטאָן אין טויט אריין ביז ער האָט געמוזט פאַר־לאָזען זיין אַמט. דער פּאָליצמייסטער פּערעפּענטיעוו און נאָך אַ בעאַמטער מיט'ן נאָמען מאַקלאַקאָוו האָבען די גאַנצע אינטריגע אָנגעפיהרט געגען יענעם עהרליכען מענשען, וועלכער האָט געוואַגט צו האָבען אַן אייגענע מיינונג, און דערפאַר זיינען זיי געוואָרען דעם גובערנאַטאָר'ס ליעבלינגע. דער פּאָליצמייסטער האָט גוט געוואוסט מיט וואָס מען קען אויסנעמען ביים גובערנאַטאָר. ער האָט באַמערקט, אַז דער גראַף האָט ליעב צו זעהן ווי מען באַלעוועט זיין הינטעל, און דערפון האָט ער געדרונגען, אַז ער האָט ליעב ווען מען באַלעוועט איהם אַליין אויך. דער פּאָליצמייסטער איז דעם גובערנאַטאָר אונטער די נעגעל געקראָכען און איהם ניט אויפגעהערט צו חנפ'ענען. און דער גובערנאַטאָר האָט איהם געגלויבט. די גאַנצע גובערניע איז געווען אין קלעם ביי פּערע־פּענטיעוו'ן און מאַקלאַקאָוו'ן, די צוויי פאַרשוינען, וועלכע האָבען געקענט די קונץ פון כאַפּען פיש אין מוטנע וואַסער.

צו אַרבייט איז גראַף אָבעזיאַנינאָוו ניט געוועהנט געוואָ־רען, נאָך מעהר, ער האָט קיין צוטרויען ניט געהאַט צו די מענשען, וועלכע אַרבייטען אַ סך. די בעאַמטע פון דער זעמסטוואָ האָט ער פיינט געהאַט דערפאַר וואָס זיי אַרבייטען צופיעל; ער האָט זיי געהאַסט דערפאַר וואָס אַפילו נאָך די אַרבייטס־שטונדען פאַר־זאַמלען זיי זיך ביים פּרעזידענט אין הויז און ביז שפּעט אין דער נאַכט זיצען זיי דאָרטען און דיסקוטירען וועגען פּלענער ווי אָנצו־געהן מיט זייער טעטיגקייט. קיין אונגעזעצליכע פּלענער זיינען זיי אַפילו אין זינען ניט געלעגען, אָבער דעם גובערנאַטאָר האָט מען איינגערעדט, אַז זיי מאַכען פאַרשווערונגען, און ער האָט געגלויבט. וואָרים וואָס דען קענען מענשען טאָן שפּעט אין דער

נאכט אויב ניט מאכען פארשווערונגען ווי צוצושטערען די אָרדנונג?

צו זיין אייגענער ארבייט האָט ער זיך באַצויגען זעהר לייכט. זיינע אייגענע פליכטען האָט ער ניט געוואוסט, און מען קען זאָגען, אז ער האָט גאָר ניט געטאָן. אין זיין קאנצעלאַריע האָט ער אָנגעשטעלט אָהן א שיעור טשינאָווניקעס, די פּאָליציי האָט ער געמאכט גרעסער, ער האָט אויך אייגעפיהרט אייניגע נייע קאָמיסיעס, ארויסגעלאָזט א גאנצע רייהע ווילדע באַפעהלען צו די לאָקאַלע בעאַמטע פון דער גובערניע. אין איין באַפעהל האָט ער געסטראַשעט די קעפּ פון דער אויעזדנע פּאָליציי, אז ער וועט זיי אָפּזאָגען פון די אַמטען אויב זיי וועלען אין א משך פון צוויי וואָכען ניט איינמאָהנען די פּאָדאטקעס וואָס מען האָט נאָך ניט באַצאָהלט. אין א צווייטען באַפעהל האָט ער אָנגעזאָגט דער פּאָליציי צו „האַלטען אַן אויג אויף דעם גייסט און אויף דער שטעלונג פון דער באַפעלקערונג און לאָזען וויסען וועגען די קלענסטע ענדערונגען וואָס קומען פאָר“. און דערנאָך האָט ער זיך שוין געפיהלט באַרעכטיגט צו לאָזען וויסען דער העכערער נאַטשאַלסטוואָ אין פּעטערבורג, אז ער האָט „איינגעפיהרט אַזוינע רעפאָרמען וואָס פאַרשטאַרקערען די מאכט פון׳ם גובערנאַטאָר אַלס א פאַרטרעטער פון דער העכסטער מאכט“. און דאַן, נאכדעם ווי ער האָט שוין דורכגעפיהרט אַזאַ פּראָגראַם, וואָס פּאַסט פאַר אַן אמת׳ען מלוכה־מאַן, האָט ער שוין געהאַט גענוג צייט זיך אָפּצוגעבען מיט עדעלע ליידענשאַפטען. עס האָט געהייסען, אז די גובערניע באָדט זיך אין נחת און אין פרידען.

זעהר לעבעדיג באַשרייבט מעשטשערסקי, ווי אַזוי דער אויעזדנע נאַטשאַלניק איוואַן אַרטאַסעוויטש מאָהנט איין די פּאָדאַטקעס אין אַ דאָרף. ווי אַ דונער פון אַ לויטערען הימעל איז ער אַריינגעפאַלען אין דאָרף אַריין. ווען די פּויערים פון׳ם דאָרף האָבען דערהערט דעם גלאָק פון זיין קאַרעטע איז א פּחד אויף זיי געפאַלען. ווי ער איז נור אַריינגעפאָהרען אין דאָרף אַריין האָט ער גלייך צונויפגערופען אַלע פּויערים און מיט׳ן האַרבען וואָרט

זיי געזאָגט, אַז אויב זיי וועלען גלייך ניט באַצאָהלען די פּאַדאַט־קעס, וועט ער זיי אַרעסטירען. דערנאָך האָט מען זיך אַ נעם געטאָן צו דער אַרבייט. מען איז געגאַנגען פון הויז צו הויז און צוגענומען וואָס ס'איז נור געקומען אונטער דער האַנט — עופות, גענז, קעלבלאַך און פערד, און דאָס אַלעס האָט מען דער־נאָך פאַרקויפט. פרויען האָבען געוויינט, קינדער האָבען געבלי־פעט. דער סטאַראָסטע פון'ם דאָרף איז גראַדע געווען אַ גוטער מענש. ער האָט גוט געוואוסט, אַז איצט זיינען די פויערים נישט אימשטאַנד צו באַצאָהלען; ער האָט געוואוסט, אַז דערמיט וואָס מען נעמט ביי זיי צו די בהמות, די פערד, מאַכט מען זיי אומ־גליקליך, ווייל זיי וועלען אפילו ניט האָבען מיט וואָס די פעל־דער צו באַארבייטען. אָבער ער האָט זיין גוטסקייט ניט געטאָרט אַרויסווייזען, אלא ניט איז זיין שטעלע געווען אין קאָן.

דאָסזעלבע איז פאָרגעקומען אין אַלע אַנדערע דערפער פון דער גובערניע. מען האָט ביי די פויערים צוגענומען אַלעס וואָס זיי האָבען פאַרמאָגט, און די אויעזדנע נאַטשאַלניקעס האָבען באַריכטעט, אַז זייער אַרבייט איז געקרוינט געוואָרען מיט ערפאָלג. איין נאַטשאַלניק האָט זיך זאָגאַר ניט געשעהמט צו באַריכטען, אַז ער האָט ביי די פויערים אַלעס צוגענומען כאָטש עס האָט אין דאָרף געהערשט אַ הונגער איבער דעם וואָס די תבואה איז ניט געראָטען.

אין דער גובערניע האָט מען געדאַרפט מאַכען אַן אייזענבאַהן־ליניע. די זעמסטוואָ האָט די אַרבייט געוואָלט נעמען אויף זיך און איינשפאָרען הוצאות דער באַפעלקערונג; אָבער מיט דער זעמסטוואָ האָט מען קיין מגע ומשא ניט געטאָרט האָבען, ווייל זי איז ליבעראַל און איז פול מיט'ן „בייזען גייסט". האָט זיך געפונען איינער אַ מיטרידאַטאָוו, וועלכער האָט נושא חן געווען ביים גובערנאַטאָר און איבערגענומען דעם קאָנטראַקט, כאָטש ער האָט געשטעלט אַן אונגעהייער גרויסע פּרייז. פאַר וואָס מיטרי־דאַטאָוו האָט נושא חן געווען ביים גובערנאַטאָר? ער האָט ביי איהם געדונגען אַ אימעניע, פאַר וואָס ער האָט באַצאָהלט אַ גאַנצע

היבשע סומע דיוה־געלד, און דערצו האָט ער איהם, דעם גובערנאַטאָר, נאָך צוגעזאָגט, אַז ער וועט שוין זעהן דאָס די אייזענבאַהן ליניע זאָל זיין ניט ווייט פון דער אימעניע. אַזאַ זאַך איז ניט קיין קליינינקייט, האָט דער גובערנאַטאָר איהם איבערגעגעבען דעם קאָנטראַקט און דערצו האָט ער איהם נאָך געגעבען דאָס רעכט זיך צו באַנוצען מיט דער פּאָליציי אויף צו טרייבען די פּויערים צו טאָן געוויסע סאָרטען ארבייט, וואָס זיי האָבען ניט געוואָלט טאָן.

די פאַרטרעטער פון דער זעמסטוואָ האָבען געפּרואווט זיך בריה'ן. זיי האָבען גע'טענה'ט און באַוויזען, אַז מיטרידאטאָוו איז אַ שווינדלער און אַז ער וועט די ליניע מאַכען אַזוי, אַז זי וועט קיין ווערטה ניט האָבען. אָבער דער גובערנאַטאָר האָט דאָס ניט גענומען אין אַכט און געענטפערט אַזוי: „מיך געהט ניט אָן וועמעס אינטערעסען איהר פאַטריידיגט, אייערע אייגענע אָדער אייערע זעמסטוואָס. אין קאַמאַרינאָ בין איך בעל הבית, און איך, ניט איהר, האָב אַ רעכט צו טאָן אַלעס. אין קאַמאַרינא איז מיין מאַכט אונבאַגרעניצט, קיין געזעץ און קיין באַפעהל האָט אויף מיר קיין שליטה ניט. אייער בקשה קען גענומען ווערען אין אַכט בלויז דאַן ווען איך געפין, אַז זי איז ווערט דאָס די רעגירונג זאָל זי באַטראַכטען”. די זעמסטוואָ האָט אַפּעלירט קיין פּעטערבורג, אָבער, עס פאַרשטעהט זיך, אַז גראַף אָבעזיאַנינאָוו האָט געוואונען געגען דער „ליבעראַלער” אָפּאָזיציע”.

גראַף אָבעזיאַנינאָוו מאַכט אַ רייזע איבער דער גובערניע. די לאָקאַלע בעאַמטע זעהן שוין, אַז אויפ'ן וועג זאָל איהם קיינער קיין קלאַגעס ניט דערלאַנגען. די „פּאַרדעכטיגע” מענשען פאַרשפּאַרט מען גלאַט אַזוי אין די טורמעס און מען האַלט זיי דאָרטען ביז דער גראַף פּאָהרט אַוועק. די פּאָליציי צווינגט די פּויערים צו באַגעגענען דעם גובערנאַטאָר מיט ברויט און זאַלץ און מיט טייערע מתנות. און דער גראַף פרעגעלט זיך ממש אין נחת און אין פאַרגעניגען. ער שיקט אַוועק קיין פּעטערבורג אַ מעלדונג, אַז די פּויערים פון זיין גובערניע לעבען אין וואוילטאָג. עה

לויבט אין טאָג אריין די פּאָליציי, און רעקאָמענדירט זעהר ווארים דעם „פיינעם געשעפטסמאן“ מיטרידאטאָוו.

אָבער סוף כל סוף קומט א צייט ווען אין פּעטערבורג האָבען זיך אויפ'ן גראף אָנגעקליבען אזוי פיעל קלאגעס, אז ער קען שוין מעהר אין קאמארינא ניט בלייבען. פאָהרט ער אליין אוועק קיין פּעטערבורג און דאָרטען געפינט ער אויס, אַז ער איז זעהר שטארק קאָמפּראָמיטירט. אָבער ער ווערט דערפון ניט נתפּעל, און צו זיין קאריערע שאדט דאָס איהם ניט א האָר. ער ווייסט שוין וואו א טהיר עפענט זיך. ער זעהט זיך מיט די פני און די גאָר הויכע פענסטער און עס גיט זיך איהם איין נושא חן צו זיין ביי זיי. ער ווערט אַן אנגעזעהענער גאַסט ביי זעהר א שעהנער גרעפין, וועלכע האלט אונטער איהר פאנטאָפעל איינעם אַן אלטען פּרינץ, וואָס האָט א גאָר גרויסען איינפלוס אין די הויכע ספּע־רען — און גראף אָבעזיאנינאָוו באַקומט שוין א נאָמען פון א גאָר געהויבענעם אדמיניסטראַטאָר.

„גראף אָבעזיאנינאָוו, — דערצעהלט מעשטשערסקי, — האָט ניט נושא חן געווען אין די אויגען פון דער באַפעלקערונג אין קאַ־מארינא, און דאָס איז ניט געווען אומזיסט. גראף אָבעזיאנינאָוו האָט ניט נושא חן געווען אין די אויגען פון זיין גלח, און דאָס איז אויך ניט געוועזן אומזיסט. אָבער גראף אָבעזיאנינאָוו האָט יא נושא חן געווען אין די אויגען פון פּרינץ סעמיאָן איוואנאָ־וויטש; גראף אָבעזיאנינאָוו איז געפעלען געוואָרען דער גרעפין ראָווינסקאיא און דעם אלטען פּרינץ, וועמען זי האָט אויטער'ן פאנטאָפעל געהאלטען, און די גאנצע געשיכטע איז אָפּגעטאָן גע־וואָרען קורציג און גלאַט. אזוי האָט דער שיקזאל אליין געוואָלט. נו, געהט טענה'ט זיך אויס מיט'ן שיקזאל.“

גראף אָבעזיאנינאָוו ווערט דער הויפּט פון א דעפּארטמענט אין פּעטערבורג. אין זיינע הענט גיט מען איבער די שיקזאלען פון מיליאָנען מענשען.

19טע קאפיטעל.

דריי פוהרלעך מיט ריטער.

זיינען די שרייבער וואס מיר האבען אין'ם פריהערדיגען קאפיטעל ציטירט געטריי צום לעבען? אפשר זיינען אזעלכע אדמיניסטראטארס ווי קראטיקאוו און אבעזיאנינאוו ניט מעהר ווי א פראדוקט פון א צוהיצטער פאנטאזיע?

כדי צו פארענטפערען אט די פראגע ווילען מיר דא איבער־געבען א געשיכטע, וואס איז ניט קיין שילדערונג, ניט קיין אויס־געטראכטע מעשה, נור א פאקט. דער פאקט איז אין די צייטונ־גען ניט איבערגעגעבען געווארען און דער אלגעמיינער עולם האט וועגען דעם ניט געוואוסט. עס קען זיין, אז די דאזיגע געשיכטע, וועלכע איז זעהר דראמאטיש, וואלט אינגאנצען אוועק אין דער פארגעסענהייט, אבער עס האט זיך גראדע געמאכט, אז מען האט וועגען איהר דיסקוטירט אין די העכערע רעגיערונגס אנשטאלטען, וואו מען האט אלעס פארשריבען.

די פערזאנען פון דער דראמע זיינען:

א י וו א ן פ ו ש ק י ן, א לאנדבאזיצער.

ק א ל א ג ר י וו א וו, א זעמסקי נאטשאלניק.

ז וו ע נ י ג א ר א ד ס ק י, דער הויפט פון דער אויעזדנע פאליציי.

ס י ע מ א וו, דער הויפט פון דער לאקאלער פאליציי.

נ ע כ ל י ו ד א וו, דער גובערנאטאר פון אריאלער גובערניע.

פ ו י ע ר י ם, אלטע און יונגע. פויערים־מיידלאך.

ס א ל ד א ט ע ן, פון דער 36טער אינפאנטעריע דיוויזיע.

א ר ט: אין דארף אבאלעשעווא, אריאלער אויעזד, אריאלער גובערניע.

צ י י ט: 1892.

דער מאַטעריאַל איז גענומען פון אָפיציעלע דאָקומענטען, נעמליך, פון דעם רעקאָרד פון די אונטערהאַנדלונגען אין סענאַט און פון דער ענטשיידונג פון׳ם מיניסטערס קאָמיטע. דער מחבר האָט דעם מאַטעריאַל צונויפגעשטעלט אַזוי, אַז ער זאָל זיין קלאָרער.

דאָס איז די געשיכטע :

די פויערים פון׳ם דאָרף אָבאָלעשעוואַ זיינען געווען די איי־גענטימער פון דער אָבשטשינאַ־ערד, וואָס איז געלעגען ביי ביידע ברעגען פון׳ם טייך טצאָנאַ. ווייטער אַביסעל פון׳ם טייך איז גע־שטאַנען די אימעניע וואָס האָט באַלאַנגט צו דער מאַדאַם פושקין. דאָרטען איז אויך געשטאַנען דער מאַדאַם פושקין׳ס וואַסער־מיהל. געאַרבייט האָט די מיהל דורך דער וואַסער וואָס איז אַהין געלאָפען פון דעם וואַסער־רעזערוואואַר, וואָס מען האָט אָנגעזאַמעלט דורך אַ דאַמבע (גרעבליע). די גרעבליע איבער׳ן טייך האָט פאַרבונדען די אָבשטשינאַ־ערד פון די פויערים אויף ביידע ברעגען. אַלע יאָהר פלעגט די גרעבליא קאַליע ווערען פון דער וואַסער, און אַלע מאָל האָבען די פויערים זי צורעכט געמאַכט פאַר אַ געוויסער באַ־לוינונג. ווען די מאַדאַם פושקין איז, אין 1892, געוואָרען די אייגענטימערין פון דער אימעניע און פון דער מיהל, האָט איהר מאַן, איוואַן פושקין, אין איהר נאָמען ערקלערט, אַז די פויערים דאַרפען די גרעבליע צורעכט מאַכען אָהן אַ באַלוינונג, ווייל אַלס לאַנד־באַזיצערין איז זיין פרוי געזעצליך אַ שותפ׳טע אין דער אָבשטשינאַ־ערד וואָס באַלאַנגט צו די פויערים. אָבער די פויערים האָבען אומזיסט די גרעבליע ניט געוואָלט צורעכט מאַכען. איז איוואַן פושקין אַוועק צום זעמסקי נאַטשאַלניק קאָלאָגריוואָוו און האָט דאָס איהם דערצעהלט. איז קאָלאָגריוואָוו געקומען קיין אָבאָלעשעוואַ און אַרויסגעגעבען אַ באַפעהל, אַז די פויערים זאָלען אָנפילען דעם לאָך פון דער גרעבליע ניט וואַרטענדיג אויף דער ענטשיידונג פון׳ם געריכט. דאָס איז געווען דעם 15טען יולי. דעם 16טען יולי האָבען די פויערים צוגעשיקט צו קאָלאָגריוואָוו׳ן אַ בקשה, אַז ער זאָל זיין באַפעהל אָפּלעגען אויף צוויי טעג, ווייל איך דאָרף אַריין דאָרף אָנקומען אַ בעאַמטער פון׳ם אויעזדנע

געריכט. קאָלאָגריוואָוו האָט דאַרויף איינגעשטימט. דערווייל האָט מען צוגעפיהרט אַ וואָגען מיט שטרוי אויף אָנצופילען דעם לאָך פון דער גרעבליע. באַלד זיינען זיך צונויפגעלאָפען די שיקסעס פון'ם דאָרף אָבאָלעשאָווא, זיי האָבען דעם וואָגען שטרוי איבערגעקעהרט און זיינען זיך צולאָפען. דאַן האָט דער זעמסקי נאַטשאַלניק קאָלאָגריוואָוו אַרויסגעגעבען אַ באַפעהל, אַז מען זאָל די פרויען פון'ם דאָרף אַריינזעצען אין טורמע אויף דריי טעג, איין פרוי פון יעדע פאַמיליע. וועלכע פרויען מען זאָל אַרעסטירען — דאָס האָט ער אין באַפעהל ניט געזאָגט. דורכפיהרען דעם באַפעהל האָבען די דעסאַטניקעס פון'ם דאָרף ניט געקענט, ווייל די פויערים האָבען ניט געלאָזט. איז דער זעמסקי נאַטשאַלניק געוואָרען אין כעס און האָט געהייסען דעם סטאַרשינאַ פון באָגדאַנאָווער געגענד, אַז ער זאָל זיך ניט רעכענען מיט קיין זאַך און אַרעסטירען די פרויען. אָבער דער סטאַרשינאַ האָט אויך גאָר ניט געקענט מאַכען. די פויערים האָבען ניט געלאָזט.

דאַן האָט איוואַן פושקין געלאָזט וויסען דעם גובערנאַטאָר, אַז די פויערים אין אָבאָלעשאָווא בונטעווען זיך. אין דער זעלבער צייט האָט ער אויך געלאָזט וויסען דעם אויעזדנע נאַטשאַלניק, אַז דער גובערנאַטאָר ווייסט שוין וועגען די בונטען, און אַז ער, דער אויעזדנער נאַטשאַלניק, זאָל זיין גרייט ווען דער גובערנאַטאָר וועט איהם דאַרפען. דער אויעזדנע נאַטשאַלניק, זוועניגראָדסקי, האָט גלייך אַרויסגעשיקט דעם הויפט פון דער פאָליציי צו מאַכען אַן אונטערזוכונג וועגען דעם. דער הויפט פון דער פאָליציי, סיעמאָוו, האָט די אונטערזוכונג געמאַכט און אָפּגעגעבען אַ באַריכט, אַז די גאַנצע ממשלה איז ניט אמת, אַז די פויערים בונטעווען זיך ניט; עס איז ניט מעהר, זיי ענטזאָגען זיך צו פאָלגען דעם באַפעהל פון'ם זעמסקי נאַטשאַלניק, ווייל זיי ווילען הערען וואָס פאַר אַן ענטשיידונג דאָס געריכט וועט אַרויסגעבען. דעם 4טען אויגוסט האָט דער גובערנאַטאָר אַרויסגערופען צו זיך דעם אויעזדנע נאַטשאַלניק און איהם אויסגע'מוסרט דערפאַר וואָס ער האָט איהם ניט געלאָזט וויסען וועגען דעם וואָס עס טהוט זיך

אין אָבאָלעשעווא. אין דערזעלבער צייט האָט דער גובערנאַטאָר אויך ארויסגערופען צו זיך דעם זעמסקי נאַטשאַלניק קאָלאָגריוואָוו. קאָלאָגריוואָוו האָט דעם גובערנאַטאָר דערצעהלט ווי אַזוי און פאַר וואָס דער גאַנצער סכסוך האָט זיך אָנגעהויבען. און ווען דער גובערנאַטאָר האָט איהם געפרעגט ווי אַזוי ער וועט זיך מיט די פויערים ספּראַווען, האָט ער געענטפערט, אַז ער וועט זיך שוין מיט זיי ווי עס איז ספּראַווען, אַז זיין באַפעהל צו אַרעסטירען די פרויען וועט זיכער דורכגעפיהרט ווערען, און אַז עס איז גאָר ניט נויטיג, אַז מען זאָל זיך אין דעם אַזוי שטאַרק אריינמישען, ווייל די גאַנצע געשיכטע איז גאָר ניט אַזוי ערנסט. ער האָט אויך געזאָגט, אַז ס'איז ראַטזאַם ניט צו פאַרריכטען די גרעבליע איידער עס קומט אַ בעאַמטער פון'ם אויעזדנע געריכט.

אָבער דער גובערנאַטאָר האָט מיט קאָלאָגריוואָ'ס מיינונג ניט איינגעשטימט. ער האָט געזאָגט, אַז מען דאַרף אויף קיינעם ניט וואַרטען און גלייך זיך נעמען צו דער ארבייט. דאַריבער האָט ער דעם אויעזדנע נאַטשאַלניק געהייסען, אַז ער זאָל גלייך אַוועק קיין אָבאָלעשאָווא און זעהן דורכפיהרעןביידע באַפעהלען — אי אַרעסטירען די פרויען, אי צווינגען די פויערים צו פאַרריכטען די גרעבליע. דעם 5טען אויגוסט איז דער אויעזדנע נאַטשאַלניק, זוועניגאָראָדסקי, אַוועק קיין אָבאָלעשאָווא, דאָרטען האָט ער אַרעסטירט אַכט פויערים, פון די איינפלוסרייכסטע בעלי בתים פון דאָרף, און אַרויסגעגעבען אַ באַפעהל צו פאַרריכטען די גרעבליע און ארויסגעבען די פרויען. וועלכע פרויען מען זאָל אַרעסטירען האָט מען אַלץ ניט אָנגעגעבען. דער באַפעהל האָט נור געלויטעט, אַז מען זאָל אַרעסטירען צו איין פרוי פון יעדער פאַמיליע, און ווען אין אַ פאַמיליע איז פאַראַן מעהר ווי איין פרוי, זאָל מען אַרעסטירען די וועלכע האָט קיין קינדער ניט. די פויערים האָבען אָבער די פרויען ניט געוואָלט אַרויסגעבען און די גרעבליע פאַרריכטען האָבען זיי אויך ניט געוואָלט. דער הויפּט פון דער לאָקאַלער פּאָליציי, סיעמאָוו, האָט דערנאָך ערקלערט, אַז די פויערים האָבען זיך צו די בעאַמטע גאַנץ העפליך באַצויגען. זיי האָבען קיין איין בעאַמטען

ניט באַליידיגט און ניט געטאָן קיין זאַך געגען דעם געזעץ. זיי האָבען בלויז געזאָגט, אַז זיי וועלען גאָר ניט טאָן איידער דער בעאַמטער פון אויעזדנע געריכט וועט אַרויסגעבען דעם פּסק. „די פּויערים פון אָבאָלעשאָווא — האָט סיעמאָוו געזאָגט, — זיינען ניט געווען קיין בונטאָווששיקעס. זיי זיינען פריעדליכע, בכבוד'ע און געהאָרכזאַמע מענשען, און אַזאַ זאַך ווי גראָבקייט איז זיי גאָר אינגאַנצען פרעמד."

דער אויעזדנע נאַטשאַלניק און זיינע אַרויסהעלפער האָבען זיך גאָר קיין עצה ניט געקענט געבען. זיי זיינען געווען אַ הויפעלע מענשען און די פּויערים זיינען געווען אַ סך. אָבער ניט קוקענדיג דאַרויף האָבען זיי זיך אַ נעם געטאָן פלייסיג דורכצופיהרען דעם באַפעהל. זיי האָבען געפּרואווט אַרעסטירען יעדע פרוי וואָס זיי האָבען אין גאַס דערזעהן. אָבער די מאַנסבילען האָבען ניט געלאָזט. „קיין סיביר וועלען מיר געהן און די פרויען וועלען מיר ניט איבערגעבען!" — אַזוי האָבען די פּויערים געשריגען. אויף די פּאָליציייסקע זיינען זיי געווען שטאַרק אויפגעטראָגען, און קיין אַנדער נאָמען ווי „דעם פריץ'ס משרתים" האָבען זיי ביי זיי ניט געהאַט. בעת די פּאָליציייסקע האָבען זיך אין גאַס געיאָגט נאָך די פרויען, זיינען אַ סך אַנטלאָפען צום טייך. איבערגעשראָקענע און פאַרצווייפעלטע זיינען זיי, מיט די קינדער אויף די הענט, אין טייך אַריינגעלאָפען. און ווען נאַטשאַלסטווא האָט געזעהן, אַז מען קען דאָ גאָר ניט מאַכען, אַז עס איז אוממעגליך די פרויען צו אַרעסטירען, האָבען זיי דאָס אָפּגעלאָזט און געפּרואווט צווינגען די פּויערים, אַז זיי זאָלען בלויז פאַרריכטען די גרעבליע. דער אויעזדנע נאַטשאַלניק איז געווען מלא חמה. צום הויפט פון דער לאָקאַלער פּאָליציי האָט ער אַזוי געזאָגט: „אַ פּאָרמעלער ווידערשטאַנד וואָלט געקענט הייסען דאַן ווען די פּויערים וואָלטען זיך געשטעלט אַקעגען די בעאַמטע, אָבער דאָ איז דער פּאַל ניט אַזוי". און כדי צו שאַפען אַ „פּאָרמעלען ווידערשטאַנד" האָט ער געהייסען איינעם פון די פּאָליציייסקע אָנצוטרייבען די פערד וואָס האָבען געפיהרט דעם וואָגען שטרוי. די פּויערים האָבען ביי'ם פּאָליציייסקע אַרויס-

געכאַפּט די לייצעס און גענומען טרייבן דעם וואָגן צוריק. האָט דער אויעזדנע נאַטשאַלניק אַליין אָנגעכאַפּט די פערד און פּאַרקי־רעוועט דעם וואָגן צוריק צו דער גרעבליע. די פּויערים האָבן זיך געשטעלט אַקעגן, און דערפון האָט דער אויעזדנע נאַטשאַלניק גאָר אָנגעקוואָלען, ווייל דאָס האָט שוין געהייסן אַ „פאָרמעלער ווידערשטאַנד". דער הויפּט פון דער לאָקאַלער פּאָליציי, דער פּריסטאַוו סיעמאָוו, האָט געוואוסט, אַז פאַר די פּויערים איז דאָס אַ צרה, און ער האָט זיך ביי זיי געבעטען, אַז זיי זאָלן זיך ניט שטעלען אַקעגן, אָבער עס איז אוממעגליך געווען זיי איינצוהאַל־טען. „וואַשע וויסאָקאָ בלאַגאָראָדיע, — האָבען זיי פאַר איהם געוויינט, — זעהט איהר דען ניט וואָס זיי טוען אונז? זיי דער־שטיקען אונז דאָך."

דער אויעזדנע נאַטשאַלניק האָט געלאָזט וויסען דעם גובערנאַ־טאָר, אַז מען קען מיט די פּויערים גאָר ניט מאַכען. מען האָט אַרויסגעשיקט אַ מעלדונג צום פּראָקוראָר, אָבער דער גובערנאַטאָר האָט די מעלדונג איבערגענומען אין מיטען וועג. גלייך נאָך דעם ווי דער גובערנאַטאָר האָט באַקומען דעם באַריכט פון'ם אויעזדנע נאַטשאַלניק, האָט ער אַרויסגעגעבען אַ באַפעהל, אַז דער קאָמאַנ־דיר פון דער זעקס און דרייסיגסטער אינפאַנטעריע דיוויזיע זאָל אַרויסשיקען אַ ראָטע סאָלדאַטען קיין אָבאָלעשאָווא. דעם 6טען אויגוסט איז די ראָטע אוועק קיין אָבאָלעשאָווא, אין דער באַגליי־טונג פון אַ פּריסטאַוו, ווען דער גובערנאַטאָר האָט אָנגעזאָגט, ער זאָל: 1) אַרויסקריגען ביים זעמסקי נאַטשאַלניק אַ ליסטע פון די פּרויען, וועלכע מען דאַרף אַרעסטירען; 2) צוגרייטען פערד און אַ קאַרעטע פאַר'ן גובערנאַטאָר אויף דער סטאַנציע נאָ־רישקינאָ, וואו דער פּריסטאַוו פון יענעם געגענד זאָל אויף איהם וואַרטען; 3) צונויפצורופען קיין אָבאָלעשאָווא אַלע סטאַרשי־נאַס (עלטסטע) פון די אַרומיגע דערפער; 4) צוגרייטען וואָס מעהר ריטער.

אָט די אַלע באַפעהלען האָט דער פּריסטאַוו דורכגעפיהרט פּינקטליך, ער האָט צוגעגרייט דריי פוהרען מיט ריטער. דעם

7טען אויגוסט, אין דער פריה, איז דער גובערנאַטאָר אָנגעקומען אין נאַרישקינאָ, צוזאַמען מיט איהם איז אויך געקומען דער דאָקטאָר פון יענעם געגענד. מיט דעם זעלבען באַהן וואָס דער גובערנאַטאָר איז אָנגעקומען, האָט מען געבראַכט צוריק פינף און צוואַנציג אָבאָלעשאָווער פויערים, וועלכע זיינען געפאָהרען קיין אָריאָל פאָרברענגען די קלאַגע פאַר'ן גובערנאַטאָר. אויפ'ן באַפעהל פון'ם גובערנאַטאָר האָט מען זיי אַרעסטירט, זיי געבראַכט צוריק קיין נאַרישקינאָ און זיי אוועקגעשיקט צוריק אין דאָרף אַריין אונטער אַ שטאַרקער וואַך. דער גובערנאַטאָר אַליין איז פאַרפאָהרען צו פושקין'ען, דעם לאַנדבאַזיצער, דאָרטען איז שוין פאַר איהם געווען צוגעגרייט אַ געשמאַקער אָנבייסען, און דאָרטען האָט איהם דער אויעזדנע נאַטשאַלניק איבערגעגעבען אַ ליסטע פון די פויערטעס, וועלכע מען דאַרף אַרעסטירען און פון די פויערים, וועלכע האָבען אַרויסגעוויזען אַ ווידערשטאַנד. דער גובערנאַטאָר האָט זיך געמיטליך אוועקגעזעצט ביי'ם טיש, גענומען די ליסטע אין דער האַנט אַריין און לויט פושקין'ס אָנווייזונג האָט ער ביי יעדער נאָמען אוועקגעשטעלט וויפיעל שמיץ מען זאָל געבען. די גרעסטע צאָהל שמיץ האָט מען באַשטימט פאַר אַכט פויערים, וועלכע זיינען דעם 5טען אויגוסט אַרעסטירט געוואָרען, דאָס הייסט פאַר די, וועלכע האָבען זיך ניט געקענט שטעלען אַקעגען, ווייל בעת דער צוזאַמענשטויס איז פאָרגעקומען זיינען זיי דאָך גאָר געווען פאַרשפאַרט אין טורמע. נאָך'ן עסען איז דער גובערנאַטאָר אוועק קיין אָבאָלעשאָוואַ, דריי ווערסט פון פושקין'ס אימעניע.

ווען ער איז אָנגעקומען אַהין האָט ער שוין געטראָפען אַלע פויערים אויפ'ן גרויסען פלאַץ, אַרומגערינגעלט פון סאָלדאַטען. ווי די פויערים האָבען נור דערזעהן דעם גובערנאַטאָר, זיינען זיי אַלע געפאַלען אויף די קניע און איהם געבעטען, אַז ער זאָל רחמנות האָבען אויף זיי. אָבער דער גובערנאַטאָר האָט גאָר ניט געהערט זייער געבעט און גלייך אַרויסגעגעבען אַ באַפעהל צו געבען שמיץ. לויט דער ליסטע וואָס דער פריץ פושקין האָט אויסגעשטעלט האָט מען אויסגערופען איין פויער נאָך'ן אַנדערען און געצעהלט שמיץ

פאר אלעמען אין די אויגען. יעדען איינעם האט מען געגעבען פון 50 ביז 150 שמיץ אויפ'ן הוילען לייב. דער ערשטער פויער האט גערדארפט קריגען 150 שמיץ. אָבער ווען עס איז געקומען צו פיערציג האט ער גע'חלש'ט אונטער די ריטער, און דער גובער־נאטאָר האט געהייסען דעם דאָקטאָר קראסין, ער זאָל איהם באַ־טראַכטען און זעהן „אויף ווי ווייט ער מאַכט זיך, אז ער חלש'ט כלומר'שט". דער דאָקטאָר האט דעם פויער באטראַכט און גע־ענטפערט, אז מעהר טאָר מען איהם קיין שמיץ ניט געבען, ווייל ער קאָן נאָך שטאַרבען אונטער די ריטער, אָבער דער גובערנאַ־טאָר האט א זאָג געטאָן „יערונדא!" און געהייסען שמייסען ווײַ־טער. ווען עס איז געקומען צו אכציג האט דער פויער ווידער גע'חלש'ט, און דער גובערנאַטאָר האט ווידער געזאָגט „יערונדא!" און געהייסען שמייסען ווייטער. נאָך דעם ווי מען האט דעם פויער אריינגעצעהלט די 150 שמיץ איז ער א שטונדע נאַכאַנאַנד געלע־גען באוואוסטלאָז און עס איז אוממעגליך געווען איהם צו דער־מינטערען. פונקט אזוי האט מען געשמיסען די אלע אנדערע פויערים, וועלכע פושקין האט אויף דער ליסטע ארויפגעשטעלט. מען האט געגעבען שמיץ מיט אזא רציחה, אז אפילו דער פריסטאוו האט גע'חלש'ט און מען האט איהם געמוזט אוועקפיהרען. און גלייך, אויפ'ן פלאץ האט דער גובערנאַטאָר געפאָדערט, אז דער אויעזדנע נאטשאַלניק זאָל זיך אָפזאָגען פון זיין אמט דערפאר וואס ער האט ניט צוגעגרייט קיין באנק אויף וועלכער מען זאָל די פויערים שמייסען און וואסער צו דערמינטערן יענע, וועלכע חלש'ען אונ־טער די שמיץ. חוץ די שמיץ האט מען נאָך ארעסטירט פיער פויערים. נאָך די שמיץ האט דער גובערנאַטאָר ארויסגעגעבען א באפעהל, אז מען זאָל די פרויען אריינזעצען אין טורמע אויף דריי טעג, און דערנאָך האט ער די פויערים געהייסען גלייך געהן צו דער גרעבליע און זי פאַרריכטען. די פויערים האָבען קיין אנדער ברירה ניט געהאט און געמוזט פאָלגען. איידער ער איז ארויסגע־פאָהרען פון'ם דאָרף האט ער פאר די פויערים געהאלטען א רעדע אויף דער גרעבליע, ער האט אין זיין רעדע געזאָגט, אז ער קעהרט

זיך אָן מיט'ן פריץ פושקין און מיט זיין פרוי, אז ער קען זיי פאַר פיינע מענשען, און אז אויב די פויערים וועלען ווידער אמאָל ניט פאָלגען, וועט ער זיי באַשטראָפען נאָך צוויי מאָל אזוי שטרענג. איין פויער איז געהאַט אַנטלאָפען אין יענעם טאָג ווען מען האָט געגעבען די שמיץ, האָט מען איהם געכאַפּט, איהם געבראַכט קיין אָריאָל און דאָרטען געגעבען פינף און זיעבעציג שמיץ.

אין מאָנאַט מאַרט, 1893, האָבען פיער פויערים, פון די גע־שמיסענע, צוגעקלאָגט דעם גובערנאַטאָר פאַר'ן סענאַט. די קלאַגע האָט געלויטעט, אז ער, דער גובערנאַטאָר, האָט געהאַנדעלט ניט געזעצליך. זיי האָבען גע'טענה'ט, אז דערמיט וואָס זיי האָבען זיך ענטזאַגט צו פאָלגען דעם אונגעזעצליכען באַפעהל פון די לאָ־קאַלע בעאַמטע צו טאָן אַזאַ ארבייט וואָס זיי זיינען ניט מחויב צו טאָן, האָבען זיי קיין שום פאַרברעכען ניט באַגאַנגען. דער כאַר־קאָווער אָקרוזשני סוד האָט אויך גע'פסק'ענט, אז די אָבאָלעשאָווער פויערים האָבען קיין פאַרברעכען ניט באַגאַנגען דערמיט וואָס זיי האָבען די גרעבליע ניט געוואָלט צורעכט מאַכען. דאַן האָט דער סענאַט געפאָדערט, אז דער גובערנאַטאָר זאָל געבען אַן ערקלערונג. איז דער גובערנאַטאָר ניט נתפעל געוואָרען און געענטפערט, אַז עס איז טאַקע אמת, אַז ער האָט די פויערים געהייסען געבען שמיץ דערפאַר וואָס זיי האָבען זיך געבונטעוועט, אָבער ער איז דערצו געווען באַרעכטיגט אַ דאַנק דער אומרוהיגקייט וואָס ס'האָט גע־הערשט צווישען די פויערים אין זיין גובערניע אין 1892, ווען דער הונגער און דערנאָך די כאָליערע מגפה האָבען געשאַפען אַ רע־וואָלוציאָנערען גייסט. אונטער אַזעלכע אומשטענדען, האָט דער גובערנאַטאָר געשריבען, האָט מען געמוזט זיין שטרענג, ווייל ווען מען שטילט ניט איין אַ בונט פון סאַמע אָנפאַנג, קען ער זיך נאָך צעוואַקסען און ווערען גאַנץ ערנסט.

זיין ערקלערונג האָט אָבער דעם סענאַט ניט צופריעדענגע־שטעלט. דער סענאַט האָט פאָרט ניט געקענט באַגרייפען ווי אַזוי מען קען די אָבאָלעשאָווער פויערים באַטראַכטען אַלס בונטאָוו־שטשיקעס. אין דער רעזאָלוציע וואָס דער סענאַט האָט וועגען דעם

אָנגענומען, איז בפירוש געשטאַנען, אַז „דער גובערנאַטאָר איז גע־ווען באַאײנפלוסט פון אַזעלכע מאָטיוון, וועלכע האָבען גאָר ניט צו טאָן מיט די אינטערעסען פון זיין שטאַאַטליכען אמט". ווײ־טער איז אין דער רעזאָלוציע אונטערגעשטראָכען געוואָרען דער פאַקט, אַז דער לאַנד־באַזיצער פושקין איז דעם גובערנאַטאָר'ס אַן אַלטער פריינד, און אַז ער, פושקין, האָט דעם גובערנאַטאָר געזאָגט וויפיעל שמיץ מען זאָל געבען יעדען פויער.

אויף דעם סמך פון אָט די אַלע פאַקטען האָט דער סענאַט געפונען, אַז דער גובערנאַטאָר נעכלודאָוו קען פאַרפאָלגט ווערען פונ'ם געזעץ און דערוויטערט ווערען פון זיין אַמט ביז אַ אונ־טערזוכונג וועט ווענען דעם געמאַכט ווערען. אָבער אַזוי ווי ער ווערט פון זיין אַמט ניט דערוויטערט און די אונטערזוכונג וואָלט געדאַרפט געמאַכט ווערען פון אַ „סליעדאָוואַטעל" טאַקי אינ'ם גו־בערנאַטאָר'ס גובערניע, און דאָס איז דאָך עפּעס ניט פיין, האָט דער סענאַט דאַריבער רעקאָמענדירט, אַז דער מיניסטאָרען־ראַטה זאָל די גאַנצע אַנגעלעגענהייט פאַרברענגען פאַר זיין קייזערליכער מאַיעסטעט, בעטענדיג, אַז נעכליודאָוו זאָל אויסגעשלאָסען ווערען פון אַ קרימינעלער פאַרפאָלגונג און אַנשטאַט דעם זאָל מען איהם גלאַט אויס'מוסר'ען.

דער מיניסטאָרען־ראַטה האָט אויסגעהערט די קלאַגע, און צו־געגעבען, אַז דער גובערנאַטאָר האָט געהאַנדעלט געגען געזעץ, מען האָט אָבער געפונען אַ דריידעל, אַז ער האָט געהאַט אַ גרונד אַזוי צו האַנדלען.

אַזוי האָט מען זיך געדרעהט און געדרעהט און דער מיניסטאָ־רען־ראַטה האָט אויך איינגעשטימט מיט'ן סענאַט, אַז מען זאָל דעם גובערנאַטאָר נעכליודאָוו אַרויסנעהמען פון קרימינעלער פאַר־פאָלגונג און אַנשטאַט דעם איהם שטאַרק אויס'מוסר'ען, איהם מאַ־כען אַ „וויגאָוואָר".

נעכליודאָוו איז געבליבען גובערנאַטאָר אין דער זעלבער גובערניע.

20טער קאַפּיטעל.

דער אדמיניסראַטאָר אונטער א האָגעל פון קוילען.

די רעוואָלוציע איז געקומען און די ביוראָקראַטיע האָט דער־זעהן, אַז זי איז פון אַלע זייטען ארומגערינגעלט מיט שונאים. און די שונאים זיינען דאָס מאָל שוין ניט געווען קיין באהאַלטענע; נייִן, פראַנק און פריי זיינען זיי באוואָפּענטע אַרויס צום פאָדער־גרונד. דאן איז שוין דער קאַמף געווען ניט געגען אַ „בייזען גייסט", נור געגען אַ אונגעהויער גרויסער צאָהל בראַווע און מוטיגע אידע־אַליסטען, וועלכע קוקען דעם טויט גלייך אין די אויגען. ווען די נאַטשאַלסטוואָ האָט פאַר זיך דערזעהן די אַרמעע פון בראַווע קעמ־פער, האָבען זיך איהר די קאַלירען אין פנים געגומען בייטען און זי האָט פאַרלאָרען יעדען ברעקעל פון אַ רחמנות געפיהל. די אַד־מיניסטראַציע האָט מיט אַמאָל דערפיהלט, אַז זי געפינט זיך אין אַ פיינדליכער מדינה. אויף יעדען ציווילען מענשען וואָס טראָגט ניט קיין מעשענע אָדער גאָלדענע קנעפּ האָט מען גענומען קוקען מיט חשד; און אפילו מיט די „אייגענע מענשען" איז מען אויך ניט געווען זיכער.

די גרויסע טשינאָווניקעס זיינען געווען אויף גרויסע צרות, די קליינע טשינאָווניקעס זיינען גלאַט געלעגען אין דער אדמה. יעדער טשינאָווניק איז שטענדיג געווען אין דער מורא. אויפשטע־הענדיג אין דער פריה, איז ער ניט געווען זיכער צי ער וועט דעם טאָג איבערלעבען; לעגענדיג זיך שלאָפען, האָט ער מורא געהאַט פאַר די יאַטענס פון פאַרנאַכט. אין דערזעלבער צייט האָבען די העכערע בעאַמטע אַלץ געפאָדערט, אַז מען זאָל אַננעמען וואָס שטרענגערע מיטלען. פון די פּאָליציייסקע האָט מען געפאָדערט, אַז

זיי זאָלען ווייזען וואָס זיי קענען. די נערוועון זיינען געוועזן אָנגעצויגען. די שטימונג איז געוועזן אַ היסטערישע. דערמיט ערקלערט זיך וואָס אַ סך גוטמוטיגע סלאַווען האָבען אַרויסגעוויזען אַזאַ שרעקליכע רציחה. דאָס לעבען איז פון זיינע אַרונטער און משוגע׳נערווייז שנעל זיך גענומען גליטשען אין טיעפען תהום אריין. אַלע הערצער זיינען געוועזן פול מיט אַ בלוטיגען טומאַן. וועגען אַזאַ זאַך ווי יושר און אויסגערעכענטקייט האָט קיין רעדע ניט געקענט זיין.

אין זיין פיעסע „דער לעצטער“ האָט מאַקסים גאָרקי געגעבען אַן אויסגעצייכענטע כאַראַקטעריסטיק פון אַ רוסישען טשינאָווניק אין יענע צייטען. דער הויפּט העלד פון דער פיעסע, איוואַן קאָלאָמעיצאָוו, איז בשום אופן ניט קיין אויסנאַהם צווישען פּאָליצמייסטערם. געבילדעט איז ער ניט. ווארים ווען ער וואָלט יאָ געוועזן געבילדעט, וואָלט ער דאָך קיין פּאָליצמייסטער ניט געוועזן. אַ שכור איז ער, גנבעט ניט ער אויס אַ סך, כאַבאַר נעמט ער. דארויף איז ער דאָך אַ פּאָליצמייסטער. עס איז זעהר ביטער אַ פּאָליצמייסטער צו זיין. די פּאָליטישע אַרעסטאַנטען בונטעווען זיך. נו, ווי קען מען אַזאַ זאַך פארשווייגען? ווער איז פאראַנטוואָרטליך פאר׳ן „פּאָריאַדאָק“ אויב ניט דער פּאָליצמייסטער? שטילט ער איין דעם בונט, אַ סך ווערען פאַרוואונדעט, און צוויי שטאַרבען. די צייטונגען לעגען איין די וועלט, זיי האַלטען אין איין שרייען וועגען דעם.

„פאַר וואָס האָסטו געהייסען שלאָגען די ארעסטאַנטען?“ — פרעגט איהם זיין פרוי.

„עס איז ניט אמת, — ערנטפערט ער שטיל, — מען האָט זיי געשלאָגען נאָך איידער מען האָט זיי אַרעסטירט. זיי האָבען זיך געשטעלט אנטקעגען.

„אָבער מען האָט זיי דאָך געשלאָגען דערנאָך אויך, ווען מען האָט זיי אין טורמע געפיהרט.“

„זיי האָבען זיך געשטעלט אנטקעגען. — ענטפערט דער פּאָליצמייסטער נערווען. — זיי האָבען געזונגען ליעדער. ניט גע־

וואָלט פּאָלגען. דו ווייסט דאָך, אז איך בין א מענש, אַן אויפ־
גערעגטער; איך האָב פיינט ווען מען שטעלט זיך אקעגען.
פארגעס ניט, אז דאָס זיינען געווען חוצפה'דיגע, ווילדע חברה
לייט, שונאים פונ'ם צאר און פון פּאָריאַדאָק". אזעלכע חברה
לייט הענגט מען, אויף קאַטאָרגע פארשיקט מען זיי. נו, האָב
איך זיי ניט געטאָרט „איינשטילען?"

„אָבער צוויי זיינען געשטאָרבען... צוויי..."

„וואָס זשע מאכט דאָס אויס? סאַי ווי סאַי זיינען זיי גע־
ווען שלעכטע מענשען, איבער דעם וואָס זיי זיינען ארומגעגאנגען
אָהן ארבייט און גאר ניט פארדיענט, האָבען זיי שוין קיין כוח
ניט געהאט אויף די פיס צו שטעהן; מיט איין שנאָל אין שטערן
האָט מען זיי געקענט אוועק'הרגה'נען... די סאָלדאטען זיינען
געווען בייז, — מאכט ער אזוי צו איהר, און אין א ווייכע ארום
גיט ער נאָך צו גאנץ ערנסט: יאָ, עס קען זיין, אז איך בין טאַקי
אין דעם שולדיג — אָבער היינטיגע צייטען איז אלעס אזוי
איבערגעקעהרט אָרען־קאָרען, אז דו' פארלירסט די קאָנטראָלע אי־
בער זיך, דו לעבסט אין א שטענדיגען טומעל... אלע זיינען שול־
דיג; יאָ, יאָ, אלע זיינען שולדיג. אנדערע באגעהן נאָך גרעסע־
רע רציחות ווי איך."

איוואן קאָלאָמעיצאָוו איז איבערצייגט, אז ער איז ניט ער־
גער פאר אנדערע, און אזוי איז דאָס טאַקי „אָט די חברה הענגט
מען, אויף קאטאָרגע פארשיקט מען זיי." פאקטיש זיינען זיי
אוועקגעשטעלט אויס'ן געזעץ. נו, ווי זשע קען מען זיי באהאנד־
לען מיט זיידענע הענדשקעס? איוואן קאָלאָמעיצאָוו איז א
ציניקער, יאָגט זיך נאָך פארגעניגענס און נאָך געלט; אָבער עס
איז מערקווירדיג מיט וואָס פאר א וואזשנעם, פייערליכען טאָן
ער רעדט וועגען זיינע פליכטען. „איך דיען דעם קיסר און דער
געזעלשאפטליכער זיכערקייט. — זאָגט ער מיט שטאָלץ. — „איך
בין פארטאָן אין וויכטיגע מלוכה־עסקים". „איך בין דער שומר
פון דעם סאמע פונדאמענט פון לעבען". — זאָגט ער א צווייטען
מאָל. קאָלאָמעיצאָוו איז געוויסערמאסען א קאָמעדיאַנט...

פאַרמאָגט דעם כאַראַקטעריסטישען שטריך פון יעדען טשינאָווניק אין אַ ביוראָקראַטישער אָרדנונג, וואו מען אורטיילט אַ מענשען ניט לויט דער ארבייט וואָס ער טהוט, נאָר לויט זיין פעהיגקייט צו קריכען אונטער די נעגעל די העכערע טשינאָווניקעס. אין די ווערטער „איך בין דער שומר פון דעם סאַמע פונדאַמענט פון לעבען" איז פאַראַן אַ סך אָנשטעל, פּאָזע. אָבער דאָך איז ער איבערצייגט, אַז ער פאַרטיידיגט אַ גערעכטע זאַך. קיין אייגענעם שכל דאַרף ער ניט האָבען. ער לעבט מיט דער פּסיכאָלאָגיע פון זיין גרופּע.

עס קומט דער טאָג פון נקמה. אַ רעוואָלוציאָנער מאַכט אַ פאַרזוך אויף זיין לעבען. איוואַן קאַלאָמעיצאָוו באַגעהט זיך ווי אַ טרוס. דער פאַרזוך איז אַ סענסאַציע. די צייטונגען דעקען אויף אַ גאַנצע רייהע חטאים וואָס דער פּאָליצמייסטער איז באַגאַנגען. די געזעלשאַפטליכע מיינונג איז אויפגערודערט. ער איז געצוואונגען צו רעזיגנירען פון זיין אמט. אָבער עס זאָל איהם אויפקומען אויפ'ן געדאַנק, אַז ער איז אומגערעכט — דאָס ניט. ער וואַרפט אַרויף די גאַנצע שולד אויף די רעוואָלוציאָנערען. די פּאָליציי אַרעסטירט איינעם פון די רעוואָלוציאָנערען נאָכדעם ווי דער פאַרזוך איז געמאַכט געוואָרען. קאַלאָמעיצאָוו איז ניט זיכער צי ער געדענקט זיין פּנים, דאָך טראַכט ער ניט לאַנג און זאָגט, אַז דער אַרעסטירטער איז דאָס דער מאַן, וועלכער האָט געמאַכט אַ פאַרזוך איהם צו דער'הרגה'נען. דעם אַרעסטירטען ערוואַרטעט דער טויט. די רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציע לאָזט אַרויס אַן ערקלערונג, אַז דער אַרעסטירטער איז ניט דער מענש וועלכער האָט דעם פאַרזוך געמאַכט. דער עולם איז אויך זיכער, אַז דער אַרעסטירטער איז אונשולדיג. עס איז פאַר אַלעמען קלאָר, אַז קאַלאָמעיצאָוו האָט פאַלש עדות געזאָגט.

און דאָ הויבט זיך אָן אַ פאַמיליען־דראַמע. זיין פרוי האָט איהם קיינמאָל ניט ליעב געהאַט. זי האָט איהם בלויז געדולדעט צוליעב די קינדער, וויסענדיג זיין שוואַכקייט און זיינע חסרונות. זי האָט זיך מיט איהם קיינמאָל ניט געקריעגט, ווייל זי האָט מיט

איהם פשוט ניט געוואלט אנפאנגען. אָבער איצט האָט זי מעהר ניט געקענט שווייגען, זעהענדיג ווי ס'איז ביי איהם רעכט אומצוברענגען פון דער וועלט אן אונשולדיגען אינגעל. און דאָ איז נאָך זיין 18־יעהריגער זוהן, פיאָטער, א גימנאזיסט, געוואָהר געוואָרען וואָס פאר א ראָלע זיין טאַטע שפּיעלט אין געזעלשאפטליכען לעבען. זיינע חברים אין גימנאַזיע הויבען זיך אן דערווייטערען פון איהם און קיין אַנדער נאָמען ווי „דעם רוצח'ס זוהן" האָט ער ניט ביי זיי. דער בחור'ל ליידעט זעהר א סך איבער דעם, און דערפאר הויבט ער אָן פיהלען א שנאה צו זיין פאָטער. און טאָמער איז דאָס נאָך ווייניג, קומט צו נאָך א צרה: זיין 16־יעהריגע טאָכטער, וועראַ, הויבט זיך אויך אָן אָנצושטויסען וואָס פאר א בריאה איהר פאָטער איז. און צו די אלע צרות קומט נאָך צוגעהן דעם ארעסטירטענ'ס מוטער, א שעהנע, אלטע פרוי, זי רעדט זיך דורך מיט קאָלאָמעיצאָוו'ס פרוי און בעט ביי איהר, אז זי זאָל זעהן ראַטעווען דאָס לעבען פון איהר זוהן. נאָך דעם געשפּרעך מיט דער אלטער פרוי איז שוין די מאַדאַם קאָלאָמעיצאָוו שרעקליך אויפגעבראכט און זי פארפיהרט א געשפּרעך מיט איהר מאן. זי הויבט אָן מיט באַמערקונגען וועגען די כאַראַקטערע פון איהרע קינדער. זי זאָגט:

„הער זיך איין, דו אליין האָסט צעהן יאָהר נאָכאנאנד אָנגעפיהרט א קאמף געגען קינדער."

ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו (מיט א שמייכעלע). וואָס מיינסטו דערמיט?

מ אַ ד אַ ם ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו אַ (מיט כעס). דו האָסט געזוכט, געכאפּט, ארעסטירט — וועמען?

ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו (איבערראשט). פון וואנען קומט צו דיר אַזאַ ליבעראַליזם אין מיטען דערינען? דו מאַכסט זיך נאַריש, אלטיטשקע. פּלאַפּעל ניט קיין שטות'ערייען. —

מ אַ ד אַ ם ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו אַ. דו האָסט ערמאָרדעט אינגלאך. איינער פון די אינגלאך איז אינגאַנצען זיבעצעהן יאָהר אַלט געוועןָ. היינט די מיידעל וואָס דו האָסט געשאָ־

סען ווען דו האסט געמאכט אן אביסק ביי איהר אין צימער! דו ביסט אינגאנצען איינגעטונקען אין בלוט, דאס בלוט פון קינדער איז אויף דיר, דאס בלוט פון יונגע מענשען, יא! האסטו אליין דען ניט געזאגט עטליכע מאל, אז זיי זיינען נאך אינגלאך?

ק א ל א מ ע י צ א ו ו (אן איבערגעשראקענער). וואס טהוט זיך דא מיט דיר, סאפיע? דאס איז דאך שרעקליך.

מ א ד א ם ק א ל א מ ע י צ א ו ו א. יא, עס איז שרעקליך.

ק א ל א מ ע י צ א ו ו. דו האסט צונויפגענומען אלע בלבולים און ליגענס. עס איז ניט אמת, אז צווישען די שונאים פון ארדנונג געפינען זיך בלויז אינגלאך. און חוץ דעם איז גלאט געפעהרליך דאס וואס דו זאגסט. ווען פיאטער און ווערא וועלען פון דיר אזעלכע ווערטער דערהערען —

מ א ד א ם ק א ל א מ ע י צ א ו ו. איבער דעם וואס דו ביזט א פייגלינג, ודער איבער דעם וואס דו ביזט געווען אין כעס האסטו אפגעטאן א שרעקליכע זאך.

ק א ל א מ ע י צ א ו ו (מיט כעס). סאפיע, פארגעס ניט, אז איך בין ניט אבי ווער, און אזעלכע זאכען וועל איך ניט ער־לויבען. —

מ א ד א ם ק א ל א מ ע י צ א ו ו א. דו האסט אנגעוויזען אויף א יונגען מאן, אז ער האט געמאכט א פארזוך דיך צו ערמארדען. ביזטו טאקי זיכער, אז דאס איז דער זעלבער יונ־גערמאן, וועלכער האט אויף דיר געשאסען? האסטו אליין גע־זעהן, אז ער האט דאס אויף דיר געשאסען?

ק א ל א מ ע י צ א ו ו. איצט פארשטעה איך שוין! דאס האט דיך דעם יונגען מאן'ס מוטער אנגערייצט אויף מיר —

מ א ד א ם ק א ל א מ ע י צ א ו ו א. קענסטו געבען דיין עהרן־ווארט, אט דא, פאר די הייליגע בילדער, קוקענדיג מיר גלייך אין די אויגען, אז ער איז דאס דער פערזאן, וועלכער האט אויף דיר געשאסען?

ק א ל א מ ע י צ א ו ו (בייז). איך האב שוין איצט

געגוג געהאט! איך פארשטעה וואָס דאָ טהוט זיך! איך וועל איהר שוין ווייזען!

מ א ד א ם ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו א (געהט צו נעהענטער צו איהם). איוואן, דו מוזט זאָגען די זשאנדארען, אז דו האָסט א טעות געהאט, אז דער יונגערמאן, וועלכער איז ארעסטירט געוואָרען, איז ניט דער וואָס האָט אויף דיר געשאָסען. דו ועסט דאָס זאָגען!

ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו (אן איבערראשטער פאר איהר טאָן) און אויב ניט?

מ א ד א ם ק אָ ל אָ מ ע י ו ו נ א. דו וועסט דאָס יאָ זאָגען. אין כריסטוס'עס נאָמען בעט איך דיך —

ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו. דאָס איז שרעקליך! און אויב למשל איך בין איבערצייגט אין דעם, אז ער איז דער שולדיגער?

מ א ד א ם ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו א. דאָס איז ניט אמת! אָבער סאי ווי סאי אפעליר איך ניט צו דיין הארץ, ווייל דאָס וואָלט געווען אן ארויסגעווארפענע ארבייט. איך וויל דיר בלויז זאָגען אָט וואָס: אויב דו וועסט ניט צוגעבען דיין טעות, וועל איך דאָס דערצעהלען פּיאָטער'ן און ווערא'ן... איך בעט דיך, איוואן, טהו דאָס צוליעב די קינדער!

ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו (פארצווייפעלט). דו ווילסט מיך צווינגען צו טהאָן אזא זאך, וואָס איך קען ניט טהאָן. דאָס איז דאָך וואהנזין!

מ א ד א ם ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו א (ווערט ווייכער). טהו וואָס איך היים דיר דאן און וועסטו אליין פיהלען, אז דו ביזט א בעסערער מענש. איך בעט דיך, טהו דאָס.

ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו (גיט זיך אונטער). לאָמיר מאכען א סוף דערצו. ס'פארשטעהט זיך, אז פאר מיר איז דאָס אביסעל שווערליך — אָבער זאָל ער געהן צום טייוועל, דער פאסקודנער לומפּ. עס איז אמת, אז איך אליין בין טאקי ניט איבערצייגט אין דעם, אז ער איז דאָס דער מאן וואָס האָט אויף מיך געשאָסען, אָבער אימיצער האָט דאָך געשאָסען! נו, וועל איך צוגעבען, אז

דאָס איז ניט ער; אָבער זאָג אליין, לוינט זיך דען צו מאַכען אַ סצענע איבער אזא קלייניגקייט? דאָס איז וואַהנזין, סאָפּיע!

מ אַ ד אָ ם ק אָ ל אָ מ ע י צ אָ ו ו אַ (פארמאטערט פון דער אָנשטרענגונג; שטיל). מיין גאנצער לעבען איז איין לאנגע קייט פון וואַהנזין, און דיין לעבען אויך.

טראכט אייך נאָר אריין אין די ווערטער: „אימיצער האָט דאָך געשאָסען!" דאָס איז דער יושר געפיהל פון אַ ווילדען שבט, וואָס פאָדערט, אז אויב אַ מיטגליעד פון איין שבט האָט געשלאָגען אַ מיטגליעד פון אַ צווייטען שבט, דארף מען דערפאר דעם גאנצען שבט אויסראָטען. קאָלאָמעיצאָוו אליין האָט ניט פארשטאנען די גרויזאמקייט פון זיינע ווערטער. ער האָט געוואוסט בלויז איין זאך: דאָס גאנצע לאנד געפינט זיך אין אַ לאנגע פון קריעג. נו, וואָס זשע פאר אַ אונטערשיעד איז צי איהר ועט דער'הרגה'נען דעם אָדער יענעם שונא אייערן? „אימיצער האָט דאָך געשאָסען!"

פון זיין אייגענעם שטאַנדפּונקט איז קאָלאָמעיצאָוו אַ פיינער מאַן און אַ גוטער פאָטער. ער האָט ליעב זיינע קינדער, באַזונדערס דעם עלטערען זוהן, אלעקסאנדער, און די עלטערע טאָכטער, נאַדיעזשדא, וועלכע איז פארהייראַט פאר דעם דאָקטאָר פון דער טורמע. אַ פּאָליציי בעאמטער איז ער געוואָרען צוליעב דער פאַמיליע זיינער, און ער איז שטאָלץ דערמיט. וואָס וואָלט ער דען פאר זיין פאַמיליע ניט געטהאָן. עס טהוט איהם וועה ווען ער ווערט געוואָהר, אז זיין זוהן פיאָטער איז ניט צופריעדען פון זיינע האנדלונגען. דאכט זיך, אַ פיינער מענש, האָט אַ הארץ און האָט ליעב די קינדער. אָבער וועגען דעם האָט ער זיך זיין אייגענעם באַגריעף: דאָס זיינען ז י י נ ע ק י נ ד ע ר, זיי געהערען צו זיין שבט, די אנדערע אָבער, די אמת'ע און פארדעכטיגטע רעוואָלוציאָנערען, זיינען די שונאים פון זיין שבט!

נאָכדעם ווי קאָלאָמעיצאָוו האָט פארשפּראָכען זיין פרוי, אז ער וועט צוגעבען זיין טעות און אויף אזא'ן אופן ראטעווען אַן אומשולדיגען מענשען פון טויט, האָט זיך גראדע געמאכט אזא

זאַך, וואָס האָט צורודערט דעם גאַנצען ענין. עס איז געווען אַזוי: מיט דער הילף פון זיין אײדעם האָט זיך איהם אײנגעגעבען צו געפינען אַן אַמט אַלס הויפּט פּאָליצמייסטער אין אויעזד. דאָס איז אפילו אַ קלענערער אַמט פון דעם פריהערדיגען, אָבער ער האָט גוטע אויסזיכטען צו שטייגען העכער און העכער. זיין אײדעם טענה'ט צו איהם: „איהר זיינט אַ מענש מיט אַ נאָמען, אייער רעפּוטאַציע איז אַ גוטע. אָט די אַלע מיספאַרשטענדניסען הויבען אָן ווערען אַ זאַך פון דער פאַרגאַנגענהייט. די אײנציגע זאַך וואָס איהר דאַרפט איצטער טהאָן איז — זיך האַלטען פעסט. די צייטען פון אַנאַרכיע הויבען שוין אָן פאַרשווינדען; די רעגיערונג פיהלט זיך שוין אין כוח אײנצופיהרען אָרדנונג, און זי פאָדערט פון איהרע אַגענטען, אַז זיי זאָלען זיך האַלטען פעסט.” ווערט קאָלאָמעיצאָוו אינגאַנצען צוטומעלט און ווייסט ניט וועמען צו פאָלגען. ער שלאָגט זיך מיט דער דעה, קען זיך קיין עצה ניט געבען, דרעהט זיך אַהין און דרעהט זיך אַהער און ווייסט ניט וואָס צו טהאָן. „ווי קען איך זיך איצטער נאַר מישען אין אַזאַ געשיכטע? — פרעגט ער פאַרצווייפעלט. — ווי פּאַסט דאָס נאַר פאַר מיר? שטעלט זיך נאָר פאָר: דער הויפּט פּאָליצמייסטער פונ'ם אויעזד, ערקלערט עפענטליך, אַז ע ר האָט געהאַט אַ טעות! דאָס וועט דאָך מאַכען זעהר אַ שלעכטען אײנדרוק!” זיין זוהן, אַלעקסאַנדער, און אויך דער אײדעם זיינער ריידען איהם איין, אַז ער מוז זיך האַלטען פעסט און בשום אופן ניט צוגעבען, אַז ער האָט געהאַט אַ טעות. זיי זאָגען איהם, אַז אַזאַ מענש ווי ער טאָר ניט זיין סענטימענטאַל, און אַז ער דאַרף ניט פאַרגעסען, אַז אויב ער וועט זיינע ווערטער ציהען צוריק, וועט דאָס זיין אַ קלאַפּ פאַר דעם זשאַנדאַרמסקי פּאָלקאָווניק, וואָס האָט אָנגעפיהרט דעם פּראָצעס, און דערצו טאָר מען ניט דערלאָזען, ווייל דער זשאַנדאַרמסקי פּאָלקאָווניק איז אַ גוטער שותף אין אַ קאָרטען־שפּיעל. און חוץ דעם, זאָגט זיין אײדעם, האָט „אימיצער דאָך געשאָסען, און אָט די אַלע שיסער זיינען איין בנופיא.”

דער שיקזאַל פון דעם ערעסטירטען יונגענמאַן איז שוין פאַר'חתמ'עט. קאַלאָמעיצאָוו טרייסעלט זיך אינגאַנצען אָפּ פון דעם פּראָצעס. ער קען ניט ביישטעהן דעם נסיון ווען איהם ווייזט זיך אַ נייער אמת, וואָס וועט איהם געבען מאַכט. עס איז דאָך אַזאַ פאַרגעניגען צו זיין אַ מענש מיט מאַכט! אַ גאַנצע שטאָדט מיט מענשען ציטערט פאַר דיר! און וואָס נאָך דאַרף האָבען אַזאַ מענש ווי קאַלאָמעיצאָוו? וועגען אַנדערע זאַכען וויל ער גאַר ניט קלערען. „מיר — זאָגט ער — זיינען קרבנות פון די איצטיגע שרעקליכע צייטען. דער גייסט פון די דאָזיגע שרעקליכע צייטען פאַר'סמ'ט אַלעם און מאַכט חרוב אַלע יסודות.” און ער באַשליסט זיך צו האַלטען פעסט אין באַקעמפּפען דעם „בייזען גייסט”. זיין באַשלוס פיהרט ער דורך, אָבער די גאַנצע צייט איז ער אין דער מורא, די הויט ציטערט אויף איהם און ער שרעקט זיך אַלץ, אַז אָט־אָט וועט מען איהם אפּראַמען פונ'ם וועג.

דעם געפיהל פון שטענדיגער מורא ביי אַ רוסישען בעאַמטען ווערט זעהר לעבעדיג געשילדערט אין לעאָניד אַנדרעיעוו'ס ערצעהלונג „דער גובערנאַטאָר”. דער העלד פון דער ערצעהלונג, דער גובערנאַטאָר אַליין, איז אין תוך גענומען אַ שעהנע פּערזענליכקייט. ער האָט אַן עדעלע הארץ, אַ לעבעדיגע פאָרשטעלונגסקראַפט, אַ ברייטען בליק אויפ'ן לעבען. ער האָט אויך אַ געפיהל פון גערעכטיגקייט. ער איז בראַוו, מוטהיג. אַזעלכע זאַכען ווי קנאה און קליינליכע אמביציעס זיינען איהם פרעמד. אָבער ניט קוקענדיג אויף די אַלע מעלות זיינע לעבט ער דאָך אין אַ וועלט פון אילוזיעס, וואו בלויז געצעהלטע מענשליכע באַשעפענישען זיינען ווירקליך און די איבעריגע זיינען ניט מעהר ווי שפּיעלכלאַך. עס ווערט אין דער ערצעהלונג איבערגעגעבען, אַז מיט פינף יאָהר צוריק האָט ער אין אַ דאָרף ארויסגעגעבען אַ באַפעהל צו שמייסען די פויערים מיט ריטער, און אַז דאַן איז איהם דער עסק גאָר געפעלען געוואָרען. אין יענעם דאָרף האָבען די פויערים צוגענומען תבואה ביי די פּריצים און זיך

אָנגעהויבען בונטעווען, איז ער, דער גובערנאַטאָר, אוועק אהין מיט סאָלדאטען און פּאָליצייסקע, און ארויסגעגעבען א באַפעהל, אַז מען זאָל צוריק אפּנעמען די תבואה ביי די פּויערים. די סאָלדאטען האָבען דעם באַפעהל דורכגעפיהרט, און דער גובערנאַטאָר האָט גאָר אָנגעקוואָלען זעהענדיג ווי די „אָרימע טייוואָלים" טשעפּען זיך אָן אָן די זעקלאַך תבואה, וואָס די סאָלדאטען נעמען ביי זיי אָפּ, און לאָזען זיך שלעפּען איבער דער ערד צוזאמען מיט די זעקלאַך תבואה. ער האָט הנאה געהאַט צוקוקענדיג ווי זייערע באוועגונגען זיינען אזוינע אומגעלומפּערטע, און ער האָט זיך אמוזירט צוקוקענדיג ווי עס בייטען זיך די קאָלירען אין די פּנים'ער פון די פּויערים, וועלכע קריגען שמיץ. דאן האָט איהם זיין געוויסען ניט געפּלאגט. דאָס איז ביי איהם געווען א געוועהנליכע זאך, אָדער ווי עס האָט אין רוסלאנד געהייסען „וו' קורסיע דיעל". די רעגיערונג האָט איהם דערפאר געדאנקט. זיין זוהן, אן אָפיצער אין דער ארמעע, איז צוליעב דעם אויך דערהויבען געווארען. דער גובערנאַטאָר איז געווען גליקליך, און קיין טרויעריגע געדאנקען האָבען איהם ניט געפּלאגט.

אָבער דערנאָך איז געקומען א צייט ווען דער גובערנאַטאָר האָט פארגאָסען מענשליך בלוט. „פּאסירט האָט דאָס גאנץ איינפאך — דערצעהלט אנדרעיעוו — די ארבייטער פון א נאָהענטער פאבריק, וועלכע האָבען שוין געהאט געסטרייקט דריי וואָכען צייט, זיינען געקומען צום גובערנאַטאָר פאָדערען אזעלכע זאכען, וואָס זיינען ניט געווען אין זיין מאכט זיי צו געבען. זיי זיינען געווען עטליכע טויזענט אין צאָהל, — מענער, פרויען און קינדער, געהאַלטען האָבען זיי זיך צום גובערנאַטאָר פרעך און אונגעהאָרכזאם. זיי האָבען געשריגען, געליארעמט, באלײדיגט די בעאמטע, און איין פרוי, וועלכע האָט אויסגעקוקט ווי א וואהנזיניגע, האָט איהם, דעם גובערנאַטאָר אליין, א שלעפּ געטאָן ביים ארבעל אזוי שטארק, אז די נאָט האָט אַזש געפּלאצט. שפּעטער, ווען די טשינאָווניקעס פון זיין סוויטע האָבען איהם ארויפגעפיהרט אויפ'ן באלקאָן און ער האָט זיך נאָך אלץ געסטארעט

איינצושטילען דעם עולם, האבען די ארבייטער אנגעהויבען וואר־פען שטיינער, אויסגעקלאפט די שויבען אין זיין הויז און פאר־וואונדעט דעם פאליצמייסטער. דאן האט דער גובערנאטאר פאר־לארען די קאנטראלע איבער זיך און א פאבע געטהאן אין דער לופטען מיט'ן פאטשיילכעל.

„דער עולם איז געווען אויפגערעגט און דערפאר האט מען געמוזט אויסשיסען נאך אמאל, און עס זיינען דער'הרג'עט גע־ווארען זיבען און פיערציג מענשען. צווישען די דער'הרג'טע זיינען געווען 9 פרויען און 3 קינדער. די צאהל פון די פארוואונ־דעטע איז געווען נאך גרעסער."

פון דאן אן האט זיך עס אנגעהויבען; דער גובערנאטאר איז מיט אמאל געווארען אן אנדערער און אנגעהויבען קוקען אויף דער וועלט מיט גאר אנדערע אויגען. דער געוויסען האט אין איהם ערוואכט און ער האט גענומען חרטה האבען אויף זיינע מעשים. עפעס מיט אמאל האט ער דערפיהלט, אז זיין זינד איז אזוי גרויס, אז עס איז גאר קיין פארגעבונג פאר זיי ניטא. די שאטענס פון די טויטע האבען איהם גאר פלוצלונג גענומען פארפאלגטען, טאג ווי נאכט האבען זיי איהם פאר די אויגען גע־שוועבט און איהם קיין רוה ניט געגעבען, כאטש ער איז קיין טרום ניט געווען.

מיר וועלען זיך דא ניט אפשטעלען אויף דער זעעלען־דראמע פון דעם גובערנאטאר וואס אנדרעיעוו שילדערט אזוי מייסטער־האפט. דאס געהט ניט אריין אין אונזער טעמע. וואס אונז אינ־טערעסירט איצט איז דער פאקט, אז נאך דער שחיטה איז דער גובערנאטאר פאר'משפט געווארען צום טויט און אז ער האט זיך פון דעם אורטייל ניט געקענט ראטעווען.

אן אונ'רחמנות'דיגער שיקזאל, אן אייזערנער געזעץ, א בלינ־דע מאכט, וואס גיט זיך ניט אפ קיין חשבון און שפארט זיך מיט עקשנות, פונקט ווי די מאכט פון דער נאטור — אזוי שילדערט אנדרעיעוו די שטארקע האנט פון דער רעוואלוציע, וואס פאר־פאלגט דעם מענשען, וועלכער האט פארגאסען מענשליך בלוט.

„דעם פריהמאָרגען נאָך דער שחיטה, — דערצעהלט אנ־דרעיעוו, — האָט שוין די גאַנצע שטאָדט געוואוסט, אז מען וועט דעם גובערנאַטאָר דער׳הרג׳נען. קיינער האָט וועגען דעם ניט גערעדט, אָבער יעדער איינער האָט דאָס געוואסט, גלייך אין דער שטילקייט פון דער נאכט, בעת די לעבעדיגע זיינען אומרוהיג געשלאָפען און די טויטע זיינען שטיל אין שטאַהל געלעגען, וואָלט עפעס א שווארצע באַשעפעניש איבער דער שטאָדט געפלויערט און זי אינגאנצען איינגעהילט מיט די שווארצע פליעגלען.

„און ווען מענשען האָבען אָנגעהויבען ריידען וועגען דעם אז מען וועט דעם גובערנאַטאָר דער׳הרג׳נען — איניגע פריהער און די שטילערע שפעטער — האָבען זיי דערפון גערעדט ווי וועגען א גזר וואָס מוז דורכגעפיהרט ווערען. די מעהרסטע האָבען וועגען דעם גערעדט גלייכגילטיג, פונקט ווי מען רעדט וועגען א לקוי חמה, וואָס מען וועט זעהן בלויז אויף דער אנדערער זייט פונ׳ם ערד־קוגעל. אנדערע האָבען זיך געקאָכט און באַשפּראָכען די פראגע צי דער גובערנאַטאָר פארדיענט טאַקי אזא שטראָף און צי ס׳איז גלאַט א שכל אָפצוראַמען פונ׳ם וועג איינצעלנע פערזאָנען, ווי שעדליך זיי זאָלען ניט זיין, בעת דער גאַנצער טעראָר פון לעבען בלייבט ניט געענדערט. די מיינונגען זיינען געווען פארשיעדען, אָבער קיינער האָט קיין באזונדער אויפרעגונג ניט ארויסגעוויזען, גלייך דאָ וואָלט זיך גאָר ניט געהאַנדעלט וועגען אן ערשיינונג, וואָס האַלט אין קומען, נאָר וועגען א פאַקט וואָס איז שוין אָפגעטאָן געווארען און קיין פריוואטע מיינונג קען שוין גאָר ניט העלפען און גאָר ניט ענדערען.

„אין די געשפרעכען וועגען דעם האָט זיך ארויסגעוויזען, אז דער גובערנאַטאָר האָט אייגענטליך מעהר פריינד ווי פיינד, אז אפילו די מענשען, וועלכע זיינען פאר פאָליטישע היגריכטונגען האָבען אויך געפונען אן ענטשולדיגונג פאר איהם. ווען עס וואָלט געווען מעגליך, אז מען זאָל אין שטאָדט שטימען וועגען דעם, וואָלט א גרויסע מאַיאָריטעט זיכער געשטימט נעגען דעם.” און דאָך האָבען אלע געוואוסט, אז מען וועט דעם גובערנאַטאָר דער׳־

הרג'נען. „אי די פריינד אי די פיינד פונ'ם גובערנאַטאָר, סאַי די, וועלכע האָבען אויף איהם געפונען אַ זכות און סאַי די, וועלכע האָבען אויף איהם קיין זכות ניט געפונען, זיינען געוועזען אונטער'ן איינדרוק פון דער עפּענטליכער מעלדונג, אַז דער טויט וועט געוויס קומען. זיי האָבען געהאַט פאַרשיעדענע געדאַנקען און פאַרשיעדענע ווערטער, אָבער דער געפיהל איז געוועזען דערזעלבער ביי זיי אַלע, אַ שטאַרקער, אַן אריינדרינגענדער, מעכטיגער געפיהל, וואָס איז לחלוטין גלייכגילטיג צו ווערטער, ווי נאָר דער טויט קען זיין. עס האָט זיך געדוכט, אַז דאָס אַלטע גרייז גרויע געזעץ, וואָס צאָהלט מיט טויט פאַר טויט — דאָס געזעץ, וואָס איז שוין לאַנג פאַרשימעלט געוואָרען, וואָס איז שוין כמעט טויט אין די אויגען פון די מענשען וואָס זעהען ניט — האָט איצט מיט אַמאָל די קאַלטע אויגען געעפענט, דערזעהן די דער'הרג'טע מענער, פרויען און קינדער און גלייך אויסגעשטרעקט די שרעקליכע האַנט אויף דעם מענשען, וועלכער איז שולדיג אין דעם."

דער גובערנאַטאָר באַקומט באַנאָנימע בריעף. אין איינינע בריעף באַדויערט מען איהם אַלס אַ קרבן פון אומשטענדען, און אין אַנדערע גיסט מען אויף איהם פּעך און שוועבעל און מען זידעלט איהם; אָבער די אַלע שרייבער זייגען איבערצייגט, אַז דער'הרג'נען וועט מען איהם. אין די פאַבריקען, אין די שענקען און אין די הייזער רעדט מען וועגען דעם, אַז מען וועט איהם דער'הרג'נען. אגענטען פון דער געהיים פּאָליציי גיבען אויף איהם אכטונג, קאַזאַקען פאָהרען איהם נאָך און באַוואַכען איהם, אָבער דאָס אַלעס ווערט געטאָן עפּעס ווי גלאַט אַזוי. אי דער גובערנאַטאָר, אי זיין שטאַב ווייסען, אַז דער טויט איז נאָהענט, אַז עפּעס אַ מעכטיגעס וועזען, וואָס טרעפט אַלע מאָל אין ציעל, וועט זיך אין גיכען נוקם זיין אין איהם. אַ קלאַנג האָט זיך שוין אפילו פאַרשפּרייט, אַז מען האָט איהם שוין דער'הרג'עט. פאַר זיינע חברים און פריינד איז ער פּאַקטיש שוין טויט. עס מאַכט ניט אויס וואָס ער גיט נאָך אַרוים באַפעהלען, עס מאַכט אויך

ניט אוים וואָס ער איז צייטענווייז גוט און צייטענווייז שלעכט; פאַר זיינע פריינד, פאַר זיין פאַמיליע און אויך פאַר זיינע אונ־טערטעניגע איז ער שוין טויט. לעבען גובערנאַטאָר׳ס הויז האָט מען שוין איינמאָל געכאַפּט עפּעס אַ פאַרדעכטיגען מענשען, און כאָטש מען האָט ביי איהם גאָר ניט געפונען, איז דאָך פאַר אַלע־מען געוועזן קלאָר, אַז ער, דער פאַרדעכטיגער מענש, האָט גע־האַט בדעה צו דער׳הרג׳נען דעם גובערנאַטאָר.

אין די ארבייטער קוואַרטאַלען איז עפּעס צו שטיל געוועזן. מענשען האָבען ווידער אָנגעהויבען ארבייטען; עס האָט זיך געדוכט, אַז אַלעס איז שוין ווידער געוואָרען געוועהנליך, אַז מען האָט שוין איינגאַנצען אָן דער שחיטה פאַרגעסען, אָבער אין דער אמת׳ען האָט די וואונד נאָך געבלוטעט און אָנגעפילט אַלעמענס הערצער מיט האַס, אומעט און פאַרצווייפלונג. און אַ פרוי, וועל־מעס קינד ס׳איז דער׳הרג׳עט געוואָרען, איז פון זינען ארונטער, און איהרע ווילדע געשרייען און פאַרצווייפעלטע בליקען האָבען ביי אַלעמען ארויסגערופען אַ וועלט מיט רחמנות.

צוויי וואָכען איידער מען האָט איהם דער׳הרג׳עט האָט ער דורך דער פּאָסט באַקומען אַ פּעקעלע, אין וועלכען עס איז געלע־גען אַ באָמבע. די באָמבע איז אָבער געווען שלעכט געמאַכט און זי האָט ניט געפּלאַצט. דאָס האָט דעם אומגליק נאָך גרעסער געמאַכט. „עס האָט זיך געדוכט, — שרייבט אנדרעיעוו — אַז דער בלינדער טויט האָט די דאַרע פינגער אויסגעשטרעקט, טאַ־פּענדיג אין דער פינסטער" דער פּאָליצמייסטער איז געוואָרען אונרוהיג, דעם גובערנאַטאָר׳ס פרוי האָט געפאָדערט, אַז איהר מאַן זאָל גלייך בעטען אורלויב און אוועקפאָהרען ערגיץ אין אַן אַנדער שטאָדט. דער גובערנאַטאָר אליין האָט דאָס אויך גע־וואָלט, אָבער מערקווירדיג! עפּעס מיט אַמאָל איז ער גאָר אַן אַנדערער געוואָרען; ער האָט אַראָפּגעוואָרפען פון זיך די גאַנצע מוט און אָנגעהויבען קוקען אויף אַלעמען מיט דעם צוטרויען וואָס האָט איהם געפעהלט פריהער, ווען ער איז נאָך געווען ווי אַן אייגענער צווישען די לעבעדיגע. ער אליין האָט שוין גאָר

אויפ׳ן טויט ארויסגעקוקט, און עפּעס ווי ער וואָלט געוואָלט וואָס ניכער פּטור ווערען פון דער אונבאַשטימטער לאגע, איז ער אָהן א וואך דוקא געגאנגען אין די פאַרוואָרפענסטע גאַסען.

דער׳הרג׳עט האָט מען איהם אויף א גאנץ געוועהנליכען אופן. צוויי אָרים געקליידעטע מענשען, מיט אויסגעבלייכטע פּנים׳ער, האָבען איהם געפּאַקט ערגיץ אין א פאַרוואָרפען געסעל. איינער האָט איהם דערלאַנגט א בריעף און באַלד ארויסגעכאפּט א רעוואָלווער און איהם דערשאָסען אויף טויט.

דער גאָט פון נקמה האָט זיינס אויסגעפיהרט.